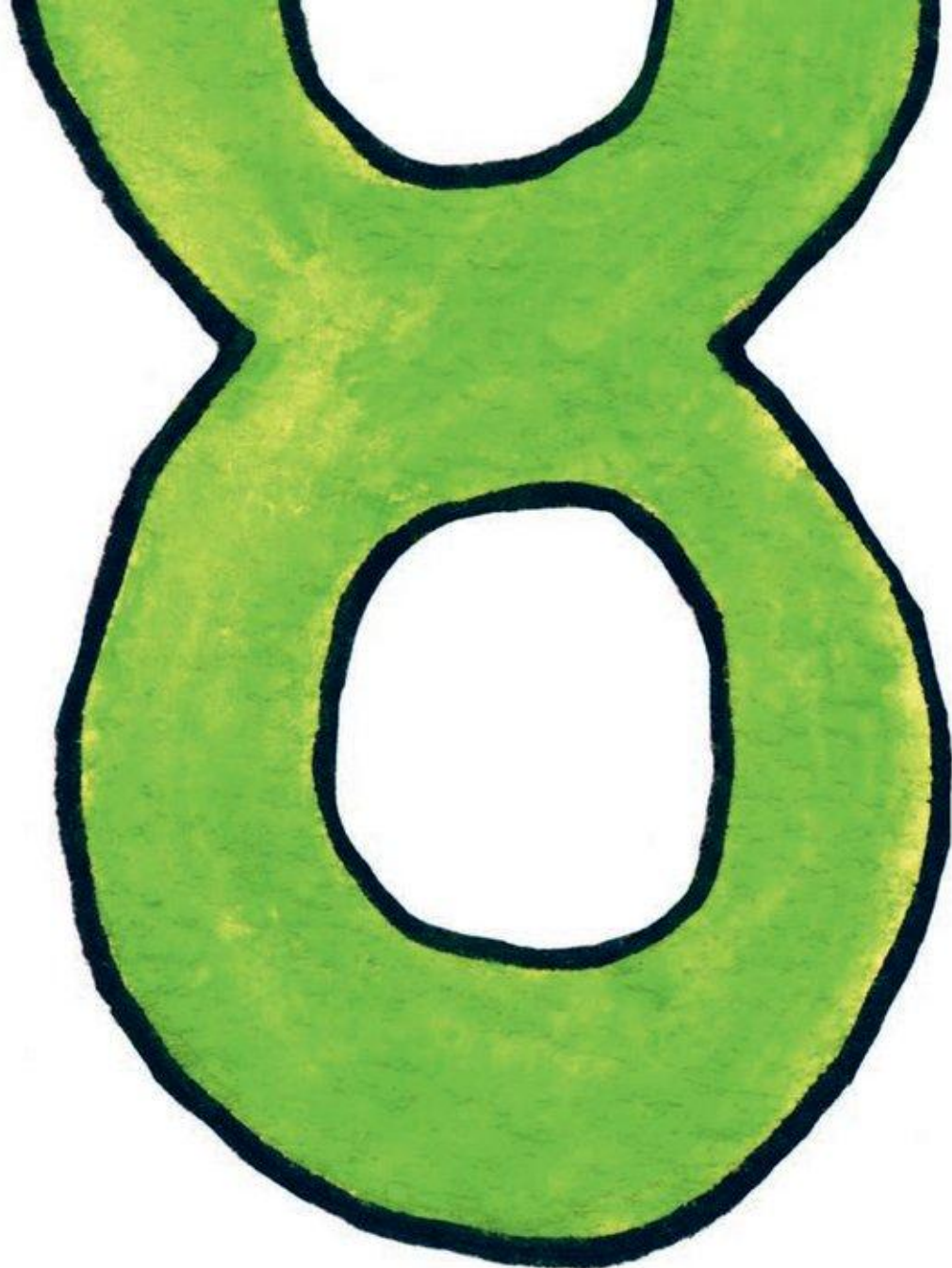

JĘZYK POLSKI
KALENDARZ
ÓSMOKLASISTY

gdańskie
wydawnictwo
oświatowe

Beata Fiszer
Małgorzata Hajduk

JĘZYK POLSKI

KALENDARZ ÓSMOKLASISTY

Redaktor prowadzący: Elżbieta Pałasz

Redakcja: Aleksandra Golecka-Mazur, Hanna Negowska, Elżbieta Pałasz,
Izabela Pałasz-Alwasiak, Jolanta Stecewicz

Korekta: Hanna Negowska, Anna Maria Sarmiento

Fotoedycja: Joanna Głębocka

Skład: Kamila Kwiek

Projekt okładki: Jarosław Zakrzewski

Projekt typograficzny: Maciej Krawczyński

Ilustracje: Bartłomiej Brosz, Natalia Helman, Sławomir Kilian, Anna Nalewajko,
Wojciech Pawliński, Adam Wójcicki

ISBN 978-83-8118-763-3

© Copyright by Gdańskie Wydawnictwo Oświatowe

Wydawca: Gdańskie Wydawnictwo Oświatowe, 80-241 Gdańsk, al. Grunwaldzka 50A

Gdańsk 2022. Wydanie czwarte

Niniejsza publikacja podlega ochronie przewidzianej w przepisach Ustawy z dnia 4.02.1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Każdy przypadek kopiowania lub zwielokrotniania fragmentu lub całości publikacji stanowi niedozwolone naruszenie praw twórcy lub wydawcy, o ile nie odbywa się zgodnie z przepisami wyżej wymienionej ustawy.

Wszystkie książki Wydawnictwa są dostępne w sprzedaży wysyłkowej.

Zamówienia można składać w księgarni internetowej www.ksiegarnia.gwo.pl lub nadsyłać listownie pod adresem:

Gdańskie Wydawnictwo Oświatowe

80-305 Gdańsk 5, skr. poczt. 80

tel. 801 643 917, 58 340 63 63

fax 58 340 63 61, 58 340 63 66

www.gwo.pl e-mail: handel@gwo.pl

Spis treści

Wykaz ważniejszych zagadnień	4
Rodzaje literackie – schemat do uzupełnienia	6
Jak pracować z <i>Kalendarzem ósmoklasisty</i> ?	7
Tydzień 1. Zrób coś dobrego!	8
Tydzień 2. Wyjątkowe osoby	18
Tydzień 3. Zaskakujące wydarzenia	28
Tydzień 4. W kręgu spraw codziennych i niezwykłych	40
Tydzień 5. Z czego się śmieją ludzie?	52
Tydzień 6. To fraszka!	63
Tydzień 7. W domu i w podróży	72
Tydzień 8. W świecie fantasy	82
Tydzień 9. Roboty, ludzie i duchy	92
Tydzień 10. Przyglądaj się światu!	102
Tydzień 11. Dziewczyny i kobiety	110
Tydzień 12. Emocje w sieci i w realu	121
Tydzień 13. W dalekich krajach	131
Tydzień 14. A gdybyś się urodził w starożytnym Rzymie?	142
Tydzień 15. W szkole	154
Tydzień 16. Wśród ludzi i zwierząt	164
Tydzień 17. Między ludźmi	174
Tydzień 18. W Polsce	184
Tydzień 19. Z zagranicy do kraju	192
Tydzień 20. Różnie bywa	204
Odpowiedzi	215
Lista lektur obowiązkowych	227
Indeks	228
Źródła tekstów	230

 zadanie do wykonania na osobnej kartce

 zadanie dla chętnych

 więcej informacji na ten temat znajdziesz w internecie pod adresem **kojp.gwo.pl**

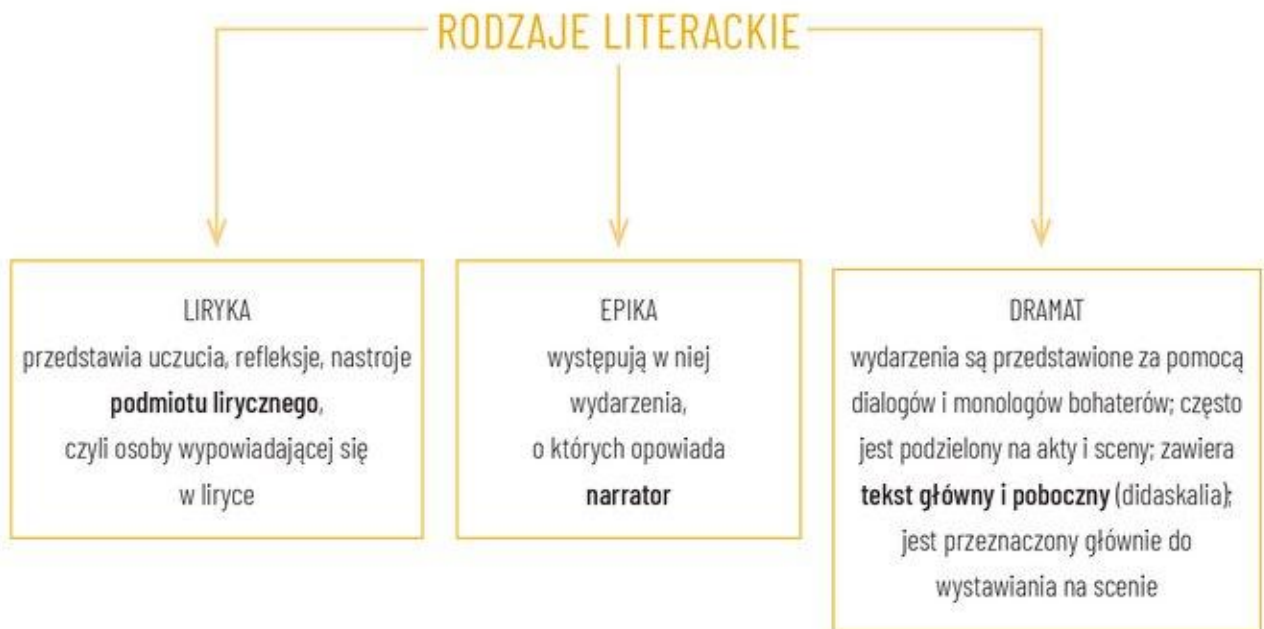
Wykaz ważniejszych zagadnień

	poniedziałek kształcenie literackie i kulturowe	wtorek kształcenie językowe	środa sprawność językowa i samokształcenie	czwartek tworzenie wypowiedzi	piątek powtórka z lektur obowiązkowych
Tydzień 1 Zrób coś dobrego!	poradnik	rzeczownik	Biblia w naszym języku	list prywatny	Biblia – opis stworzenia świata i wybrane przypowieści
Tydzień 2 Wyjątkowe osoby	autoprezentacja	czasownik – formy osobowe	mitologia w języku, słownik frazeologiczny	charakterystyka postaci	wybrane mity greckie
Tydzień 3 Zaskakujące wydarzenia	list	czasownik – formy nieosobowe	pisownia części -by, -bym, -byś, -byśmy, -byście z czasownikami	zaproszenie	wybrane baśnie
Tydzień 4 W kręgu spraw codziennych i niezwykłych	sonet	przymiotnik i przysłówki	pisownia <i>nie</i> z różnymi częściami mowy	dialog	K. Dickens, <i>Opowieść wigilijna</i>
Tydzień 5 Z czego się śmieją ludzie?	fragment powieści	liczebnik	poprawne używanie liczebników	opowiadanie z dialogiem	A. Fredro, <i>Zemsta</i>
Tydzień 6 To fraszka!	fraszki	zaimek	słownik terminów literackich i słownik języka polskiego	dedykacja	J. Kochanowski, wybrane utwory
Tydzień 7 W domu i w podróży	bajka	przimek, spójnik, partykuła, wykrzyknik	źródła informacji	sprawozdanie	I. Krasicki, <i>Żona modna</i> , bajki
Tydzień 8 W świecie fantasy	fragment komiksu	orzeczenie i podmiot	fakt i opinia	plan i streszczenie tekstu	J.R.R. Tolkien, <i>Hobbit</i>
Tydzień 9 Roboty, ludzie i duchy	opowiadanie fantastyczno-naukowe	przydawka, dopełnienie, okolicznik, wyrazy poza związkami zdania	synonimy i antonimy, słownik synonimów i antonimów	ogłoszenie	A. Mickiewicz, <i>Dziady</i> , cz. II
Tydzień 10 Przyglądaj się światu!	tekst kultury – obraz	związki zgody, rzędu i przynależności	słownik poprawnej polszczyzny	opis fotografii	A. Mickiewicz, <i>Reduta Ordona</i>

Wykaz ważniejszych zagadnień

	poniedziałek kształcenie literackie i kulturowe	wtorek kształcenie językowe	środa sprawność językowa i samokształcenie	czwartek tworzenie wypowiedzi	piątek powtórka z lektur obowiązkowych
Tydzień 11 Dziewczyny i kobiety	wiersz napisany przez nastolatka	typy wypowiedzeń	homonimy, słownik wyrazów obcych	artykuł	A. Mickiewicz, wybrane ballady
Tydzień 12 Emocje w sieci i w realu	blog	zdanie złożone współrzędnie	przecinek w zdaniu złożonym współrzędnie	opis przeżyć wewnętrznych	H. Sienkiewicz, <i>Latarnik</i>
Tydzień 13 W dalekich krajach	tekst popularno-naukowy	zdanie złożone podrzędnie	poprawne użycie imiesłownego równoważnika zdania	<i>curriculum vitae</i> (CV)	H. Sienkiewicz, <i>W pustyni i w puszczy</i>
Tydzień 14 A gdybyś się urodził w starożytnym Rzymie?	opowiadanie	wypowiedzenie wielokrotnie złożone	interpunkcja w wypowiedzeniu wielokrotnie złożonym	przemówienie	H. Sienkiewicz, <i>Quo vadis</i>
Tydzień 15 W szkole	reportaż	mowa zależna i mowa niezależna	pisownia tytułów	rozprawka	S. Żeromski, <i>Szyfrowe prace</i>
Tydzień 16 Wśród ludzi i zwierząt	reportaż literacki	rodzina wyrazów	poprawny zapis skrótów i skrótowców	recenzja	A. de Saint-Exupéry, <i>Mały Księżę</i>
Tydzień 17 Między ludźmi	legenda	wyraży złożone	poprawność w użyciu imion i nazwisk	list motywacyjny	J. Słowacki, <i>Balladyna</i>
Tydzień 18 W Polsce	wywiad	różnice między pisownią a wymową	poprawne akcentowanie wyrazów	wywiad	A. Kamiński, <i>Kamienie na szaniec</i>
Tydzień 19 Z zagranicy do kraju	tekst popularno-naukowy	zróznicowanie słownictwa w języku polskim	wyraży zapożyczone i ich poprawne użycie	życiorys	A. Mickiewicz, <i>Pan Tadeusz</i>
Tydzień 20 Różnie bywa	fragment dramatu	style: potoczny, urzędowy, artystyczny, naukowy, publicystyczny	dostosowanie stylu do sytuacji komunikacyjnej	podanie	przegląd lektur obowiązkowych

Schemat do uzupełnienia

GATUNKI LITERACKIE

[illegible]

Jak pracować z *Kalendarzem ósmoklasisty*?

- Przede wszystkim systematycznie. Więcej skorzystasz, poświęcając na przygotowanie się do egzaminu 15 minut dziennie, niż zasiadając do pracy z *Kalendarzem* raz w tygodniu na dwie godziny.
- Nie lekceważ ćwiczenia różnych form wypowiedzi, które proponujemy Ci co czwartek. Każda z nich może pojawić się na egzaminie.
- Warto wykonywać zadania dla chętnych, które pojawiają się w piątki. Zwykle różnią się one wymaganym nakładem pracy. Są wśród nich zadania inne niż egzaminacyjne – na przykład mogą polegać na wykonaniu rysunku czy prezentacji. Wszystkie jednak rozwijają umiejętności przydatne na egzaminie.
- Czytaj lektury. Zalew streszczeń i opracowań książek w internecie powoduje, że twórcy egzaminu zadają coraz bardziej szczegółowe pytania o ich treść. Nie sposób na nie odpowiedzieć, jeśli się nie przeczytało lektury.
- Po wykonaniu poleceń porównaj swoje odpowiedzi z rozwiązaniami podanymi na końcu książki.
- Nie gódź się z własną niewiedzą! Do zadań, które sprawiają Ci problemy, powróć następnego dnia. Upewnij się, czy rzeczywiście znasz dane zagadnienie. W razie trudności skorzystaj z dowolnego źródła informacji – podręczników szkolnych, internetu, własnych notatek w zeszycie. Możesz też poprosić o pomoc nauczyciela – na pewno Ci nie odmówi.
- Pod koniec każdego tygodnia odpowiedz sobie na pytania: Czego się w tym tygodniu nauczyłam/nauczyłem? Co powtórzyłam/powtórzyłem?
- Do ćwiczeń wykonanych w *Kalendarzu* zawsze warto zajrzeć, aby na przykład przygotować się do klasówki. Pomocą może służyć indeks znajdujący się na końcu książki.

Zadania otwarte w *Kalendarzu ósmoklasisty*

- Składają się na nie wypracowania oraz zadania krótkiej odpowiedzi. Niezależnie od formy zadania zawsze pamiętaj o poprawności językowej, a także ortograficznej i interpunkcyjnej.
- Dbaj o bogactwo języka, którym się posługujesz – stosuj zróżnicowane środki językowe, na przykład zdania dłuższe i krótsze, pojedyncze i złożone. Jeśli forma wypowiedzi na to pozwala, wprowadzaj wypowiedzenia pytające i wykrzyknikowe. Używaj związków frazeologicznych.
- Dostosuj styl wypowiedzi do jej formy i treści, na przykład redagując rozprawkę, unikaj wyrazów potocznych. W liście oficjalnym i podaniu posłuż się stylem urzędowym.
- Dłuższe formy wypowiedzi wymagają trójdzielnej budowy (wstęp, rozwinięcie i zakończenie) oraz podziału tekstu na akapity – każdy z nich rozwija jedną myśl.
- Z rubryki „Pomyśl, zaplanuj, napisz” dowiesz się, jakie warunki powinna spełniać Twoja praca napisana na zadany temat.

TYDZIEŃ 1

ZRÓB COŚ DOBREGO!

W tym tygodniu poćwiczysz:

- określanie formy gramatycznej rzeczowników, wskazywanie tematu i końcówki,
- posługiwanie się związkami frazeologicznymi pochodzącymi z Biblii,
- redagowanie listu prywatnego.

Przypomnisz sobie również lekturę – fragmenty Biblii.

Poniedziałek

Praca z tekstem

data:

DWA JEZIORA

Pewnego razu siedziałem na lotnisku, czekając na swój lot. Byłem podniecony, bo okazało się, że otrzymałem bilet w pierwszej klasie. A w pierwszej klasie siedzenia są większe, jedzenie zjadliwe, a stewardesy naprawdę miłe. Rzeczywiście, dostałem najlepsze miejsce w całym samolocie – 1A. Przed wejściem na pokład spostrzegłem młodą kobietę. Była obładowana tobołkami, a na rękę trzymała wrzeszczące niemowlę. Akurat skończyłem czytać książkę o robieniu dobrych uczynków, więc sumienie od razu się odezwało: „Ty egoisto! Oddaj jej swój bilet!”. Przez chwilę ze sobą walczyłem, lecz w końcu uległem głosowi sumienia i podszedłem do tej kobiety.

– Przepraszam, ale chyba miejsce w pierwszej klasie będzie bardziej potrzebne pani niż mnie. Wiem, jak ciężko jest latać z dziećmi. Zamieńmy się biletami!

– Och, jest pan pewien?

– Oczywiście. Naprawdę nie sprawia mi to różnicy. I tak zamierzałem pracować przez cały lot.

– Dziękuję. To naprawdę miło z pana strony – powiedziała, gdy wymienialiśmy się biletami.

Kiedy zajęliśmy już swoje miejsca, byłem zaskoczony tym, jak wspaniale się czułem, widząc ją siedzącą na 1A. W tych okolicznościach miejsce 24B wcale nie wydawało się takie złe. Kiedy już znaleźliśmy się w powietrzu, tak bardzo chciałem jeszcze raz ją zobaczyć na tym siedzeniu, że nie mogłem wytrzymać. Gdy tylko można było odpiąć pasy, wstałem, poszedłem do pierwszej klasy i uchyliłem zasłonę oddzielającą siedzenia od korytarza. Siedziała tam, z dzieckiem na rękach, oboje smacznie spali na wygodnym fotelu 1A. Czułem się, jakbym miał milion dolarów! I postanowiłem, że zawsze tak będę postępował. [...]

Zbocz z drogi, by powiedzieć „dzień dobry” najbardziej samotnej osobie, jaką znasz. Napisz liścik z podziękowaniem do kogoś, kto miał duży wpływ na twoje życie, a teraz nie masz z nim kontaktu – do przyjaciela, nauczyciela, trenera. Robiąc coś dla innych, robisz też dużo dla siebie. Bardzo dobrze ilustrują to słowa Bruce’a Bartona z książki *The Man Nobody Knows*:

W Jordaniі są dwa jeziora. Jedno jest czyste i świeże, pływają w nim ryby, a zieleni zdoła jego brzegi. Drzewa rozpościerają korony nad brzegiem i chciwie wyciągają długie konary, spragnione kropel uzdrawiającej wody.

To rzeka Jordan niesie bystrą, górską wodę do tego jeziora, wodę, która skrzy się w świetle słońca. Ludzie chętnie budują tu domy, a ptaki – gniazda. Każde stworzenie byłoby szczęśliwe, mogąc tu zamieszkać.

Rzeka Jordan płynie dalej na południe i wpada do innego jeziora.

Tu nie słychać pluskających ryb, szelestu liści ani śpiewu ptaków czy śmiechu dzieci. Podróżni omijają to miejsce, chyba że muszą załatwić jakiś interes.

Powietrze nad wodą jest ciężkie i żaden człowiek ani inna żywa istota nie napiliby się jej.

Skąd taka ogromna różnica między tymi dwoma jeziorami? Na pewno nie z powodu rzeki Jordan. Napęlnia obydwą taką samą dobrą wodą. Nie jest to też ziemia, w której leżą, ani kraj roztaczający się wokół nich – bo to ten sam kraj.

Oto różnica: Jezioro Genezaret bierze wodę z Jordanu, ale nie zatrzymuje jej. Gdy wpływa do niego jedna kropla, jednocześnie inna z niego wypływa. To jezioro daje tyle, ile samo dostaje.

Drugie jezioro jest zaborcze, strzeże zazdrośnie wody, którą otrzymuje. Szczodrość dla niego nie istnieje. Każdą kroplę, którą dostaje, więzi.

Jezioro Genezaret daje i żyje. To drugie jezioro niczego nie daje. Nazywa się Morze Martwe.

Na świecie są dwa rodzaje ludzi. W Jordanii są dwa jeziora.

Sean Covey, 7 nawyków skutecznego nastolatka, tłum. Anna Rędzio

1. Uzupełnij luki.

W tekście na zasadzie kontrastu zestawiono

Z Różnią się między sobą tym, że

.....

.....

.....

2. Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

1) Myśl przewodnią tekstu najlepiej ilustruje cytat

- A. *Robiąc coś dla innych, robisz też dużo dla siebie.*
- B. *Dostałem najlepsze miejsce w całym samolocie.*
- C. *Ty egoisto! Oddaj jej swój bilet!*
- D. *Czułem się, jakbym miał milion dolarów!*

2) Z tekstu wynika, że ma on przede wszystkim

- A. dostarczyć odbiorcy wiedzy.
- B. skłonić odbiorcę do określonych zachowań.
- C. zaciekawić odbiorcę opowiedzianą historią.
- D. wywołać u odbiorcy pozytywne emocje.

3. Ponumeruj podane elementy zgodnie z kolejnością ich występowania w tekście.

- ☐ sugestie adresowane do odbiorcy tekstu
☐ zilustrowanie postulatów przykładem
☐ przedstawienie doświadczeń narratora

4. Uzupełnij zdania. Wybierz właściwe odpowiedzi spośród podanych.

Elementy polszczyzny nieoficjalnej, charakterystyczne dla ustnego opowiadania, występują głównie we fragmencie tekstu, który można by zatytułować A/B. Elementy stylu artystycznego znajdują się przede wszystkim we fragmencie tekstu, który mógłby nosić tytuł A/B.

A. *Podróż samolotem.*

B. *Dwa jeziora.*

5. Oceń prawdziwość poniższych informacji. Wybierz P, jeśli informacja jest prawdziwa, lub F – jeśli jest fałszywa.

1.	Znaki wykrzyknienia w pierwszym akapicie tekstu podkreślają siłę wewnętrznego nakazu, który usłyszał bohater.	P	F
2.	Znak zapytania na końcu wypowiedzenia „Och, jest pan pewien?” wyraża niedowierzanie bohaterki wobec zaskakującej propozycji.	P	F
3.	Wypowiedzenie „Skąd taka ogromna różnica między tymi dwoma jeziorami?” sygnalizuje wprowadzenie wyjaśnienia opisywanego zjawiska.	P	F
4.	Wprowadzenie do tekstu opowieści o dwóch jeziorach służy nawiązaniu kontaktu z czytelnikiem.	P	F

6. Uzupełnij zdania. Wybierz właściwe odpowiedzi spośród podanych.

Fragment tekstu o dwóch jeziorach najbardziej przypomina A/B/C/D. Tego typu teksty można znaleźć w E/F.

- A. bajkę
 B. mit
 C. przypowieść
 D. legendę
 E. Biblii
 F. mitologii

7. Podaj tytuł lektury obowiązkowej, w której jedną z postaci można nazwać egoistą. (Wykaz lektur obowiązkowych znajdziesz na stronie 227).

.....

 Przypomnij sobie

Rzeczownik to odmienna część mowy, odmienia się przez przypadki i liczby. Każdy rzeczownik występuje w jednym z trzech rodzajów – męskim, żeńskim lub nijakim.

W rzeczowniku można oddzielić **temat** od **końcówki**, np.

pomoc ∅

pomoc-y

pomoc-q

Niekiedy w temacie rzeczownika występują **oboczności**, czyli wymiany głosek, np.

drog-a

drodz-e

(oboczność *g* : *dz*)

8. Zaznacz rzeczowniki.

pomoc	pomaganie	pomocny	pomocnik	pomagając	wspomaganie
pomagać	pomocnica	zapomoga	pomocnie	wspomagany	samopomoc

9. Podkreśl rzeczowniki. Nad każdym zapisz formę gramatyczną (przypadek, liczbę, rodzaj).

Razem z kolegami angażujemy się w niesienie pomocy powodzianom.

10. Ułóż dwa zdania. W jednym użyj rzeczownika *przyjaciół* w narzędniku liczby mnogiej, a w drugim – rzeczownika *cudzołców* w miejscowniku liczby pojedynczej.

.....

.....

11. W podanych rzeczownikach oddziel końcówkę od tematu i wypisz oboczności.

jezioro

jeziorem

jeziorze

woda

wodą

wodzie

dziecko

dziecku

dzieckiem

.....

.....

.....

12. Uzupełnij podpisy przedstawiające zawartość szuflad.

data:

Biblia w naszym języku

Środa

Przypomnij sobie

Związek frazeologiczny (frazelogizm) to utarte połączenie wyrazów. Znaczenie związku frazeologicznego nie wynika ze znaczeń poszczególnych wyrazów, np. *grać komuś na nosie* (lekceważyć kogoś). Wiele związków frazeologicznych ma źródło w Biblii, np. *salomonowy wyrok* (sprawiedliwe rozsądzenie sprawy), mitologii, np. *pięta Achillesa* (czyjś najsłabszy punkt), czy w życiu codziennym, np. *ostatni krzyk mody* (coś, co jest ostatnio najmodniejsze). Do związków frazeologicznych zalicza się także przysłowia.

13. Uzupełnij związki frazeologiczne brakującymi wyrazami.

stać się ofiarnym

..... drąży skałę

..... Babel

..... marnotrawny

Wiara góry

Mowa jest, a milczenie

14. Połącz części przysłów pochodzących z Biblii.

Nie samym chlebem	taką ci odmierzają.
Nie czyni drugiemu,	tobie jutro.
Jaką miarką mierzysz,	ty na niego chlebem.
Kto na ciebie kamieniem,	człowiek żyje.
Duch wprowadzie ochoczy,	co tobie niemiłe.
Co mnie dziś,	ale ciało mdłe.

15. Uzupełnij tabelę, wpisując w pierwszej kolumnie związki frazeologiczne pochodzące z Biblii.

związek frazeologiczny	współczesne znaczenie	źródło w Biblii
	kraina szczęśliwości	Kanaan, kraj obiecany przez Boga Abrahamowi i jego potomkom
	coś dokuczliwego, nieznośnego	dziesięć kar zesłanych przez Boga na Egipt za brak zgody na wypuszczenie Izraelitów
	nieprzeniknione ciemności	jedna z plag zesłanych przez Boga na Egipt
	nieoczekiwana pomoc, dar	pokarm, którym żywili się Izraelici, dawany im przez Boga w czasie wędrówki po pustyni Synaj
	bogactwo, pieniądze	pogański posążek odlany ze złota w czasie, gdy Mojżesz na górze Synaj otrzymywał od Boga Dekalog

16. Ułóż kilkudzaniową historyjkę, w której wykorzystasz co najmniej trzy z podanych związków frazeologicznych.

posypać głowę popiołem	rwać włosy z głowy
mieć olej w głowie	włos komuś z głowy nie spadnie
od stóp aż do głów	pilnować jak oka w głowie

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

data:

List prywatny

Czwartek

- 17.** W imieniu bohatera wybranej lektury obowiązkowej napisz list do innej postaci literackiej. W liście zaprezentuj sytuację, w której ktoś komuś pomógł lub okazał życzliwość. Odwołaj się do treści lektury. Postaraj się wykazać, że dobrze znasz wybraną postać literacką. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 200 słów.

Pomyśl, zaplanuj, napisz

Po czym poznać dobrze napisany list?

U góry znajdują się nazwa miejscowości i data.

Nad tekstem widnieje nagłówek, np. *Kochana Alino!*

We wstępie znajduje się zapowiedź treści listu.

W rozwinięciu została opisana sytuacja:

- zgodna z tekstem literackim,
- prezentująca udzielenie pomocy lub okazanie życzliwości.

W zakończeniu znajduje się podsumowanie wypowiedzi.

Na końcu umieszczono formułę kończącą list (np. *Pozdrawiam Cię serdecznie*) i podpis.Wyrazy odnoszące się do adresata (np. *Ty, Cię, Twój*) zapisano wielką literą.

data:

Biblia – fragmenty

Piątek

- 18.** Uzupełnij kartki z kalendarza na podstawie Biblii.

KALENDARZ STWORZENIA ŚWIATA

Dzień pierwszy 1	Dzień drugi 2 Oddzielenie nieba od pozostałej części świata	Dzień trzeci 3 Stworzenie lądu i roślin	Dzień czwarty 4 Powstanie ciał niebieskich
Dzień piąty 5 Stworzenie istot żyjących w wodzie i ptaków	Dzień szósty 6	Dzień siódmy 7	

19. Przeczytaj fragment tekstu Marka Twaina i odpowiedz na pytania.

Poniedziałek

To nowe stworzenie o długich włosach ciągle staje mi na drodze. Czatuje¹ wciąż w pobliżu i podąża moimi śladami. Nie lubię tego; nie przywykłem do towarzystwa. Wolałbym, aby przebywało wśród innych zwierząt... Chmurno dzisiaj, wiatr wieje ze wschodu, będziemy mieli chyba deszcz... My? Skąd wziąłem to słowo? Już sobie przypominam. – Nowe stworzenie go używa. [...]

Czwartek

Oznajmiła mi, że powstała z żebra wyjętego z mego boku. Jest to chyba mało prawdopodobne, gdyż nie brakuje mi ani jednego żebra.

¹ Czatować – czać się, wyczekiwać.

1) Kto i o kim mówi w przytoczonym tekście?

2) Do jakiego dzieła literackiego nawiązuje ten tekst? Co na to wskazuje?

20. Uzupełnij tabelę.

przypowieść	przedstawiona sytuacja	przenośny sens przypowieści
O siewcy	ziarna padające na: drogę, skałę, między ciernie i w żyzną glebę	
O talentach	pan rozliczający swoje sługi z pozostawionych im pieniędzy	
O pannach roztropnych i nierozsądnych	panny przygotowane i nieprzygotowane na nadejście pana młodego	
O miłosiernym Samarytaninie	Samarytanin udzielający pomocy rannemu człowiekowi leżącemu przy drodze	

21. Uzupełnij wywiad.

WYWIAD Z GATUNKIEM LITERACKIM – PRZYPOWIEŚCIĄ

– Do którego z rodzajów literackich należysz?

.....

.....

– Czy jesteś krótkim, czy obszernym tekstem?

.....

..... ?

– Wywodzę się z Biblii. W Ewangeliach doliczono się nas, przypowieści, około czterdziestu.

.....

..... ?

– Mój znak rozpoznawczy to uproszczona fabuła. Moi bohaterowie nie mają indywidualnych cech, nie znam nawet ich imion. Zazwyczaj nie wiadomo też, gdzie i kiedy rozgrywa się akcja.

– Masz sens nie tylko dosłowny, ale i przenośny. Czemu on służy?

.....

.....

.....

– Potwierdzają się zatem plotki, że należysz do literatury dydaktycznej. Dziękuję za rozmowę.

22. Wpisz wyraz *przypowieść* w odpowiednim miejscu schematu na stronie 6.

✦ 23. Wybierz temat i napisz pracę.

1) Uzasadnij w rozprawce, że przypowieści biblijne mają charakter ponadczasowy. Odwołaj się do dwóch przykładów.

2) Wymyśl idealny świat i zaprezentuj go w krótkim tekście. Do swojej pracy możesz dołączyć rysunek/plakat/schemat.

TYDZIEŃ 2

WYJĄTKOWE OSOBY

W tym tygodniu poćwiczysz:

- określanie formy gramatycznej czasownika,
- posługiwanie się związkami frazeologicznymi pochodzącymi z mitologii greckiej,
- odczytywanie hasła w słowniku frazeologicznym,
- redagowanie charakterystyki postaci.

Przypomnisz sobie również lekturę – wybrane mity greckie.

Poniedziałek

Praca z tekstem

data:

HEROS HERAKLES

Znacie mnie na pewno, wszyscy mnie znają. Częściej jako Herkulesa, ale to moja rzymska podróbka. Z pochodzenia jestem Grekiem. I to herosem, który po śmierci awansował na boga. Moja mama była śmiertelną kobietą, z zawodu królową, a ojciec władcą wszystkich bogów. I co, odgadliście imię tatusia? Tak, to Zeus Gromowładny. Jednak nie ma czego mi zazdrościć, ponieważ żona taty, bogini Hera, nienawidziła mnie i usiłowała zgładzić przy każdej okazji (mimo że noszę imię na jej cześć: Herakles oznacza „chwała Hery”). Przy tym niechący oddała mi wielką przysługę – dzięki niej jestem nieśmiertelny. Tato przystawił mnie ukradkiem do jej piersi i zostałem nakarmiony boskim mlekiem.

Jak wszyscy wiedzą, dysponuję nadludzką siłą i, o czym nie wszyscy wiedzą, całkiem sprawnym umysłem. W końcu jestem ulubieńcem Ateny, bogini mądrości. O tym, jak ważny jest rozum, przekonałem się w strasznych okolicznościach. Otóż Hera zesłała na mnie atak szaleństwa. Nie wiedząc, co czynię, zamordowałem własne dzieci i dwójkę moich bratanków. Wyobrażacie sobie moją rozpacz, kiedy się ocknąłem i dotarło do mnie, co zrobiłem? Niestety, nie mogłem ich już przywrócić do życia.

Chciałem się zabić, ale poradzono mi, żebym poszedł do Delf, gdzie urzędują wieszczki przepowiadające przyszłość. W ramach pokuty jedna z nich kazała mi pójść na służbę do mojego królewskiego kuzyna Eurysteusa, którego nie znosiłem, ponieważ był podłym tchórzem i złośliwcem. Miałem rację. Ta miernota miała wymyślić dziesięć prac, których żaden człowiek nie wykona. Niechcący oddał mi przysługę, ponieważ ja, Herakles, prace te wykonałem i w ten sposób przeszedłem do historii... Zresztą, jak wszyscy wiedzą, ostatecznie prac było dwanaście, bo dwóch ten dureń mi nie zaliczył. A jak trząsł portkami, kiedy przyprowadziłem mu dzika erymantejskiego! Ze strachu schował się w beczce...

Ale o czym to ja mówiłem... No właśnie, o inteligencji. Dzięki niej wykonałem zadanie – oczyściłem stajnię Augiasza. Otóż król Augiasz miał ogromne stada wspaniałych zwierząt, lecz od dawna nikt nie czyścił ich stajni i obór. Dostałem na to jeden dzień. Eurysteus chciał mnie dodatkowo upokorzyć – heros sprzątający łajno! Ale zadanie to zadanie. Pojechałem, zobaczyłem i... osłupiałem, bo czegoś takiego jeszcze nie widziałem. Po chwili namysłu z pobliskiej rzeki przekopałem kanał, którego nurt skierowałem tak, by przepływał przez stajnię. (Wspominałem chyba, że niegłupi ze mnie facet? Bo moja siła jest już legendarna). W ciągu dnia woda wypłukała wszystkie nieczystości.

Skoro tak się rozgadałem, to jeszcze krótka relacja z ostatniej pracy. Eurysteus kazał mi przyprowadzić psa Cerbera, trzygłową bestię strzegącą Krainy Umarłych. Poszedłem prosto do jej władcy Hadesa. Po drodze spotykałem błakające się dusze, ale czy wyglądam na tchórzka? No właśnie. Za zgodą Hadesa schwytałem potężne psisko i wyniosłem na powierzchnię ziemi. Kuzynek omal nie zemdlął ze strachu. Tak jak się wcześniej umówiłem z właścicielami, puściłem psiaka z powrotem. Niech pilnuje, by dusze zmarłych nie przekraczały granicy świata żywych. Od tego przecież jest.

To może jeszcze opowiem, jak pokonałem lwa nemejskiego. Jego skóra do dzisiaj mnie zdobi i chroni. O, przepraszam, nie teraz, przy następnej okazji. Widzę, że zbliża się czas uczyty bogów, a tego za żadne skarby nie chcę przegapić.

Elżbieta Pałasz

1. Poniżej wymieniono dwanaście prac, które musiał wykonać Herakles. Zaznacz te, o których wspomina bohater tekstu.

1. Zabicie lwa nemejskiego porywającego pasterzom bydło.
2. Zgładzenie hydry lernejskiej mordującej ludzi i zwierzęta.
3. Schwytywanie łani kerynejskiej – ulubionego zwierzęcia bogini Artemidy.
4. Złapanie dzika erymantejskiego, groźnego dla ludzi i zwierząt.
5. Posprzątanie stajni Augiasza nieczyszczonych od wielu lat.
6. Wyćpienie ptaków stymfalijskich żywiących się ludzkim mięsem.
7. Ujarmienie byka siejącego spustoszenie na Krecie.
8. Urowadzenie koni Diomedesa pożerających ludzi.
9. Zdobywanie pasa Hipolity – królowej Amazonek.
10. Urowadzenie wołów olbrzyma Gerionesa.
11. Przyniesienie złotych jabłek z ogrodu Hesperyd poświęconego Herze.
12. Wyprowadzenie Cerbera z Hadesu.

2. Ułóż pytanie, na które odpowiedzią będzie treść pierwszego akapitu tekstu.

.....

.....

3. Dokończ zdania. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

- 1) Stosunek Heraklesa do Eurysteusa można określić słowem

A. rozczarowanie.	C. żal.
B. pogarda.	D. zawiść.
- 2) Sposób wypowiedzania się Heraklesa najlepiej określają słowa

A. oficjalny i metaforyczny.	C. podniosły i ironiczny.
B. żartobliwy i poufale.	D. uroczysty i uprzejmy.
- 3) Sposób, w jaki Herakles oczyścił stajnię Augiasza, najlepiej opisuje wyrażenie

A. sprytny podstęp.	C. pomysłowe posunięcie.
B. niezawodne działanie.	D. krecia robota.

4. Uzasadnij, że tekst prezentuje Heraklesa jako osobę pewną siebie.

.....

.....

.....

5. Wybierz odpowiedzi A lub B oraz 1., 2. lub 3., aby powstało prawdziwe stwierdzenie.

W tekście występuje narrator

A.	pierwszoosobowy.	Świadczy o tym cytat:	1.	<i>Ze strachu schował się w beczce...</i>
			2.	<i>Z pochodzenia jestem Grekiem.</i>
B.	trzecioosobowy.		3.	<i>Ale zadanie to zadanie.</i>

data:

Czasownik

Wtorek

Przypomnij sobie

Czasownik to część mowy nazywająca czynności oraz stany i odpowiadająca na pytania: *co robi? co się z nim dzieje?* (np. *pracuje, śpi*).

Czasowniki odmieniają się przez:

- **osoby i liczby** (*piszę* – 1. osoba liczby pojedynczej, *piszą* – 3. osoba liczby mnogiej);
- **czasy** – **przeszły** (*pisałem*), **teraźniejszy** (*piszę*), **przyszły** (*będę pisał, napiszę*);
- **rodzaje** – w liczbie pojedynczej **męski** (*pisał*), **żeński** (*pisała*), **nijaki** (*pisało*),
– w liczbie mnogiej **męskoosobowy** (*pisali*), **niemęskoosobowy** (*pisały*);
- **tryby** – **oznajmujący** (*pisałem*), **rozkazujący** (*pisz, niech pisze*), **przypuszczający** (*pisałbym*).

Wyróżniamy czasowniki: **dokonane**, nazywające czynność ukończoną (*napisałem, napiszę*), i **niedokonane**, nazywające czynność trwającą jakiś czas, ale niedokończoną (*pisałem, piszę, będę pisał*).

Czasownik może występować w **stronie czynnej** (*Uczeń pisze pracę*) lub **stronie biernej** (*Praca jest pisana przez ucznia*).

6. W poniższych zdaniach podkreśl czasowniki. Określ ich liczbę i rodzaj.

Starożytni Grecy wierzyli w przepowiednie.

liczba, rodzaj

Zgodnie z przepowiednią najmłodsze dziecko Kronosa zrzuciło go z tronu.

liczba, rodzaj

Zeus zbuntował się przeciw ojcu.

liczba, rodzaj

Hera i inne boginie mieszkały na Olimpie.

liczba, rodzaj

7. a) Przedstaw sytuację ukazaną na rysunku. Zastosuj zdanie z czasownikiem:

Andrzej Mleczko

w stronie czynnej

w stronie biernej

- b) Dlaczego postać przedstawiona na rysunku nie powinna używać czasownika dokonanego?

W mitologii greckiej Kronos był synem Uranosa (Nieba) i Gai (Ziemi). Żona Rea urodziła mu sześcioro dzieci: Demeter, Hestię, Herę, Hadesa, Posejdona i Zeusa. Kronos połykał je zaraz po urodzeniu, ponieważ przepowiedziano mu, że jedno z nich pozbawi go władzy nad światem. Uratowany został tylko Zeus, którego matka ukryła w grocie, a mężowi zamiast noworodka podała kamień zawinięty w pieluchę. Najmłodszy syn, gdy dorósł, pokonał ojca, uwolnił rodzeństwo i objął rządy.

8. Wypisz z tekstu po jednym czasowniku w podanych formach:

1) w 3. osobie liczby pojedynczej czasu przeszłego, rodzaju żeńskiego

–

2) w stronie biernej –

3) w 3. osobie liczby pojedynczej czasu przyszłego –

9. a) Rea postanowiła odzyskać dzieci połknięte przez Kronosa. Co mogła powiedzieć, podając mu miksturę? Sformułuj wypowiedź Rei, używając czasownika w trybie rozkazującym.

- b) Co mogłoby się wydarzyć, gdyby Kronos odmówił wypicia mikstury? Odpowiedz, używając czasownika w trybie przypuszczającym.

10. Przekształć zdanie, zmieniając stronę i czas czasownika.

Rea ukrywa Zeusa w grocie.

data:

Mitologia w naszym języku

Środa

11. a) Podanym znaczeniom przyporządkuj odpowiadające im związki frazeologiczne wybrane z ramki.

syzyfowa praca	puszka Pandory	męki Tantala	ikarowe loty
stajnia Augiasza	róg obfitości	koń trojański	
fortuna kołem się toczy	pięta Achillesa	paniczny strach	

- – niebezpieczny podarunek albo podstęp, zdrada
 – bezsensowny, daremny trud
 – źródło nieszczęść
 – czyjś słaby punkt

- b) Do każdego z podanych sformułowań dobierz z ramki po jednym związku frazeologicznym o podobnym znaczeniu.

raz na wozie, raz pod wozem –

gehenna –

niewyczerpane źródło dobrobytu –

14. Odpowiedz na pytanie: Co dla współczesnego nastolatka może być puszką Pandory? Uzasadnij swoją odpowiedź.

.....

.....

.....

.....

✦ 15. Wymyśl i narysuj rebus do dowolnego związku frazeologicznego pochodzącego z mitologii greckiej.

data:

Charakterystyka postaci

Czwartek

✎ 16. Napisz charakterystykę bohatera literackiego, którego uważasz za kogoś wyjątkowego. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 200 słów.

Pomyśl, zaplanuj, napisz

Po czym poznać dobrze napisaną charakterystykę?

We wstępie zaprezentowano postać.

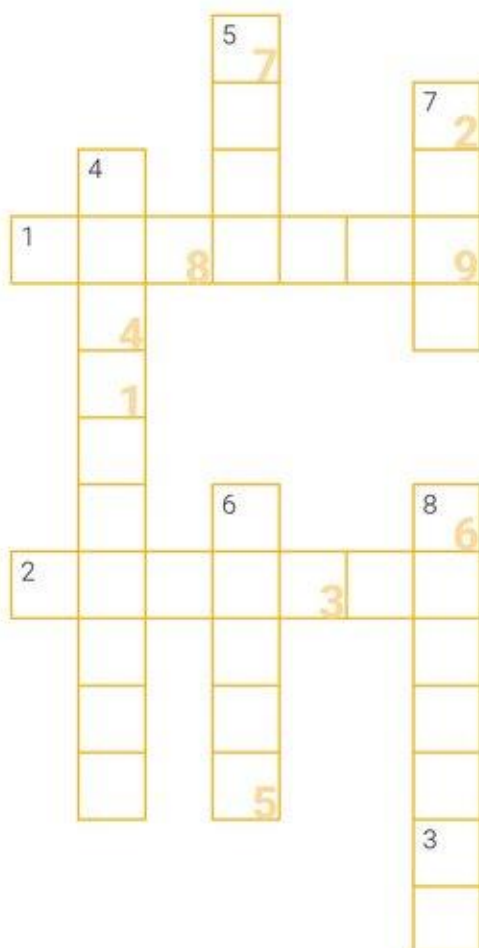
W rozwinięciu:

- został opisany wygląd bohatera,
- dokładnie omówiono cechy osobowości (poparto je przykładami zachowań bohatera),
- podkreślono te cechy postaci, które czynią ją osobą wyjątkową,
- uwzględniono zdolności/zainteresowania bohatera,
- przedstawiono stosunek innych do wybranej postaci.

W zakończeniu znalazła się ocena charakteryzowanej osoby.

W tekście użyto słownictwa typowego dla charakterystyki (np. *odznacza się, do jego zalet/wad należy, trzeba podkreślić jego...*).

17. Rozwiąż krzyżówkę.

POZIOMO

1. Zakochała się w Tezeuszu i pomogła mu się wydostać z labiryntu.
2. Bogini urodzaju, jej córkę Hades uprowadził do podziemi.
3. Z rozkazu bogów wtacza na górę ogromny głaz.

PIONOWO

4. Dobroczynca ludzkości, ofiarował ludziom ogień.
5. Matka Ziemia, która wraz z Uranosem wyłoniła się z Chaosu.
6. Słynny architekt i wynalazca, budowniczy labiryntu.
7. Podczas lotu wzbił się zbyt wysoko i spadł do morza.
8. Wspaniały muzyk; udał się do Hadesu po zmarłą żonę.

Hasło:

1	2	3	4	5	6	7	8	9
---	---	---	---	---	---	---	---	---

18. Ułóż definicję mitu, w której znajdą się odpowiedzi na wszystkie poniższe pytania.

Kim są bohaterowie mitów?

O jakich wydarzeniach opowiadają mity?

Kiedy powstały mity?

Co mity pozwalały zrozumieć i wyjaśnić dawnym ludziom?

.....

.....

.....

.....

.....

19. Uzupełnij opisy eksponatów. Wzbogać wystawę o nowe eksponaty – dopisz swoje propozycje.

SZKOLNA WYSTAWA MITOLOGICZNA

Berło i klucz – atrybuty Hadesa, pana podziemi, który wraz z Zeusem i Posejdonem sprawował władzę nad światem

.....
.....
.....

Puszka –

.....
.....
.....
.....

Olimp –

Róg –

.....
.....
.....

Nić –

.....
.....
.....

.....
.....
.....

Twoje propozycje

.....
.....
.....
.....

✦ 20. Wybierz temat i napisz pracę.

- 1) Napisz życzenia urodzinowe skierowane do wybranej postaci mitologicznej. Uwzględnij w nich to, czego dana postać najbardziej potrzebuje.
- 2) Wyobraź sobie, że przeniosłaś/przeniosłeś się w czasie i rozmawiasz z bohaterem/bohaterką mitologii w ważnym momencie jego/jej życia. Zapisz ten dialog.

TYDZIEŃ 3

ZASKAKUJĄCE WYDARZENIA

W tym tygodniu poćwiczysz:

- rozpoznawanie i tworzenie nieosobowych form czasownika,
- poprawne zapisywanie cząstki -by z czasownikami,
- redagowanie zaproszenia.

Przypomnisz sobie również lekturę – wybrane baśnie.

Poniedziałek

Praca z tekstem

data:

CHCIAŁAM WAM POWIEDZIEĆ...¹

Kochani Mamo i Tato!

Nie pisałam do Was od czasu mojego wyjazdu na studia i naprawdę jest mi przykro, że mogłam być tak bezmyślna i nic do Was nie napisać wcześniej. Teraz jednak opowiem Wam o wszystkim, co się u mnie wydarzyło, tylko bardzo Was proszę – usiądźcie przed przeczytaniem dalszej części tego listu, dobrze?

No, więc u mnie już teraz wszystko jest naprawdę nieźle. To pęknięcie czaszki i wstrząs mózgu, który miałam wtedy, gdy wyskoczyłam z okna akademika – bo zaraz po moim przyjeździe wybuchł tutaj pożar – już są prawie całkiem zaleczone. W szpitalu byłam tylko dwa tygodnie i teraz widzę już prawie całkiem normalnie, a te okropne bóle głowy miewam już tylko raz dziennie. Na szczęście ten pożar akademika i mój skok z okna widział nalewacz ze stacji benzynowej, która znajduje się obok akademika. To właśnie on zadzwonił po straż pożarną i karetkę pogotowia. Odwiedzał mnie też w szpitalu, a ponieważ nie miałam gdzie mieszkać, bo akademik się spalił, był tak miły, że zaprosił mnie do swojego mieszkania i pozwolił mi tam mieszkać. No, właściwie jest to tylko pokój w suterenie, ale za to jest bardzo fajnie urządzony. On jest bardzo sympatycznym

¹ Tytuł pochodzi od autorek Kalendarza ósmoklasisty.

chłopcem, bardzo się kochamy i zamierzamy się pobrać. Nie ustaliliśmy jeszcze dokładnej daty ślubu, ale odbędzie się na pewno [...].

Jestem pewna, że przyjmiecie mojego chłopaka do naszej rodziny z otwartymi ramionami. On jest bardzo fajny i choć niespecjalnie wykształcony, ma jednak naprawdę duże ambicje.

Teraz, kiedy już wszystko wiecie o moim obecnym życiu, chciałam Wam powiedzieć, że nie było żadnego pożaru w akademiku, nie miałam pęknięcia czaszki ani wstrząsu mózgu, nie byłam w szpitalu [...] ani nawet nie mam chłopaka. Ale w tym semestrze dostanę dwóję z fizyki i trzy z dwoma minusami z chemii. Chciałabym więc, żebyście spojrzeli na te stopnie z odpowiedniej perspektywy.

Wasza kochająca córka

Zuzia

Robert Cialdini, *Wywieranie wpływu na ludzi*, tłum. Bogdan Wojciszke

1. Napisz, których elementów typowych dla listu brakuje w powyższym tekście.

.....

.....

2. Dokończ zdania. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

1) Prośba zawarta w pierwszym akapicie tekstu ma na celu

- A. zadbanie o komfort odbiorców podczas czytania listu.
- B. przygotowanie odbiorców na przyjęcie wiadomości.
- C. wynagrodzenie odbiorcom długiego milczenia.
- D. zapewnienie o dobrym samopoczuciu nadawcy.

2) Z tekstu wynika, że źródło największego zmartwienia rodziców to

- A. stan zdrowia dziecka.
- B. słabe oceny dziewczyny.
- C. małżeńskie plany córki.
- D. brak wykształcenia chłopaka Zuzi.

3. Uzupełnij zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Zuzia w swoim liście wykorzystała A/B/C/D między tym, co się stało, a tym, co mogłoby się stać.

- A. kontrast
- B. harmonię
- C. zbieżność
- D. podobieństwo

4. Uzupełnij luki w tekście. Wybierz odpowiedzi spośród podanych.

Zuzia napisała swój list, aby A/B. Dla osiągnięcia celu posłużyła się C/D/E. Jej intencje najlepiej wyraża cytata: F/G.

- A. usprawiedliwić się przed rodzicami
- B. wpłynąć na reakcję rodziców

- C. ironią
- D. kłamstwem
- E. przesadą

F. *Naprawdę jest mi przykro, że mogłam być tak bezmyślna i nic do Was nie napisać wcześniej.*

G. *Chciałabym więc, żebyście spojrzeli na te stopnie z odpowiedniej perspektywy.*

5. Zaznacz właściwe uzupełnienie zdania.

Zuzia na pewno potrafiłaby odpowiedzieć na pytanie:

- A. Jak uniknąć złych ocen, wcale się nie ucząc?
- B. Jak pogodzić problemy zdrowotne z życiem osobistym?
- C. Jak przekazać złe wiadomości w taki sposób, aby odbiorca był nimi uradowany?

6. Sposób, w jaki Zuzia przekazała rodzicom wiadomości, nie był wobec nich uczciwy. Wyjaśnij dlaczego.

.....

.....

.....

.....

7. Ponumeruj akapity w tekście. Następnie uzupełnij tabelę, wpisując numery akapitów zawierających podane informacje.

element kompozycji tekstu	numery akapitów
zapowiedź treści listu	
prezentacja wydarzeń	
wyjaśnienie – odkrycie swoich intencji	

data:

Nieosobowe formy czasownika

Wtorek

Maria Skłodowska-Curie uczyła fizyki małe grono dzieci, wśród których były późniejsze gwiazdy nauki, między innymi jej własna córka Irena, Jan Langevin i inni. Któregoś dnia zapytała:

– Co byście zrobili, żeby wam płyn nie ostygł w naczyniu?

Genialne dzieci dawały różne mądre propozycje: owiązać naczynie wełnianą materią, odizolować je za pomocą skomplikowanych sposobów itp. Na to Maria, uśmiechając się, rzekła:

– A ja, wiecie, zaczęłabym od położenia przykrywki.

Ludwik Rosner, *Notki, plotki, anegdotki o sławnych paniach i panach*

8. Wypisz z tekstu po jednym czasowniku w podanych formach.

- – 1. osoba liczby pojedynczej
- – 3. osoba liczby mnogiej
- – bezokolicznik
- – imiesłów przysłówkowy współczesny

9. Uzupełnij tabelę. Określ formę podkreślonego czasownika lub ułóż poprawne zdanie.

zdanie	forma czasownika
Maria Skłodowska-Curie <u>uczyła</u> fizyki grupę dzieci.	forma osobowa, 3. os., lp.
Maria Skłodowska-Curie zdecydowała się <u>uczyć</u> fizyki grupę dzieci.	
Maria Skłodowska-Curie była osobą <u>uczącą</u> fizyki grupę dzieci.	
Maria Skłodowska-Curie, <u>ucząc</u> dzieci fizyki, zadawała im pytania.	
Dzieci <u>rzucały</u> różne pomysły.	
	bezokolicznik
	imiesłów przysłówkowy współczesny
	forma zakończona na -no

10. Odpowiedz na pytanie, używając dwóch czasowników w formach nieosobowych.
Jak dzieci mogłyby zareagować na odpowiedź Marii Skłodowskiej-Curie?

.....

.....

11. Zaznacz poprawne odpowiedzi.

Od czasownika *ukończyć* można utworzyć imiesłów

- A. przymiotnikowy czynny.
- B. przymiotnikowy bierny.
- C. przysłówkowy współczesny.
- D. przysłówkowy uprzedni.

12. Połącz każdy imiesłów z odpowiednim opisem, a następnie uzupełnij wniosek.

Wniosek:

Przez przypadki, liczby i rodzaje odmieniają się imiesłowy

Nieodmienne są imiesłowy

Pisownia części -bym, -byś, -by itp. z czasownikami

Środa

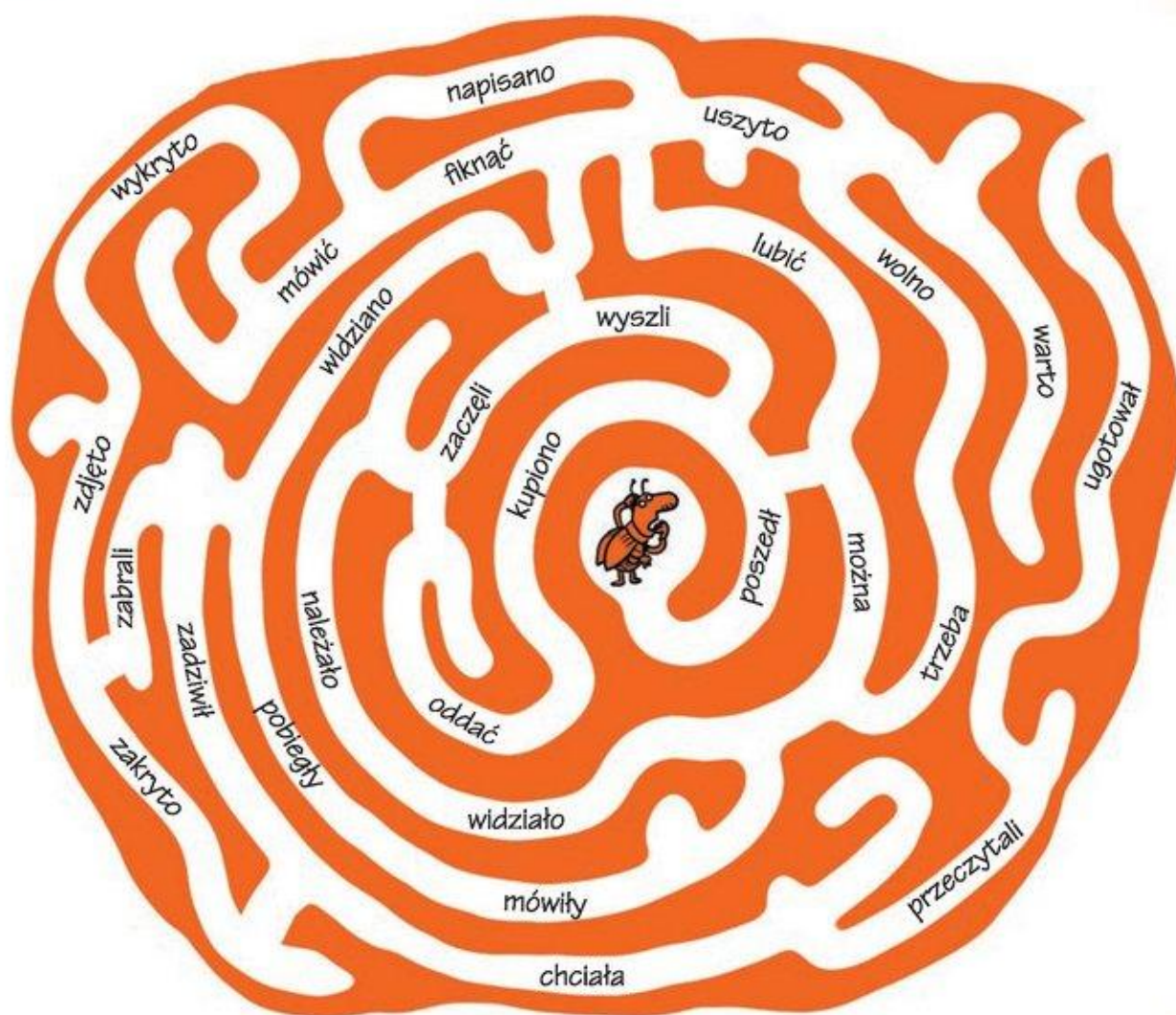
Przypomnij sobie

Częstki *-bym, -byś, -by, -byśmy, -byście* piszemy łącznie z osobowymi formami czasownika, np. *szedł**bym**, widział**byś**, robił**by***.

Z formami nieosobowymi częstki te zapisujemy rozdzielnie, np. *Zrobić by to można inaczej. Zrobiono by to inaczej.*

Rozdzielnie piszemy je także z wyrazami: *można, trzeba, warto, wolno*, np. *Można by to zrobić inaczej.*

13. Odszukaj wyjście z labiryntu. Wskazują je wyrazy, z którymi częstkę -by należy pisać łącznie.

14. Odpowiedz na pytania. W każdej odpowiedzi użyj czasowników z poprawnie zapisaną częstką -by.

Co by było, gdyby:

- śnieg padał latem?

.....

- nagle na całym świecie wyłączono internet?

.....

- zniesiono obowiązek chodzenia do szkoły?

.....

15. Sformułuj prośbę o zapalenie światła. Wyraż ją na dwa sposoby:

- używając cząstki *-byś* zapisanej łącznie z poprzedzającym ją wyrazem

.....

- używając cząstki *by* zapisanej rozdzielnie z poprzedzającym ją wyrazem

.....

16. Zaznacz stwierdzenie prawdziwe.

Kropka w zapisie wyrazu *ponieważ•by* w słowniku ortograficznym

1.	wskazuje sylabę akcentowaną.	P
2.	oznacza zalecane miejsce dzielenia wyrazu.	P
3.	informuje, że cząstkę <i>-by</i> piszemy rozdzielnie.	P

data:

Zaproszenie

Czwartek

17. Napisz zaproszenie dla koleżanek i kolegów na spotkanie z wybitnym człowiekiem przybywającym do twojej szkoły. Użyj dwóch argumentów zachęcających do przyścia na to spotkanie.

Pomyśl, zaplanuj, napisz

Po czym poznać dobrze napisane zaproszenie?

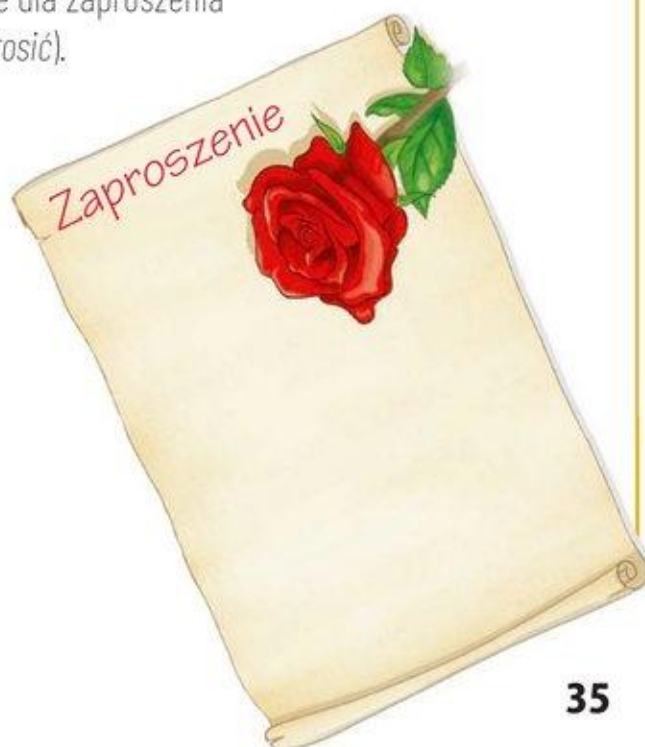
W tekście znajdują się sformułowania typowe dla zaproszenia (np. *serdecznie zapraszam, mam zaszczyt zaprosić*).

Podane są niezbędne informacje:

kto, kogo i na co zaprasza oraz czas (data, godzina) i miejsce spotkania.

Tekst zawiera dwa argumenty zachęcające do udziału w spotkaniu.

Nazwy własne zostały zapisane poprawnie, np. *Szkoła Podstawowa nr 1 w Warszawie*.

Kopciuszek

- KONFERANSJER² – Kopciuszek przebiera groch
i jęczy...
- KOPCIUSZEK – Och! Och! Och!
Za chwilę serce pęknie mi z żalu,
bo moje siostry tańczą na balu,
a ja, sierota, groch przebrać muszę.
O, biedny, biedny ze mnie Kopciuszek! [...]
- KONFERANSJER – Zjawia się Dobra Wróżka
i mówi do Kopciuszka.
- WRÓŻKA – Aby ci serce nie pękło z żalu,
i ty wystąpisz dzisiaj na balu.
Zjawiam się w roli pocieszycielki,
przynoszę suknię i pantofelki.
- KOPCIUSZEK – A gdzie pończochy są dla Kopciuszka?
- WRÓŻKA – Pójdiesz bez pończoch!
- KONFERANSJER – Odrzekła Wróżka [...].
Muzyka gra walczyka.
Kopciuszek nogami fika,
wesoło tańczy na balu z księciem,
wybija północ... [...]
Wybija północ – i w tym momencie
z nóżki Kopciuszka spada pantofel... [...]
Tu się zanosi na katastrofę,
bowiem Kopciuszek, co stwierdzam z żalem,
nie umył sobie nóg przed tym balem.
Przeto ujrawszy niemytą piętę,
Książę wygłasza morał ze wstrętem.
- KSIAŻĘ – Nie pomoże Dobra Wróżka,
gdy u panny brudna nóżka.
Ja się z brudasem nie ożenię [...].

Wanda Chotomska, *Kabaret na jednej nodze*
[fragment]

² Konferansjer – osoba prowadząca przedstawienie.

18. Uzupełnij tekst zgodnie ze swoimi odczuciami.

Kiedy przeczytałam/przeczytałem tytuł *Kopciuszek*, spodziewałam/spodziewałem się

Okazało się, że

19. Porównaj treść utworu Wandy Chotomskiej z treścią baśni *Kopciuszek*. Podaj dwa podobieństwa i dwie różnice.

Podobieństwa:

1)

2)

Różnice:

1)

2)

20. Oceń prawdziwość sformułowań zamieszczonych w tabeli i wybierz właściwą odpowiedź spośród A, B, C, D.

1.	W utworze <i>Kopciuszek</i> Wandy Chotomskiej występuje rytm.
2.	W utworze <i>Kopciuszek</i> Wandy Chotomskiej brak rytmu.
3.	<i>Kopciuszek</i> Wandy Chotomskiej to utwór rymowany.
4.	<i>Kopciuszek</i> Wandy Chotomskiej to utwór nierymowany.

A. Prawdziwe są stwierdzenia 1. i 3.

B. Prawdziwe są stwierdzenia 1. i 4.

C. Prawdziwe są stwierdzenia 2. i 3.

D. Prawdziwe są stwierdzenia 2. i 4.

21. Zapisz tytuły baśni, z których pochodzą podane fragmenty.

A.

– Ładne masz dzieci, mateczko! – powiedziała kaczka z czerwonym gałgankiem na no-dze. – Wszystkie są śliczne prócz tego jednego, które się nie udało. Byłoby dobrze, gdybyś je mogła odmienić!

– To niemożliwe, łaskawa pani! – powiedziała matka-kaczka. – Nie jest wprawdzie ładne, ale ma dobre serduszko i umie świetnie pływać, tak samo jak inne, nawet może trochę le-piej. Przypuszczam, że wyrośnie z brzydoty albo może z wiekiem zmaleje. Za długo leżało w jajku i dlatego nie wygląda tak, jak powinno wyglądać.

B.

Kay i Gerda siedzieli i oglądali książkę z obrazkami, w której były malowane zwierzęta i ptaki. Wtem, gdy zegar na wielkiej wieży kościelnej wybił właśnie piątą, Kay zawołał:

– Coś mnie ukuło w serce! O, a teraz coś mi wpadło do oka!

Dziewczynka objęła go za szyję, chłopczyk mrugał oczami: nie, nic nie było widać!

C.

„To przecież jest wigilia Nowego Roku” – pomyślała dziewczynka.

W kącie między dwoma domami, z których jeden bardziej wysuwał się na ulicę, usia-dła i skurczyła się cała; małe nożyny podciągnęła pod siebie, ale marzła coraz bardziej, a w domu nie mogła się pokazać, bo przecież nie sprzedała ani jednej zapalniczki, nie dostała ani grosza [...], w domu było tak samo zimno, mieszkali na strychu pod samym dachem i wiatr hulał po izbie.

D.

Wrócił stary do swojej staruchy,

Już starucha ma nowe koryto.

Jeszcze gorzej na męża pomstuje:

„Durniu – krzyczy – głupi niezdaro!

Wyprosiłeś, durniu, koryto!

Dużo-ć dla nas z koryta korzyści?

Zaraz wracaj, niezdaro, do rybki,

Skłoń się nisko i o chatę poproś!”.

22. Oceń prawdziwość poniższych stwierdzeń. Przy każdym zdaniu, które odnosi się do baśni, zaznacz TAK.

1.	Zawiera elementy fantastyczne, np. postaci smoków, czarownic, krasnoludków.	TAK
2.	Nieokreśloność miejsca i czasu akcji w niektórych baśniach podkreślają wyrażenia: <i>za górami, za lasami; dawno, dawno temu</i> .	TAK
3.	Wyjaśnia wydarzenia i zjawiska związane z początkiem świata.	TAK
4.	Bohaterowie zazwyczaj dzielą się na pozytywnych i negatywnych.	TAK
5.	Jest to utwór oparty na prawdziwych wydarzeniach, występują w nim postaci historyczne.	TAK
6.	Jest to krótki utwór wierszowany, zakończony morałem.	TAK
7.	Dobro zwykle zwycięża nad złem.	TAK

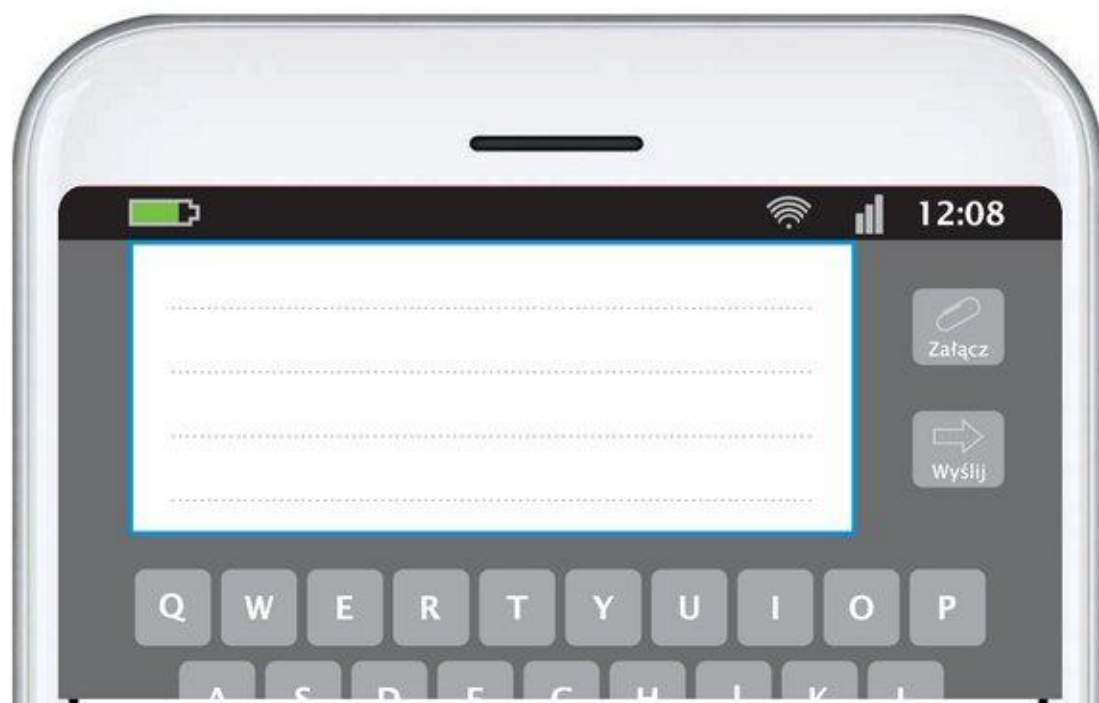
23. Wpisz wyraz *baśń* w odpowiednim miejscu schematu na stronie 6.

✦ 24. Wybierz temat i napisz pracę.

1) Wybierz jedną ze znanych ci baśni i wyobraź sobie, że jej akcja toczy się współcześnie, a bohaterowie używają nowoczesnych urządzeń. Napisz opowiadanie na podstawie tej baśni. Wymyśl zaskakujące zakończenie.

2) Napisz SMS-a do dowolnego bohatera baśni, tak aby go zaskoczyć niespodziewaną wiadomością.

Do:

TYDZIEŃ 4

W KRĘGU SPRAW CODZIENNYCH I NIEZWYKŁYCH

W tym tygodniu poćwiczysz:

- określanie typu wiersza na podstawie jego budowy i treści,
- rozpoznawanie przymiotnika, określanie jego formy gramatycznej i stopniowanie,
- stosowanie przysłówka w tekstach,
- zapisywanie przeczenia *nie* z różnymi częściami mowy,
- zapisywanie dialogu.

Przypomnisz sobie również lekturę – *Opowieść wigilijną* Karola Dickensa.

Poniedziałek

Praca z tekstem

data:

GNÓJ

Czcigodny gnoju, dobroczynne łajno,
Tchnące¹, jak znojna² najmity³ pazucha⁴
I nowa skóra chłopskiego kozucha
Ostrej tężyzny siłą życiodajną!

a

b

Żyzności łaskę kryjesz w sobie tajną
I ciało ziemi łaknie twego ducha.
W tobie nadzieja pól i wsi otucha,
Bo czynisz siebę⁵ stokrotnie wydajną.

¹ Tchnąć – wydzielać zapach.

² Znojny – pełen trudu.

³ Najmita – człowiek wynajmujący się do prac rolnych.

⁴ Pazucha – miejsce na piersi pod wierzchnim ubraniem.

⁵ Siejba – sianie zboża.

Zdrowiem z obory kiedy bijesz mlecznej,
 Masz dziką świeżość potęgi odwiecznej,
 Którą się brzydzą mieszcuchowie słabi.

c

d

Lecz czarnym bogom pracy, gdy im w lica
 Dymisz w świt chłodny, niby kadzielnica⁶:
 Pachniesz jak wszystkie wonności Arabii⁷!

e

Leopold Staff

⁶ Kadzielnica – naczynie, w którym spala się pachnącą żywicę zwaną kadzidłem.

⁷ Wonności Arabii – w dawnych czasach kraje arabskie słynęły z produkcji perfum.

1. Dokończ zdania. Wybierz poprawne odpowiedzi.

1) Podmiot liryczny w utworze zwraca się do

A. gnoju.

C. chłopca.

B. najmity.

D. kozucha.

 2) W pierwszej linijce wiersza zastosowano

A. anaforę.

C. porównanie.

B. apostrofę.

D. wyraz dźwiękonaśladowczy.

3) Opisując gnój, podmiot liryczny odwołuje się przede wszystkim do zmysłu

A. wzroku.

C. węchu.

B. słuchu.

D. dotyku.

4) Zalety zastosowania gnoju w rolnictwie przedstawiono w zwrotce

A. pierwszej.

C. trzeciej.

B. drugiej.

D. czwartej.

2. Poniższy schemat przedstawia budowę wiersza Leopolda Staffa:

$4 + 4 + 3 + 3 = 14$

Na podstawie tego schematu opisz krótko budowę wiersza.

.....

.....

3. Litery umieszczone po prawej stronie utworu odnoszą się do ostatniego wyrazu w wersie. Przeanalizuj rymy i uzupełnij zapis literowy, tak aby rymujące się słowa były oznaczone tymi samymi literami.

4. Dokończ zdanie. Wybierz odpowiedź 1., 2. lub 3. i jej uzasadnienie spośród A lub B.

Utwór *Gnój* jest

1.	pieśnią,	co można rozpoznać po przeanalizowaniu jego	A.	środków stylistycznych.
2.	fraszka,		B.	budowy.
3.	sonetem,			

5. Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

W wierszu *Gnój* relację między treścią utworu a jego kunsztowną formą najlepiej opisuje słowo:

A. podobieństwo. B. kontrast.

6. Wskaż elementy rytmizujące wypowiedź w wierszu *Gnój*.

- ☐ układ strof
☐ rymy
☐ refren
☐ jednakowa liczba sylab w wersach

7. Przeczytaj hasło słownikowe. Uzupełnij tabelę, wstawiając znak X w odpowiednich miejscach.

kożuch *m III* 1. «futro, skóra zwierzęca o długim włosie, najczęściej barania; także: okrycie wierzchnie z takiej skóry» $\diamond$ *fraz. pot.* Jak kwiatek do (u) kożucha «o czymś nie pasującym do czegoś» 2. «gęsta, stężała warstwa powstająca na wierzchu jakiegoś płynu»: K. na mleku. 3. «roślinność pokrywająca powierzchnię wody»

Mały słownik języka polskiego PWN

W którym ze znaczeń wyraz <i>kożuch</i> występuje	1. znaczenie	2. znaczenie	3. znaczenie
A. w wierszu Leopolda Staffa?	☐	☐	☐
B. w rodzaju męskim?	☐	☐	☐
C. w połączeniu wyrazów <i>kożuch na jeziorze</i> ?	☐	☐	☐
D. w zdaniu: <i>Kot zlizywał kożuch ze spodeczka</i> ?	☐	☐	☐

data: Przymiotnik i przysłówki

Wtorek

 Przypomnij sobie

Przymiotnik to część mowy odpowiadająca na pytania: *jaki?, jaka?, jakie?*, np. *mocny, piękna, dobre*. Przymiotniki odmieniają się przez **przypadki, liczby i rodzaje**.

Rodzaj przymiotnika w liczbie pojedynczej:

- męski - *miły* (chłopiec),
- żeński - *miła* (atmosfera),
- nijaki - *miłe* (ciepło).

Rodzaj przymiotnika w liczbie mnogiej:

- męskoosobowy - *mili* (podróżni),
- niemęskoosobowy - *miłe* (wspomnienia).

Wiele przymiotników **się stopniuje**:

stopień równy	stopień wyższy	stopień najwyższy
<i>mały</i>	<i>mniejszy</i>	<i>najmniejszy</i>
<i>zły</i>	<i>gorszy</i>	<i>najgorszy</i>
<i>ślimski</i>	<i>bardziej ślimski</i>	<i>najbardziej ślimski</i>

8. Z podanych zdań wypisz przymiotniki. Określ ich liczbę, rodzaj i przypadek.

Zła drużyna zepsuje dobrego syna.

Łaska pańska na pstrym koniu jeździ.

.....

.....

9. Wśród podanych wyrazów są dwa przymiotniki. Podkreśl je.

robiąca	roboczy	zrobione	wyrobiony	robotniczy	odrabiający
---------	---------	----------	-----------	------------	-------------

10. Poniżej przedstawiono żartobliwe, ale niepoprawne stopniowanie dwóch przymiotników. Zapisz właściwe stopnie tych przymiotników.

chory, chorszy, trup

.....

łyśy, łysszy, glaca

.....

11. Popraw błędy w stopniowaniu przymiotników.

- A. To była mniej korzystniejsza oferta od poprzedniej.
- B. Projekt tego twórcy okazał się bardziej nowocześniejszy.
- C. Plan Basi wydawał się mniej doskonalszy niż plan Jacka.
- D. Powiedz mu to w sposób bardziej delikatniejszy.

 Przypomnij sobie

Przysłówek jest **nieodmienną** częścią mowy. Odpowiada na pytania: *jak?, gdzie?, kiedy?*,
np. *łatwo, daleko, wczoraj*.

Niektóre przysłówki można **stopniować**,

np. *dawno dawniej najdawniej*.

12. Z każdej grupy przysłówków wykreśl wyraz niepasujący do pozostałych.

- A. chyżo, energicznie, ekspresowo, flegmatycznie
- B. spontanicznie, żywiołowo, samorzutnie, planowo
- C. skrupulatnie, pobieżnie, dogłębnie, wnikliwie
- D. strategicznie, istotnie, drugoplanowo, priorytetowo
- E. autonomicznie, zależnie, suwerennie, swobodnie
- F. realnie, potencjalnie, ewentualnie, przypuszczalnie

13. Sformułowania w nawiasach zastąp jednowyrazowymi przysłówkami.

(Nie zwlekając) wstał, ubrał się i zaraz po śniadaniu wyszedł z domu. Już (od dłuższego czasu) przygotowywał się do egzaminu. (Bez wątpienia) czekała go dziś ciężka przeprawa. Przejechawszy tramwajem kilka przystanków, (z pośpiechem) przekroczył próg szkoły, by się udać do wyznaczonej sali. Na miejscu (choć nikt się tego nie spodziewał) się okazało, że egzamin odbędzie się następnego dnia.

14. Podkreśl zwroty zawierające przysłówki, które można stopniować. Zapisz je w stopniu wyższym i najwyższym.

szedł boso
 dużo zjadł
 kupił tanio
 zaraz wracam
 ubrał się ekstrawagancko

data: **Pisownia *nie* z różnymi częściami mowy**

Środa

Przypomnij sobie

Nie piszemy łącznie:

- z rzeczownikami, np. *niepokój, niehałasowanie, niewrzucanie,*
- z przymiotnikami i przysłówkami w stopniu równym, np. *nieładny, nieładnie.*

Nie piszemy rozdzielnie:

- z czasownikami, np. *nie widziałem, nie mówić,*
- z przymiotnikami i przysłówkami w stopniu wyższym i najwyższym, np. *nie ładniejszy, nie najładniej.*

15. Dokończ zdania 1. i 2. Wybierz odpowiednio A lub B.

1.	W wyrazie <i>niedźwiedź</i>	częstka <i>nie</i>	A.	jest zapisana zgodnie z zasadą pisowni <i>nie</i> z rzeczownikami.
2.	W wyrazie <i>niebezpieczeństwo</i>		B.	stanowi integralną część wyrazu.

1.

2.

16. Do podanych wyrazów dopisz słowa o podobnym znaczeniu zaczynające się częstką *nie*.

kłótnia, spór –

bałagan –

kłamstwo –

wróg –

tragedia –

spóźnianie się –

lęk, obawa –

mało znaczący –

ładny –

17. Wpisz w pustych miejscach brakującą częstkę *nie*.

18. Ułóż instrukcję na podstawie wiersza Ludwika Jerzego Kerna. Zastosuj podane czasowniki z przeczeniem *nie*: *wzorować się, nadużywać, ograniczać, zapominać*.

Właściwe słowo na każdą okazję

Kiedy słyszę tę młodą ferajnę⁸,
To wszystko u nich jest – fajne. [...]

Fajna jest Tośka
I Tośki kuzynka,
Fajny jest wierszyk bez kropki
I przecinka,
Fajna jest guma miętowa do żucia,
Fajne są lody.
I wielkie uczucia. [...]

Wszystko dosłownie może być fajne.
To jest to słówko nadzwyczajne
Do wyrażania myśli chytrych...
Więc słowo klucz?
Nie, raczej wytrych⁹!

Gorzej, że różne stare pryki¹⁰
Też w młodzieżowe brną nawyki
I sądząc, że się odmładzają,
Co tylko da się, zafajniają.

Nie ominęło to także mnie.
Fajny ten wierszyk jest, no nie?

Instrukcja – Jak się ładnie posługiwać językiem polskim?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

⁸ Ferajna (potoczne) – grupa zżytych ze sobą osób.

⁹ Wytrych – zagięty drut używany zamiast klucza – pasuje do wielu zamków.

¹⁰ Pryk (pogardliwe) – stary, niedołążny mężczyzna.

19. Dokończ zdania. Do liter A, B, C dopasuj odpowiadające im cyfry.

Wyraz	A.	<i>przyjemna</i>	należy zapisać z <i>nie</i>	1.	łącznie, ponieważ jest to przymiotnik w stopniu równym.
	B.	<i>lepiej</i>		2.	łącznie, ponieważ jest to przysłówek w stopniu równym.
	C.	<i>miło</i>		3.	rozdzielnie, ponieważ jest to przymiotnik w stopniu wyższym.
				4.	rozdzielnie, ponieważ jest to przysłówek w stopniu wyższym.

A. – B. – C. –

Czwartek

Dialog

data:

20. Zapisz rozmowę, którą mogłyby toczyć telefony przedstawione na ilustracji. Twój dialog powinien się składać z wypowiedzi narratora oraz przynajmniej pięciu wypowiedzi każdego z rozmówców.

Pomyśl, zaplanuj, napisz

Po czym poznać dobrze napisany dialog?

Dialog ma wyraźny początek i koniec, a jego treść układa się w logiczną całość.

Każda wypowiedź jest zapisana od nowej linijki i poprzedzona myślnikiem.

Wypowiedzi narratora są oddzielone od wypowiedzi bohaterów za pomocą myślników i niekiedy dwukropków.

Zastosowano zróżnicowane słownictwo dotyczące sposobu mówienia, np. *powiedział, odrzekł, stwierdził, dodał, wyjaśnił*.

data:

Karol Dickens, *Opowieść wigilijna*

Piątek

Współczesny Scrooge¹¹

Wigilijny wieczór, około godziny 17 Ebenezer Scrooge, dyrektor serwisu społecznościowego SiM.com, siedzi w pustym biurówcu. Przed chwilą wyszedł ostatni pracownik. W portalu nic się nie dzieje, nie ma czego komentować. Ruch zamarł, jak zawsze między 17 a 20 w Wigilię. Ebenezer jest zły, nie lubi świąt, bo niby ma wielką agencję, pracowników, ale 24 grudnia może ich zmusić, by siedzieli przy komputerach tylko do 15. Tymczasem do końca roku i wykonania planu liczby odsłon w portalu został tydzień. [...]

Scrooge nie spieszy się do domu. Rozstał się z żoną kilka lat temu, nie chciała się przenieść z dziećmi do miasta, gdy dostał awans na dyrektora portalu. Widuje córkę i syna raz na dwa tygodnie w weekendy. Nie narzeka, bo ma na SiM.com 800 przyjaciół na swoim profilu. Zaczyna dzień od sprawdzania, co u nich słychać, wpisuje komentarze, no i jeszcze zarabia na ich aktywności. Dziś od rana ślą życzenia świąteczne. Otrzymał też SMS-em i mailem 20 choinek i z 50 wierszyków gotowców. Większość już zna z poprzedniego roku, ale grzecznie odpisał, kopiując te, które dostał po raz pierwszy. Denerwują go za to maile z prośbą o wpłatę na fundację dobroczynne, nachalne reklamy ze zdjęciami biednych dzieci, straszenie, że bezdomni zamarzają zimą, no i te wszystkie akcje charytatywne typu „Świąteczna paczka”. Przecież płaci ogromne podatki i są instytucje, które powinny zająć się biednymi!

Marek Górlikowski, *Wigilia ciulaczy lajków* [fragment]

¹¹ Tytuł pochodzi od autorek *Kalendarza ósmoklasisty*.

21. Retrospekcja to przywołanie w utworze literackim zdarzeń z przeszłości bohatera. Podkreśl w drugim akapicie tekstu *Współczesny Scrooge* zdanie, w którym występuje retrospekcja.

22. Wypisz cztery podobieństwa między sytuacją bohatera powyższego tekstu a sytuacją Ebenezera Scrooge’a z *Opowieści wigilijnej* Karola Dickensa.

.....

.....

.....

.....

23. Podaj dwie cechy charakteru Scrooge’a, które ujawniły się na początku *Opowieści wigilijnej* Karola Dickensa.

.....

.....

24. Co duchy pokazały Scrooge'owi w trakcie podróży w czasie i przestrzeni? Wpisz w kratkach odpowiednie litery oznaczające zjawy.

- A. Duch Dawnych Świąt Bożego Narodzenia
- B. Duch Tegorocznych Świąt Bożego Narodzenia
- C. Duch Przyszłych Świąt Bożego Narodzenia

1

2

3

4

25. Udowodnij, że w *Opowieści wigilijnej* Karola Dickensa występuje retrospekcja.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

26. Uzupełnij podziękowanie, które mógłby otrzymać Scrooge po przemianie spowodowanej wizytą trzech duchów.

Podziękowanie dla
Ebenezera Scrooge'a
za życzliwość i pomoc przejawiającą się w

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Bob Cratchit – pracownik
Alfred – siostrzeniec
wolontariusze zbierający datki dla biednych

✦ 27. Wybierz temat i napisz pracę.

- 1) Napisz list, który współczesny Scrooge mógłby otrzymać od któregoś ze swoich dzieci. W swoim liście zastosuj retrospekcję. Zaczynij słowami: *Tato, piszę, aby Ci opowiedzieć o naszej wymarzonej Wigilii.*
- 2) Różne organizacje przeprowadzają kampanie społeczne zachęcające odbiorców do określonego zachowania. Stwórz ulotkę reklamową, w której znajdzie się zachęta do spędzania świąt wspólnie z rodziną.

TYDZIEŃ 5

Z CZEGO SIĘ ŚMIEJĄ LUDZIE?

W tym tygodniu poćwiczysz:

- posługiwanie się terminem *parafraza*,
- rozpoznawanie liczebników i ich poprawne użycie,
- redagowanie opowiadania z dialogiem.

Przypomnisz sobie również lekturę – *Zemstę Aleksandra Fredry*.

Poniedziałek

Praca z tekstem

data:

KÓŁKO POLONISTYCZNE¹

Chciała natychmiast przeczytać swój sonet, ale poczuła, że w roli daru i hołdu najlepiej zaprezentuje się on na zakończenie. Czekala więc, aż część druga zajęć nareszcie przeminie (jedna z uczestniczek czytała rozwlekle swoje opowiadanie pod tytułem „Wiosenny czar”). Następnie, przebierając nogami z niecierpliwości, Łusia dotrwała do końca części trzeciej, po czym zerwała się z krzesła, w obawie, że pan polonista ogłosi koniec zajęć, i oznajmiła, że napisała sonet.

– Sonet?! – zakrzyknął nauczyciel, wielce zdziwiony. (Cóż, kto jak kto, ale on przecież najlepiej wiedział, jak kunsztowna jest to forma poetycka. Na pewno go o tym uczyli na studiach). – Czy chciałabyś go nam przeczytać? [...] Śmiało, Łusiu, jestem bardzo ciekaw twojego sonetu, czytaj, nie bój się, nawet jak się pomylisz, nikt nie będzie się z ciebie śmiał. Zapewniam cię o tym.

Tak ośmielona, Łusia nappełniła się wdzięcznością jeszcze bardziej, rozwinęła swoją piękną laurkę i natchnionym głosem przeczytała jak z nut:

¹ Tytuł tekstu pochodzi od autorek Kalendarza ósmoklasisty.

POLONISTA

Czcigodny panie, drogi polonisto,
 tchnący mądrością jak sowa o świcie,
 ty nas uczyłeś bardzo znakomicie,
 i my już teraz pamiętamy wszystko.

Chociaż najmitą² jesteś, polonisto,
 To ducha twego łaknie każdy skrycie,
 To ty polszczyźnie dajesz nowe życie,
 Bo my będziemy pamiętali wszystko.

Gdy gramatyki nam dajesz podstawy,
 Ma ona świeżość niwy³ oraz trawy,
 Którą się brzydzą leniuchowie słabi.

Ale naprawdę dobra uczennica
 Tą swoją siejbą ona się zachwycą,
 Bo pachnie niczym wonności Arabii!

Skończyła.

Wszyscy uczestnicy kółka dali jej wielkie brawo.

Natomiast zaskoczyło Łusię zachowanie pana polonisty. Siedział w swoim fotelu, łokcie wspierając o kolana, a twarz zakrywał obiema rękami. Drgały mu ramiona. Wyglądał, jakby ogarnęło go wielkie wzruszenie, który to efekt, prawdę mówiąc, Łusia właśnie zamierzała wywołać, choć może nie aż w takim stopniu. Jednakże dziwne było, że przez dłuższą chwilę nauczyciel nic nie mówił, a kiedy się odezwał, głos jego był nieswój, jakby zduszony. [...]

– Przepraszam – powiedział głosem nadal zduszonym. – Łusiu, powróćmy do twojego sonetu. Jestem ci bardzo wdzięczny. Sonet jest pełen wyrazu...

– Napisałam go specjalnie dla pana – wyjaśniła Łusia.

– O, domyśliłem się tego natychmiast – zapewnił ją nauczyciel. – To najpiękniejszy sonet, jaki kiedykolwiek napisano – dla polonisty. Poruszył mnie... do głębi...

Łusia poczuła się troszeczkę zawstydzona tym nadmiarem pochwał.

– Muszę coś powiedzieć, proszę pana, ja go nie całkiem samodzielnie napisałam...

² Najmita – patrz strona 40.

³ Niwa – ziemia uprawna, pole.

– I tego też, eh, eh – rzekł pan polonista, dziwnie stękając – domyśliłem się od razu. Prawdę mówiąc, eh, eh... od drugiego wersu. Ale wiesz... w literaturze istnieje taki termin jak parafraza. I ty właśnie sparafrazowałaś znany wiersz Staffa, to znaczy: dokonałaś swobodnej przeróbki, a jednocześnie zachowałaś podobieństwo między tymi tekstami. Jak na dziewięć lat...

– Już prawie dziesięć!

– Nawet jak na dziesięć lat, to jest bardzo dużo. W dodatku rozgryzłaś trudną budowę sonetu, utrzymałaś regularny rytm, rymy też są poprawne. Niejeden dorosły poeta tego nie potrafi! Jednym słowem: Łusiu – brawo!

Tu pan polonista spojrzał na nią miłymi, roześmianymi oczami i wyciągnął do niej rękę.

– Jestem z ciebie dumny! – powiedział.

Wtedy to, wzruszona, wręczyła mu swoją laurkę, zaś pan polonista spojrzał – i wybuchnął niepowstrzymanym śmiechem. Trzymał się za brzuch, cały się trząsał, a z oczu poleciały mu łzy.

Ale Łusia mu to chętnie wybaczyła. Rysunek był przecież wykonany bardzo pośpiesznie. W przeciwieństwie do sonetu.

Małgorzata Musierowicz, *Sprężyna* [fragment]

1. Oceń prawdziwość poniższych stwierdzeń. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F – jeśli jest fałszywe.

1.	Dziewczynka nie mogła się doczekać chwili, w której zaprezentuje swoje dzieło.	P	F
2.	Nauczyciel onieśmiał uczniów kółka polonistycznego.	P	F
3.	Na zajęciach kółka polonistycznego jedna uczestniczka zaprezentowała swój utwór.	P	F
4.	Łusia bardzo ceniła swego polonistę.	P	F

2. Uzupełnij zdanie. Wybierz właściwe odpowiedzi spośród podanych.

Jedna z cech Łusi – A/B – została w tekście wyrażona C/D.

A. bezinteresowność	C. wprost – nazwana przez narratora
B. uzdolnienia	D. pośrednio – ukazana w wypowiedzi nauczyciela

3. Wyobraź sobie, że nauczyciel opowiada znajomemu o sytuacji, która się wydarzyła na kółku polonistycznym. Poniższe zdania informują o uczuciach i reakcjach nauczyciela. Ponumeruj zdania zgodnie z treścią utworu.

- ☐ Byłem zdumiony, słysząc słowo „sonet” z ust dziewięcioletniego dziecka.
- ☐ Doceniłem zdolności dziewczynki i jej zaangażowanie.
- ☐ Z trudem powstrzymywałem się od śmiechu.
- ☐ Nie mogłem nad sobą zapanować i parsknąłem śmiechem.
- ☐ Rozpoznałem nawiązanie do znanego wiersza.

4. Udowodnij, że wiersz napisany przez Łusią jest sonetem. Zapisz dwie cechy jej utworu.

.....

.....

5. Podaj autora i tytuł utworu, którym się zainspirowała Łusia. Podpowiedź: Znajdziesz go na poprzednich stronach *Kalendarza ósmoklasisty*.

.....

6. Udowodnij, że wiersz Łusi jest parafrazą. Porównaj go z pierwowzorem. Zwróć uwagę na:

• słownictwo

.....

• budowę wiersza

.....

• treść

.....

7. Wyjaśnij, co w wierszu dziewczynki rozbawiło nauczyciela.

.....

.....

.....

8. Poniżej podano funkcje niektórych znaków interpunkcyjnych występujących w tekście *Kółko polonistyczne*. Obok każdego punktu wpisz właściwy znak interpunkcyjny.

- A. oddanie zawieszenia głosu spowodowanego emocjami
- B. dopowiedzenie, informacja na temat okoliczności zdarzeń
- C. zaznaczenie pominięcia fragmentu tekstu
- D. wprowadzenie wypowiedzi bohaterów

9. Dokończ zdania. Zaznacz poprawne odpowiedzi.

1) Wyrazy wpływające na spójność w pierwszym akapicie tekstu znajdują się w szeregu:

- A. natychmiast, czy, nareszcie.
- B. aż, w obawie, swoje.
- C. więc, następnie, po czym.
- D. ale, on, do końca.

2) Rodzaj narracji występującej w tekście można rozpoznać po

- A. rzeczownikach: Łusia, nauczyciel.
- B. czasownikach: chciała, zakrzyknął.
- C. imiesłowach: wspierając, zadziwiony.

3) Utwór Małgorzaty Musierowicz, którego fragment cytujemy, należy do

- A. epiki.
- B. liryki.
- C. dramatu.

Wtorek

Liczebnik

data:

Przypomnij sobie

Liczebnik to odmieniana część mowy określająca liczbę lub kolejność. Odpowiada na pytania: *ile?, który/która/które z kolei?*, np. *pięć (5), szósty (6.), pół, dwoje, kilka, wiele*.

Liczebniki zapisujemy **słownie** lub **cyframi**. Aby uniknąć wieloznaczności, po cyfrach arabskich oznaczających kolejność stawiamy kropkę, np.

1 klasa – jedna klasa

1. klasa – pierwsza klasa

Daty możemy zapisywać na trzy sposoby:

15.09.2020 r.

15 IX 2020 r.

15 września 2020 r.

10. Podkreśl w tekście liczebniki i dokończ zdanie.

Jeden z uczniów greckiego filozofa Arystotelesa zapytał:

– Dlaczego człowiek ma dziesięć palców, dwoje uszu, dwoje oczu, a tylko jedno usta i jeden język?

Arystoteles odpowiedział:

– Ponieważ człowiek musi pracować dziesięć razy więcej, niż jeść, a widzieć i słyszeć dwa razy więcej, niż mówić.

*Świat się śmieje. 1000 anegdot o wielkich ludziach,
wybór Czesław Korzeniowski*

Podkreślone liczebniki odpowiadają na pytanie

11. Uzupełnij frazeologizmy odpowiednimi liczebnikami.

1) zakochać się od wejrzenia

2) trzymać sroki za ogon

3) zamknąć coś na spusty

4) woda po kisielu

5) do nie umie zliczyć

6) powiedzieć coś w słowach

7) wysuwać się na plan

8) rozmawiać w oczy

9) być w niebie

10) grać skrzypce

11) bez zdań

12. Do każdego z podanych wyrażen i wyrazów dopasuj frazeologizm z poprzedniego zadania. Wpisz odpowiednią liczbę.

A. na osobności – D. szczęśliwy –

B. nierozgarnięty – E. dalekie pokrewieństwo –

C. niewątpliwie – F. krótko –

13. Wypisz ze zdania liczebniki i określ ich przypadek.

Upiekł dwie pieczenie przy jednym ogniu.

.....
.....

14. Dokończ zdanie. Wskaż właściwą odpowiedź spośród podanych.

Dziś jest 5 XII – w tym zdaniu datę należy przeczytać następująco:

- A. piątego grudnia. B. piąty grudzień. C. piąty grudnia.

15. Podkreśl punkt zawierający dwa poprawne zapisy.

- A. XXI wiek, 21 wiek. B. XXI wiek, 21. wiek.
C. XXI. wiek, 21 wiek. D. XXI. wiek, 21. wiek.

Środa

Poprawne użycie liczebników data:

Przypomnij sobie

Niektóre liczebniki mogą sprawiać trudności w użyciu, np.

- liczebnik *półtora* (np. *półtora kubka* – r. męski, *półtora wiadra* – r. nijaki) ma formę żeńską *półtorej* (np. *półtorej szklanki*),
- liczebniki typu *dwoje*, *troje*, *dziesięcioro* używane do nazwania zbioru osób różnej płci:
dwoje ludzi = mężczyzna i kobieta
dwóch ludzi = dwóch mężczyzn.

16. W pustych miejscach wpisz wyrażenia z liczebnikiem *półtora* w odpowiedniej formie, tak aby powstał ciąg nazywający jednostki czasu od najmniejszej do największej.

półtorej sekundy,
.....
....., *półtora roku*

17. Przekreśl błędne formy liczebników i zastąp je poprawnymi.

Brakuje ci trzysta sześćdziesiąt pięć wesołych dni w roku? Przyjdź do nas!

Zabierz ze sobą kilku kolegów i koleżanek. Wyniesiesz od nas półtorej

worka uśmiechu. Na pewno spotkasz wiele znajomych. Mamy już około

dziewięćset polubień na Facebooku.

18. Uzupełnij podpisy pod rysunkami. Liczebniki wpisz słownie tak, aby odpowiadały ilustracjom.

UCZNIOWIE

Pięciu uczniów

PACJENCI

STUDENCI

ZAWODNICY

19. Dokończ zdanie. Wskaż właściwą odpowiedź spośród podanych.

Obaj czy obydwaj – która forma jest właściwa? A może obie formy są poprawne? Aby to rozstrzygnąć, najlepiej zajrzeć do słownika

- A. ortograficznego.
B. frazeologicznego.

- C. poprawnej polszczyzny.
D. terminów literackich.

- **20.** Napisz opowiadanie przedstawiające jakieś zabawne zdarzenie, w którym brał udział bohater lektury obowiązkowej. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 200 słów i dowodzić, że dobrze znasz wybranego bohatera.

Pomyśl, zaplanuj, napisz

Po czym poznać dobrze napisane opowiadanie?

Opowiadanie ma charakter twórczy, zawiera urozmaiconą fabułę.

Przedstawia zabawne zdarzenie z udziałem bohatera lektury obowiązkowej.

Prezentuje bohatera zgodnie z treścią lektury obowiązkowej.

W tekście występuje co najmniej 6 elementów spośród następujących: czas, miejsce akcji, opis, charakterystyka, retrospekcja, dialog, monolog, zwrot akcji, punkt kulminacyjny, puenta.

Ma trójdzielną kompozycję zaznaczoną akapitami.

- 21.** Uzupełnij cytaty z *Zemsty*, używając w odpowiedniej formie wybranych wyrazów z ramki.

Cześnik	Rejent Milczek	Klara	Wacław	Papkin	Podstolina
---------	----------------	-------	--------	--------	------------

1) Jestem – lew Północy,
Rotmistrz sławny i kawaler [...].

2) Ojciec
Kupił ze wsią zamek stary...

3) Czy inaczej – –
Słodki, cichy, z kornym licem,
Ale z diabłem, z diabłem w duszy!

4) wulkan – aż niemiło.

5) Teraz trzeba pisać właśnie
Jakby Klara do

22. Uzupełnij *Alfabet „Zemsty”* zgodnie z treścią utworu.

Alfabet Zemsty

- A**rtemiza – szabla Papkina, którą często się chwalił.
- B** – pierwsza litera zapisana przez Dyndalskiego w liście, który dyktował mu Cześnik.
- C**
- D**
- E**mocje – Cześnik zawsze okazywał je gwałtownie.
- F**lirt między Wacławem a Podstoliną – wydarzył się przed laty.
- G**wintówka – strzelba Cześnika, z której chciał strzelać do Rejenta.
- H**anna – imię Podstoliny.
- I**nwitacja – zaproszenie; na polecenie Cześnika służący miał je wręczyć gościom.
- J**eniec – Wacław stał się nim na własne życzenie po bójce przy murze.
- K**
- L**ist
- M**ularze
- N**iech się dzieje wola Nieba, / Z nią się zawsze zgadzać trzeba –
-
- O**trucie – o to Papkin podejrzewał Rejenta.
- P**
- R**
- S**akiewka – dostał ją Papkin od Wacława w zamian za dochowanie tajemnicy.
- T**estament
- U**goda – kończy spór między sąsiadami o mur graniczny.
- W**
- Z**amek

23. Podaj cechy bohaterów, które kojarzą się z ich nazwiskami.

Raptusiewicz –

Milczek –

24. Rozpoznaj, kto z bohaterów *Zemsty* mówi przytoczone słowa.

1) *W oddalonej stąd krainie*

Jadowity potwór słyńie,

Najmężniejszą trwogą bywa,

Krokodylem się nazywa.

Niech go schwyci i przystawi,

Moje oko nim zabawi [...].

2) *Czapkę przedam, pas zastawię,*

A Cześnika stąd wykurzę [...].

3) *Chciałam za mąż pójść czym prędzej,*

By nie zostać całkiem w nędzy.

4) *Ja z nim w zgodzie? – Mocium panie,*

Wprzód słońce w miejscu stanie!

Wprzód w morzu wyschnie woda,

Nim tu u nas będzie zgoda!

25. Obok liter wpisz numery zdań odpowiadające rodzajom komizmu w *Zemście*.

1) Widać sprzeczność między samochwalstwem Papkina a jego tchórzostwem.

2) Ulubione powiedzonko Cześnika to „Mocium panie”.

3) Podczas pisania listu Dyndalski zapisywał wszystkie słowa wypowiedziane przez Cześnika, łącznie z wtrąceniami nienależącymi do dyktowanego tekstu.

4) Papkin, wychodząc od Rejenta, spadł ze schodów.

A. komizm sytuacji

B. komizm postaci

C. komizm słowny

26. Popraw definicję komedii. Skreśl niewłaściwe sformułowania i zastąp je poprawnymi.

Komedia – gatunek literacki obejmujący utwory o poważnej tematyce i powolnej akcji, która kończy się niepomyślnie dla bohaterów. W utworach tego typu występuje tragizm.

27. Wpisz wyraz *komedia* w odpowiednim miejscu schematu na stronie 6.

✦ **28.** Wybierz temat i napisz pracę.

1) Napisz wywiad z dowolnym bohaterem *Zemsty*. Odwołaj się do wydarzeń przedstawionych w utworze.

2) Wyobraź sobie, że powstaje serial prezentujący dalsze losy bohaterów *Zemsty*. Napisz scenariusz jednego z odcinków.

TYDZIEŃ 6

TO FRASZKA!

W tym tygodniu poćwiczysz:

- rozpoznawanie fraszki jako gatunku literackiego,
- rozpoznawanie zaimka jako części mowy i jego poprawne użycie w zdaniu,
- korzystanie ze słownika terminów literackich,
- redagowanie dedykacji.

Przypomnisz sobie również lekturę – wybrane utwory Jana Kochanowskiego.

data:

Praca z tekstem

Poniedziałek

FRASZKI

MOTTO

W góry, w góry, miły bracie,
Góra śmieci czeka na cię.

WYŚCIG

Pisarzowi rzecz się wtedy uda,
Gdy kropka szybciej zjawi się niż nuda.

STRUGA

Nie martw się, czysta leśna struga¹,
Rynsztokiem² zrobią cię niedługo.

WYMIANA SPOJRZEŃ

Spojrzałem ja. Spojrzała ona.
Reszty już Amor³ dokona.

RECEPTA NA FRASZKI

Ja – jak kot, fraszka – jak ptaszek,
Tak się dochodzi do fraszek.

NA MIŁOŚNIKÓW PRZYRODY

Są miłośnicy przyrody,
Co ryby wyjmują z wody.

TAK LEPIEJ

Zakochani są ślepi!
Ale może to dla nich lepiej?

Jan Sztaudynger

¹ Struga – strumień.

² Rynsztok – ścieki, brudna woda płynące wzdłuż ulicy.

³ Amor – w mitologii rzymskiej bóg miłości.

1. Podziel fraszki Jana Sztaudyngera na trzy grupy tematyczne. Dwóm grupom nadaj brakujące tytuły. Wpisz tytuły fraszek w odpowiednich kolumnach tabeli.

o twórczości literackiej		
Wyścig		

2. Wpisz P przy zdaniach prawdziwych.

1.	Fraszki to utwory pisane prozą.	
2.	Każda fraszka zawiera morał.	
3.	Niektóre fraszki mają charakter refleksyjny.	
4.	We wszystkich fraszkach wypowiadają się bohaterowie.	
5.	Pomysł utworu <i>Recepta na fraszki</i> opiera się na porównaniach.	
6.	W utworze <i>Wyścig</i> można znaleźć anaforę.	
7.	We fraszce <i>Tak lepiej</i> występuje pytanie retoryczne.	
8.	Apostrofa występuje w utworach <i>Motto</i> i <i>Struga</i> .	

3. Uzupełnij zdanie:

Elementy, które nadają fraszkom rytm, to:

-
-

4. a) W każdym szeregu podkreśl wyraz o najszerszym zakresie znaczeniowym.

- A. poeta, fraszkopisarz, artysta
B. utwór, wiersz, fraszka

b) W każdym szeregu podkreśl wyraz o najbogatszej treści.

- A. poeta, fraszkopisarz, artysta
B. utwór, wiersz, fraszka

data:

Zaimek

Wtorek

 Przypomnij sobie

Zaimek to część mowy, która może zastępować: rzeczownik (np. *ja, ty, ktoś, co*), przysłówkę (np. *tak, gdzie, tam*), przymiotnik (np. *jaki, taki, mój*), liczebnik (np. *ile, tyle*).

Zaimki zastępujące rzeczownik, przymiotnik lub liczebnik odmieniają się podobnie jak te części mowy. Zaimki zastępujące przysłówkę są nieodmienne.

Niektóre zaimki mają formę dłuższą i krótszą (np. *ciebie i cię*). Na początku zdania używamy form dłuższych, np. *Jemu się to opłaca*.

- 5.** a) Rozpoznaj przysłowie na podstawie ilustracji i je zapisz.

.....

.....

- b) Uzupełnij tabelę. Wpisz zaimki z podanych przysłów oraz z rysunku.

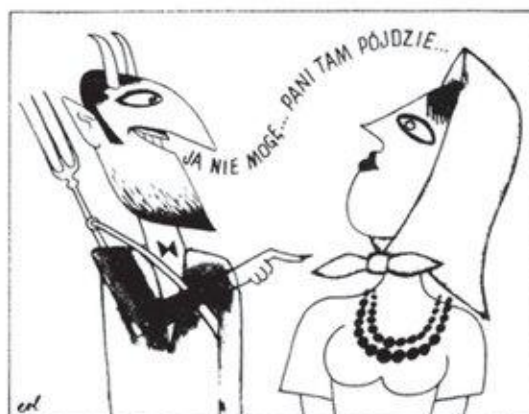
Co cię nie zabije, to cię wzmocni.

Ile kto ma cierpliwości, tyle ma mądrości.

Jak sobie pościesz, tak się wyśpisz.

Komu w drogę, temu czas.

Jaka praca, taka płaca.

Eryk Lipiński

zaimki zastępujące

rzeczownik	przymiotnik	przysłówkę	liczebnik

- 6.** Przeczytaj fraszkę Jana Sztaudyngera i wykonaj związane z nią polecenia.

Szczęście mnie mija,

Bo wciąż „mnie”, „mi”, „ja”.

- a) Wypisz z fraszki zaimek występujący w bierniku.

.....

- b) Napisz, jaką funkcję we fraszce pełni nagromadzenie zaimków.

.....

7. a) Uzupełnij luki zaimkami tę lub tą.

Rozmawiał z kobietą. Pytał o sprawę.

Konsultował decyzję. Zainteresował się książką.

b) Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź.

Aby poprawnie wykonać polecenie 7a, najlepiej skorzystać ze słownika

- A. ortograficznego.
- B. frazeologicznego.
- C. poprawnej polszczyzny.
- D. wyrazów bliskoznacznych.

8. Popraw błędy w użyciu zaimków w poniższym fragmencie tekstu.

Gdańsk, 10.06.2019 r.

Kochana Babciu!

Na wstępie serdecznie Cię pozdrawiam.

Od dwóch dni jestem na szkolnej wycieczce. Wczoraj wieczorem wybraliśmy się do kina. Mi się film nie podobał, ale Jurek był zachwycony. Potem zobaczyliśmy nowe centrum handlowe. Mogliśmy go obejrzeć, ponieważ pani dała nam trochę czasu wolnego. Chciałem Tobie kupić pamiątkę, ale

Środa

Słownik terminów literackich data:

Fraszka (<wł.) – drobny utwór poetycki wierszem, często o charakterze żartobliwym, oparty na dowcipnym pomysle, będący odmianą → epigramatu. Nazwę gatunku wprowadził z języka włoskiego J. Kochanowski, który swoimi *Fraszками* (1584) ustalił obowiązujący wzór stylistyczny dla późniejszych poetów. M. Rej utwory własne o analogicznym charakterze określił mianem → figlików. W poezji polskiej gatunek ten uprawiali m.in.: W. Potocki, A. Morsztyn, S. Trembecki, A. Mickiewicz, C. Norwid, J. Tuwim, K.I. Gałczyński, S.J. Lec, J. Sztaudynger. Bogaty wybór f. zawiera antologia *Cztery wieki fraszki polskiej* (1936, wyd. 2, 1957) w oprac. Tuwima. Dawniejsza f. operowała przede wszystkim dowcipem sytuacyjnym, miała często charakter zabawnej scenki opowiedzianej wierszem, współcześnie opiera się głównie na dowcipie językowym, chętnie podejmując przekorną grę ze zwrotami i powiedzeniami mowy potocznej [...].

Michał Głowiński i in., *Słownik terminów literackich*

9. Wstaw znak X przy pytaniach, na które możesz znaleźć odpowiedź w hasle słownikowym *fraszka* (s. 66).

- 1) Jakie są cechy fraszki? ☐
- 2) Z jakiego języka pochodzi słowo *fraszka*? ☐
- 3) Jak się odmienia wyraz *fraszka*? ☐
- 4) Co to jest epigramat? ☐
- 5) Ile fraszek napisał Jan Kochanowski? ☐
- 6) Którzy polscy poeci pisali fraszki? ☐
- 7) W którym wieku wydano książkę zawierającą fraszki różnych autorów? ☐
- 8) Czym się różnią dawne fraszki od współczesnych? ☐

fraszka *ż III, Im D.* ~szek **1.** *książk.* «sprawa małej wagi; drobnostka, błahostka» **2.** *lit.* «krótki, najczęściej żartobliwy wiersz, oparty na anegdocie lub dowcipnym koncepcie»

Mały słownik języka polskiego PWN

10. Ułóż po jednym zdaniu z wyrazem *fraszka* w każdym ze znaczeń podanych w słowniku.

.....

.....

11. a) W przytoczonych utworach Stanisława Jerzego Leca użyto wyrazu *fraszka* w dwóch znaczeniach. Przy każdym podkreślonym wyrazie *fraszka* wstaw cyfrę 1 lub 2 odpowiadającą znaczeniu wyrazu w słowniku języka polskiego.

Fraszka

Fraszke napisać – to fraszka,
rzekł mi raz geniusz przedni.

I usiadł, pocił się, kaszłał,
i co napisał? – Tragedię!

Fraszkopis – idealista

Rzekł fraszkopis, idealizm ceniąc:

„Pieniądz – fraszka! Ale fraszka – pieniądz!”

b) W jednej z przytoczonych fraszek S.J. Leca pojawił się inny wyraz, który można znaleźć w słowniku terminów literackich. Wypisz ten wyraz.

.....

12. Na podstawie obu zamieszczonych haseł podaj różnicę między słownikiem języka polskiego a słownikiem terminów literackich.

.....

.....

.....

13. Napisz dedykację dla leżącego w szpitalu przyjaciela, którego chciałbyś rozweselić, ofiarowując mu przedstawioną książkę.

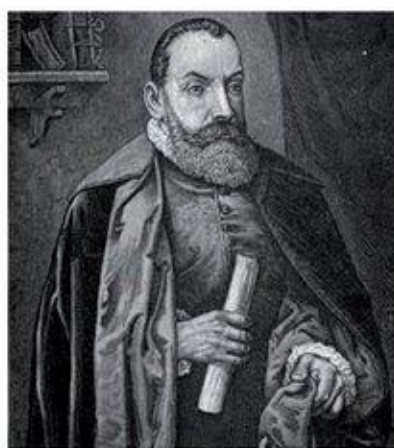
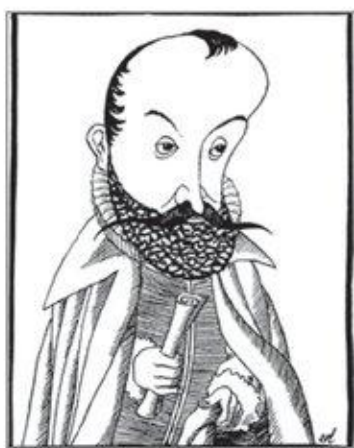
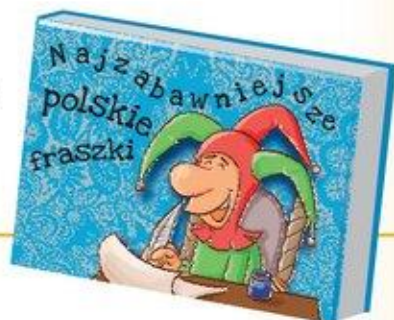
 Pomyśl, zaplanuj, napisz

Po czym poznać dobrze napisaną dedykację?

Tekst zawiera informację, kto komu ofiarowuje książkę.

Wiadomo, z jakiej okazji / w jakich okolicznościach książka jest ofiarowana (np. zawiera życzenia powrotu do zdrowia, dobrej zabawy podczas lektury).

Na końcu dedykacji można zapisać nazwę miejscowości i datę.

14. a) Po czym można poznać, że mężczyzna przedstawiony na karykaturze to Jan Kochanowski? Wymień trzy elementy pozwalające rozpoznać tę postać.

.....

.....

- b) Podaj, która cecha wyglądu Jana Kochanowskiego została uwydatniona na karykaturze.

.....

- c) Napisz, co symbolizuje zwój papieru w ręce poety.

.....

15. Zaznacz na osi czasu wiek, w którym żył Jan Kochanowski.

16. Zaznacz nazwy epoki, w której żył Jan Kochanowski.

średniowiecze

barok

odrodzenie

renesans

oświecenie

Jan Kochanowski, *Fraszki*

Na Konrata

Milczycie w obiad, mój Panie Konracie,
Czy tylko na chleb gębę swą chowacie?

Na gospodarza

Posadziłeś mię wprawdzie nienagorzej,
Ale by trzeba mięsa dawać sporzej⁴;
Przed tobą widzę półmisków niemało,
A mnie się ledwie polewki⁵ dostało.
Diabłu się godzi takowa biesiada,
Gościem czy świadkiem ja twego obiadu?

Do Hanny

Na palcu masz dyament, w sercu twardy krzemień,
Pierścien mi, Hanno, dajesz, już i serce przemień.

Na młodość

Jakoby też rok bez wiosny mieć chcieli,
Którzy chcą, żeby młodzi nie szaleli.

⁴ Sporzej – szybciej.

⁵ Polewka – zupa.

17. W każdą lukę wpisz tytuł fraszki:

A. w której podmiot liryczny wykazuje się wyrozumiałością

B. której bohater to osoba

1) niegościnna

2) nietowarzyska

3) nieczuła

18. Podpisz rysunki tytułami odpowiednich fraszek Jana Kochanowskiego.

19. Dopasuj cytaty do określonych gatunków literackich. Pod każdym cytatem z twórczości Jana Kochanowskiego zapisz odpowiednią literę.

- A. pieśń
- B. fraszka
- C. tren

1) *Wielkieś mi uczyniła pustki w domu moim,
Moja droga Orszulo, tym zniknięciem swoim.
Pełno nas, a jakoby nikogo nie było:
Jedną maluczką duszą tak wiele ubyło.*

.....

2) *Gościu, tak jakoś począł, już do końca czytaj,
A jeśli nie rozumiesz i mnie się nie pytaj.*

.....

3) *Panu dzięki oddawajmy,
Jego łaskę wspominajmy,
Który hardym miesza rzeczy,
A skromne ma na swej pieczy.*

.....

20. Do których gatunków odnoszą się poniższe określenia? Wstaw znak X w odpowiednich kolumnach.

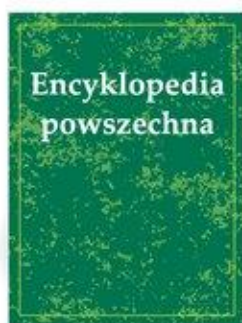
	określenia	fraszka	tren	pieśń
1.	drobny, żartobliwy utwór poetycki			
2.	gatunek obejmujący utwory o różnorodnej tematyce			
3.	utwór poświęcony osobie zmarłej i wyrażający żal po jej śmierci			
4.	gatunek początkowo związany z muzyką			
5.	utwór zwykle podzielony na strofy, często występuje w nim refren			

21. Wpisz wyrazy *fraszka*, *tren* i *pieśń* w odpowiednim miejscu schematu na stronie 6.

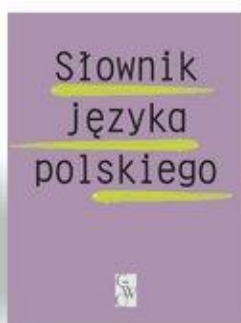
22. Dokończ zdanie. Wybierz odpowiedź 1., 2. lub 3. i jej uzasadnienie spośród A, B lub C. Użyte we fraszkach Jana Kochanowskiego wyrazy *nienajgorzej*, *sporzej*, *dyament* to

1.	archaizmy,	czyli wyrazy, które	A.	w łagodny sposób nazywają nieprzyjemne zjawiska.
2.	eufemizmy,		B.	wyszły z użycia.
3.	kolokwializmy,		C.	są typowe dla mowy potocznej.

23. W których książkach znajdziesz informacje o życiu Jana Kochanowskiego? Zaznacz właściwe źródła informacji.

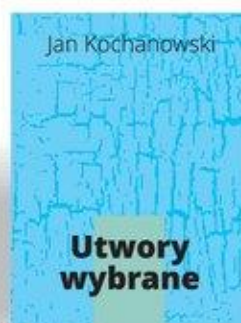
A.

B.

C.

D.

✦ **24.** Wybierz polecenie i je wykonaj.

1) Wykonaj planszę poświęconą Janowi Kochanowskiemu, którą będzie można powiesić w klasie. (Możesz na niej umieścić informacje o poecie, definicje terminów literackich, ilustracje, teksty utworów).

2) Napisz własną fraszkę na dowolny temat.

TYDZIEŃ 7

W DOMU I W PODRÓŻY

W tym tygodniu poćwiczysz:

- rozpoznawanie bajki,
- rozpoznawanie nieodmiennych części mowy,
- korzystanie z tradycyjnych i nowoczesnych źródeł informacji,
- redagowanie sprawozdania.

Przypomnisz sobie również lekturę – *Żonę modną* i bajki Ignacego Krasickiego.

Poniedziałek

Praca z tekstem

data:

ŻÓŁW I DWIE KACZKI

Żółw, z rodu tych, co się szczycą,
Że bywali za granicą,
Chciał naśladować przodków obyczaje
I odwiedzić obce kraje.
Bowiem w zwierzęcej, jak w ludzkiej, naturze
Sprzeczność na każdym kroku się objawia:
Głuchy lubi muzykę, kulawy podróże,
Każdy gani, co swoje, a cudze wysławia.
Żółw, gdy w nim ta chęć urosła,
Zwierzył się pod sekretem z zamiaru podróży
Kaczkom, co się pluskały w pobliskiej kałuży.
„Brawo! – krzyknęły kaczki – myśl chwalebna, wzniosła,
Myśl zaiste godna głowy.
I nam już odlecieć pora,
Więc jeśli chcesz, dziś z wieczora

Zabierz się z nami, a koszt do połowy¹.

„Ba, wolne żarty – żółw gniewny powiada –
Jakże się puszcę w nadpowietrzną drogę,
Kiedy ledwie łaźić mogę?”

„Fraszka! – odrzekły kaczki – i na to jest rada.

Oto kij: chwyc go zębami,
My ujmemy końce w dzioby

I polecisz razem z nami
Ponad góry, ponad chmury,

A za trzy lub cztery doby
Minie lądy, minie wody,

Obce ziemie i narody,

Oblecimy ziemię całą.

Dalej w drogę, tylko śmiało!

Lecz, bracie, nie żałuj gęby:

Trzymaj ostro, ściskaj zęby”.

Żółw kij chwycił jakby w kleszcze,

Lecą nad miasta i sioła².

„Patrzcie! – lud zdumiony woła –

Dziwo, cud nie znany³ jeszcze!

Toż to żółw między kaczkami,

Król żółwi, żółw nad żółwiami!”

„Tak, jam monarchą” – żółw z dumą powiada.

Mówiąc, kij z zębów wypuszcza, upada,

I ten, co królem mienił się zuchwale,

Zginął, rozbity na skale.

Znane to w świecie przywary⁴:

Gadulstwo, czcza⁵ ciekawość i próżność bez miary.

Zawsze idą pospołu⁶, a gdzie zawieść mogą –

Los tego żółwia niech będzie przestrogą.

Jean de La Fontaine, tłum. Władysław Noskowski

¹ Koszt do połowy – koszty dzielimy na pół.

² Sioło – przestarz. wieś.

³ Nie znany – dziś obowiązuje pisownia łączna: nieznany

⁴ Przywara – wada.

⁵ Czcza – przen. bezcelowa, nieuzasadniona.

⁶ Pospołu – wspólnie, razem.

1. Dokończ zdania. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

1) Żółw miał pokryć wydatki związane z podróżą

- A. w całości.
- B. w jednej trzeciej.
- C. w jednej czwartej.
- D. w jednej drugiej.

2) O podróży żółwia i kaczek wiadomo, że miała się zacząć

- A. w nocy i trwać dwa dni.
- B. rano i trwać około trzech dni.
- C. wieczorem i trwać do czterech dni.
- D. następnego dnia i trwać cztery dni.

3) Wyprawienie się żółwia w *nadpowietrzną drogę* było naruszeniem

- A. ustnej umowy.
- B. praw natury.
- C. dawnego zobowiązania.
- D. przepisów prawa.

4) *I ten, co królem mienił się zuchwale*, to

A. ptak.	C. żółw.
B. lud.	D. monarcha.

5) Cechy żółwia ujawniają się w następującej kolejności:

- A. najpierw ciekawość, potem próżność.
- B. najpierw duma, potem ciekawość.
- C. najpierw gadulstwo, potem skrytość.
- D. najpierw zuchwałość, potem skrytość.

6) W utworze *Żółw i dwie kaczki* narrator

- A. przedstawia i komentuje wydarzenia.
- B. tylko opowiada o wydarzeniach.
- C. tylko komentuje wydarzenia.
- D. jest uczestnikiem wydarzeń, o których opowiada.

7) Morał występuje w tekście

A. na początku.	C. w środku.
B. na końcu.	D. kilka razy.

8) *Żółw i dwie kaczki* to przykład

A. ballady.	C. fraszki.
B. podania.	D. bajki.

2. Wybierz poprawne uzupełnienia podanych zdań.

- 1) *Brawo! – krzyknęły kaczki – myśl chwalebna, wzniosła,
Myśl zaiste godna głowy.*

W przytoczonym fragmencie utworu występują A/B, które służą wyrażeniu C/D.

A. epitety	C. radości
B. porównania	D. aprobaty

- 2) Aby wskazać w tekście pytanie retoryczne, należy zacytować fragment A/B. Funkcją tego pytania jest C/D.

- A. *Kiedy ledwie łązić mogę?*
 B. *Jakże się puszcę w nadpowietrzną drogę,
Kiedy ledwie łązić mogę?*
 C. podkreślenie dystansu żółwia do proponowanej mu wyprawy
 D. wprowadzenie informacji, że żółw cierpi na bóle nóg

data: **Przyimek, spójnik, partykuła, wykrzyknik**

Wtorek

Przypomnij sobie

Przyimek informuje o tym, jaki jest związek między obiektami, osobami, zdarzeniami itp. Związek ten może być na przykład czasowy lub przestrzenny:

związek przestrzenny – *na (stole), nad (domem), obok (szkoły),*

związek czasowy – *po (wakacjach), przed (podróżą), do (maja).*

Spójnik łączy wyrazy (np. *góry i morze*) lub zdania składowe w wypowiedzeniach (np. *Chciał wyjechać, ale zrezygnował*).

Partykuła służy wzmocnieniu lub modyfikacji sensu wypowiedzi (np. *Zróbże to! Chodź no tu! Czy pójdziemy do kina?*).

Zbiór wybranych partykuł najłatwiej zapamiętać w następującej kolejności: *-li, czy, no, -że, niech, by, nie, chyba.*

Wykrzyknik zazwyczaj służy do wyrażania uczuć i naśladowania dźwięków (np. *Ach! Jak tu pięknie! Ojej, to boli! Brr, zimno!*).

3. Zaznacz jednym kolorem przyimki, a drugim – spójniki.

W cudzym oku widzi żdźbło, a w swoim belki nie widzi.

Wszystkie drogi prowadzą do Rzymu.

Nie ma winy bez kary.

Szkoda nie tuczy, lecz rozumu uczy.

W przypowieści złe i dobre się mieści.

Żadna rzecz nie jest cenniejsza od wiedzy.

Jemy, aby żyć, nie żyjemy, aby jeść.

Kto chleb ze sobą nosi, ten o niego nie prosi.

Wszędzie dobrze, ale w domu najlepiej.

4. Z podanych wyrazów utwórz sześć połączeń wyrazowych. W każdym z nich powinien się znaleźć przyimek. Nie powtarzaj tego samego wyrazu.

na tym prostu co mnie ogóle w po dzień poza przeze pewno

5. Popraw błędy związane z użyciem spójników – przekreśl niewłaściwe sformułowania i zastąp je poprawnymi.

Jeździmy na wycieczki, jak i zarówno na biwaki.

Nie chciał tam pojechać, dlatego bo już tam był.

6. Uzupełnij zdania tak, aby każde z nich mówiło o przyczynie. Użyj trzech różnych spójników.

Kupił przewodnik, wybierał się w podróż.

Kupił przewodnik, wybierał się w podróż.

Kupił przewodnik, wybierał się w podróż.

7. Ułóż dwa zdania z wyrazem *pojechać*. Zdania powinny zawierać:

• partykułę i wykrzyknik.

• przyimek i spójnik.

8. Zapisz po jednym tytule różnych lektur obowiązkowych, tak aby zawierał:

A. przyimek

B. spójnik

(Listę lektur obowiązkowych znajdziesz na stronie 227).

9. Z wypowiedzi umieszczonych w dymkach i na rysunku wypisz:

- partykuły –
- wykrzykniki wyrażające emocje –
- wykrzykniki naśladujące dźwięki –

10. Zaznacz dokończenia zdań. Więcej niż jedna odpowiedź może być poprawna.

- 1) Wyrazem składającym się wyłącznie ze spółgłosek może być
A. partykuła. B. wykrzyknik.
- 2) Aby wprowadzić do opowiadania wyraz dźwiękonaśladowczy, należy zastosować
A. partykułę. B. wykrzyknik.
- 3) Aby wzmocnić wymowę zdania lub wyrazu, można użyć
A. partykuły. B. wykrzyknika.
- 4) Nie wchodzi w związki składniowe z innymi wyrazami (czyli nie pełnią funkcji części zdania)
A. partykuły. B. wykrzykniki.

11. Grupa przyjaciół planuje wycieczkę do Paryża. Za jej przygotowanie odpowiedzialne są dwie osoby: A – zwolennik nowoczesnych technologii, sprawdzający wszystko wyłącznie w internecie, oraz B – zatwardziały tradycjonalista, uznający tylko papierowe źródła informacji. Aby odpowiedzieć na pytania związane z organizacją wyprawy, muszą skorzystać z różnych źródeł informacji. Zapisz te źródła poniżej (ale nie odpowiadaj na pytania!).

Uwaga: Każde źródło informacji może być użyte tylko raz.

A.

Przed wycieczką – plan działań na dziś

Dowiedzieć się:

Ile kilometrów jest z domu do Paryża?

.....

Ile kosztuje dzienny bilet na metro w Paryżu?

.....

W którym roku wybudowano wieżę Eiffla?

.....

Jak się przywitać i podziękować po francusku?

.....

.....

B.

Przed wycieczką – plan działań na dziś

Dowiedzieć się:

Ile kilometrów jest z domu do Paryża?

Ile kosztuje dzienny bilet na metro w Paryżu?

W którym roku wybudowano wieżę Eiffla?

Jak się przywitać i podziękować po francusku?

A-Aq	Ar-Ba	Bar-Bh	Bi-Bog	Boh-Br	Bru-Ca	Ce-Ci	Cl-Ćw	D-Dob	Doc-Dy
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Dz-Ez	F-Frą	Fre-Ge	Gh-Go	Gor-Gri	Gro-Gw	H-Hit	Hi-Iz	J-Jar	Jas-Ka
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
Kad-Ker	Kes-Koc	Kod-Kor	Kos-Koż	Kr-Kt	Ku	Kw-Lem	Len-Li	Lis-Łó	Łu-Mal
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
Mal-Mar	Mas-Mia	Mic-Mły	Mo-Na	Nau-Ny	O-Orł	Orn-Par	Pas-Pe	Pę-Pn	Po-Pop
31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
Poq-Prze	Przy-Re	Red-Roy	Roz-Rż	S-Sch	Se-Siw	Sk-Sn	So-Stą	Ste-Sw	Sy-Szł
41	42	43	44	45	46	47	48	49	50
Szm-Św	T-To	Tr-Uż	V-Wey	Wę-Wiś	Wit-Weż	Wó-Zaj	Zak-Zię	Zig-Ży	
51	52	53	54	55	56	57	58	59	60

12. W której szufladce sprawdzisz, czy podana książka znajduje się w bibliotece? Wpisz w każdej kratce odpowiedni numer.

René Goscinny, Jean-Jacques Sempé, *Mikołajek i inne chłopaki* ☐

John Ronald Reuel Tolkien, *Hobbit, czyli tam i z powrotem* ☐

Melchior Wańkowicz, *Ziele na kraterze* ☐

13. Znajdź w internecie katalog on-line najbliższej biblioteki. Wyszukaj w nim lekturę, którą w tym roku szkolnym będziesz omawiać na lekcjach języka polskiego. Zapisz nazwę biblioteki, która posiada katalog internetowy.

.....

data:

Sprawozdanie

Czwartek

- 14. Napisz sprawozdanie z wycieczki szkolnej. Twoja praca powinna liczyć przynajmniej 200 słów.

Pomyśl, zaplanuj, napisz

Po czym poznać dobrze napisane sprawozdanie?

Wstęp zawiera odpowiedzi na pytania: *kto? kiedy? dokąd? po co pojechał?*

W rozwinięciu zostały zaprezentowane wydarzenia w kolejności chronologicznej.

O wydarzeniach opowiada się w czasie przeszłym.

W zakończeniu zawarto ocenę wycieczki.

15. W tabeli zamieszczono fragmenty satyry *Żona modna* Ignacego Krasickiego. Każdemu fragmentowi przyporządkuj cechę bohaterki. W tym celu obok cyfr zapisz odpowiednie litery.

cytaty z <i>Żony modnej</i>	cechy modnej żony
1. Odepchnęła starego szafarza Franciszka [...].	A. podążanie za modą
2. Siada jejmość, a przy niej suczka faworyta. Kładą skrzynki, skrzyneczki, woreczki i paczki, Te od wódek pachnących, tamte od tabaczki [...].	B. wygórowane wymagania
3. Proszę, mospanie, do swoich pokojów. Ja muszę mieć osobny od spania, od strojów, Od książek, od muzyki, od zabaw prywatnych, Dla panien pokojowych, dla służebnic płatnych.	C. traktowanie innych z pogardą
4. Wierz mi waćpan, jeżeli mamy się sposobić Do uczciwego życia, weźże ludzi zgodnych, Kucharzy cudzoziemców, pasztetników mod- nych [...].	D. otaczanie się nieprzydatnymi drobiazgami
1. 2. 3. 4.	

16. Uzupełnij zdanie. Wybierz właściwe odpowiedzi spośród podanych.

Satyra Ignacego Krasickiego pokazuje A/B bohaterki i jej C/D.

Utwór jest E/F życia ponad stan.

A. rozrzutność

C. życzliwość

E. pochwałą

B. oszczędność

D. egoizm

F. krytyką

Ignacy Krasicki

Ignacy Krasicki

Żółw i mysz

Że zamknięty w skorupie niewygodnie siedział,
Żałowała mysz żółwia; żółw jej odpowiedział:
„Miej ty sobie pałace, ja mój domek ciasny;
Prawda, nie jest wspaniały – szczupły, ale własny”.

17. Sformułuj własnymi słowami morał bajki *Żółw i mysz*.

.....

.....

18. Wybierz zdania, które są prawdziwe w odniesieniu do bajki jako gatunku literackiego. Przy każdym wpisz P.

1.	Jest to krótki utwór wierszowany z morałem.	
2.	Zawiera elementy fantastyczne, np. smoki, czarownice.	
3.	Może mieć żartobliwy charakter.	
4.	Bohaterami często są zwierzęta.	
5.	Zazwyczaj przedstawia zwycięstwo dobra nad złem.	
6.	Często pokazuje szkodliwość lub pożyteczność pewnych zachowań.	
7.	Opowiedziana historia stanowi ilustrację jakiejś prawdy ogólnej.	

19. Zwierzęta występujące w bajkach często są alegoriami cech ludzkich. Przy każdym rysunku podaj alegoryczne znaczenie przedstawionego zwierzęcia – użyj rzeczowników.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

20. Uzupełnij zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Zarówno bajki, jak i *Żona modna* Ignacego Krasickiego to utwory, które mają przede wszystkim A/B czytelnika.

A. uczyć i wychowywać

B. bawić i zaskakiwać

21. Wpisz wyraz *bajka* w odpowiednim miejscu schematu na stronie 6.

22. Zredaguj instrukcję *Jak napisać bajkę?* Powinna się składać przynajmniej z czterech punktów i uwzględniać cechy bajki jako gatunku literackiego.

TYDZIEŃ 8

W ŚWIECIE FANTASY

W tym tygodniu poćwiczysz:

- odróżnianie faktów od opinii,
- rozpoznawanie w zdaniach podmiotu i orzeczenia,
- redagowanie planu i streszczenia tekstu.

Przypomnisz sobie cechy komiksu oraz utworów fantasy.

Przypomnisz sobie również lekturę - *Hobbita* J.R.R. Tolkiena.

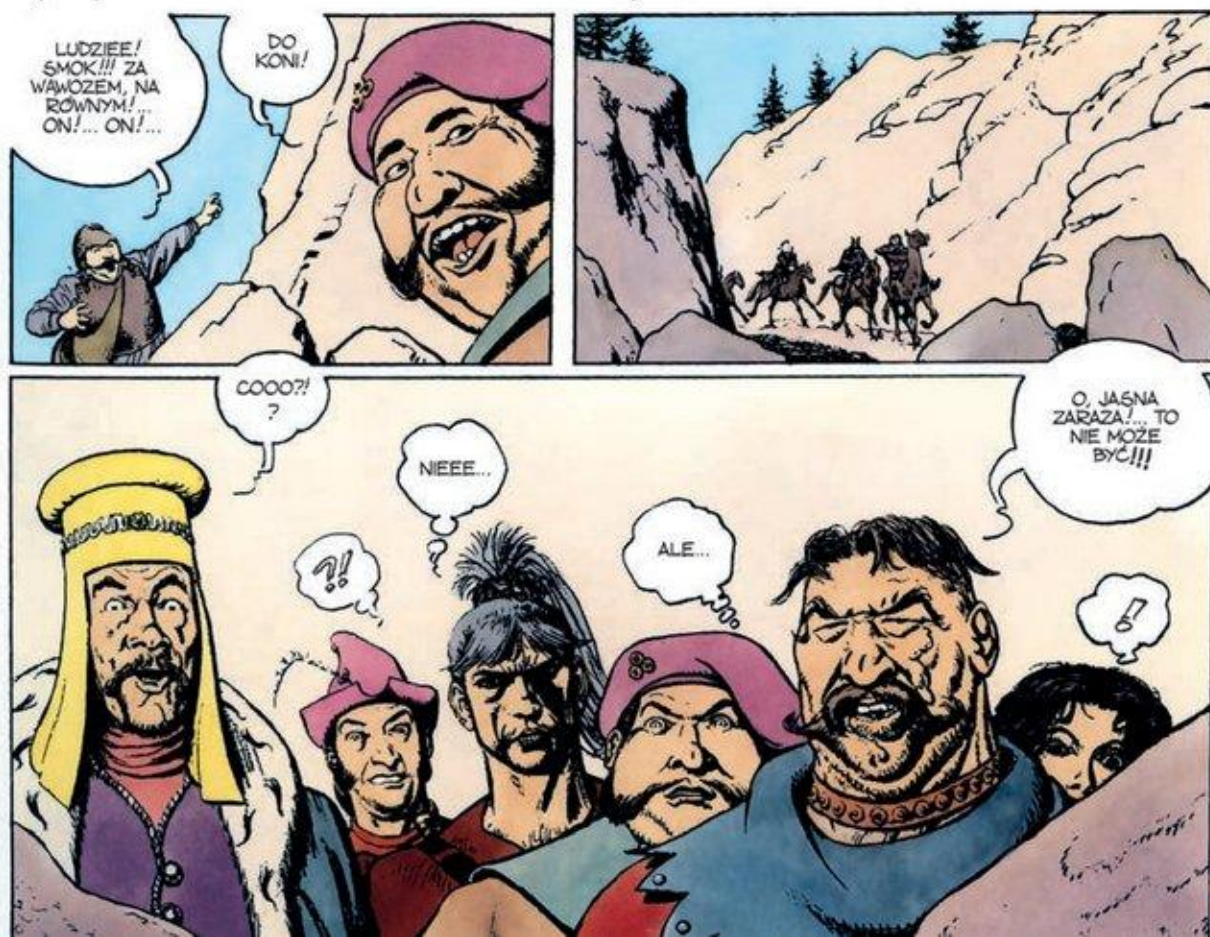
Poniedziałek

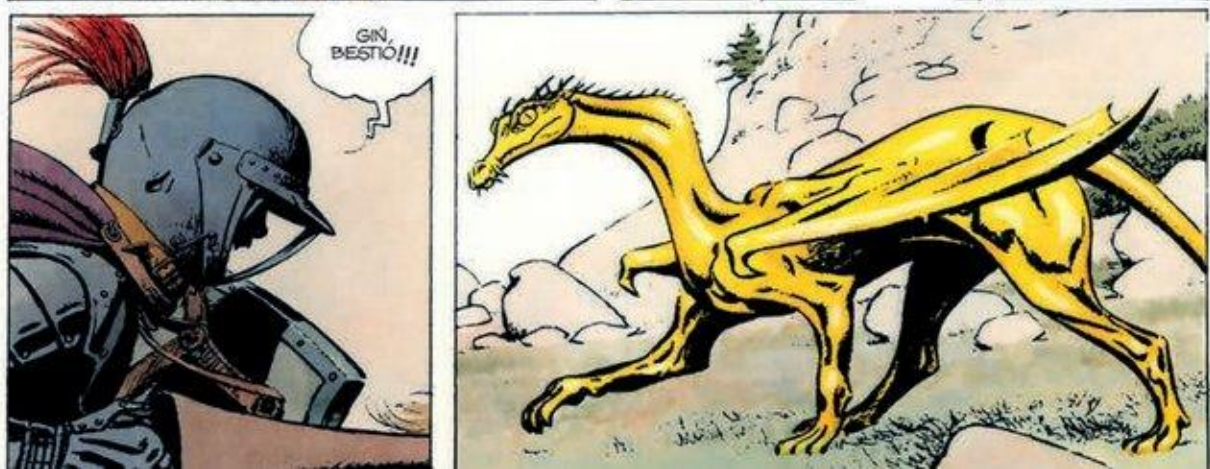
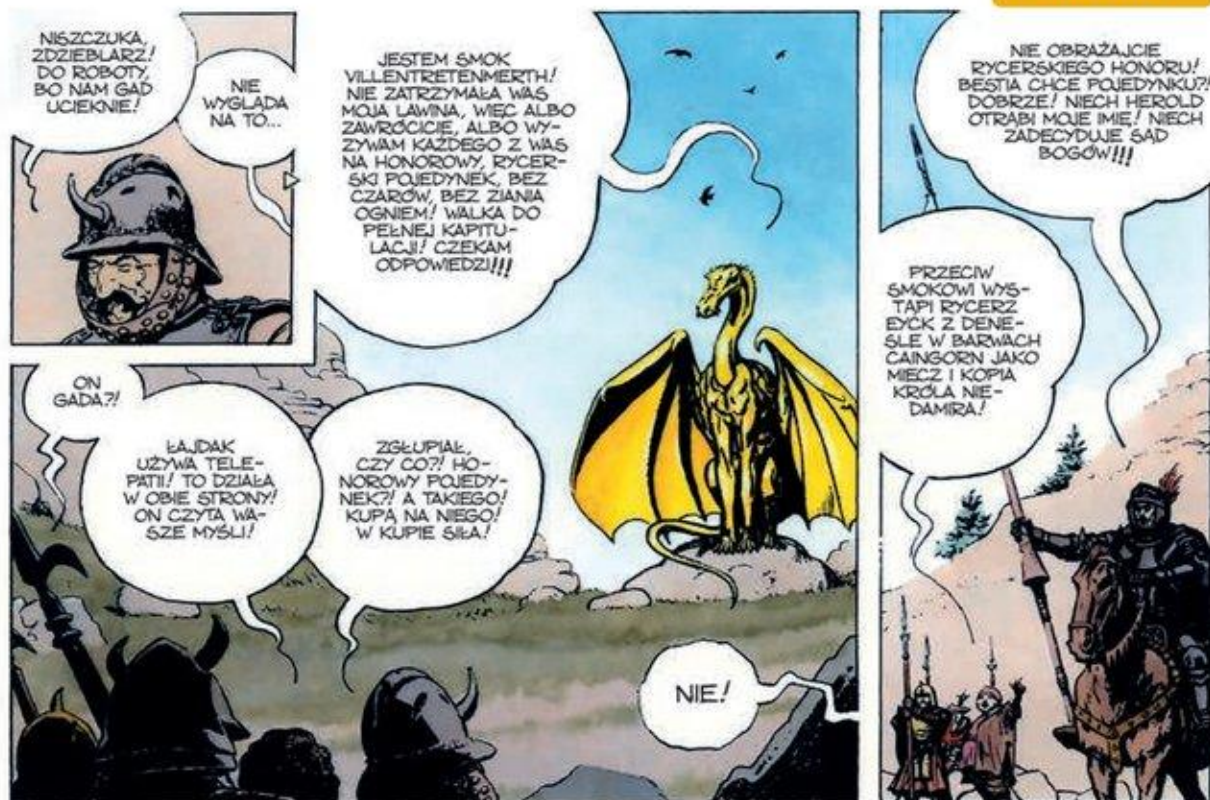
Praca z tekstem kultury

data:

SPOTKANIE ¹

¹ Tytuł pochodzi od autorek Kalendarza ósmoklasisty.

Andrzej Sapkowski, Bogusław Polch i Maciej Parowski, Wiedźmin

1. Zapisz element fantastyczny, który występuje w komiksie.
.....
2. Postaw znak X przy zdaniach informujących o tych cechach komiksu, które są obecne w przytoczonym fragmencie.
 - A. Rysunki są powiązane z tekstem. ☐
 - B. Rysunki układają się w jedną historię. ☐
 - C. Wypowiedzi bohaterów umieszczono w dymkach. ☐
 - D. Myśli bohaterów zostały zapisane w chmurkach. ☐
 - E. Nie ma narratora opowiadającego o zdarzeniach. ☐
 - F. Większość konturów obrazków jest obrysowana. ☐
 - G. Emocje mówiącego i ton jego głosu wyrażono odpowiednią wielkością liter. ☐
 - H. Użyto wyrazów dźwiękonaśladowczych. ☐
 - I. Zaokrąglone ramki oznaczają przywołanie wydarzeń z przeszłości. ☐

3. Jak na przedostatnim rysunku pokazano uczucia bohatera? Podaj dwa sposoby.

.....

.....

4. Komiks *Granica możliwości* powstał na podstawie opowiadania Andrzeja Sapkowskiego pod tym samym tytułem. W wykreowanym przez tego pisarza świecie została osadzona znana gra komputerowa *Wiedźmin*. Jak sądzisz, który ze sposobów poznawania fantastycznych historii jest najlepszy: czytanie dzieła literackiego, komiksu, oglądanie filmu czy granie w grę komputerową? Uzasadnij swoją opinię.

.....

.....

.....

.....

data:

Orzeczenie i podmiot

Wtorek

Przypomnij sobie

Orzeczenie i podmiot to główne części zdania.

Orzeczenie odpowiada na pytania: *co ktoś, coś robi? co się z kimś, czymś dzieje?* Nazywa czynność lub stan. Zwykle jest wyrażone czasownikiem w formie osobowej. Wyróżniamy orzeczenia:

– **czasownikowe** (najczęściej jednowyrazowe), np.

W bibliotece mieliśmy spotkanie z twórcą komiksów.

orzeczenie czasownikowe

– **imienne**, złożone z łącznika i orzecznika.

Łącznikiem są najczęściej osobowe formy czasowników: *być, stać się, zostać*.

Orzecznikiem mogą być m.in. rzeczownik, przymiotnik, zaimek, imiesłów, np.

Wypowiedzi komiksowych bohaterów są zapisane w dymkach.

łącznik orzecznik

orzeczenie imienne

Rysownik został laureatem prestiżowej nagrody.

łącznik orzecznik

orzeczenie imienne

Przypomnij sobie

Podmiot nazywa w zdaniu wykonawcę czynności (lub osobę, rzecz bądź zjawisko, które znajdują się w pewnym stanie). Najczęściej jest wyrażony rzeczownikiem w mianowniku i odpowiada na pytanie: *kto? co?*

Autor stworzył wspaniały komiks.

podmiot

Czasami podmiot w zdaniu jest opuszczony, ale z formy orzeczenia możemy się domyślić, kto jest wykonawcą czynności. Taki podmiot nazywamy **podmiotem domyślnym**.

^(on)
Napisał słynną powieść. (podmiot domyślny: on)

- 5.** Podkreśl w tekście podmioty i orzeczenia. Jeśli w zdaniu występuje podmiot domyślny, zapisz go nad odpowiednim orzeczeniem.

Według legendy najśłynniejszy polski smok był mieszkańcem podwawelskiej jamy. Tego typu stworzenia licznie występują również w tekstach fantasy. Zwykle mają olbrzymie rozmiary i wyglądem przypominają gady. Zazwyczaj smoki są skrzydlate i potrafią ziać ogniem. Niekiedy pilnują skarbów i posługują się magią. Te groźne stwory często giną z rąk mężnych wojowników. Istnieją także smoki zaprzyjaźnione z ludźmi, na przykład smoczyca z powieści *Eragon*, która pozwalała bohaterowi jeździć na własnym grzbiecie.

- 6.** Przekształć podane zdania, nie zmieniając ich sensu. Zamień orzeczenia imienne na orzeczenia czasownikowe.

Podróże są okazją do przemiany duchowej bohatera.

.....

Cechą utworów fantasy jest obecność magii.

.....

Świat przyrody stał się ważnym elementem utworów fantasy.

.....

Fabula wielu utworów fantasy została oparta na motywie wędrówki.

.....

7. Przekształć zdania tak, aby podmiotem były słowa: Biała Czarownica.

Serce Białej Czarownicy było zimne jak lód.

.....

.....

Wilkołaki zostały wezwane przez Białą Czarownicę do walki z armią Aslana.

.....

.....

data:

Fakt i opinia

Środa

Przypomnij sobie

Fakt – coś, co się wydarzyło, lub zjawisko, które istnieje w rzeczywistości, np.

J.R.R. Tolkien napisał powieść Władca Pierścieni.

Opinia – pogląd, przekonanie na jakiś temat, np.

Władcę Pierścieni dobrze się czyta.

WIEDZMIN

Polska

reż. Marek Brodzki

scen. Michał Szczerbic (wycofał swoje nazwisko z czołówki filmu)

występują: Michał Żebrowski, Zbigniew Zamachowski, Grażyna Wolszczak, Anna Dymna

136 min

Ekranizacja opowiadań Andrzeja Sapkowskiego o wiedźminie Geralcie, najemnym łowcy potworów, już w fazie produkcji wzbudzała wiele kontrowersji – choć i wiele nadziei. Wszak miała być pierwszym polskim filmem *sword and sorcery*², wyłożono na nią spore pieniądze, zaangażowano świetnych aktorów. Jednak sprawdziły się jak najgorsze przeczucia. Dawno już polskie kino nie wydało podobnego gniota. Fatalny, statyczny montaż, dziwacznie pocięta fabuła, niezrozumiała dla kogoś nieobeznanego z literackim pierwowzorem (a dla fanów Sapkowskiego zbyt dalece odbiegająca od oryginału), kostiumy wyglądające jak z wypożyczalni. Przed katastrofą nie uchroniła nawet niezła gra odtwórców głównych ról (w tym zaskakująco dobra kreacja Michała Żebrowskiego jako Geralta) oraz świetna muzyka Grzegorza Ciechowskiego. Rok później wyemitowano nieco tylko lepszy serial telewizyjny *Wiedźmin*.

Fantasy. Ilustrowany przewodnik

² *Sword and sorcery* (ang. miecz i magia) – jedna z odmian literatury fantasy.

8. Rozpoznaj, czy poniższe zdania prezentują fakty czy opinie. Zapisz przy nich odpowiednio litery F lub O.

- A. Film *Wiedźmin* zrealizowano na podstawie opowiadań Andrzeja Sapkowskiego. ☐
- B. Muzykę do filmu skomponował Grzegorz Ciechowski. ☐
- C. Fabuła została nadmiernie pocięta. ☐
- D. Aktorzy odtwarzający główne role stworzyli wiarygodne postacie. ☐
- E. Produkcja filmu była zbyt kosztowna. ☐

9. W tekście o filmie *Wiedźmin* podkreśl pięć wyrazów, które służą wyrażaniu opinii.

10. Porównaj części hasła zapisane różnymi kolorami i zaznacz stwierdzenie prawdziwe.

- A. W pierwszej części hasła dominują fakty, a w drugiej – opinie.
 B. W pierwszej części hasła dominują opinie, a w drugiej – fakty.
 C. Fakty i opinie są rozłożone w hasło równomiernie.

11. Ułóż dwa zdania na temat wybranego dzieła fantasty (może to być utwór literacki, komiks, film lub gra).

- zdanie prezentujące wyłącznie fakt

- zdanie prezentujące pozytywną opinię

Czwartek

Plan i streszczenie tekstu data:

Plan tekstu

12. Zredaguj plan wydarzeń przedstawionych w komiksie *Spotkanie*. Twój plan powinien się składać przynajmniej z czterech równoważników zdań.

Pomyśl, zaplanuj, napisz

Po czym poznać dobrze napisany plan?

Jest zgodny z treścią utworu, obejmuje wszystkie ważne wydarzenia.

Wszystkie punkty mają formę równoważnika zdania.

Udało się uniknąć zbędnych powtórzeń wyrazowych.

Punkty planu są ponumerowane; każdy rozpoczyna się wielką literą, a kończy kropką.

Streszczenie tekstu

- **13.** Na podstawie planu napisz streszczenie historii przedstawionej we fragmencie komiksu *Spotkanie*.

Pomyśl, zaplanuj, napisz

Po czym poznać dobrze napisane streszczenie?

Jest zgodne z przebiegiem najważniejszych wydarzeń.

Nie zawiera cytatów, opinii o bohaterach ani dialogów.

Odznacza się zwięzłością, nie ma w nim powtórzeń tych samych treści.

data:

J.R.R. Tolkien, *Hobbit*

Piątek

W małej wiosce, w sielskiej okolicy, wśród idyllicznego³ pejzażu mieszka sobie i wie dzie bez troski ży wot młody Prostaczek. Aż tu nagle przybywa do wioski Czarodziej-Mentor (CM). Od tegoż Prostaczek dowiaduje się, że nie jest bynajmniej zwykłym Prostaczkiem, lecz Prostaczkiem Wybrańcem Przeznaczenia (PWP). Przeznaczone jest PWP wyruszyć na długą wyprawę, której celem jest zdobycie Niesłuchanie Cudownego Przedmiotu (NCP). Tylko bowiem za pomocą NCP można pokonać i zniszczyć OZ, Okropne Zło [...]. Chcąc nie chcąc, Prostaczek musi ruszyć na wyprawę (*the quest*). A nie jest to bezpieczne [...].

Andrzej Sapkowski, *Rękopis znaleziony w smoczej jaskini*.
Kompedium wiedzy o literaturze fantasy

³ Idylliczny – tu: pozwalający żyć bez troski.

- 14.** Przedstawiony w tekście schemat wydarzeń dotyczy również fabuły *Hobbita*. Uzupełnij tabelę na podstawie tej powieści.

postać z tekstu A. Sapkowskiego	postać z powieści <i>Hobbit</i>
Prostaczek	
Czarodziej-Mentor	
Okropne Zło	

15. Uzupełnij luki wyrazami z ramki użytymi w odpowiedniej formie.

elfy	pająki	wilki	trolle	orły	gobliny
------	--------	-------	--------	------	---------

A. Podczas wędrówki Bilbo i krasnoludy zbliżyli się do trzech
– olbrzymich stworów piekących na ognisku baraninę. Wędrowcy zostali uwięzieni. Na szczęście uratował ich Gandalf, który podstępem skłócił wielkoludy, przez co pozostały na ziemi o wschodzie słońca i zamieniły się w kamienie.

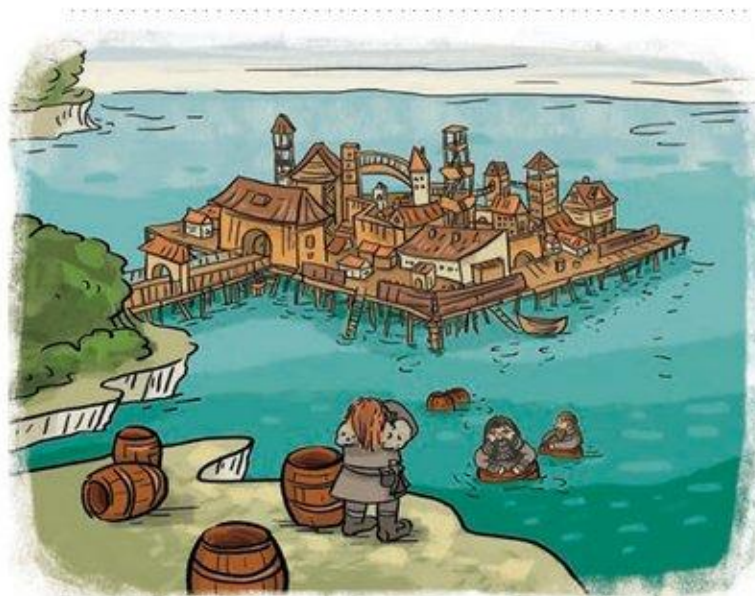
B. Członkowie wyprawy schronili się przed burzą w górskiej jaskini. Okazało się jednak, że zamieszkują ją, które od razu ich uwięziły. Wszystkim udało się uwolnić dzięki czarom Gandalfa. Jako ostatni na powierzchnię wydostał się Bilbo, który w jaskini znalazł niezwykle pierścień należący do Golluma.

C. Po wyjściu na polanę wędrowcy zostali zaatakowani przez
Ocalili życie tylko dzięki temu, że się schronili na drzewach. Wtedy pojawiły się, które uniosły ich w bezpieczne miejsce.

D. W Mrocznej Puszczy Bilbo zauważył, że krasnoludy zostały zawinięte w kokony przez ogromne
Dzięki pierścieniowi dającemu niewidzialność hobbit uratował towarzyszy.

E. Leśne wzięły do niewoli Thorina i jego kompanię. Niewidzialny Bilbo wyswobodził towarzyszy i wszyscy uciekli z pałacu w beczkach spławianych strumieniem. Opuścili je dopiero wtedy, gdy dopłynęli do Miasta na Jeziorze.

16. Nadaj tytuły ilustracjom. Każdy tytuł powinien się odwoływać do jednej z przygód opisanych w *Hobbicie*.

17. Ponumeruj podane wydarzenia zgodnie z kolejnością ich występowania w powieści *Hobbit*.

U celu wędrówki

- ☐ Bardowi udało się zabić smoka, kiedy trafił strzałą w dziurę w diamentowej kamizelce.
- ☐ Bilbo wrócił do swojej norki, gdzie właśnie odbywała się licytacja jego mebli.
- ☐ Smok poleciał do Miasta na Jeziorze, żeby się zemścić na jego mieszkańcach za udzielenie pomocy krasnoludom.
- ☐ Ludzie i elfy zgromadzeni pod Samotną Górą zażądali, aby krasnoludy podzieliły się z nimi złotem.
- ☐ Pod górą rozegrała się Bitwa Pięciu Armii.

18. Wymyśl przepis na utwór z gatunku fantasy. Zastosuj słownictwo typowe dla przepisu kulinarnego (np. *dodaj, wymieszaj*).

Przepis na utwór fantasy

Składniki (możesz dodać własne):

magia, bohater – dzielny wojownik lub ktoś przeciętny, istoty fantastyczne (np. smoki, elfy, czarodzieje), wędrówka, ważna misja, wymyślony świat z własną geografią, niski poziom techniczny

Sposób wykonania:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- ✦ 19. Wybierz temat i napisz pracę.

1) Zredaguj *Encyklopedię „Hobbity”*. Powinno się w niej znaleźć przynajmniej osiem haseł z objaśnieniami.

2) Wymyśl magiczny przedmiot, który mógłby być użyteczny w dzisiejszych czasach. Opisz jego wygląd, właściwości i zastosowanie.

TYDZIEŃ 9

ROBOTY, LUDZIE I DUCHY

W tym tygodniu poćwiczysz:

- wskazywanie przydawki, dopełnienia, okolicznika i wyrazów poza związkami zdania,
- dobieranie synonimów i antonimów,
- redagowanie ogłoszenia,
- rozpoznawanie cech opowiadania fantastycznonaukowego.

Przypomnij sobie również lekturę – II część *Dziadów* Adama Mickiewicza.

Poniedziałek

Praca z tekstem

data:

PO BALU

Szedł w barwnym korowodzie odzianym w fantazyjne kostiumy. Na niebie pękały kolorowe gwiazdy sztucznych ogni. Nad aleją unosił się szary obłok dymu z zapalonych pochodni, zmieszany z oparem rozgrzanej oliwy. Ciekawe, dlaczego właściwie ten obyczaj sylwestrowy dotrwał do końca dwudziestego piątego wieku? – pomyślał, sunąc wśród ciżby¹, niesiony przez tłum podobnych do niego, przystrojonych dziwnie postaci. Przecież to zupełnie bez sensu – wrzawa, ścisk, tumult. Ciekawe, z czego się wywodzi tradycja tego całego bałaganu, nie wiadomo po co powtarzanego od stuleci na zakończenie każdego roku kalendarzowego. Pomyśl godny prymitywnych dzikusów, sprzed kilkuset lat. Wtedy we wszystkim panował podobny bałagan. Niektórzy próbowali temu zaradzić, ostrzegać przed chaosem, przed nierozważną eksploatacją zasobów tej planety, przed krótkowzrocznością... Nie na wiele się to zdało...

¹ Ciżba – tłum.

Na skrzyżowaniu ulic skręcił w prawo, wyrwał się z tłumy i poprawiając długą, wlokącą się za nim czarną pelerynę, ruszył w stronę domu. Czuł, że brakuje mu energii, by kontynuować tę zabawę.

Przecież już wtedy, pół tysiąca lat temu, wydawało się, że nic nie uratuje porządku na tej planecie; że nikt nie zdoła skierować jej rozwoju na właściwe tory. A jednak... Kończy się dwudziesty piąty wiek, a cywilizacja prosperuje tu znakomicie, porządek został uratowany...

Poradziliśmy sobie z tyloma problemami. To tylko dziś, jakby dla przypomnienia, czym jest anarchia i bałagan, przywdziewamy te cudactwa i udajemy tamtych, rozdokazywanych i bezmyślnych, którym wydawało się, że są cywilizowanym społeczeństwem.

Jutro znów zacznie się porządný, przyzwoity, unormowany dzień świata ładu. Wszyscy powrócą na swoje właściwe miejsca, będą ściśle wypełniać przeznaczone im funkcje. I tak będzie już zawsze, dopóki świeci Słońce i obdarza tę planetę swą błogosławioną energią...

Nim dotarł do domu, głośny dźwięk dzwonu i detonacje petard obwieściły północ. Z trudem wspiął się po kilku stopniach, drzwi otworzyły się przed nim, w przedpokoju zapłonęło światło.

– Hej, jesteś tam? – zawołał niezbyt głośno. Mały człowieczek w przydeptanych kapciach przyczłapał po chwili, trąc zaspane oczy.

– Jestem, Wasza Mądrość... – wymamrotał sennie.

– Zdejmij ze mnie te idiotyczne łąchy. Uff, co za kretyńska uroczystość. Całe szczęście, że tylko raz w roku trzeba się w to bawić. No, ruszaj, bo nie dam jutro ani kęsa! Rozleniwileś się ostatnio, nędzny sługusie!

– Nie jestem sługą, lecz konserwato...

– Milcz, kreaturo²! Co za bezczelność! On mi tu będzie tłumaczył, czym jest, a czym nie jest! Niczym nie jesteś, ani ty, ani wy wszyscy! Ładnie by dziś ten świat wyglądał, gdyby go zostawić w waszych rękach! Ruszaj się, mówię!

Przetarł irchową³ ściereczką zakurzone obiektywy kamer, łapczywie sięgnął po końcówkę kabla zasilania. Był prawie zupełnie rozładowany.

– Odkręć mi tylną pokrywę i nasmaruj przeguby – burknął. – Tylko nie pogub wkrętów! I nie trzymaj ich w gębie, bo mi od tego zardzewieją!

Janusz A. Zajdel

² Kreatura – osoba budząca wstręt, ktoś nędzny i podły.

³ Irchowy – wykonany z irchy, czyli miękkiego zamszu.

1. Uzupełnij zdanie na podstawie tekstu.
Miejsce akcji to, a czas akcji to
2. Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.
Czytelnik dowiaduje się, kim naprawdę jest bohater opowiadania
A. na początku tekstu. B. w środku tekstu. C. w zakończeniu.
3. Porównaj świat przedstawiony w utworze ze światem współczesnym. Napisz, co się zmieniło, a co pozostało bez zmian.
.....
.....
4. Z wypowiedzi bohatera wypisz dwa rzeczowniki nacechowane emocjonalnie, które pokazują, w jaki sposób traktuje on swego sługę.
.....

5. Dokończ zdanie. Wybierz odpowiedź A lub B i jej uzasadnienie spośród 1.–3.
Bohater tekstu zachowuje się jak

A.	człowiek,	ponieważ	1.	wyказuje się bezmyślnością.
B.	istota nadprzyrodzona, maszyna,		2.	ulega emocjom.
			3.	walczy o własne prawa.

6. Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.
Pojęcia, które zostały przeciwstawione w rozmyślaniach bohatera, to
A. cywilizacja i natura.
B. nowoczesność i przeszłość.
C. ład i anarchia.
D. energia i bezruch.
7. Tekst *Po balu* jest opowiadaniem. Zaznacz cechy tego gatunku literackiego – wstaw znak X przy odpowiednich sformułowaniach.
A. Obecność baśniowej fantastyki. ☐
B. Utwór zawierający jeden wątek. ☐
C. Obecność narratora. ☐
D. Morał sformułowany wprost. ☐
E. Utwór niewielkiego rozmiaru. ☐

8. Wpisz wyraz *opowiadanie* w odpowiednim miejscu schematu na stronie 6.
9. Poniżej podano cechy literatury fantastycznonaukowej (*science fiction*, w skrócie: SF lub s.f.). Ustal, które z nich można znaleźć w tekście *Po balu* – wstaw znak X przy odpowiednich sformułowaniach.
- A. Przedstawienie osiągnięć nauki i techniki. ☐
 - B. Kontakty bohaterów z obcą cywilizacją. ☐
 - C. Osadzenie akcji w przyszłości. ☐
 - D. Motyw obrony planety przed obcymi. ☐
 - E. Pokazanie wpływu nowoczesnych technologii na życie społeczeństw. ☐
10. Zaproponuj wydarzenia, którymi można by wzbogacić opowiadanie *Po balu*, aby były w nim obecne wszystkie cechy literatury fantastycznonaukowej podane w zadaniu 9.

.....

.....

.....

data: **Przydawka, dopełnienie, okolicznik**

Wtorek

 Przypomnij sobie

Przydawka to określenie rzeczownika w zdaniu. Zwykle odpowiada na pytania: *jaki? który? czyj? ile? czego? z czego?*

Czasownik jest najczęściej określany przez dopełnienie i okolicznik.

Dopełnienie odpowiada na pytania wszystkich przypadków oprócz mianownika.

Okolicznik odpowiada m.in. na pytania: *jak? gdzie? kiedy? skąd? dokąd? po co? dlaczego?*

Roboty często zastępują człowieka w nużących czynnościach.

(jak? – okolicznik)

(kogo? – dopełnienie)

(jakich? – przydawka określająca rzeczownik czynnościach)

(w czym? – dopełnienie)

W wypowiedzeniu mogą wystąpić wyrazy, które nie pełnią funkcji żadnej części zdania, tzw. **wyrazy poza związkami zdania**. Zalicza się do nich m.in.:

– wołacze, np. *Janku, włóż to urządzenie!*

– wykrzykniki, np. *Hej, podejdź tu!*

Do wyrazów poza związkami zdania należą też **wtrącenia**, np. *To urządzenie jest – według mnie – całkiem zbędne*. Wyrazy te oddziela się przecinkami lub myślnikami.

11. Rozpoznaj funkcję, którą pełnią podkreślone wyrazy. Obok każdego z nich zapisz odpowiedni skrót: P – przydawka, D – dopełnienie, O – okolicznik.

Kierownik nieufnie [. . . .] spojrział w kąt sterowni, gdzie bez ruchu stał automat. Jego przydługie ramiona zakończone wielopalczastymi manipulatorami zwisły luźno wzdłuż kanciastego tułowia. Głowa robota [. . . .] była niewielka, osadzona na długiej szyi. Inżynier wahał się chwilę [. . . .], wreszcie odchrząknął i powiedział:

– Karol!

– Słucham, panie Człowieku.

Robot zrobił dwa kroki w stronę inżyniera. Głos miał dość przyjemny [. . . .]. Kierownik zastanawiał się, co by tu powiedzieć, ale niczego [. . . .] nie wymyślił. Nie miał praktyki w rozmowie z tak złożonymi [. . . .] automatami.

– Zaparz kawy, Karolu. Jest w lewej szufladzie biurka. Weź trzy [. . . .] łyżeczki na szklanę wody. A poza tym nie mów do mnie „panie Człowieku”, tylko „inżynierze”.

– Dobrze, inżynierze – powiedział Karol jak echo i ujął kierownika za ramię powyżej łokcia.

– Co ty robisz? – Inżynier z lekkim przestachem próbował oswobodzić rękę [. . . .], lecz Karol trzymał ją, delikatnie wprowadzając, ale skutecznie.

– Mierzę panu ciśnienie [. . . .] krwi – powiedział robot. – Ma pan dość wysokie. Nie radzę pić dużej kawy. Zrobię pół szklanki.

– Czy i medycyny też cię nauczono? – burknął kierownik ze złością. [. . . .]

– Owszem. Mam przecież dbać o zdrowie [. . . .] załogi.

Kierownik chciał coś jeszcze powiedzieć, lecz w porę [. . . .] połapał się, że byłoby niedorzecznością wdawać się w polemikę [. . . .] z automatem. Poprzestał więc na małej [. . . .] kawie. Tym bardziej że z tym ciśnieniem to była szczerza prawda...

Janusz A. Zajdel, *Śmierć Karola*

12. Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

W wypowiedziach bohaterów występują wyrazy poza związkami zdania, które są głównie

A. wołaczami.

B. wykrzyknikami.

C. wtrąceniami.

13. Narysuj wykres zdania wyróżnionego w tekście. Zadać pytania i podpisz części zdania.

14. Ułóż zdania pojedyncze prezentujące wymyślonego przez siebie robota przyszłości. Zadbaj, aby każde zdanie spełniało podany warunek.

A. Zawiera dwie przydawki

.....

B. Zawiera przynajmniej jedno dopełnienie

.....

C. Zawiera przynajmniej jeden okolicznik

.....

data:

Synonimy, antonimy

Środa

Przypomnij sobie

Synonimy (wyrazy bliskoznaczne) – wyrazy mające podobne znaczenie, np. *mały* – *niewielki*.

Antonimy – wyrazy o znaczeniu przeciwnym, np. *mały* – *duży*.

15. Z każdego ciągu wyrazów wykreśl jeden, który nie jest synonimem pozostałych.

A. odwaga, męstwo, waleczność, duma, heroizm

B. walka, wojsko, bitwa, potyczka, bój

C. wierność, lojalność, oddanie, wiarygodność, przywiązanie

16. Do każdego z podanych wyrazów dopisz synonim i antonim.

synonimy

antonimy

A. schludny

B. ubóstwo

C. jasność

D. wznosić

17. Napisz, jaką funkcję pełnią antonimy we fraszce Jana Sztaudyngera.

Niedobrana para

Górale i góry wcale niedobrane:

Góral wesoły, góry zapłakane.

.....

.....

.....

lotny (przym.)

syn.

- chem., fiz. (stan) gazowy
- ruchomy, wędrowny
- zwiewny, powiewny, eteryczny, lekki
- przen. bystry, pojętny, pełen polotu

ant.

- stały, zestalony, ciekły
- stały
- ciężki, ociężały, gruby
- tępy, ograniczony, ociężały umysłowo

Beata Gajewska, Marta Pawlus, *Słownik synonimów i antonimów*

18. Przeczytaj hasło słownikowe i zastąp wyraz *lotny* innymi słowami, tak aby nie zmieniło się znaczenie całego zdania.

A. W pokoju unosił się zapach lotnych olejków.

B. Oglądałem film dokumentalny o lotnych piaskach.

C. Na chemii nauczyliśmy się o lotnym stanie skupienia.

D. To dla niego za trudne zadanie, bo nie jest zbyt lotny.

19. Na podstawie przytoczonego hasła słownikowego uzupełnij zdanie antonimami.

Wstał z fotela i ruszył ku drzwiom

..... krokiem.

Czwartek

Ogłoszenie

data:

 20. Napisz ogłoszenie informujące twoich rówieśników o planach otwarcia w szkole wystawy *Najważniejsze wynalazki wszech czasów*. Umieść w tekście zachętę do pomocy w przygotowaniu wystawy – sformułuj dwa argumenty

Pomyśl, zaplanuj, napisz

Po czym poznać dobrze napisane ogłoszenie?

Ogłoszenie informuje o wystawie.

Zawiera informacje o tym, kto, kogo zawiadamia, a także kiedy (data, godzina) i gdzie zostanie otwarta wystawa.

W tekście są dwa argumenty zachęcające do pomocy.

data: Adam Mickiewicz, *Dziady. Część II*

Piątek

21. Jak mężczyzna czytający książkę mógłby wyjaśnić towarzyszowi jej tytuł? Sformułuj taką wypowiedź.

.....

.....

.....

.....

22. Przeczytaj fragmenty II części *Dziadów* Adama Mickiewicza. Przy każdej nauce moralnej napisz, która postać ją wypowiada.

*Bo słuchajcie i zważcie u siebie,
Że według bożego rozkazu:
Kto nie dotknął ziemi ni razu,
Ten nigdy nie może być w niebie.*

*Bo słuchajcie i zważcie u siebie,
Że według Bożego rozkazu:
Kto nie doznał goryczy ni razu,
Ten nie dozna słodyczy w niebie.*

*Tak, muszę dręczyć się wiek wiekiem,
Sprawiedliwe zrzędzenia boże!
Bo kto nie był ni razu człowiekiem,
Temu człowiek nic nie pomoże.*

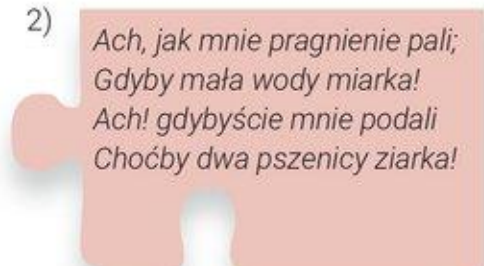
Adam Mickiewicz

23. Połącz liniami puzzle, tak aby utworzyły się ciągi: postać – wino – kara.

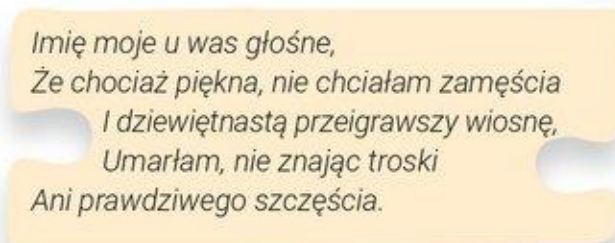
1)

2)

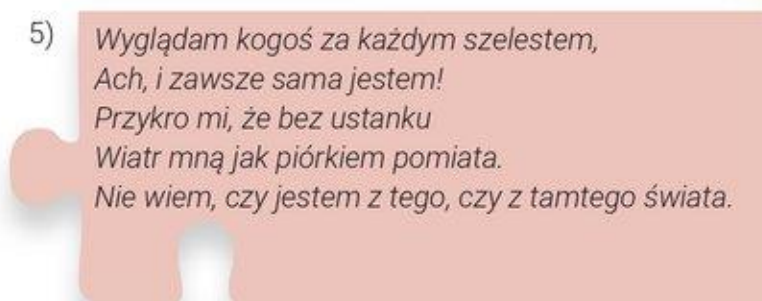
3)

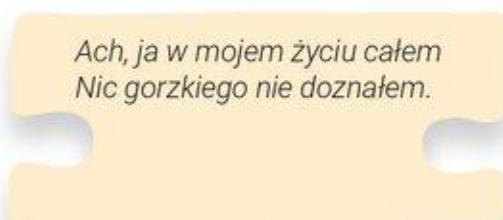
4)

5)

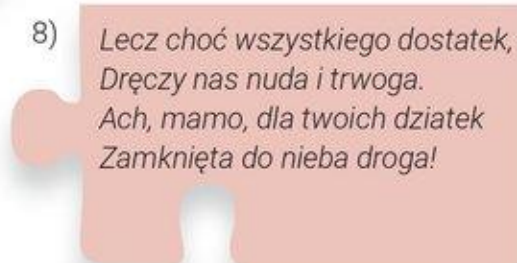
6)

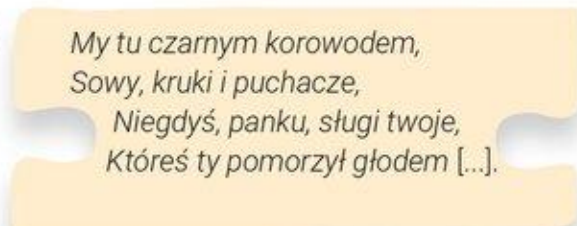
7)

8)

9)

Baranek

Ech, ci ludzie, to brudne świnie,
 Co napletli o mojej dziewczynie.
 Jakieś bzdury o jej nałogach,
 No, to po prostu litość i trwoga.
 Tak to bywa, gdy ktoś zazdrości,
 Kiedy brak mu własnej miłości.
 Plotki płodzi, mnie nie zaszkodzi żadne obce zło
 Na mój sposób widzieć ją...

„Na głowie kwietny ma wianek,
 W ręku zielony badylek,
 A przed nią bieży baranek,
 A nad nią lata motylek.”

słowa i muzyka: Stanisław Staszewski [fragment]

24. Napisz, do której postaci występującej w *Dziadach* nawiązał autor piosenki.

25. Dokończ zdanie. Wybierz odpowiedź A lub B i jej uzasadnienie spośród 1.–2.

Nawiązanie do *Dziadów* w piosence Stanisława Staszewskiego polega na

A.	zacytowaniu fragmentu dramatu	i służy	1.	skrytykowaniu osoby, o której mowa.
B.	przywołaniu wydarzeń opisanych w dramacie		2.	idealizowaniu osoby, o której mowa.

✦ **26.** Wybierz temat i napisz pracę.

1) Duchy przybywające na obrzęd dziadów przestrzegały zgromadzonych ludzi przed błędami, które popełniły za życia. Wyobraź sobie, że za pomocą wehikułu czasu możesz przenieść się w przyszłość. Przygotuj przemówienie, w którym ostrzeżesz młodych ludzi przed błędami popełnianymi przez współczesnych nastolatków.

2) Sporządź ranking pięciu najważniejszych wynalazków wszech czasów. Przy każdej pozycji rankingu napisz krótkie uzasadnienie.

TYDZIEŃ 10

PRZYGLĄDAJ SIĘ ŚWIATU!

W tym tygodniu poćwiczysz:

- rozpoznawanie związków zgody, rzędu i przynależności,
- posługiwanie się słownikiem poprawnej polszczyzny,
- opisywanie fotografii.

Przypomnisz sobie również lekturę – *Redutę Ordoña* Adama Mickiewicza.

Poniedziałek

Praca z tekstem kultury

data:

ŚLEPCY

Pieter Bruegel¹ starszy, *Ślepcy*, 1568, olej na desce, 86 cm x 154 cm, Neapol, Museo Nazionale

¹ Bruegel – czyt. brojgel.

Jest to ostatni obraz Bruegla, malowany na rok przed śmiercią. Temat ślepoty, ślepców podejmowali przed Brueglem inni artyści holenderscy, jak Bosch czy Massys; najprawdopodobniej chodziło im o ilustrację przypowieści z Ewangelii św. Łukasza. Bruegel natomiast nadaje swej kompozycji sens uniwersalny.

Jeden za drugim, trzymając się jeden drugiego posuwają się w monstrualnym korowodzie ślepcy. Są sami, w pięknym, obojętnym pejzażu (okolica została rozpoznana: znajduje się ona w pobliżu wsi Pede-Sainte Anne pod Diebeck). I oto następuje katastrofa: kolejno walą się ślepcy w bagnisty rów. Bruegel pokazuje ich niezdarne ruchy, ich twarze z pustymi oczami; rozpaczliwe przerażenie pierwszego i tępą obojętność ostatnich, którzy niczego jeszcze nie przeczuwają.

Na podkreślenie zasługuje w tym obrazie oszczędność środków: gama barwna, utrzymana w odcieniach chłodnych i raczej jasnych, jest niemal monochromatyczna²; gestykulacja bohaterów widowiska – skąpa; idą i przewracają się jak kukły; w potraktowaniu ich twarzy nie ma jakichkolwiek prób psychologizowania – przypominają one raczej ekspresyjne maski. Ruch w obrazie układa się wzdłuż przekątnej kompozycji, po linii spadku.

Jeśli jest w tym dziele nuta szyderstwa, dotyczy oczywiście ślepoty, pojmowanej jako cecha ludzkiego charakteru. Wszystko wskazuje jednak, że przypowieść posiada znaczenie inne, głębsze, mówi o okrucieństwie losu, o człowieku bezradnym jak ślepiec między ślepcami [...].

Jacek Buszyński, Andrzej Osęka, 100 najsłynniejszych obrazów

² Monochromatyczny – tu: operujący jedną barwą w kilku odcieniach.

1. Na podstawie reprodukcji obrazu i zamieszczonego tekstu uzupełnij tabelę.

postać przedstawiona na obrazie	Co się z nią dzieje?
pierwszy ślepiec	
drugi ślepiec	
trzeci ślepiec	Traci równowagę, jego stopy prawie nie dotykają ziemi, tylko krok dzieli go od upadku.
czwarty ślepiec	Ma uniesioną głowę, wypuszcza z ręki kij, którym się podpierał, prawdopodobnie przeczuwa niebezpieczeństwo.
ślepcy piąty i szósty	

2. Czy zgadzasz się ze stwierdzeniem autora tekstu, że gama barwna obrazu jest „niemal monochromatyczna”? Uzasadnij swoje zdanie.

.....

.....

3. Uzasadnij, że zastosowana przez malarza kolorystyka wpływa na nastrój obrazu.

.....

.....

4. Uzupełnij zdanie. Wybierz właściwe odpowiedzi spośród podanych.

Obraz Bruegla pokazuje, że oraz że

- A. ludzie, którzy przewodzą innym, powinni być światli i przewidyujący.
- B. za drwinę z cudzego nieszczęścia można ponieść karę.
- C. niepowodzenie jednego człowieka może być przyczyną klęski innych.
- D. osobom pokrzywdzonym przez los trzeba pomagać.

5. Dokończ zdanie. Wybierz odpowiedź 1.–2. i jej uzasadnienie spośród A lub B.

Na obrazie *Ślepcy* przeważają linie

1.	ukośne,	a przedstawione postacie znajdują się w ruchu, co sprawia, że dzieło ma kompozycję	A.	statyczną.
2.	pionowe i poziome,		B.	dynamiczną.

6. Uzupełnij zdanie. Wybierz właściwe odpowiedzi spośród podanych.

Ślepcy Bruegla to przykład malarstwa A/B/C wykonanego techniką D/E/F.

- A. pejzażowego
- B. historycznego
- C. rodzajowego
- D. olejną
- E. akrylową
- F. akwarelową

Wtorek

Związki zgody, rzędu i przynależności

data:

Przypomnij sobie

W zdaniu występują wyrazy określane (nadrzędne) i określające (podrzędne). Wśród nich wyróżnia się trzy rodzaje związków gramatycznych: związek zgody, związek rzędu, związek przynależności.

Związek zgody

Wyrazy wchodzące w jego skład zgadzają się pod względem rodzaju, liczby i przypadku.

Związek zgody tworzą najczęściej:

– rzeczownik z przymiotnikiem

np. *czarny pies* (*czarny* – mianownik, liczba pojedyncza, rodzaj męski; *pies* – mianownik, liczba pojedyncza, rodzaj męski)

– podmiot z orzeczeniem

np. *uczeń pisze* (obydwa wyrazy zgadzają się pod względem liczby).

Związek rzędu

Wyraz nadrzędny „rządzi” formą wyrazu podrzędnego,

np. *czytam książkę* (czasownik *czytam* wymaga użycia wyrazu *książka* w bierniku)

książka kolegi (rzeczownik *książka* wymaga użycia wyrazu *kolega* w dopełniaczu)

rozmawiać z kolegą (czasownik z przymkiem *rozmawiać z* wymaga użycia wyrazu *kolega* w narzędniku)

Związek przynależności

Wyraz nadrzędny nie wymaga od wyrazu podrzędnego określonej formy. Wyraz podrzędny najczęściej odpowiada na pytania: *jak?*, *gdzie?*, *kiedy?*, *po co?*

np. *patrzył (jak?) długo*, *przyjdzie (kiedy?) jutro*, *przyszła (po co?) pożegnać się*

7. Zaznacz stwierdzenia prawdziwe.

Zdanie *Mężczyzna przyglądał się kolorowej fotografii zawiera*

1.	jeden związek zgody.
2.	dwa związki zgody.
3.	jeden związek rzędu.
4.	dwa związki rzędu.

8. Uzupełnij zdanie, dopisując związek przynależności.

On patrzy na świat przez różowe okulary.

.....

.....

.....

„Diabeł nakrył ogonem”. Mówimy tak nieraz i my, gdy przedmiot, który dosłownie przed chwilą widzieliśmy, mieliśmy w dłoni – znika. Odłożony gdzieś na bok, przepada w czterech ścianach pokoju i choć jesteśmy przekonani, że musi być „gdzieś na wierzchu” – on skutecznie opiera się naszym nerwowym poszukiwaniom...

Janusz A. Zajdel, *Ogon diabła*

9. Rozpoznaj związki zgody, rzędu i przynależności.

- 1) diabeł nakrył –
- 2) nakrył ogonem –
- 3) widzieliśmy przed chwilą –
- 4) widzieliśmy przedmiot –
- 5) czterech ścianach –
- 6) ścianach pokoju –

10. Z podkreślonego zdania wypisz wszystkie związki wyrazowe i je nazwij.

.....

.....

.....

.....

.....

Środa

Słownik poprawnej polszczyzny data:

11. Przeczytaj zamieszczone teksty i wykonaj związane z nimi zadania.

Zajęcia odbywały się dwa razy w tygodniu, a zaczynali je zwykle od omówienia Ciekawostek Minionych Dni. We wrześniu wszyscy dostali specjalne zeszytiki, w których notować mieli napotkane błędy językowe, śmieszne lub niezrozumiałe wyrażenia, ciekawe związki frazeologiczne albo po prostu nieznane słowa. I o nich sobie potem rozmawiali. [...]

Dziś właśnie Ola zaczęła przedstawiać Ciekawostki.

– „Drużyna gospodarzy wypadła dość kiepsko, głównie dzięki słabej grze ataku” – przeczytała, dodając, tak jak się umówili, gdzie mianowicie usłyszała to zdanie (w telewizyjnym programie sportowym).

– No, proszę! Smakowite! – ucieszył się pan polonista. – I co cię tu zaniepokoiło?

Małgorzata Musierowicz, *Sprężyna*

dzięki [wym. dzienki, nie: dzieńki] przyimek łączący się z rzeczownikiem w celowniku «tworzy wyrażenia oznaczające dodatnią przyczynę czegoś» • D. k o m u ś, c z e m u ś (nie: zawdzięczając komuś, czemuś): Dzięki przyjaciółom odzyskał majątek. Dzięki pomocy rodziny ukończył studia. • *Niepoprawne w wyrażeniach wskazujących przyczynę czegoś złego, niekorzystnego. Np.: Dzięki chorobie, poprawnie: wskutek choroby, nie pojechał na wycieczkę. Dzięki przegranej, poprawnie: na skutek przegranej, odpadła z turnieju. Ale poprawnie: Dzięki ostatniej przegranej przestał być nałogowym karciarzem.*

Słownik poprawnej polszczyzny PWN

a) Na podstawie hasła ze słownika poprawnej polszczyzny wyjaśnij, na czym polega błąd w przytoczonym przez Olę zdaniu.

b) Przekształć przytoczone przez Olę zdanie tak, aby było poprawne.

12. Zapisz dwa przykłady wątpliwości językowych, które możesz wyjaśnić, korzystając ze słownika poprawnej polszczyzny.

data:

Opis fotografii

Czwartek

13. Zredaguj opis poniższej fotografii.

Pomyśl, zaplanuj, napisz

Po czym poznać dobrze napisany opis?

We wstępie została zarysowana sytuacja przedstawiona na fotografii.

W rozwinięciu dokładnie zaprezentowano elementy krajobrazu, przedmioty i osoby.

Opis uwzględnia kolorystykę, kształt i wielkość przedstawionych elementów.

W tekście występuje słownictwo nazywające stosunki przestrzenne (*na pierwszym planie, w centrum, obok*).

Zakończenie zawiera opinię na temat przedstawionej sytuacji.

Piątek

Adam Mickiewicz, *Reduta Ordona* data:

14. Przeczytaj treść biogramu. Porównaj ją z tym, co wiesz o Ordonie z utworu Adama Mickiewicza *Reduta Ordona*.

ORDON Julian Konstanty kapitan wojsk polskich, w czasie powstania listopadowego dowodził 6 IX 1831 baterią artylerii w formie 54 (dziś przy ul. Mszczonowskiej) na Woli, gdy Warszawę oblegały siły ros. pod dowództwem Iwana Paskiewicza. Na wieść, że Rząd Narodowy postanowił poddać miasto, Ordon rozkazał wysadzić prochy na swojej reducie. Opis tego czynu w wierszu Mickiewicza, który sądził, że Ordon wtedy zginął, unieśmiertelił nazwisko oficera. Po upadku powstania Ordon wyemigrował do Szkocji [...].

Władysław Kopaliński, *Słownik mitów i tradycji kultury*

15. Na podstawie przytoczonych cytatów uzasadnij, że wojsko rosyjskie i reduta Ordona zostały w utworze zestawione na zasadzie kontrastu – podaj dwa argumenty.

[...] *dwieście armat grzmiało [...].*

*Wylewa się spod skrzydła ściśniona piechota
Długą, czarną kolumną, jako lawa błota,
Nasypana iskrami bagnetów. Jak sępy
Czarne chorągwie na śmierć prowadzą zastępy.*

*Przeciw nim sterczy biała, wąska, zaostrzona,
Jak głaz bodzący morze, reduta Ordona.
Sześć tylko miała armat [...].*

16. Zaznacz, do której z postaci wymienionych w *Reducie Ordona* odnosi się każdy cytat. Wybierz spośród odpowiedzi A–C.

*Posłany wódz kaukaski – z siłami pół świata,
Wierny, czynny i sprawny – jak knut w ręku kata.*

A. car B. Paskiewicz C. Ordon

Mocarzu, jak Bóg silny, jak szatan złośliwy!

A. car B. Paskiewicz C. Ordon

*Czy dzieli ich odwagę, czy pierś sam nadstawia?
Nie, on siedzi o pięćset mil na swej stolicy.*

A. car B. Paskiewicz C. Ordon

*„Widzę go znowu – widzę rękę – błyskawicę,
Wywija, grozi wrogom, trzyma palną świecę,
Biorą go – zginął – o nie, skoczył w dół, do lochów!”
„Dobrze – rzecze Jenerał – nie odda im prochów”.*

A. car B. Paskiewicz C. Ordon

17. Zapisz autora i tytuł utworu, z którego pochodzi przytoczony fragment.

Zygier złożył książkę, przez chwilę się namyslał i wnet zaczął mówić głosem nie donośnym, ale dźwięczącym jak szlachetny metal:

*Nam strzelać nie kazano. Wstąpiłem na działo...*³

Usłyszawszy te wyrazy Sztetter zerwał się na równe nogi i zaczął machać rękami, ale Zygiek nie umilkł. Jakby odepchnięty jego wzrokiem, nauczyciel siadł na swym krześle, podparł głowę rękoma i nie spuszczał oka z szybek we drzwiach. W klasie stała się cisza.

³ *Nam strzelać nie kazano* – pierwsze słowa *Reduty Ordona*.

- ✦ 18. Wybierz jeden z tematów i napisz pracę.

1) Wyobraź sobie, że jesteś przewodnikiem oprowadzającym zagranicznych turystów po Warszawie. Jak opowiesz im o miejscu przedstawionym na ilustracji? Sformułuj wypowiedź.

2) Wyjrzyj przez okno. Co widzisz? Opisz to w kilku zdaniach na dwa sposoby: na wesoło i na smutno.

TYDZIEŃ 11

DZIEWCZYNY I KOBIETY

W tym tygodniu poćwiczysz:

- rozróżnianie wypowiedzi ze względu na obecność orzeczeń i cel wypowiedzi,
- rozpoznawanie homonimów i stosowanie ich we własnej wypowiedzi,
- analizowanie hasła w słowniku wyrazów obcych,
- redagowanie artykułu.

Przypomnij sobie również lekturę – ballady Adama Mickiewicza (*Powrót taty, Świteziankę, Panią Twardowską*).

Poniedziałek

Praca z tekstem

data:

OBRZYDLIWY SPEKTAKL¹

Parę dni temu ujrzałem swoją dziewczynę z jakimś facetem.
Spacerowali, śmiali się, dobrze się bawili.
Widziałem, jak ona trzyma go za rękę.

Cofnąłem się i ze łzami w oczach
obserwowałem ten obrzydliwy spektakl,
jak ten przymilny paker
odbiera mi dziewczynę!

Z nienawiścią patrzyłem zza śmietnika,
jak mocno się przytulają.
Serce mi pękło, gdy zobaczyłem,
że całują się na pożegnanie.

¹ Tytuł tekstu pochodzi od autorek Kalendarza ósmoklasisty.

Tak się kończyło podglądanie zza śmietnika –
widziałem chyba za dużo.

Postanowiłem ukarać tę diablicę,
którą kiedyś zwałem swoją miłością.

Napisałem e-mail do tej podłej kobietki
i dałem jej odczuć, co o niej sędzę.
Nie powiem, co to było, żeby nie zranić waszych uszu,
ale nie było to nic miłego.

Powiedziałem, że to koniec, a kiedy wysłałem maila,
usłyszałem, jak dzwoni telefon.
Podniosłem słuchawkę i nie mogłem uwierzyć,
To była moja mała eksdziewczyna.

Powiedziała: „Nie widziałam cię cały dzień.
Do miasta przyjechał mój starszy brat!
Mówiłam ci, że jest bokserem?
W dodatku jednym z najlepszych!

Chciałby cię poznać, ale jest dość opiekuńczy,
więc uważaj na to, co robisz.
Tylko sprawdzę pocztę, a potem wpadnę.
No proszę, jest list od ciebie!”

Sean Covey, 6 najważniejszych decyzji, które kiedykolwiek podejmiesz, tłum. Piotr Turski

1. Wypisz z tekstu środki językowe służące wyrażeniu emocji bohatera.

1) wyrazy nacechowane emocjonalnie:

-
-
-

2) związek frazeologiczny nazywający uczucie:

-

3) zdanie wykrzyknikowe:

-
-
-

2. Zapisz przynajmniej dwa rzeczowniki nazywające uczucia postaci mówiącej w utworze. Nie cytuj wyrazów z tekstu.

.....

3. Dokończ zdania tak, aby wyrażały przesłanie tekstu.

Zanim

.....

W przeciwnym razie

4. Podkreśl w tekście wers, w którym postać mówiąca zwraca się do odbiorców.

5. a) Wpisz brakujące słowo.

..... – inaczej napastliwość, może być słowna albo fizyczna.

b) Uzasadnij, że wpisanym przez siebie słowem można określić reakcję bohatera tekstu na zaobserwowaną sytuację.

.....

6. Wyobraź sobie sytuację, w której bohater tekstu po rozmowie telefonicznej z dziewczyną postanawia wysłać do niej drugiego e-maila. Napisz go.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Wtorek

Typy wypowiedzeń

data:

Przypomnij sobie

Ze względu na obecność orzeczeń wypowiedzenia dzielimy na: równoważniki zdań, zdania pojedyncze i zdania złożone.

Przypomnij sobie

Równoważniki zdań nie mają orzeczenia, np. *Przyznanie Nagrody Nobla Marii Skłodowskiej-Curie*.
Zdania pojedyncze mają **jedno** orzeczenie, np. *Maria Skłodowska-Curie odkryła dwa nowe pierwiastki – rad i polon*.

Zdania złożone mają **dwa** lub **więcej** orzeczeń, np. *Królewska Szwedzka Akademia Nauk w roku 1903 przyznała Marii Curie Nagrodę Nobla z fizyki, a w roku 1911 uhonorowała ją w dziedzinie chemii*.
 Ze względu na cel wypowiedzenia dzielimy na:

- **oznajmujące**, np. *Maria Skłodowska-Curie przyjaźniła się z Albertem Einsteinem*.
- **pytające**, np. *Która z córek Marii Curie otrzymała Nagrodę Nobla?*
- **rozkazujące**, np. *Przeczytaj książkę o Marii Curie*.

Każde z nich może być wypowiedzeniem **wykrzyknikowym**, np.

Jako pierwsza kobieta została profesorem na Sorbonie! (zdanie oznajmujące wykrzyknikowe)

7. Przeczytaj tekst i wykonaj polecenia.

3 października 1996 roku Wisława Szymborska w swoim pokoju w Domu Pracy Twórczej Astoria w Zakopanem pisała akurat wiersz, kiedy wywołano ją do telefonu. Dzwonił pracownik Akademii Szwedzkiej, aby zawiadomić oficjalnie, że dostała Nagrodę Nobla. Odpowiedziała, że nie wie, co robić w tej strasznej sytuacji – „nawet w Tatry uciec nie mogę, bo jest zimno i pada deszcz”. W drzwiach zaraz stanęły dwie przebywające akurat w Zakopanem dziennikarki z Bratysławy z ogromnym bukietem czerwonych róż.

Do porzuconego w tym momencie wiersza poetka wróciła dopiero trzy lata później. Zaraz w pierwszej rozmowie z dziennikarzami, którzy natychmiast zbiegli się do Astorii, mówiła, że czuje się jednocześnie oszołomiona, zdumiona, uradowana, zachwycona i przerażona.

Próbowała zjeść obiad, zeszła do jadalni, nałala sobie zupy koperkowej, ale znowu zadzwonił telefon. To Czesław Miłosz², który złożył gratulacje, po czym oświadczył, że współczuje jej, bo sam zna to brzemię, jakie teraz będzie musiała dźwigać. Aż do końca pobytu w Astorii poetka, stale wywoływana do telefonu, nigdy już nie zdołała zjeść ciepłej zupy.

Anna Bikont, Joanna Szczęsna, *Pamiętkowe rupiecie*.
Biografia Wisławy Szymborskiej [fragmenty]

² Czesław Miłosz – polski poeta, który w 1980 r. dostał Literacką Nagrodę Nobla.

a) Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

W pierwszym fragmencie tekstu przeważają

A. równoważniki zdań.

B. zdania pojedyncze.

C. zdania złożone.

b) Nadaj tytuły poszczególnym częściom tekstu. Zastosuj równoważniki zdań. Zapisz je w miejscu kropek.

c) Zatytułuj całość złożoną z wszystkich trzech fragmentów. Posłuż się zdaniem oznajmującym wykrzyknikowym.

d) Ułóż plan tekstu w formie 4–6 zdań pytających.

e) Ułóż zdanie złożone, wykorzystując podpis pod fotografią i informacje z tekstu.

Wręczenie Wisławie Szymborskiej Nagrody Nobla przez króla Szwecji. Sztokholm, 7 grudnia 1996 roku

Środa

Homonimy

data:

Przypomnij sobie

Homonimy to wyrazy, które mają jednakowe brzmienie, jednak różnią się znaczeniem, pochodzeniem, a czasami także pisownią, np.

bal – zabawa / gruba belka,

koło – element pojazdu / obok,

długi – ciągnący się, rozciągnięty / liczba mnoga rzeczownika *dług*,

kod – kod pocztowy / *kot* – zwierzę.

granat I owoc granatowca.

«niem. *Granat-apfel*, za łac. *malum granatum* dosł. 'jabłko ziarniste', od *granum* 'ziarno'»

granat II p. granatowiec.

«niem. *Granat-baum*, wł. *granato*»

granat III *miner.* twardy minerał z grupy krzemianów metali dwu- i trójwartościowych, przezroczysty lub przeświecający, o różnej barwie, zależnej od składu chemicznego, stosowany w jubilerstwie jako kamień półszlachetny oraz jako materiał ścierny.

«niem. *Granat*, fr. *grenat*, z daw. hol. *gernate*»

granat IV *daw.* rodzaj barwnego sukna weneckiego.

«od łac. *grana* (dosł. 'ziarna') jako nazwy barwnika»

granat V kolor ciemnoniebieski, granatowy. «od *granat IV*»

granat VI *wojsk.* pocisk ręczny, z zapalnikiem, wypełniony materiałem wybuchowym.

«niem. *Hand-granate*»

Słownik wyrazów obcych PWN

8. Obok każdego zdania wpisz numer znaczenia, w którym wyraz *granat* występuje w słowniku wyrazów obcych.

- A. Ciemny granat marynarki odcinał się od bieli koszuli.
- B. Kiedy Kora opuszczała świat podziemny, Hades poczęstował ją granatem, dzięki czemu na zawsze związał ją ze sobą.
- C. Podczas akcji pod Arsenalem Alek rzucił granat, co zakończyło niebezpieczną dla Polaków strzelaninę.
- D. Granaty najczęściej mają postać przezroczystych dwunastościanów.

9. Wpisz P przy wyrazach stanowiących dokończenie zdania.

Z zamieszczonych wyżej haseł słownikowych wynika, że przytoczone w nich homonimy różnią się

znaczeniem. ☐

odmianą. ☐

brzmieniem. ☐

pochodzeniem. ☐

pisownią. ☐

10. Obejrzyj rysunek Andrzeja Mleczki i wykonaj zadania.

- Podkreśl na rysunku wyraz, który jest homonimem.
- Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.
 - Z rysunku wynika, że homonimy
 - mogą być różnymi częściami mowy.
 - powinny występować na końcu zdania.
 - są używane wyłącznie w pytaniach.
 - pozwalają skrócić wypowiedź.
 - Z rysunku wynika, że użycie homonimu było przyczyną

A. nieporozumienia.	C. niedopowiedzenia.
B. różnicy zdań.	D. przejęzyczenia.
 - Autor rysunku dzięki zastosowaniu homonimu stworzył

A. zwięzłą informację.	C. krótkie pouczenie.
B. grę słowną.	D. wzór postępowania.

11. Ułóż po jednym zdaniu z każdą parą homonimów.

• może – morze

.....

• pilot – pilot

.....

• dowolne inne homonimy:

.....

data: **Tekst argumentacyjny: artykuł****Czwartek**

- **12.** W twojej szkole ukazuje się walentynkowy numer gazetki szkolnej. Napisz artykuł pod tytułem: *Czy miłość może coś zmienić w życiu człowieka?* Odwołaj się przynajmniej do jednego utworu z listy lektur obowiązkowych. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 200 słów. (Wykaz lektur obowiązkowych znajdziesz na stronie 227).

Pomyśl, zaplanuj, napisz**Po czym poznać dobrze napisany artykuł?**

We wstępie znajduje się odpowiedź na pytanie zawarte w temacie.

W rozwinięciu podano argumenty ilustrowane przykładami, potwierdzające postawioną tezę, w tym przynajmniej jeden z wybranej lektury obowiązkowej.

W zakończeniu podsumowano wypowiedź.

data: **Adam Mickiewicz, wybrane ballady****Piątek****Powrót taty**

- 13.** Ponumeruj cytaty zgodnie z kolejnością wydarzeń przedstawionych w utworze.

Wtem słyhać tarkot, wozy jadą drogą
I wóz znajomy na przedzie;
Skoczyły dzieci i krzyczą jak mogą:
„Tato, ach, tato nasz jedzie!”

Wtem: „Stójcie, stójcie!” – krzyknie starszy zbójca
I spędza bandę precz z drogi,
A wypuściwszy i dzieci, i ojca,
„Idźcie – rzeł – dalej bez trwogi”.

[...] dziatki³ biegą wszystkie razem,
Za miasto, pod słup na wzgórek,
Tam przed cudownym klękają obrazem
I zaczynają paciówek.

„Ruszajcie – kupiec na sługi zawoła –
Ja z dziećmi pójde ku miastu”.
Idzie... aż zbójcy obokoczą dokoła,
A zbójców było dwunastu.

³ Działki – daw. dzieci.

14. Wskaż właściwą odpowiedź.

Co sprawiło, że herszt zbójców darował wolność ojcu i dzieciom?

- A. Modlitwa dzieci. C. Wysoki okup. B. Prośba ojca. D. Brak łupów.

Świtezianka⁴

15. Wykorzystując rysunki, uzupełnij plan utworu Świtezianka.

1.

.....

.....

.....

2. Przysięga wierności złożona przez strzelca.

3. Zniknięcie dziewczyny.

4.

.....

.....

.....

5. Złamanie przysięgi przez młodzieńca.

6. Rozpoznanie w rusałce kochanki.

7.

.....

.....

.....

.....

⁴ Świteziankami w podaniach ludowych nazywano rusałki żyjące w jeziorze Świtez. Wabiły młodzieńców i często doprowadzały ich do zguby.

Pani Twardowska

Według znanej legendy szlachcic Twardowski zaprzedał duszę diabłu, dzięki czemu posiadał umiejętności czarnoksięskie i niedostępną innym wiedzę. W cyrografie⁵ znajdował się zapis mówiący, że bies⁶ zabierze duszę szlachcica, gdy ten uda się do Rzymu. Jednak Twardowski długo nie wybierał się do Włoch i zniecierpliwiony czart zwabił go do karczmy o nazwie „Rzym”. Tam go porwał i razem wylecieli przez komin, unosząc się coraz wyżej. W końcu sprytny szlachcic zaczął się modlić, diabeł wypuścił zdobycz, a Twardowski wylądował na Księżycu, gdzie według legendy znajduje się do dziś.

16. Uzupełnij luki w tekście, tak aby powstało streszczenie ballady *Pani Twardowska*. Jako podpowiedzi wykorzystaj cytaty z utworu.

(1)

Duszą towarzystwa był Twardowski. Nagle w jego kielichu pojawił się Mefistofeles i przypomniał szlachcicowi warunki cyrografu. Zgodnie z nimi po dwóch latach Twardowski miał się pojawić w Rzymie, aby oddać czartu duszę. Tymczasem minęło już siedem lat, a szlachcic nie wypełnił zobowiązania.

(2)

Twardowski przez chwilę myślał o ucieczce, jednak diabeł uświadomił mu, że jako szlachcic powinien dotrzymać danego słowa. Wtedy Twardowski przypomniał czartu, że ma prawo do ostatnich trzech życzeń. Najpierw zażądał ożywienia malowanego konia i wybudowania wysokiego gmachu z ziarenek orzecha. Mefistofeles błyskawicznie wypełnił polecenie.

(3)

I ten rozkaz diabeł spełnił, choć z trudem.

(4)

Usłyszawszy takie żądanie, Mefistofeles uciekł przez dziurkę od klucza.

(1) *Jedzą, piją, lulki palą,
Tańce, hulanka, swawola;
Ledwie karczmy nie rozwalą,
Cha cha, chi chi, hejże, hola!*

(2) *Ta karczma Rzym się nazywa,
Kładę areszt na waszeci.*

(3) *Trzeba skąpać się w tej misie,
A to jest woda święcona.*

(4) *Patrzaj, oto jest kobieta,
Moja żoneczka Twardowska.*

*Ja na rok u Belzebuba
Przyjmę za ciebie mieszkanie.
Niech przez ten rok moja luba
Z tobą jak z mężem zostanie.*

⁵ Cyrograf – umowa z diabłem.

⁶ Bies – diabeł.

17. Wstaw znak X w odpowiednich miejscach tabeli.

	cecha ballady	Powrót taty	Pani Twardowska	Świtezianka
1.	obecność elementów fantastycznych			
2.	akcja rozgrywająca się na łonie natury			
3.	udział przyrody w wymierzaniu sprawiedliwości			
4.	odwołanie do legend i wierzeń ludowych			

18. Wpisz w odpowiednich miejscach wykresu wyrazy: *liryczny*, *dramatyczny*, *epicki*.

✦ 19. Wybierz jedno z zadań i je wykonaj.

1) Napisz opowiadanie o spotkaniu bohaterów/bohatek dwóch różnych utworów Adama Mickiewicza. Wygląd i cechy postaci powinny być zgodne z tym, jak je przedstawiono w utworze.

2) Zaprojektuj grę planszową opartą na utworach Adama Mickiewicza.

TYDZIEŃ 12

EMOCJE W SIECI I W REALU

W tym tygodniu poćwiczysz:

- odróżnianie bloga od dziennika i pamiętnika,
- rozpoznawanie i tworzenie zdań złożonych współrzędnie,
- stawianie przecinka w zdaniach złożonych współrzędnie,
- redagowanie opisu przeżyć wewnętrznych.

Przypomnisz sobie również lekturę – *Latarnika* Henryka Sienkiewicza.

data:

Praca z tekstem

Poniedziałek

BLOG¹

22 listopada

Cześć wszystkim!

Postanowiłam założyć bloga.

Tego bloga.

Chcecie wiedzieć dlaczego?

Widzieliście kiedyś, jak ktoś potrząsa puszką coca-coli, a potem ją otwiera i po chwili wszystko jest w pianie? No, to właśnie tak się teraz czuję. Kłębi mi się w głowie tyle myśli, że zaraz chyba eksploduję, ale nie mam odwagi nic powiedzieć.

Tata poradził mi kiedyś, żebym zaczęła pisać pamiętnik. Mówił, że to świetny sposób na wyrażanie swoich najskrytszych myśli. I że na stare lata będę się cieszyła z takiej pamiątki, bo dzięki niej „naprawdę docenię młodość”. Hm, najwyraźniej był nastolatkiem tak dawno, że już zapomniał, jak to naprawdę wygląda.

¹ Tytuł tekstu pochodzi od autorek Kalendarza ósmoklasisty.

Ale postanowiłam spróbować – zaczęłam pisać pamiętnik. Dotrwałam gdzieś do trzeciego wpisu, a później dałam sobie z tym spokój. Większość brzmiała mniej więcej tak:

Dziś padał deszcz, zniszczyłam sobie nowe buty. Jenny myślała, czy nie urwać się z matematyki. Nie urwała się. Na chemii Johnowi Barry'emu leciała krew z nosa, bo wetknął sobie ołówek do dziurki. Śmiałam się z niego. Nie był zadowolony. Dziwnie wyszło. Dobranoc.

Nie jest to dziennik Bridget Jones², prawda? Raczej zapiski kogoś, komu się nie chce.

Szczerze mówiąc, pisanie w pamiętniku wydaje mi się trochę bez sensu.

Chcę czuć, że gdzieś na świecie jest ktoś, kto będzie mógł przeczytać, co mam do powiedzenia.

Dlatego postanowiłam założyć bloga – żeby mieć miejsce, w którym będę mogła pisać dokładnie to, co chcę, kiedy chcę i tak, jak chcę – ale do kogoś! I gdzie nie będę musiała się martwić, że to, co mówię, nie brzmi fajnie albo że wyjdę na idiotkę i stracę przyjaciół.

I dlatego ten blog jest anonimowy.

Żeby mogła tu być naprawdę sobą. [...]

Od: jack@celebwatch.com

Do: girllonline22@gmail.com

Temat: OGROMNA SZANSA – WYWIAD NA WYŁĄCZNOŚĆ

Hej!

Pewnie już wiesz, że na naszym portalu pojawiły się ostatnio informacje o twojej znajomości z Noah Flynnem. Bardzo chcielibyśmy przedstawić naszym 5,3 miliona czytelników twoją wersję wydarzeń. Za wywiad na wyłączność o związku z Noah Flynnem Celeb Watch zapłaci ci 20 tysięcy dolarów, a obecność na naszej stronie znacznie zwiększy popularność twojego bloga, nie mówiąc już o potencjalnych kontraktach reklamowych.

Wpatruję się w ekran i nie mogę uwierzyć w to, co czytam. Teraz chcą poznać moją wersję wydarzeń? Po tym, jak napisali o mnie te wszystkie bzdury? I naprawdę myślą, że wezmę od nich pieniądze, skoro tak mnie potraktowali? Mam ochotę napisać im dokładnie, co o nich myślę, ale potem wpadam na lepszy pomysł. Wylogowuję się z poczty i wchodzę na swojego bloga.

² Bridget Jones – bohaterka znanej książki i filmu Dziennik Bridget Jones.

4 stycznia

Od bajki do horroru

Cześć,

większość z was pewnie już wie, że przez ostatnich kilka dni w internecie dużo się mówi o mnie i o moim blogu.

Dużo i bardzo źle.

Obcy ludzie zamieszczają totalne kłamstwa na mój temat i obrażają mnie w sieci.

A portale plotkarskie piszą o mnie artykuły, chociaż nikt nawet się nie pofatygował, żeby sprawdzić, czy mają cokolwiek wspólnego z rzeczywistością.

Ci ludzie mnie nie znają.

Nikt z was mnie nie zna.

Nikt z was nie ma pojęcia, co się naprawdę wydarzyło.

A mimo to uważacie, że macie prawo to komentować i mnie wyzywać.

Tylko tu byłam całkowicie szczerą. O to chodziło w moim blogu – chciałam mieć miejsce, w którym będę mogła być w stu procentach sobą.

Wszystko, co napisałam w notkach, jest prawdą.

Albo tym, co sama uważałam za prawdę.

Nie znałam prawdziwej tożsamości Chłopaka z Brooklynu. Wiedziałam, że ma na imię Noah i że lubi muzykę, ale nie miałam pojęcia, że podpisał kontrakt z wytwórnią płytową – ani że spotyka się z kimś innym.

Gdybym o tym wiedziała, nigdy bym się nim nie zainteresowała.

Zostałam oszukana.

Mam złamane serce.

A do tego jeszcze ktoś dowiedział się o tym blogu i zdradził, kim jestem.

Kiedy to wszystko na mnie spadło, miałam wrażenie, jakby cały świat zwałił mi się na głowę.

Zoe Sugg, *Girl Online*, tłum. Olga Siara

1. Ponumeruj podane wydarzenia w kolejności, w jakiej następowały.

- ☐ Założenie bloga.
- ☐ Zawarcie znajomości z Chłopakiem z Brooklynu.
- ☐ Rozpoczęcie prowadzenia pamiętnika.
- ☐ Ujawnienie tożsamości autorki bloga.
- ☐ Otrzymanie propozycji udzielenia wywiadu.
- ☐ Pojawienie się hejterskich wpisów w internecie.

2. Na podstawie tekstu oceń, które wydarzenia są przyczynami, a które skutkami. Narysuj strzałki od przyczyny do skutku.

Wzór:

Nastolatka założyła blog.

Pisanie pamiętnika się nie sprawdziło.

Bohaterka chciała mieć odbiorców swoich zapisków.

Zacząła pisać bloga pod pseudonimem Girl Online.

Dziewczyna dostała propozycję udzielenia dobrze płatnego wywiadu.

Bohaterka zawarła znajomość z kimś sławnym.

Wielu ludzi miało okazję poznać punkt widzenia bohaterki.

Dziewczyna odpowiedziała portalowi Celeb Watch za pośrednictwem swojego bloga.

3. Nazwij uczucia bohaterki, które wynikają z przytoczonych fragmentów.

A. *Teraz chcą poznać moją wersję wydarzeń? Po tym, jak napisali o mnie te wszystkie bzdury? I naprawdę myślą, że wezmę od nich pieniądze, skoro tak mnie potraktowali?*

.....

B. *Ci ludzie mnie nie znają.*

Nikt z was mnie nie zna.

Nikt z was nie ma pojęcia, co się naprawdę wydarzyło.

A mimo to uważacie, że macie prawo to komentować i mnie wyzywać.

.....

C. *Zostałam oszukana.*

Mam złamane serce.

A do tego jeszcze ktoś dowiedział się o tym blogu i zdradził, kim jestem.

Kiedy to wszystko na mnie spadło, miałam wrażenie, jakby cały świat zwałił mi się na głowę.

.....

4. Na podstawie fragmentów tekstu przytoczonych w poprzednim zadaniu podaj dwa środki językowe służące pokazaniu emocji bohaterki.

.....

.....

.....

5. Odpowiedz na pytanie. Wybierz właściwe zdanie spośród podanych.

Jaka była intencja twórców portalu Celeb Watch?

- A. Podniesienie atrakcyjności bloga Girl Online.
- B. Przedstawienie wiarygodnych informacji milionom czytelników.
- C. Zwiększenie popularności Celeb Watch w internecie.
- D. Umożliwienie bohaterce przedstawienia jej wersji wydarzeń.

6. Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Portal Celeb Watch, zachęcając bohaterkę do udzielenia mu wywiadu na wyłączność, posłużył się

- A. przykładem.
- B. argumentem.
- C. argumentem zilustrowanym przykładem.

7. Odwołując się do tekstu, dokończ zdania.

1) Anonimowość w internecie jest dobra, ponieważ

.....

.....

.....

2) Anonimowość w internecie jest zła, ponieważ

.....

.....

.....

8. Które z podanych cech odnoszą się do dziennika, które do pamiętnika, a które do bloga? Postaw znak X w odpowiednich rubrykach. (Można postawić znak X więcej niż w jednej rubryce).

cecha	dziennik	pamiętnik	blog
ma narrację pierwszoosobową			
umożliwia prezentację uczuć i stanowiska wobec opisywanej rzeczywistości			
zawiera zapiski prezentujące aktualne zdarzenia			
daje możliwość bieżącego komentowania wpisów przez odbiorców			

 Przypomnij sobie

W zdaniu złożonym współrzędnie żadne ze zdań składowych nie określa drugiego i każde z nich może stanowić odrębną całość. Zdania składowe najczęściej są połączone **spójnikami**: *i, oraz, lub, albo, bądź, ani, a, ale, jednak, lecz, zatem, toteż, więc*.

np. *Słowo wyleci wróblem, a powróci wołem.*

Czasami zdania składowe są oddzielone tylko przecinkiem,

np. *W piętę mierzył, w nos uderzył.*

9. Podkreśl w tekście zdania złożone współrzędnie.

Czwartek 12.03.

Co za dzień! Wszystko mnie denerwuje, jestem potwornie wściekły. Patrycja cały dzień nawet na mnie nie spojrzała, ale przez wszystkie przerwy ostentacyjnie rozmawiała z Wojtkiem. Ewidentnie chciała mi dokuczyć.

Piątek 13.03.

Świat jest piękny, a ludzie są cudowni! Rano wyszedłem w ponurym nastroju, jednak wracałem z uśmiechem na ustach. Miałem zerwać z Patrycją, lecz na szczęście nie zdążyłem. Wczoraj omawiała z Wojtkiem mój urodzinowy prezent, a ja ich podejrzewałem! Dostałem wymarzony zestaw do kaligrafii, oboje się na niego złożyli. Zaprosiłem ich do siebie, więc muszę szybko posprzątać. Mam nadzieję, że zostało jeszcze trochę ciasta.

10. Z podanych zdań pojedynczych utwórz trzy zdania złożone współrzędnie. Połącz je, używając różnych spójników.

Zezłościł się.

Zrobił się czerwony.

Sytuacja się wyjaśniła.

Poznał prawdę.

Odetchnął z ulgą.

Nie mógł w to uwierzyć.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

data: **Przecinek w zdaniu złożonym współrzędnie****Środa****Przypomnij sobie**

W zdaniu złożonym współrzędnie **stawiamy przecinek przed spójnikami:**

a, ale, jednak, lecz, zatem, toteż, więc,

np. Wszystkich się radź, a jednego słuchaj.

Nie stawiamy przecinka przed spójnikami:

i, oraz, lub, albo, bądź, ani,

np. Nie gniewaj się i nie rób scen.

11. Wstaw brakujące przecinki.

Nauka wciąż czyni postępy zatem uczeni coraz więcej wiedzą o reakcjach ludzkiego ciała na emocje. Odkryto kilka prawidłowości. Pod wpływem złości krew napływa do rąk toteż w gniewie łatwiej jest atakować napastnika albo się przed nim bronić. Jednocześnie serce człowieka bije szybciej i dzięki temu odczuwa on przypływ energii. Jednak w stresujących chwilach nie wszyscy wpadają w szal niektórzy ulegają panice. Poprawia się wówczas ukrwienie nóg więc można szybciej uciec. Organizm inwestuje energię w mięśnie szkieletowe ale to powoduje bladość twarzy albo nawet omdlenie.

12. Ułóż dwa zdania złożone współrzędnie pasujące do rysunku. Zastosuj różne spójniki.

.....

.....

.....

.....

Czwartek

Opis przeżyć wewnętrznych

data:

13. Zredaguj opis przeżyć wewnętrznych pod tytułem *Niespodzianka!* Twoja praca powinna liczyć co najmniej 200 słów.

Pomyśl, zaplanuj, napisz

Po czym poznać dobrze napisany opis przeżyć?

We wstępie została zarysowana sytuacja, która wywołała emocje bohatera.

W rozwinięciu opisano następujące elementy:

- uczucia (np. *byłem najszczęśliwszym człowiekiem na świecie, przeszył mnie nagły niepokój, zdenerwowałem się, miałem złe przeczucia*),
- zewnętrzne przejawy uczuć (np. *uśmiechnąłem się; zbladłem z przerażenia; poczułem, że drżą mi ręce; łzy napłynęły mi do oczu*),
- postrzeganie otoczenia (np. *świat wydał mi się kolorowy; zdawało mi się, że wszyscy na mnie patrzą; wszystko wokół zrobiło się szare*).

W zakończeniu umieszczono podsumowanie, np. *Była to chwila, której nigdy nie zapomnę.*

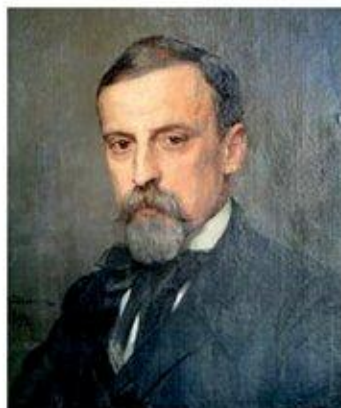
Tekst został urozmaicony zdaniami wykrzyknikowymi i pytającymi (*Tego już za wiele!, Kto by się spodziewał?*).

Zastosowano związki frazeologiczne określające uczucia i reakcje (np. *obleciał mnie strach, nogi się pode mną ugięły, poczułem skrzydła u ramion, oblał mnie zimny pot, spojrzałem na świat przez różowe okulary*).

Piątek

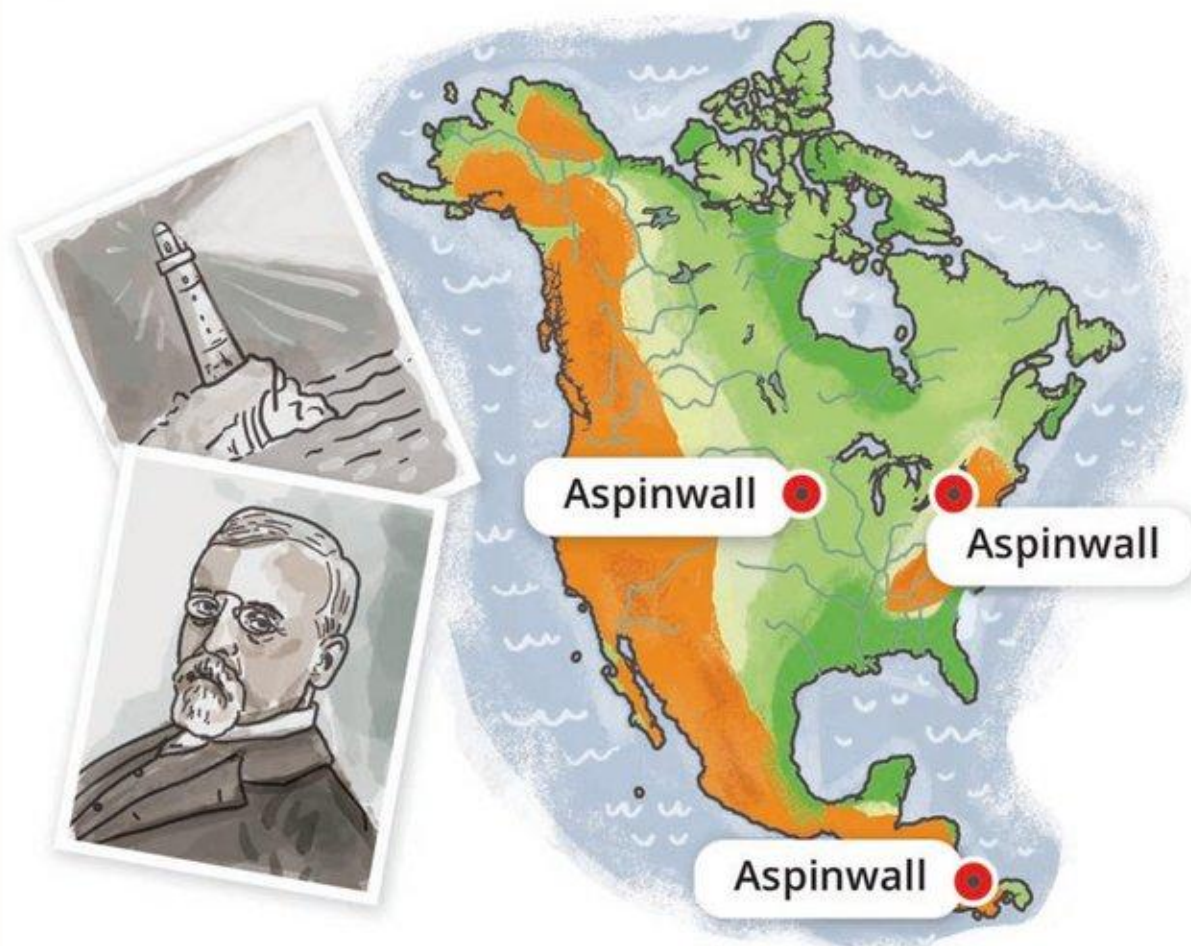
Henryk Sienkiewicz, *Latarnik*

data:

Henryk Sienkiewicz

14. Na mapie przedstawiono trzy miejsca o nazwie Aspinwall. Zaznacz to z nich, w którym rozgrywa się akcja *Latarnika*.

15. Pod każdym cytatem z *Latarnika* zapisz literę, którą oznaczono postać wypowiadającą przytoczone słowa.

A. Strażnik Johns.

B. Konsul Falconbridge.

C. Skawiński.

Jestem bardzo znużony i skołatany. Dużo, widzicie, przeszedłem. Miejsce to jest jedno z takich, jakie najgoręcej pragnąłem otrzymać. Jestem stary, potrzebuję spokoju!

.....

Przyjmuję was. Jesteście latarnikiem [...]. Jeszcze słowo: za każde uchybienie w służbie dostaniecie dymisję.

.....

Nie zapaliliście latarni. Pójdziecie precz ze służby. Łódź z San-Geromo rozbiła się na mieliźnie, szczęściem nikt nie utonął; inaczej poszlibyście pod sąd.

.....

16. Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

To, co się stało ze Skawińskim podczas lektury *Pana Tadeusza*, najlepiej ilustruje cytat:

A. *Dziś piękność twą w całej ozdobie*

Widzę i opisuję.

B. *Tymczasem przenoś moją duszę utęsknioną*

Do tych pagórków leśnych, do tych łąk zielonych...

C. *I zaraz mogłem pieszo do Twych świątyń progu*

Iść za wrócone życie podziękować Bogu.

17. Napisz, z jakiego powodu Skawiński nie mógł wrócić do ojczyzny.

.....

.....

18. Skawiński miał swój pierwowzór. Był nim Polak Mieczysław Siellawa, również zatrudniony jako latarnik. Siellawa tak się zaczytał w powieści Zygmunta Kaczkowskiego *Murdelio*, że zapomniał o swoich obowiązkach i stracił posadę. Jaki efekt osiągnął Sienkiewicz, zastępując mało znaną powieść *Panem Tadeuszem*?

.....

.....

.....

19. a) Uzupełnij tekst, wpisując odpowiednie litery.

Latarnik Henryka Sienkiewicza jest nowelą, czyli A/B utworem pisanym C/D E/F akcja noweli zmierza do wyraźnego G/H

A. krótkim

C. wierszem

E. Jednowątkowa

G. morału

B. obszernym

D. prozą

F. Wielowątkowa

H. punktu kulminacyjnego

b) Dokończ zdanie.

Punktem kulminacyjnym w *Latarniku* jest

20. Wpisz wyraz *nowela* w odpowiednim miejscu schematu na stronie 6.

✦ 21. Wybierz temat i napisz pracę.

1) Napisz list otwarty do rówieśników, który mógłby zostać opublikowany w szkolnej gazecie. Zaproponuj w nim takie zasady korzystania z internetu, które nie będą wywoływać negatywnych emocji. Uzasadnij swoje propozycje.

2) Ułóż tekst przeprosin, które Skawiński mógłby wysłać do kapitana rozbitej łodzi. Omów przyczynę zaniedbania obowiązków latarnika.

TYDZIEŃ 13

W DALEKICH KRAJACH

W tym tygodniu poćwiczysz:

- rozpoznawanie i układanie zdania złożonego podrzędnie,
- poprawne stosowanie imiesłownego równoważnika zdania,
- redagowanie CV.

Przypomnisz sobie również lekturę – *W pustyni i w puszczy* Henryka Sienkiewicza.

data:

Praca z tekstem

Poniedziałek

DWIE RODZINY¹

Niger ma powierzchnię równą dwukrotnemu obszarowi Teksasu albo czterokrotnemu Polski. Leży po części na Saharze, po części w Sahelu – na pograniczu między piaskami pustyni a rodzącą co nieco ziemią na południu. Żyje tam 13 milionów ludzi. [...]

Sani ma 35 lat, jego żona, Fatimata, 34. Powiła w sumie siedmioro dzieci, ale jedno zmarło zaraz po urodzeniu, drugie tuż przed piątymi urodzinami. Na utrzymaniu jest jeszcze schorowana matka, która ma 50 lat i z trudem już się rusza. Długo nie pociągnie, bo tu nikt długo nie ciągnie. Ona jedyna w rodzinie potrafi co nieco przeczytać, ale i tak nie ma czego. Pisać nikt nie potrafi. [...]

Mieszkają w wiosce Okedede [...]. Zagroda otoczona murkiem ułożonym z kamieni na piachu. Murek osłania choć trochę przed często hulającym wiatrem, który ciska piaskiem w oczy. [...] Dom prawie bez mebli, nie licząc zdezelowanej plastikowej szafki, podrapanego lustra oraz haków, na których wisi parę garnków i trochę przyodziewku. [...] No i strasznie zakopcona lampa naftowa. [...]

¹ Tytuł pochodzi od autorek *Kalendarza ósmoklasisty*.

O świcie żadnego śniadania, tylko dzieci dostają po sucharku i pomidora do podziału. Fatimata zawiązuje chustą (import z Chin) na plecach najmłodszą córkę, Lelat. Bardzo mizerna. Zakłada na głowę bukłak² uszyty z koziej skóry (wyrób lokalny) i plastikowy kubek (produkt krajowego przemysłu) i rusza w drogę. Po wodę. Do studni nieopodal. To znaczy w tym roku już trzy kilometry w jedną stronę, bo bliżej wyszło. Inne kobiety też ruszyły, więc zrobiło się gwarno i kolorowo, wesoło i żwawo. Poszły. Wróć za dwie godziny. Będzie już po ósmej, jeszcze bez skwaru. Wtedy dopiero wraz z dziećmi zjedzą poranną ciekawą strawę.

Inne kobiety idą na pola. [...] Wciąż jeszcze tu i tam trzeba wybierać kamienie. [...] Tylko takie ciężkie, trzeba dźwigać, bo taczek nie starcza... [...]

O jedenastej przychodzi Fatimata. [...] Dzieciom i matce podała pierwszą strawę, teraz to samo przyniosła mężowi. W plastikowej miseczce afrykańska memła – w wodzie zmieszanej z kozim mlekiem nasiąknięte proso. Takie afrykańskie płatki zbożowe. Z cukrem, bo zdrowo. I skądś siłę trzeba brać. Łatwo to jeść, jak nie je się nic innego. Można się przyzwyczaić. [...]

Rodzina Barre'ów wytworzyła i skonsumowała przypadający na nią dochód brutto w wysokości 1,6 dolara dziennie. [...] Przed nimi kolejne dni. Żyć nie umierać. Przecież w Nigrze żyje się przeciętnie aż 44 lata.

A jak żyje się z dochodem powyżej 2000 dolarów dziennie na głowę? [...]

Szwajcaria to mały kraj. Jej górzysty obszar to nieco mniej niż podwójny obszar New Jersey albo zaledwie 13 procent Polski. Zamieszkuje ją 7,5 miliona ludzi ze średnim dochodem 35 000 dolarów. [...]

W Zurychu³, w ekskluzywnej dzielnicy Seefeld⁴, w szesnastopokojowej willi z pięknym ogrodem, mieszka Franz⁵ Ledenbaum z rodziną. On ma lat 46, żona, Ruth⁶, 42. Dwoje dzieci uczęszcza do najbardziej elitarnego prywatnego liceum. Trochę służby. Angielska guwernantka (rodowita, z Oxfordu), która troszczy się o dobry angielski akcent córek i dowozi je do szkoły. Kucharz francuski, z Prowansji. Kierowca, jak na maybacha⁷ przystało, jest Niemcem. Ogrodnik miejscowy. Dwaj ochroniarze to Włosi. Sycylijczycy.

Franz wstaje rano. O szóstej. Wpierw sto długości na domowym basenie, potem śniadanie. Müsli, takie alpejskie płatki zbożowe z ciekawym mlekiem. Europejska memła. Bez cukru, bo tak zdrowo. I grzanka. Przy stole składna rozmowa z Ruth, wziętą okulistką w prywatnej klinice, i z dziećmi. [...]

² Bukłak – skórzany pojemnik na płyn.

³ Zurych – czyt. curych; największe miasto Szwajcarii.

⁴ Seefeld – czyt. z-ifeld.

⁵ Franz – czyt. franc.

⁶ Ruth – czyt. rut.

⁷ Maybach – marka luksusowych samochodów.

Czas do pracy. W aucie poranny serwis informacyjny Schweizer⁸ Radio i po-
bieżna lektura „Neue Zürcher Zeitung⁹”. [...] O dziewiątej zaczynają się spo-
tkania. Wpierw z wezwanymi na ten poranek analitykami rynku, kierownikami
działów, dyrektorem finansowym. Interesy idą świetnie.

Grzegorz W. Kołodko, *Wędrujący świat* [fragment]

⁸ Schweizer – czyt. szwajcer.

⁹ Neue Zürcher Zeitung – czyt. noje cyrsier cajtung.

1. Uzupełnij tabelę na podstawie tekstu, podając możliwie dokładne informacje.

	rodzina Barre'ów	rodzina Ledenbaumów
warunki naturalne w kraju zamieszkania (np. ukształtowanie terenu, klimat)		
warunki mieszkaniowe		
odżywianie się		
wykształcenie i zajęcia żony		
edukacja dzieci		
dostęp rodziny do informacji o świecie i osiągnięć techniki		
dzienny dochód całej rodziny		

2. Umownie przyjmuje się podział świata na bogatą Północ i biedne Południe. Przyporządkuj państwa opisane w tekście do części świata i wpisz odpowiednio ich nazwy.

państwo bogatej Północy: , kontynent:

państwo biednego Południa: , kontynent:

3. Napisz, ile wynosi przeciętna długość życia mieszkańców ojczyzny Saniego. Podaj przynajmniej trzy przyczyny tego stanu rzeczy.

.....

.....

.....

.....

4. Dokończ zdania. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

1) *Przed nimi kolejne dni. Życie nie umierać. Przecież w Nigrze żyje się przeciętnie aż 44 lata.* Przytoczony fragment tekstu ma charakter

- A. ironiczny.
- C. alegoryczny.
- B. metaforyczny.
- D. symboliczny.

2) Celem tekstu jest przede wszystkim

- A. nakłonienie czytelnika do pomocy najbiedniejszym krajom świata.
- B. wzbudzenie u odbiorcy współczucia dla najuboższej części świata.
- C. ukazanie kontrastu między poziomem życia ludzi w odległych częściach świata.
- D. zareklamowanie życia w jednym z najbogatszych krajów świata.

5. Polska Akcja Humanitarna buduje studnie w Afryce. Uzasadnij, że taka działalność przyczyni się do ułatwienia życia rodzinom podobnym do rodziny Saniego i Fatimaty.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

data:

Zdanie złożone podrzędnie

Wtorek

Przypomnij sobie

W zdaniu złożonym podrzędnie jedno ze zdań składowych jest określeniem drugiego. Zdanie określające jest **zdaniem podrzędnym**, np.

Rosja jest państwem, / które ma największą powierzchnię.

$$\frac{1}{\text{jakim?}} \quad 2$$

Państwem, / które ma największą powierzchnię, / jest Rosja.

1a 1b

jakim? 2

Ponieważ Rosja liczy siedemnaście milionów kilometrów kwadratowych, ¹ jest największym państwem. ²

1	2
	z jakiego powodu?

W zdaniu złożonym podrzędnie zdania składowe rozdziela się przecinkiem.

6. Wstaw brakujące przecinki. Zadaj pytania o zdania podrzędne i narysuj wykresy zdań.
Libia jest krajem którego 99 procent powierzchni stanowi pustynia.

W Arabii Saudyjskiej roślinność nie może się rozwijać ponieważ brakuje tam wody.

Państwem które ma najmniejszy obszar jest Watykan.

Gdy pojedziesz do Surinamu znajdziesz się w kraju prawie w całości pokrytym dżunglą.

Nie wiedziałem że w Papui-Nowej Gwinei używa się ponad ośmiuset języków.

7. Przeczytaj tekst i wykonaj polecenia.

Rozmowa przez radio¹⁰

- Amerykanie:** Aby uniknąć zderzenia, odchylcie kurs o 15 stopni na północ.
- Kanadyjczycy:** Aby uniknąć zderzenia, zalecamy wam odchylenie kursu o 15 stopni na południe.
- Amerykanie:** Tu kapitan amerykańskiego okrętu wojennego. Powtarzam, odchylcie SWÓJ kurs.
- Kanadyjczycy:** Nie, powtarzam, to wy odchylcie SWÓJ kurs.
- Amerykanie:** Tu lotniskowiec USS Abraham Lincoln, drugi co do wielkości okręt Amerykańskiej Floty Atlantyckiej. Płyną z nami trzy niszczyciele, trzy krążowniki i wiele jednostek pomocniczych. Żądam, żebyście zmienili kurs o 15 stopni na północ. Jeden – pięć na północ. W przeciwnym wypadku zastosujemy odpowiednie środki dla zapewnienia bezpieczeństwa naszemu okrętowi.
- Kanadyjczycy:** Tu latarnia morska. Odbiór!

Sean Covey, *6 najważniejszych decyzji, które kiedykolwiek podejmiesz*,
tłum. Piotr Turski [fragment]

¹⁰ Tytuł tekstu pochodzi od autorek *Kalendarza ósmoklasisty*.

- a) Podkreśl zdania złożone podrzędnie.
- b) Na podstawie tekstu ułóż trzy zadania złożone podrzędnie. Użyj wyrazów: *gdyż, kiedy, jeśli*.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Środa

Poprawne użycie imiesłowego równoważnika zdania

Przypomnij sobie

Imiesłowy równoważnik zdania pełni funkcję zdania podrzędnego w wypowiedzeniu złożonym. W równoważniku tym zamiast czasownika w formie osobowej występują imiesłów przysłówkowy współczesny lub imiesłów przysłówkowy uprzedni.

Przypomnij sobie

Wypowiedzenia z imiesłowowym równoważnikiem zdania:

Pakując walizki, myślał o podróży. (jednocześnie pakował i myślał)

Spakowawszy walizki, zamówił taksówkę. (najpierw spakował, potem zamówił)

Części wypowiedzenia z imiesłowowym równoważnikiem zdania zawsze rozdzielamy przecinkiem.

W wypowiedzeniu z imiesłowowym równoważnikiem zdania **wykonawca czynności** w obu częściach wypowiedzenia **musi być ten sam**:

Pakując walizki, myślał o podróży. (on pakował, on myślał)

8. Przeczytaj tekst. Następnie uzupełnij wypowiedzenia imiesłowowymi równoważnikami zdania zgodnie z treścią fragmentu.

Podobno na początku wieku pewna dama, która zamierzała odwiedzić wioskę hinduską, wysłała list do nauczyciela miejscowej szkoły z pytaniem, czy jest tam WC. Przedstawiciele władz lokalnych nie znali tego słowa, zaczęli się naradzać i po wielu debatach orzekli, że dama miała na myśli *wayside chapel* – przydrożną kapliczkę. Polecili nauczycielowi odpowiedzieć z całą uprzejmością poddanego z kolonii: „Szanowna Pani, mam przyjemność poinformować Panią, że WC znajduje się w odległości dziewięciu mil od domu, w uroczym sosnowym zagajniku. Są w nim miejsca siedzące dla 229 osób. Otwarte jest w niedziele i czwartki. Radziłbym przybywać z samego rana, zwłaszcza latem, kiedy WC odwiedza wiele osób”. [...]

Teraz, sto lat później [...] też nie ma wody ani kanalizacji.

[...] Brak łazienek wywołuje naturalnie olbrzymie zagrożenie zdrowotne. Dwa na pięć zgonów w dzielnicach nędzy w Bombaju spowodowanych jest infekcjami i chorobami pasożytniczymi, które biorą się z zanieczyszczenia wody i braku kanalizacji.

Martín Caparrós, *Glód* [fragment]

Dystyngowana dama,
napisała list do miejscowego nauczyciela.

Mieszkańcy wioski,
zaczęli się zastanawiać, co miała na myśli.

....., doszli do wniosku,
że damie chodzi o przydrożną kapliczkę.

....., nauczyciel wymieniał zalety kapliczki.

9. Przekształć zdania na wypowiedzenia z imiesłownym równoważnikiem zdania. Pamiętaj o przecinkach.

Kiedy Magellan znalazł mapę, postanowił płynąć do Wysp Korzennych.

Podróżnik pokłócił się z królem Portugalii i ostatecznie wyruszył pod hiszpańską banderą.

Uczestnicy wyprawy płynęli w nieznane i narażali się na duże niebezpieczeństwo.

10. Popraw błędy w wypowiedzeniach.

Naczytawszy się o Afryce zaczął przygotowania do podróży.

Marząc o wyjeździe, warianty trasy chodziły mu po głowie.

Kupiwszy przewodnik zaznaczył w nim najważniejsze informacje.

Czekając na lotnisku, samolot odleciał.

Biorąc prysznic, wyszedł z hotelu.

Czwartek

Curriculum vitae (CV)

data:

11. Wyobraź sobie, że jesteś dorosły i szukasz nowej pracy. Napisz swoje CV.

Pomyśl, zaplanuj, napisz

Po czym poznać dobrze napisane CV?

U góry są zamieszczone dane osoby piszącej (imię, nazwisko, adres, nr telefonu i e-mail).

Poniżej znajdują się przejrzyste zapisane informacje o:

- wykształceniu (należy zacząć od szkoły ukończonej najpóźniej),
- przebiegu pracy zawodowej (od aktualnej),
- osiągnięciach zawodowych,
- znajomości języków obcych,
- umiejętnościach i zainteresowaniach.

data: Henryk Sienkiewicz, *W pustyni i w puszczy*

Piątek

12. Rozstrzygnij, czy podane postaci są pozytywne czy negatywne. Wstaw odpowiednio znak + lub -.

Staś ☐ Nel ☐ Kali ☐ Mea ☐ Gebhr ☐
 Linde ☐ Mahdi ☐ pan Tarkowski ☐ pan Rawlison ☐

13. Napisz, jakie cechy i postawy Stasia ujawniły się w podanych sytuacjach. Każdej nazwy cechy lub postawy użyj tylko raz.

spotkanie z lwem –

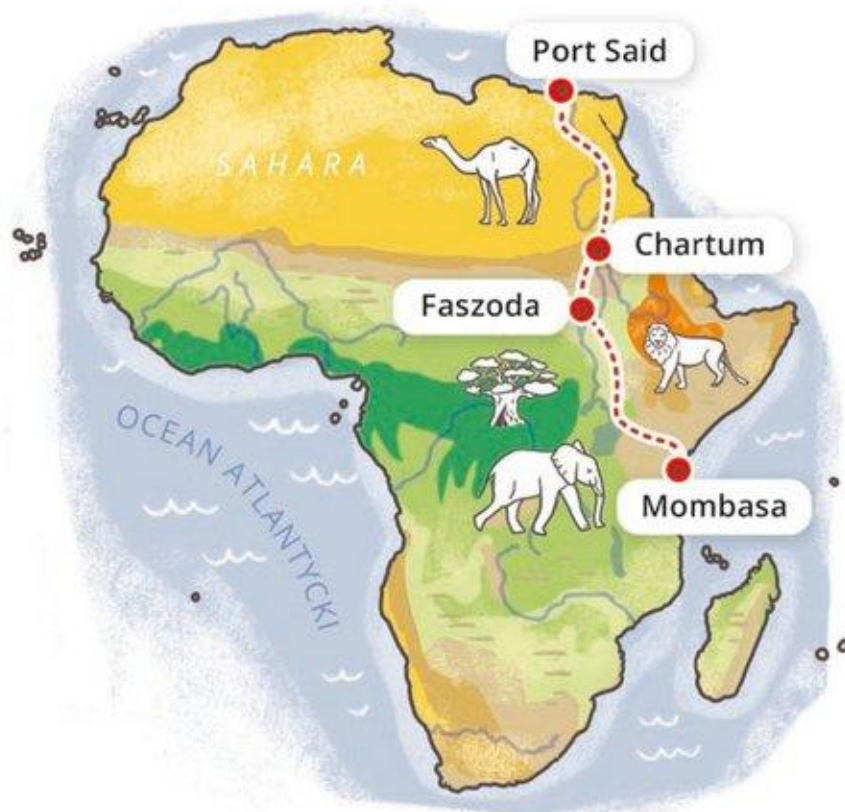
nazwanie baobabu Krakowem –

choroba Nel –

uwolnienie słonia –

wypuszczanie latawców z wiadomością –

14. Zaznacz strzałką kierunek wędrówki Stasia i Nel.

15. Przyjrzyj się ilustracjom. Rozpoznaj przedstawione na nich wydarzenia i napisz, co nastąpiło po każdym z nich.

16. Uzasadnij, że dzięki lekturze *W pustyni i w puszczy* czytelnik poszerzy swoją wiedzę. Wykorzystaj znajomość mapki ze strony 139.

.....

.....

.....

17. Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Głównym wątkiem w powieści *W pustyni i w puszczy* jest

- A. wątek polityczny – walka Anglików z armią Mahdiego.
B. wątek podróży Stasia i Nel.
C. wątek Kalego.

18. Na podstawie utworu *W pustyni i w puszczy* rozpoznaj cechy powieści – skreśl niepoprawne sformułowania.

Powieść to gatunek literacki obejmujący obszernie/krótkie utwory pisane wierszem/prozą o jednowątkowej/wielowątkowej fabule.

19. Wpisz wyraz *powieść* w odpowiednim miejscu schematu na stronie 6.

20. Wybierz odpowiedź 1., 2., 3. lub 4. i jej uzasadnienie spośród A, B, C lub D.

W pustyni i w puszczy to powieść

1.	obyczajowa,	ponieważ	A.	prezentuje poszukiwania porwanych osób.
2.	detektywistyczna,		B.	ukazuje zdarzenia związane z podróżą bohaterów po Afryce.
3.	przygodowa,		C.	dużo uwagi poświęca uczuciom i przeżyciom bohaterów.
4.	psychologiczna,		D.	zapoznaje czytelnika z obyczajami afrykańskich plemion.

- ✦ 21. Wybierz temat i napisz pracę.

1) Na podstawie poniższego tekstu napisz krótką historyjkę zatytułowaną *Moralność Kalego*. Jej bohaterami uczyni współczesnych nastolatków.

- Powiedz mi – zapytał Staś – co to jest zły uczynek?
– Jeśli ktoś Kalemu zabrać krowy – odpowiedział po krótkim namyśle – to jest zły uczynek.
– Doskonale! – zawołał Staś. – A dobry?

Tym razem odpowiedź przyszła bez namysłu:

- Dobry, to jak Kali zabrać komu krowy.

Henryk Sienkiewicz, *W pustyni i w puszczy* [fragment]

2) Zaprojektuj reklamę biura podróży oferującego wycieczkę do dalekiego kraju.

TYDZIEŃ 14

A GDYBYŚ SIĘ URODZIŁ W STAROŻYTNYM RZYMIE?

W tym tygodniu poćwiczysz:

- analizowanie wypowiedzi wielokrotnie złożonych,
- stosowanie w nich poprawnej interpunkcji,
- redagowanie przemówienia.

Przypomnisz sobie również lekturę – *Quo vadis* Henryka Sienkiewicza.

Poniedziałek

Praca z tekstem

data:

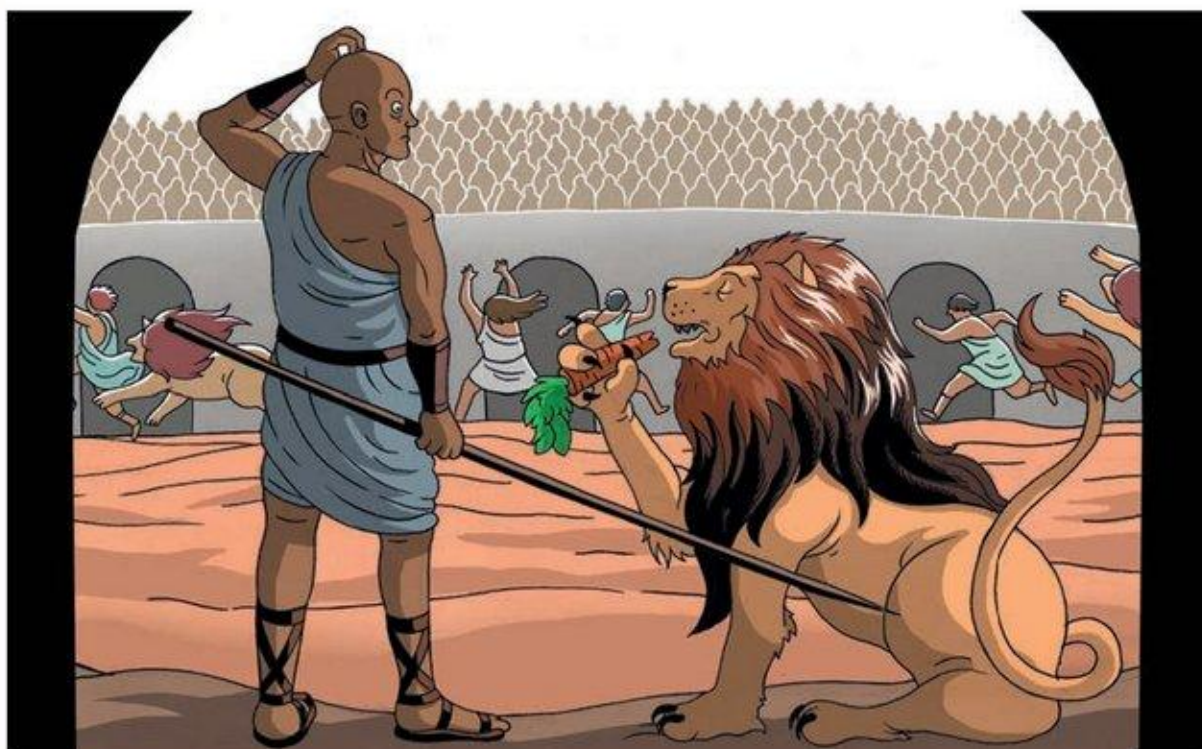
LEW

Już Cezar dał znak. Podniosła się krata i jakby grzmot coraz to potężniejszy zaczął się wydobywać z czarnego lochu. Chrześcijanie zbili się w gromadkę na środku areny. Tłum powstał z miejsc, żeby lepiej widzieć. Chrapliwy pomruk, toczący się jak lawina głazów po osypisku górskim, gwar pełen podniecenia i krzyki lęku. Pierwsza lwica, prędko i miękko przebierając łapami, wybiegła z tunelu. Igrzyska się rozpoczęły.

Dozorca lwów, Bondani Kajus, uzbrojony w długą żerdź¹, sprawdził, czy wszystkie zwierzęta wzięły udział w straszliwej zabawie. Już był odetchnął² z ulgą, kiedy dostrzegł, że przy samej bramie zatrzymał się lew i nie kwapiąc się do wyjścia na arenę, spokojnie je marchewkę. Kajus zaklął, ponieważ do jego obowiązków należało pilnowanie, aby żaden drapieżnik nie kręcił się po cyrku bezużytecznie. Zbliżył się więc na odległość przewidzianą przepisami o bezpieczeństwie i higienie pracy i ukłuł żerdzią lwa w pośladek, żeby go podrażnić.

¹ Żerdź – długi drąg, tyczka.

² Był odetchnął – dawna konstrukcja czasu przeszłego, użyta celowo; oznacza: odetchnął.

Ku jego zdziwieniu lew odwrócił się tylko i machnął ogonem. Kajus ukłął go po raz drugi, trochę silniej.

– Odczep się – powiedział lew.

Kajus podrapał się w głowę. Lew dał niedwuznacznie do zrozumienia, że nie chce agitacji³. Kajus nie był złym człowiekiem, ale bał się, że nadzorca, widząc jego zaniedbywanie się w pracy, wrzuci go między skazanych. Z drugiej strony – nie miał ochoty klócić się z lwem. Spróbował go więc namawiać.

– Mógłbyś to zrobić dla mnie – powiedział do lwa.

– Nie ma głupich – odrzekł lew, nadal zając marchewkę.

Bondani zniżył głos.

– Nie mówię, żebyś od razu kogoś pożerał, ale żebyś chociaż trochę pokręcił się i poryczał tak dla alibi⁴.

Lew machnął ogonem.

– Człowieku, mówię ci: nie ma głupich. Zobaczą mnie tam i zapamiętają, a potem i tak nikt ci nie uwierzy, że nikogo nie zjadłeś.

Dozorca westchnął. I zapytał z odcieniem żalu:

– Ale właściwie – dlaczego nie chcesz?

Lew spojrzał na niego uważnie.

³ Agitacja – namawianie innych, by zaangażowali się w jakąś sprawę.

⁴ Alibi – dowód niewinności; dzięki niemu oskarżony może udowodnić, że nie popełnił przestępstwa.

– Użyłeś słowa „alibi”. Czy nie przyszło ci do głowy, dlaczego ci wszyscy patrycjusze⁵ sami nie biegają po arenie i nie pożerają chrześcijan, zamiast posługiwać się nami, lwami?

– Nie wiem. Zresztą to przeważnie ludzie starsi, astma, zadyszka...

– Starsi... – mruknął z politowaniem lew. – Nic się nie znasz na polityce. Oni po prostu chcą mieć alibi.

– Niby przed kim?

– Przed pierwiastkiem nowego, które kielkuje. W historii zawsze trzeba się orientować według tego, co nowe, co kielkuje. Czy nigdy nie myślałeś o tym, że chrześcijanie mogą dojść do władzy?

– Oni – do władzy?

– A tak. Trzeba tylko umieć czytać między wierszami. Coś mi się wydaje, że Konstantyn Wielki prędzej czy później dogada się z nimi. I co wtedy? Rewizje⁶, rehabilitacje⁷. Wtedy tam w łóżach łatwo będzie powiedzieć: „To nie my. To lwy”.

– Rzeczywiście, nie pomyślałem o tym.

– Widzisz. Ale mniejsza z nimi. Mnie chodzi o moją skórę. Jak przyjdzie co do czego, to wszyscy widzieli, jadłem marchewkę. Chociaż, między nami, marchewka to wielkie świństwo.

– A jednak twoi koledzy jedzą tych chrześcijan aż miło – powiedział złośliwie Kajus. Lew skrzywił się:

– Prymityw. Krótkowzroczni koniunkturaliści⁸. Idą na byle co. Element bez zmysłu taktycznego. Ciemnota kolonialna.

– Słuchaj – zająknął się Kajus.

– No?

– Jakby ci chrześcijanie, wiesz...

– Co – chrześcijanie?

– No, doszli do władzy...

– No?

– To mógłbyś wtedy zaświadczyć, że ja cię do niczego nie zmuszałem?

– *Salus rei publicae summa lex tibi est*⁹ – powiedział sentencjonalnie lew i zabrał się z powrotem do swojej marchewki.

Sławomir Mrozek

⁵ Patrycjusz – rzymski arystokrata.

⁶ Rewizja – ponowne rozpatrzenie sprawy w sądzie.

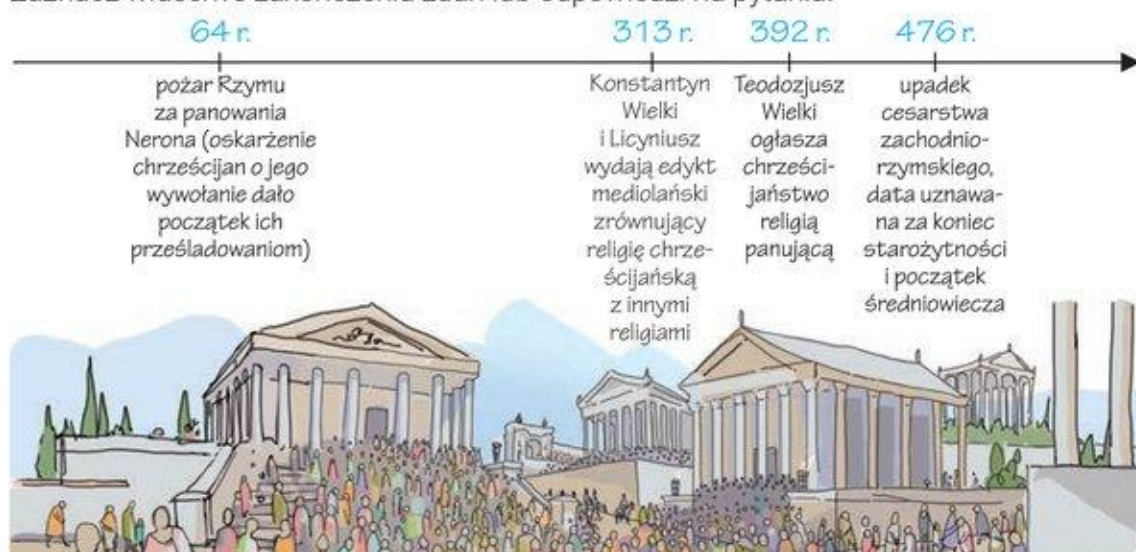
⁷ Rehabilitacja – tu: przywrócenie dobrej opinii.

⁸ Koniunkturalista – ktoś umiejętnie wykorzystujący okoliczności dla własnych celów.

⁹ Dobro Rzeczypospolitej niech będzie dla ciebie najwyższym prawem.

1. Wybierz cytaty, które pozwalają udzielić odpowiedzi na poniższe pytanie.
Gdzie i kiedy rozgrywa się akcja opowiadania Lew?
- A. Już Cezar dał znak.
B. Kajus ukuł go po raz drugi, trochę silniej.
C. Chrześcijanie zbili się w gromadkę na środku areny.
D. Lew machnął ogonem.
E. Do jego obowiązków należało pilnowanie, aby żaden drapieżnik nie kręcił się po cyrku bezużytecznie.
F. Zbliżył się więc na odległość przewidzianą przepisami o bezpieczeństwie i higienie pracy.

2. Zaznacz właściwe zakończenia zdań lub odpowiedzi na pytania.

- 1) Akcja utworu Sławomira Mrożka *Lew* najprawdopodobniej rozgrywa się
- A. przed rokiem 64. C. między rokiem 64 a 313.
B. między rokiem 313 a 392. D. między rokiem 392 a 476.
- 2) Rozmowa Kajusa z lwem mogła się toczyć w języku
- A. włoskim. B. łacińskim. C. angielskim. D. polskim.
- 3) Kto według Iwa chce zapewnić sobie alibi, aby uniknąć odpowiedzialności za prześladowanie chrześcijan?
- A. Uprzywilejowana klasa społeczna.
B. Niewolnicy walczący w cyrku.
C. Najuboższa warstwa społeczeństwa.
D. Obywatele pozbawieni praw publicznych.
- 4) Sytuację Kajusa w chwili, gdy Lew zignorował jego rozkazy, najlepiej oddają słowa:
- A. w paszczy lwa.
B. sam jak palec.
C. między młotem a kowadłem.
D. pod presją opinii publicznej.

- 5) Lew nie pożerał chrześcijan, ponieważ
 - A. miał dobre serce.
 - B. okazał się wegetarianinem.
 - C. obce mu było okrucieństwo.
 - D. chciał uniknąć odpowiedzialności.
- 6) Stosunek lwa do innych lwów najlepiej określa słowo:
 - A. przyjaźń.
 - B. pogarda.
 - C. szacunek.
 - D. obojętność.
- 7) Postawa lwa jest przykładem zachowań ludzi, którzy
 - A. próbują zjednać sobie przyjaciół.
 - B. panicznie boją się o własne życie.
 - C. przeciwstawiają się rozkazom władcy.
 - D. przystosowują się do okoliczności dla własnej korzyści.
- 8) Człowieka, który postępuje tak jak lew z utworu Sławomira Mrożka, najlepiej określa słowo:
 - A. realista.
 - B. pesymista.
 - C. optymista.
 - D. oportunista.
- 9) Opowiadanie to utwór
 - A. niewielkich rozmiarów, epicki, z elementami fantastycznymi, wielowątkowy.
 - B. epicki, pisany prozą, jednowątkowy, niewielkich rozmiarów.
 - C. dramatyczny, zawierający wypowiedzi bohaterów, niewielkich rozmiarów.
 - D. obszerny, pisany prozą, wielowątkowy, bliski powieści.

3. Lew wypowiada sentencje (inaczej aforyzmy, czyli krótkie prawdy zawierające jakąś mądrość życiową). Podkreśl w tekście dwie z nich.

4. Wypisz z tekstu dwa zjawiska dziwne, nieprawdopodobne, zaskakujące.

.....

.....

5. Uzupełnij początkowe litery w podanych wyrazach zgodnie z zasadami ortografii.

.....ymianin – obywatel starożytnego państwa rzymskiego

.....ymianin – mieszkaniec miasta Rzym

data: **Wypowiedzenia wielokrotnie złożone****Wtorek****Przypomnij sobie**

Wypowiedzenie wielokrotnie złożone jest zbudowane z co najmniej trzech wypowiedzeń składowych – zdań lub równoważników zdania.

Henryk Sienkiewicz ¹nie umieścił żadnego fragmentu akcji w Koloseum, | ²ponieważ obiekt ³został zbudowany po śmierci Nerona | i za panowania tego cesarza nie odbywały się tam dramatyczne sceny z udziałem chrześcijan.

¹
z jakiego powodu? ² i ³

- 6.** Wykonaj wykresy wypowiedzeń wielokrotnie złożonych. Najpierw podkreśl orzeczenia, następnie oddziel i ponumeruj wypowiedzenia składowe. Zapisz pytania o zdania podrzędne.

Koloseum jest największym amfiteatrem starożytności, którego wnętrze było wyłożone marmurem, a w arkadach na pierwszym i drugim piętrze znajdowały się liczne posągi.

Do budynku, którego nazwa pochodzi od znajdującego się w pobliżu ogromnego posągu Nerona, prowadziło osiemdziesiąt wejść, poza tym obiekt miał rozbudowany system korytarzy, schodów i wentylacji.

Kiedy w Koloseum Rzymianie inscenizowali bitwy morskie, arenę wypełniali wodą, a nad widownią rozciągali płócienny dach.

7. Na podstawie tekstu ułóż zdanie wielokrotnie złożone, w którym pokażesz podobieństwo lub różnicę między starożytnym Rzymem a czasami współczesnymi.

[...] w cesarskim Rzymie co pewien czas pojawiały się nowe gwiazdy piosenkarstwa. Wszyscy, a szczególnie młodzież, cisnęli się do teatrów, aby ujrzeć i usłyszeć – kabotyńskie¹⁰ zwyczaj – występy. Na wszystkich ustach była popularna melodia. Po kilku lub kilkunastu miesiącach pojawiał się nowy „talent” i nowy „przebój”, zbierając poklaski i milionową fortunę.

Aleksander Krawczuk, *Neron* (fragment)

¹⁰ Kabotyński – wykorzystujący tanie sztuczki dla zdobycia zainteresowania, efekciarski.

.....

.....

.....

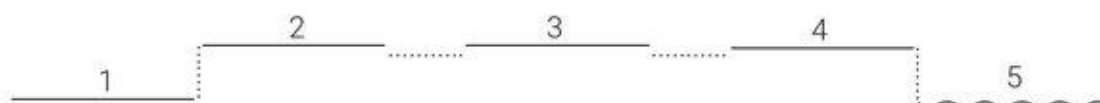
.....

.....

.....

8. Wybierz właściwe zakończenie zdania wielokrotnie złożonego, aby uzupełnione wypowiedzenie pasowało do podanego wykresu.

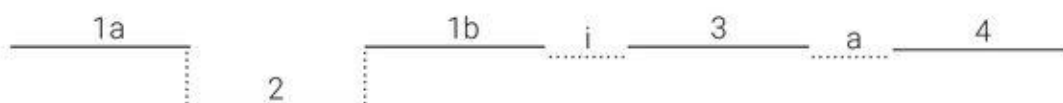
Kiedy starożytny Rzymianin szukał rozrywki, oglądał walki gladiatorów, wybierał się do teatru, mógł też obserwować wyścigi rydwanów,

- A. albo inscenizowane bitwy morskie.
- B. więc nie miał prawa narzekać na brak rozrywek.
- C. które odbywały się w budowli nazywanej cyrkiem.
- D. emocjonując się widowiskiem.

9. Uzupełnij brakujące zdanie składowe w zdaniu wielokrotnie złożonym w taki sposób, aby pasowało do wykresu.

W Rzymie,
panuje klimat śródziemnomorski i w ciągu roku występuje średnio tylko 70 dni deszczowych, a w Warszawie odnotowujemy ich około 160.

Interpunkcja w wypowiedzeniu wielokrotnie złożonym

Środa

Przypomnij sobie

Na końcu wypowiedzenia wielokrotnie złożonego może się pojawić **znak zapytania**. Stawiamy go wówczas, gdy zdanie główne jest pytaniem, np.

Czy słyszałeś, że w starożytnym Rzymie budowano publiczne łaźnie, w których znajdowały się także sale gimnastyczne? (zdanie główne: *Czy słyszałeś?*)

Gdy zdanie główne nie jest pytaniem, na końcu stawiamy kropkę lub wykrzyknik, np.

Zapytał go, czy w starożytnym Rzymie budowano publiczne łaźnie, w których znajdowały się także sale gimnastyczne. (zdanie główne: *Zapytał go*)

Zdania składowe rozdzielamy przecinkami zgodnie z zasadami stosowanymi w zdaniach złożonych współrzędnie, podrzędnie i w imiesłowowych równoważnikach zdania.

10. W podanych wypowiedzeniach podkreśl zdania główne. Następnie każde wypowiedzenie zakończ kropką lub znakiem zapytania.

Czy wiesz, że w starożytnym Rzymie edukacja była bardzo kosztowna i nie wszyscy rodzice mogli sobie pozwolić na kształcenie swoich dzieci. . . .

Gdybym urodził się w tamtym miejscu i w tamtym czasie, nie wiem, czy moich rodziców byłoby stać na posyłanie mnie do szkoły. . . .

Kto, mając pecha, urodził się jako dziecko niewolników, nie mógł zdobywać wiedzy w szkole, bo musiał codziennie ciężko pracować. . . .

Czy mieści się wam w głowie, że uczniów za przewinienia karano, bijąc ich batem. . . .

Kto wie, że w szkole każde dziecko musiało mieć własną woskową tabliczkę, na której ostrym rylcem wydrapywało litery w wosku. . . .

11. Wstaw brakujące przecinki.

Do miejsc które Rzymianie odwiedzali najchętniej należały tawerny gdzie podawano posiłki i napoje. Nie wiadomo ile takich lokali istniało w Rzymie ale w niedalekich Pompejach naliczono ich ponad sto. Tawerny zwykle znajdowały się w pobliżu teatrów łaźni czy targowisk oraz innych miejsc w których przebywało wiele osób. W gospodach o niższym standardzie klienci posilali się siedząc przy barze albo nawet na stojąco. W eleganckich lokalach gastronomicznych goście mieli do dyspozycji specjalne sofy bo Rzymianie z wyższych sfer posilali się w pozycji leżącej i nie wyobrażali sobie że mogłoby być inaczej.

12. Wpisz nazwę urządzenia nieznanego w starożytnym Rzymie i ułóż dwa zdania wielokrotnie złożone, w których zaprezentujesz wybrany przez siebie wynalazek.

Starożytni Rzymianie wiele stracili, bo nie znali

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Czwartek

Przemówienie

data:

- 13. Czy lepiej się żyło w dawnych czasach, czy współcześnie? Napisz przemówienie, w którym odpowiesz na to pytanie. W przemówieniu podaj przykład bohatera z lektury obowiązkowej. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 200 słów. (Wykaz lektur obowiązkowych znajdziesz na stronie 227).

Pomyśl, zaplanuj, napisz

Po czym poznać dobrze napisane przemówienie?

Na początku znajduje się zwrot do adresata, np. *Szanowni Państwo! Koleżanki i Koledzy!* (może się kilkakrotnie powtarzać w tekście).

Sformułowano temat przemówienia.

W tekście znajduje się teza oraz zaprezentowano fakty i argumenty służące jej udowodnieniu.

Przywołany został przykład bohatera lektury obowiązkowej.

Przemówienie ma wyraźne zakończenie, np. podsumowanie albo puentę.

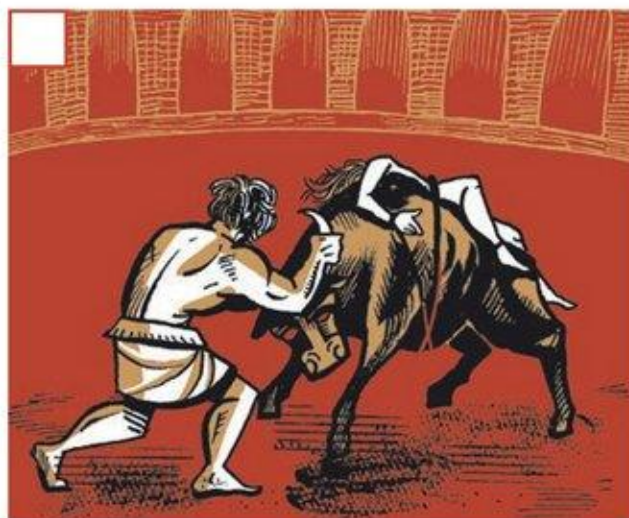
Tekst został wzbogacony środkami stylistycznymi typowymi dla przemówienia:

- pytaniami retorycznymi (np. *Czyż te czasy nie są ciekawsze?*),
- wykrzyknieniami (np. *To było lepsze!*),
- porównaniami (np. *Żyje się jak w raju*),
- celowymi powtórzeniami wyrazów (np. *To dobry czas. Czas, w którym...*).

data: Henryk Sienkiewicz, *Quo vadis*

Piątek

14. Ponumeruj ilustracje zgodnie z chronologią wydarzeń przedstawionych w *Quo vadis* Henryka Sienkiewicza.

15. Podkreśl imiona postaci historycznych występujących w *Quo vadis*.

Chilon	Ligia	Tygellin	Neron	Paweł z Tarsu
apostoł Piotr	Petroniusz	Ursus	Poppea	Marek Winicjusz

16. Pod każdym cytatem napisz, o której postaci z *Quo vadis* jest w nim mowa.

Tunika ametystowej barwy, zabroniona zwykłym śmiertelnikom, rzuciła sinawy odbłask na jego szeroką krótką twarz. Włosy miał ciemne, utrefione modą zaprowadzoną przez Othona, w cztery rzędy pukli. Brody nie nosił, gdyż przed niedawnym czasem poświęcił ją Jowiszowi, za co cały Rzym składał mu dziękczynienie, jakkolwiek po cichu szeptano sobie, iż poświęcił ją dlatego, że jak wszyscy z jego rodziny zarastał na czerwono. W jego silnie występującym nad brwiami czole było jednak coś olimpijskiego. W ściągniętych brwiach znać było świadomość wszechmocy; lecz pod tym czołem półboga mieściła się twarz małpy, pijaka i komedianta, próżna, pełna zmiennych żądz, zalana mimo młodego wieku tłuszcem, a jednak chorobliwa i plugawa.

Winicjusz przypomniawszy sobie, że człowiek ów zgniótł wczoraj Krotona, przypatrywał się z zajęciem, godnym lubownika areny, jego olbrzymiemu grzbietowi podobnemu do grzbietu cyklopa i potężnym jak kolumny udom.

W dodatku nie jest niewolnicą! Jest córką królewską, z barbarzyńców wprawdzie, ale córką królewską!

Nigdy niczego tak nie pragnął w życiu jak Ligii. Zdawało mu się, że nie potrafi bez niej istnieć. Nie umiał sobie odpowiedzieć, co zrobiłby bez niej jutro, jak mógł przeżyć dni następne.

Starszy i mniej atletyczny, piękniejszy był nawet od Winicjusza. Kobiety w Rzymie podziwiała nie tylko jego giętki umysł i smak, który mu zjednał nazwę arbitra elegancji, ale i ciało. Podziw ów znać było nawet na twarzach owych dziewcząt z Kos, które układały teraz fałdy jego togi, a z których jedna, imieniem Eunice, skrycie go kochająca, patrzyła mu w oczy z pokorą i zachwytem.

17. Wśród atrakcji turystycznych współczesnego Rzymu znajdują się katakumby i kościół Quo Vadis, Domine. Napisz, z jakimi wydarzeniami opisanymi w powieści Sienkiewicza są związane te miejsca.

katakumby –

kościół Quo Vadis, Domine –

18. Podane cechy wpisz w odpowiednich rubrykach tabeli. Każdą cechę zilustruj przykładem sytuacji ukazanej w powieści.

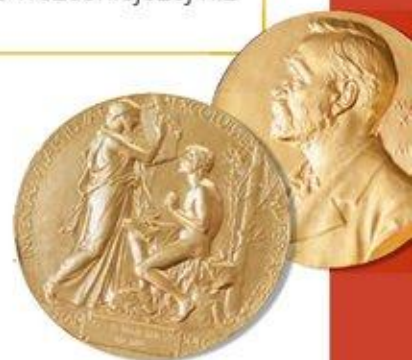
okrucieństwo		pokora		zamiłowanie do przepychu		odwaga	
oddawanie się uciechom cielesnym				umiejętność przebaczenia			
chrześcijanie				poganie			
Wzór: umiejętność przebaczenia – Glaukos przebaczył Chilonowi krzywdę wyrządzoną jemu i jego rodzinie							

19. Wybierz odpowiedź 1. lub 2. i jej uzasadnienie spośród A lub B.

Quo vadis to powieść

1.	biograficzna,	ponieważ	A.	wśród bohaterów są postaci rzeczywiste.
2.	historyczna,		B.	akcja rozgrywa się w epoce wcześniejszej niż ta, w której żył pisarz.

20. Henryk Sienkiewicz za swoje dokonania literackie w 1905 roku otrzymał prestiżowe wyróżnienie. Napisz, jak się nazywa ta nagroda.

✦ **21.** Wybierz temat i wykonaj polecenie.

- 1) Napisz do gazetki szkolnej artykuł, w którym odpowiesz na pytanie: Czy lektura *Quo vadis* pozwala czytelnikowi poznać życie w starożytnym Rzymie?
- 2) Zaprojektuj wystawę pod tytułem: *Książki atrakcyjne dla nastolatków*.

TYDZIEŃ 15

W SZKOLE

W tym tygodniu poćwiczysz:

- stosowanie mowy zależnej i niezależnej,
- poprawne zapisywanie tytułów książek i czasopism,
- redagowanie rozprawki.

Przypomnisz sobie również lekturę – *Szyfrowe prace* Stefana Żeromskiego.

Poniedziałek

Praca z tekstem

data:

SZKOŁA ZA ZAMKNIĘTYMI OCZAMI

Maciej Białek, nauczyciel historii, przez lata ukrywał, że jest niewidomy. Bał się, że straci pracę.

Od osiemnastu lat uczy historii w VIII LO w Lublinie, nie widzi od dwunastu. Choruje na zwyrodnienie barwnikowe siatkówki, wzrok tracił stopniowo. Najpierw nie widział po zmroku, potem przestał rozróżniać kolory, kontury, aż do momentu, gdy przed oczami była tylko biała mgła. Tracił wzrok i uczył się szkoły na pamięć.

Jak usłyszeć szkołę

Pamiętał rozkład ławek w klasach i układ stolików w pokoju nauczycielskim. Budynek, do którego przychodził najpierw jako uczeń, a potem jako nauczyciel, teraz musiał zacząć słyszeć. Najłatwiej było na przerwach. Bo głośno i wiadomo, gdzie są uczniowie, można ich wyminąć. Po schodach schodził pewnie, bez trzymania się poręczy. Wchodząc do pokoju nauczycielskiego, przepuszczał koleżanki w drzwiach.

Lekcję jak każdy nauczyciel zaczynał od sprawdzenia listy. – Powiedziałem, że pisanie mnie nuży, więc zatrudnię jedną osobę jako osobistego asystenta,

żeby robił przy kwitach. Dla dzieciaków to było coś nowego, atrakcja, później traktowały sprawę normalnie.

Licealiści sprawdzali listę, wpisywali nieobecności i temat lekcji do dziennika.

Białek ma 43 lata. Jako historyk szczególnie interesuje się relacjami polsko-litewskimi.

Niektóre klasy zaczął uczyć jeszcze wtedy, kiedy widział, potem uczniów rozpoznawał po chodzie i zarysie sylwetki, a w końcu tylko po głosie. Starał się zapamiętać, gdzie każdy siedzi, i mówiąc do danej osoby, patrzeć w jej kierunku. W czasie zajęć chodził między ławkami.

Jego lekcje przypominały akademickie wykłady, to uczeń decydował, co zanotuje w zeszycie. Białek śmieje się, że zawsze miał awersję¹ do kredy – jeśli już korzystał ze szkolnej tablicy, to po to, żeby narysować wykres lub schemat. – Pamiętam kontury krajów, Księstwa Warszawskiego, Polski pierwszych Piastów...

Szelest ściągania i pyknięcia kości

Na sprawdzianach jak każdy nauczyciel pilnował, czy nikt nie ściąga. Słuchał. Odgłos pisania, przekładania kartki z jednej na drugą stronę, szelest spódnicy, otwieranego plecaka. – Uczniowie nie zdają sobie sprawy, że jak nie chodzą na WF, to ich szkielecik trzeszczy w czasie gwałtowniejszych ruchów. A te pyknięcia słyszeć – mówi Białek. [...]

Była uczennica: – W mojej klasie o tym, że historyk nie widzi, wiedziały chyba tylko trzy osoby. Ale oficjalnie nigdy się nie przyznał. Pamiętam, że kiedyś odpowiadałam ze ściągą na kolanach, ale nawet na nią nie spojrzałam, bo było mi głupio tak oszukiwać. Dlaczego? To facet z charyzmą², umiał złapać z nami kontakt. [...]

Guzy i doły poza szkołą

Drogę z domu do szkoły znał na pamięć. Mieszka w pobliżu szkoły, dziesięć minut spacerkiem przez osiedle, ale z przejściem przez ruchliwą ulicę. Starał się iść chodnikiem jak najdalej od jezdni, słuchał, z której strony nadjeżdża samochód. Ale i tak zdarzało się, że nabił sobie guza, bo wszedł na znak, którego dzień wcześniej jeszcze nie było, albo potknął się o wystającą płytę w chodniku. Raz wpadł do wykopu zrobionego przy szkole. [...]

Laskę dla niewidomych Białek kupił sobie dopiero wtedy, kiedy przeprowadził się na drugi koniec miasta. – To było przełamanie mojej własnej psychologicznej bariery.

¹ Awersja – silna niechęć.

² Charyzma – cechy osobowości, dzięki którym ktoś jest szanowany i ma autorytet.

Pierwszy raz przyszedł z nią do szkoły 1 września, gdy już było wiadomo oficjalnie, że jest całkowicie niewidomy. Prawda wyszła na jaw na wycieczce dla nauczycieli. Niechcący nadepnął na sukienkę jednej z koleżanek, a potem na coś wpadł. Usłyszał: „Chodzisz, jakbyś nie widział”. Wtedy się przyznał. Szok, niedowierzanie. [...]

Dyrektorka Barbara Wysocka: – Maciek zawsze miał słaby wzrok, ale nie podejrzewaliśmy, że może nie widzieć w ogóle. Dla mnie ważne było, że ma dobry kontakt z młodzieżą i radzi sobie z obowiązkami.

Maciek Białek dalej uczy historii w liceum. W ogóle zmieniło się niewiele.

Małgorzata Szlachetka, Szkoła za zamkniętymi oczami, „Gazeta Wyborcza”, 24.03.2011
[fragmenty]

1. Zaznacz poprawne zakończenia zdań.

1) Niezwykłość przedstawionej w tekście sytuacji polega na tym, że bohater

- A. pomimo niepełnosprawności radził sobie z obowiązkami nauczyciela.
- B. miał dobry kontakt z uczniami.
- C. mieszkał w pobliżu szkoły.
- D. znał drogę do pracy.

2) Bohaterowi tekstu w codziennej pracy pomagają

- A. sprawność fizyczna i ciekawość świata.
- B. wyostrzony słuch i wcześniejsze doświadczenia.
- C. kultura osobista i wrażliwość na cierpienie.
- D. dobra pamięć i bujna wyobraźnia.

3) Uczennica nie ściągała na lekcji historii, ponieważ

- A. szanowała nauczyciela.
- B. obawiała się nauczyciela.
- C. współczuła nauczycielowi.
- D. ufała nauczycielowi.

4) Dzięki zastosowaniu śródtytułów tekst jest

- A. dużo dłuższy.
- B. bardziej jednoznaczny.
- C. bogaty w informacje.
- D. łatwiejszy w odbiorze.

5) Przedstawione w tekście wydarzenia są

- A. fantastyczne.
- B. fikcyjne.
- C. prawdziwe.

2. Ustal, które wydarzenie stanowi punkt kulminacyjny historii przedstawionej w tekście.

.....

.....

.....

3. Wyjaśnij, jak rozumiesz tytuł tekstu *Szkoła za zamkniętymi oczami*.

.....

.....

.....

4. Uzupełnij zdanie.

Szelest, trzeszczy, pyknięcia – to,
czyli słowa nazywające dźwięki.

5. Które cechy tekstu *Szkoła za zamkniętymi oczami* decydują o tym, że można go zaliczyć do publicystyki? Zaznacz właściwe odpowiedzi.

- A. Opowiada czyjąś historię.
B. Porusza aktualną tematykę.
C. Jest zamieszczony w prasie.

6. Dokończ zdanie. Wybierz odpowiedź 1. lub 2. i jej uzasadnienie spośród A lub B.

Szkoła za zamkniętymi oczami to

1.	reportaż,	gdyż	A.	przedstawia zdarzenia, które autorka zna m.in. z relacji świadków.
2.	felieton,		B.	porusza aktualną tematykę w sposób lekki i dowcipny.

7. Wstaw brakujące litery tak, aby powstał poprawny ortograficznie zapis nazwy szkoły.

Przypomnij sobie

Wypowiedzi bohaterów mogą występować w tekście w postaci mowy zależnej albo niezależnej.

Mowa niezależna to **dosłowne** przytoczenie czyjejś wypowiedzi. Można ją zapisać na różne sposoby, np.

Nauczyciel powiedział: „Jutro pojedziecie na wycieczkę”.

Nauczyciel powiedział:

- Jutro pojedziecie na wycieczkę.

- Jutro pojedziecie na wycieczkę - powiedział nauczyciel.

Mowa zależna to podanie czyjejś wypowiedzi w formie zdania podrzędnego, np.

Nauczyciel powiedział, że jutro pojedziemy na wycieczkę.

Nauczyciel spytał, czy wszyscy wezmą w niej udział.

8. Przekształć tekst, używając mowy zależnej.

Na lekcji przyrody nauczycielka pyta:

- Jasiu, co wiesz o jaskółkach?
- To bardzo mądre ptaki. Odlatują, gdy tylko rozpoczyna się rok szkolny!

300 najśmieszniejszych dowcipów

9. Przedstaw sytuację ukazaną na rysunku Zbigniewa Jujki, używając mowy niezależnej. W twojej wypowiedzi powinny się znaleźć pytanie ojca i odpowiedź syna.

10. Ułóż krótki tekst pt. *Na szkolnym korytarzu*. Umieść w nim jedną wypowiedź w mowie zależnej i jedną – w mowie niezależnej.

.....

.....

.....

.....

.....

data:

Pisownia tytułów

Środa

Przypomnij sobie

W tytułach książek, piosenek, filmów, sztuk teatralnych wielką literą piszemy tylko pierwszy wyraz (inne wyrazy w tytule piszemy wielką literą, jeśli tak nakazuje reguła ortograficzna), np. „Ziele na kraterze”, „Słownik terminów literackich”, „Ania z Zielonego Wzgórza”.

W tytułach czasopism wszystkie wyrazy zapisujemy wielką literą, wyjątek stanowią przyimki i spójniki występujące w środku tytułu, np. „Gazeta Wyborcza”, „Listy z Teatru”.

Wszystkie tytuły zapisuje się w **cudzysłowie**. W druku cudzysłów jest czasem zastępowany **kursywą**, czyli pismem pochyłym, np. *Alicja w Krainie Czarów*.

11. Odgadnij i zapisz tytuły książek.

Staś, Nel, wędrowka, pustynia –

Zuzanna, Łucja, Piotr, Edmund, szafa, Aslan –

Nemeczek, Boka, Feri Acz, walka o miejsce zabaw –

Scrooge, skąpstwo, Boże Narodzenie –

Rudy, Alek, Zośka, mały sabotaż –

12. Zapisz pięć tytułów filmów. Każdy tytuł powinien się składać przynajmniej z dwóch wyrazów.

.....

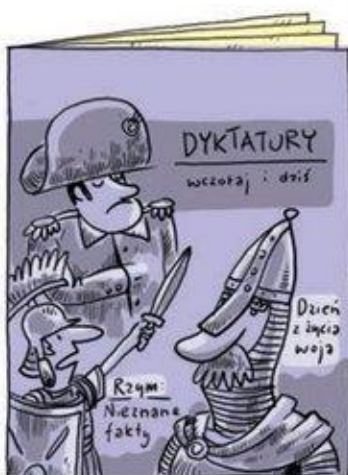
.....

.....

.....

.....

13. Wymyśl i zapisz przynajmniej dwuwyrazowe tytuły czasopism, których okładki przedstawiono na ilustracjach. W co najmniej dwóch tytułach użyj spójnika lub przyimka.

Czwartek

Rozprawka

data:

14. Czy książki, które omawia się w szkole, mogą zainteresować współczesnego młodego człowieka? Uzasadnij swoje zdanie w rozprawce. Odwołaj się do wybranych książek z listy lektur obowiązkowych. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 200 słów. (Listę lektur obowiązkowych znajdziesz na stronie 227).

Pomyśl, zaplanuj, napisz

Po czym poznać dobrze napisaną rozprawkę?

We wstępie znajduje się teza³.

W rozwinięciu każdy kolejny argument należy przedstawić w osobnym akapicie.

Argumentacja odwołuje się przynajmniej do dwóch lektur obowiązkowych.

W zakończeniu znajduje się podsumowanie wypowiedzi.

Tekst zawiera słownictwo typowe dla rozprawki (np. *moim zdaniem; uzasadnię swoją opinię w poniższych argumentach; po pierwsze..., po drugie...; sądzę, że...; warto dodać; kolejnym przykładem jest...; przytoczone argumenty potwierdzają, że...*).

³ Czasem we wstępie do rozprawki umieszcza się hipotezę. Wówczas po przedstawieniu argumentów i kontrargumentów tezę formułuje się w zakończeniu.

data: Stefan Żeromski, *Syzyfowe prace*

Piątek

- 15. Uzupełnij wizytówki, wpisując najważniejsze informacje o bohaterach *Syzyfowych prac*.

Marcin Borowicz

Bernard Zygiej

Andrzej Radek

Anna Stogowska (Biruta)

16. Uzupełnij notatkę.

Akcja *Szyfrowych prac* rozgrywa się w wieku w zaborze

Znaczną jej część stanowią wydarzenia, które działy się w gimnazjum

W

Wspomnienia uczennicy

Rosyjskie podręczniki uczyły pogardy dla polskiej historii i tradycji. Szpicle nachodzili stancje uczniowskie i sprawdzali, czy młodzież nie czyta książek zabronionych przez cenzurę. Nie tylko na pauzach⁴ w szkole, ale także i w miejscach publicznych nie wolno było mówić po polsku. Za najdrobniejsze przewinienie groziły karcer⁵, chłosta, wydalenie z gimnazjum.

Joanna Olczak-Ronikier, *W ogrodzie pamięci* [fragment]

⁴ Pauza – przerwa.

⁵ Karcer – kara polegająca na zamknięciu w celi.

17. Porównaj przytoczone wspomnienia z treścią *Szyfrowych prac* i uzupełnij wypowiedź Marcina Borowicza.

18. Zapisz, jak nazywa się proces opisany we *Wspomnieniach uczennicy*.

.....

19. Podaj tytuł utworu literackiego,

- dzięki któremu Marcin zrozumiał, że jest Polakiem –
- który współcześnie przypomina młodym ludziom, że są Polakami –

20. Marcin Borowicz byłby zdziwiony, gdyby się znalazł we współczesnej szkole. Wyjaśnij mu, jak wygląda nauka w dzisiejszych czasach – uzupełnij luki.

– Moja szkoła bardzo się różni od twojej. Nie ma w niej

 Zmienił się także język wykładowy – obecnie jest nim
 Za przewinienia nie wymierza się uczniom kar
 najwyżej można dostać

Marcin Borowicz kręci mnie w bardzo specyficzny sposób. Mówiąc wprost: denerwuje mnie. Ślamazarny, nadwrażliwy, sentymentalny. Uczył się pilnie przez całe ranki, był grzeczny i posłuszny. Kochał kwiatki, szczególnie bez, a najbardziej serce matki. Kochał ojczyznę, bo tak mu ojciec kazał i tradycja. Uczył się języka rosyjskiego, bo musiał. Kochał Birutę, a ona wyjechała. [...]

No i co z tego?

Co z tego dla mnie wynika?

Co z tego, że napiszę „charakterystykę bohatera”?

Że dowiem się, jaki był kiedyś, a jaki później.

Nie zależy mi na tym, by poznać jeszcze jednego bohatera literackiego, ale by coś z niego wyciągnąć dla siebie. Borowicz nie wzbudza we mnie pozytywnych emocji. Tak naprawdę nie wiem, jak cierpiał po śmierci matki i po wyjeździe Biruty. Nie wiem, jak w nim hormony grały z racji dojrzewania i jak sobie z tym graniem radził. Opis jego cierpienia nie przekłada się na opis moich.

Żyjemy w innych światach i ja tego Borowicza nie czuję.

Marta Fox, *Kaśka Podrywaczka* [fragmenty]

✦ **21.** Wybierz temat i napisz pracę.

1) Jak Marcin Borowicz mógłby odpowiedzieć bohaterce powyższego tekstu? Sformułuj jego wypowiedź. Praca powinna dowodzić, że bardzo dobrze znasz bohatera *Szyfowych prac*.

2) Napisz rozprawkę na temat: Czy w szkole, do której uczęszczasz, warto wprowadzić jakieś zmiany? Twoja praca powinna liczyć co najmniej 200 słów.

TYDZIEŃ 16

WŚRÓD LUDZI I ZWIERZĄT

W tym tygodniu poćwiczysz:

- rozpoznawanie rodziny wyrazów, wyrazów podstawowych i pochodnych oraz rdzenia,
- odróżnianie rodzajów formantów,
- poprawne zapisywanie skrótów i skrótowców,
- redagowanie recenzji.

Przypomnij sobie również lekturę – *Małego Księcia* Antoine'a de Saint-Exupéry'ego.

Poniedziałek

Praca z tekstem

data:

WALKA Z KOBRA¹

Jechaliśmy tak, aż zelżał upał i wtedy zobaczyliśmy daleko dwie afrykańskie chatki. Podjechaliśmy. Były to puste domki, bez drzwi i okien. We wnętrzu stały drewniane prycze. Domki te najwyraźniej nie należały do nikogo, miały po prostu służyć przygodnym podróżnikom.

Nie wiem, jak znalazłem się na pryczy. Byłem ledwie żywy. Słońce szumiało mi w głowie. Żeby opanować senność, zapaliłem papierosa. Nie smakował mi. Chciałem go zgasić i kiedy odruchowo spojrzałem na moją rękę kierującą się w stronę podłogi, zobaczyłem, że chciałem go zgasić na głowie leżącego pod pryczą węża.

Zamarłem. Zdrętwiałem do tego stopnia, że zamiast szybko cofnąć rękę z żarzącym się papierosem, trzymałem ją nadal nad głową węża. W końcu jednak zdałem sobie sprawę z sytuacji: byłem więźniem śmiertelności gada. Wiedziałem jedno: nie ma mowy, żeby się ruszyć. Rzuci się i ugryzie. Była to kobra egipska, szarżółta, leżała na glinianej podłodze zwinięta w regularny kłębek.

¹ Tytuł tekstu pochodzi od autorek *Kalendarza ósmoklasisty*.

Jej jad szybko przynosi śmierć, a w naszej sytuacji – bez żadnych leków, w miejscu, z którego do szpitala mógł być dzień drogi – byłaby to śmierć niechybna. Być może w tym momencie kobra znajdowała się w stanie jakiejś katalepsji (podobno typowy dla tych gadów stan beczucia i letargu²), bo nie ruszała się, leżała nieruchomo. Boże Świąty, co robić? – myślałem gorączkowo, zupełnie już oprzytomniały.

– Leo – szepnąłem głośno. – Leo, wąż!

Leo był wewnątrz wozu, właśnie wyjmował bagaże. Milczeliśmy, nie wiedząc, jak postąpić, a nie było czasu, bo jeśli kobra przebudzi się z katalepsji, zaraz rzuci się do ataku. Ponieważ nie mieliśmy żadnej broni, żadnej maczety, nic, postanowiliśmy, że Leo zdejmie z wozu jeden kanister i będziemy nim próbowali zadusić kobrę. Był to pomysł ryzykowny, ale zaskoczeni tą nieoczekiwaną sytuacją nie umieliśmy nic innego wymyślić. Coś trzeba było robić. Nasza bezczynność dawała inicjatywę kobrze.

Mieliśmy ze sobą kanistry z angielskiego demobilu³, duże, o mocnych, wystających kantach. Leo, który był potężnym mężczyzną, wziął jeden z nich i zaczął skradać się do chatki. Kobra nic, leżała nieruchomo. Leo, trzymając za uchwyty kanister, uniósł go w górę i czekał. Stojąc tak, obliczał, przymierzał, celował. Leżałem nieruchomo na pryczy, napięty, gotowy. I wtedy, nagle, w sekundzie Leo, trzymając przed sobą kanister, rzucił się całym ciężarem na węża. W tym momencie ja z kolei przygniotłem kolegę swoim ciałem. Były to sekundy, w których ważyło się nasze życie – wiedzieliśmy o tym. Ale właściwie pomyśleliśmy o tym później, bo w momencie, kiedy kanister, Leo i ja runęliśmy na węża – wewnątrz chatki zamieniło się w piekło.

Nigdy nie przypuszczałem, że w jakimś stworzeniu może być tyle siły. Tyle strasznej, monstrualnej, kosmicznej siły. Sądziłem, że krawędź kanistra przetnie węża łatwo, ale gdzie tam! Szybko uświadomiłem sobie, że mamy pod spodem nie węża, ale stalową, rozedrganą, rozwibrowaną sprężynę, której ani złamać, ani skruszyć nie sposób. Kobra rzucała się i biła w podłogę z taką rozszalałą wściekłością i furią, że wewnątrz lepianki zrobiło się ciemno od kurzu. Biła ogonem z taką energią i siłą, że gliniana podłoga kruszyła się i rozpryskiwała, oślepiając nas tumanami pyłu. W pewnym momencie pomyślałem ze zgrozą, że nie damy rady, że gad wyśliźnie się nam i obolały, ranny, rozjuszony, zacznie nas kasać. Jeszcze mocniej przygniotłem kolegę. Ten pojękiwał, leżąc piersiami na kanistrze, nie miał czym oddychać.

² Letarg – tu: uśpienie.

³ Demobil – sprzęt wojskowy, który wyszedł z użycia.

Wreszcie, ale trwało to długo, całą wieczność, uderzenia kobry zaczęły tracić impet, wigor, częstotliwość.

– Popatrz – odezwał się Leo – krew.

W istocie, szczeliną podłogi, przypominającej teraz porozbijane naczynie gliniane, sączyła się powoli wąska strużka krwi. Kobra słabła, słabły też drgania kanistra, które czuliśmy cały czas i którymi dawała nam znać o swoim bólu i nienawiści, drgania trzymające nas w ciągłym przerażeniu i panice. Ale teraz, kiedy było już po wszystkim, kiedy stanęliśmy z Leo na nogi, a kurz w lepiance zaczął rzednąć i opadać i kiedy spojrzałem znowu na tę wsiąkającą szybko strużkę krwi, zamiast zadowolenia i radości, poczułem w sobie pustkę, a nawet więcej – poczułem smutek, że to serce, które leżało na samym dnie piekła, w którym przedziwnym zbiegiem okoliczności byliśmy jeszcze przed chwilą wszyscy, że to serce przestało bić.

Ryszard Kapuściński, *Heban* [fragment]

1. Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

1) Z tekstu wynika, że Leo był dla narratora

A. przewodnikiem. B. kierowcą. C. sługą. D. kolegą.

2) Co pomogło bohaterowi rozpoznać niebezpieczeństwo, w którym się znalazł?

A. Refleks. B. Spryt. C. Wiedza. D. Religijność.

3) Wymyślony przez bohaterów sposób wydostania się z pułapki

A. dawał gwarancję sukcesu.
B. wiązał się z dużym ryzykiem.
C. skazany był na niepowodzenie.
D. wymagał pomocy innych.

4) Walkę z kobrą najlepiej określa związek wyrazowy:

A. walka z żywiołem.
B. walka sam na sam.
C. walka wręcz.
D. walka o życie.

5) Z tekstu wynika, że narrator

A. długo planował uśmiercenie gada.
B. liczył na pokonanie kobry przez Leo.
C. był przygotowany do walki z wężem.
D. spodziewał się szybkiego zabicia węża.

- 6) W opisie walki z kobrą dominują
- A. rozbudowane porównania.
 - B. wypowiedzenia wykrzyknikowe.
 - C. nagromadzenia określeń.
 - D. obrazowe przenośnie.
- 7) Poza przedstawieniem wydarzeń w tekście dominują
- A. informacje o przeżyciach bohatera.
 - B. refleksje nad zaistniałą sytuacją.
 - C. długie opisy wyglądu kobry.
 - D. analizy sposobu walki.
- 8) Punkt kulminacyjny tekstu jest przedstawiony w sformułowaniu
- A. *Rzuci się i ugryzie.*
 - B. *[...] stanęliśmy z Leo na nogi.*
 - C. *Jeszcze mocniej przygniotłem kolegę.*
 - D. *kobra rzucała się i biła w podłogę [...].*

2. Ułóż pytania, na które odpowiedź stanowią przytoczone fragmenty tekstu.

–
 – *[...] byłem więźniem śmiertelności gada. Wiedziałem jedno: nie ma mowy, żeby się ruszyć. Rzuci się i ugryzie. Była to kobra egipska, szarżółta, leżała na glinianej podłodze zwinięta w regularny kłębek.*

–
 – *Szybko uświadomiłem sobie, że mamy pod spodem nie węża, ale stalową, rozedrganą, rozwibrowaną sprężynę, której ani złamać, ani skruszyć nie sposób. Kobra rzucała się i biła w podłogę z taką rozszalałą wściekłością i furią, że wewnątrz lepianki zrobiło się ciemno od kurzu. Biła ogonem z taką energią i siłą, że gliniana podłoga kruszyła się i rozpryskiwała, oślepiając nas tumanami pyłu.*

3. Podaj stronę internetową, na której znajdziesz wiarygodne informacje o Ryszardzie Kapuścińskim.

.....

4. Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź.

Lekturę obowiązkową, której akcja rozgrywa się w Afryce, napisał

- A. Adam Mickiewicz.
- B. Henryk Sienkiewicz.
- C. Juliusz Słowacki.
- D. Ignacy Krasicki.

 Przypomnij sobie

Rodzina wyrazów to grupa wyrazów zawierających ten sam **rdzeń**, np. noc, nocny, nocować. Wyrazy należące do tej samej rodziny nazywamy **wyrazami pokrewnymi**.

Wyraz podstawowy to wyraz, od którego utworzono inny wyraz, zwany **pochodnym**, np.

<i>pies</i>	→	<i>piesek</i>
wyraz		wyraz
podstawowy		pochodny

Wyrazy pochodne składają się z dwóch części: **podstawy słowotwórczej** i **formantu**, który może być przedrostkiem, przyrostkiem, wrostkiem albo formantem zerowym, np.

<i>przy</i>	-	<i>gotować</i>
przedrostek		podstawa
		słowotwórcza

<i>pies</i>	-	<i>ek</i>
podstawa		przyrostek
słowotwórcza		

<i>bieg</i>	-	$\emptyset$
podstawa		formant
słowotwórcza		zerowy

<i>sam</i>	-	<i>o</i>	-	<i>rząd</i>
podstawa		wrostek		podstawa
słowotwórcza				słowotwórcza

5. Podkreśl w tekście osiem czasowników należących do tej samej rodziny wyrazów. Zaznacz w nich przedrostki.

– Proszę pani. Każdy język ewoluuje. W tym polski. „Pierniczyć” to czasownik wytrych. Znaczeń ma wiele. Dzięki słowotwórczemu rozebraniu tego czasownika człowiek uczy się gramatyki.

Klasa obserwowała, jak wychowawczynie mieni się na twarzy wszystkimi kolorami tęczy.

– Co masz na myśli? – spytała chłodnym tonem pani Czajka.

– Nic takiego specjalnego poza tym, że pani miała teraz zamiar Kaśkę opierniczyć, czyli skrzyczeć, a tym samym wykazać swoją dezaprobatę. Gdyby była pani jej koleżanką, Kaśka z pewnością kazałaby się pani odpierniczyć, czyli odczepić, uznając, że pani przesadza. Klasę zatkało. Panią Czajkę również. Z otwartymi ustami patrzyła na swojego najbardziej wyszczekanego ucznia, który jak gdyby nigdy nic ciągnął dalej:

– Ale ponieważ jest pani nauczycielką, więc Kaśka z pewnością chciałaby teraz natychmiast spierniczyć ze szkoły. Gdyby zaś z tego powodu wstawiłaby jej pani złą ocenę, wówczas Kaśka starałaby się podpierniczyć, ewentualnie zapierniczyć, czyli ukraść, dziennik. Ewentualnie ów dziennik gdzieś wypierniczyć, czyli wyrzucić tak, by nikt go nie znalazł. Choć być może wówczas rodzice zlaliby ją, czyli by jej wpierniczyli pasem tam, gdzie plecy tracą swoją szlachetną nazwę. Wszystkie te czasowniki dzięki przedrostkom zyskują nowe znaczenie – zakończył Maciek swój wywód i z wyrazem triumfu w oczach spojrzał na wychowawczynię.

Małgorzata Karolina Piekarska, *Klasa pani Czajki* [fragment]

6. Do wyrazów podstawowych dopisz wyrazy pochodne o podanych znaczeniach. Podkreśl rdzenie w wyrazach pokrewnych.

A. czytać

- – ktoś, kto czyta
- – miejsce, w którym się czyta

B. góra

- – mała góra
- – związany z górami
- – człowiek mieszkający w górach

7. Na podstawie analizy znaczeń podanych wyrazów uzupełnij zdania.

Wzór:

odbiorca, rządca, radca, dawca

Przyrostek *-ca* służy do tworzenia nazw męskich wykonawców czynności.

1) *lekarka, aktorka, nauczycielka*

Przyrostek *-ka* służy do tworzenia nazw

2) *starość, głębokość, grubość, białość*

Przyrostek *-ość* służy do tworzenia nazw

3) *wysypisko, żwirowisko, targowisko*

Przyrostek *-isko* służy do tworzenia nazw

4) *zdobywanie, występowanie, budowanie*

Przyrostek *-anie* służy do tworzenia nazw

8. Od poniższych wyrazów utwórz czasowniki pochodne o podanych znaczeniach. Zastosuj różne przedrostki.

1) *rządzić*

wyposażyć, zagospodarować –

wydać polecenie, dyspozycję –

przygotować, przyprawić –

czynić coś złego, nieprzyjemnego, spowodować zniszczenie, straty –

2) *budować*

skonstruować, wykonać –

powiększyć, dostawić nowe elementy –

przywrócić do poprzedniego stanu –

9. Utwórz wyrazy pochodne za pomocą formantu zerowego.

wykopać –

przeciągać –

schronić –

chwycić –

dźwigać –

rozgłaszać –

Środa

Poprawny zapis skrótów i skrótowców

data:

Przypomnij sobie

Na co dzień często posługujemy się **skrótami**. Po większości z nich stawia się kropkę (*pt., ul., itp.*).

Nie stawiamy kropki po skrótach miar i wag, a także polskich jednostek monetarnych (*km, kg, zł, gr*).

Nie stawiamy też kropki, jeśli skrót kończy się literą, którą jest zakończony skracany wyraz (*doktor Nowak – dr Nowak, ale: doktorowi Nowakowi – dr. Nowakowi lub drowi Nowakowi*).

Nazwy niektórych organizacji i instytucji można zapisywać za pomocą **skrótowców**. Skróto-
towce zwykle zapisuje się wielkimi literami bez kropek, np.

MEN – Ministerstwo Edukacji Narodowej,

GWO – Gdańskie Wydawnictwo Oświatowe,

SPATiF – Stowarzyszenie Polskich Artystów Teatru i Filmu.

Końcówkę w skrótowcach zapisujemy małą literą i oddzielamy od tematu łącznikiem, np.

MEN-u, PWN-owi, SPATiF-em.

Przymyki i spójniki wchodzące w skład skrótowców zapisujemy małą literą.

10. Od podanych wyrazów utwórz skróty zamieszczane w słownikach.

literacki –

porównaj –

frazologia –

gwarowy –

potoczny –

przenośny –

mitologiczny –

zobacz –

osoba –

rodzaj –

11. Wstaw brakujące kropki po skrótach.

Ciekawe zajęcia dla seniorów.

Wtorki w godz 8–12.

Prowadzą dr Rysunkowski
i prof Pędzelkiewicz.

OGŁOSZENIA DROBNE

Sprzedam 10 ha ziemi rolnej.
Tel 999999999

Wynajmę mieszkanie na os
Tysiąclecia, najchętniej przy ul
Kwiatowej. Tel 55555555

Poszukujemy aktorów do
amatorskiego przedstawienia
pt „Chłopcy z Placu Broni”
wg Ferenca Molnara.
Chętnych prosimy o zgłoszenie się
w Szkole Podstawowej nr 1 w Gdyni
w dniu 12 września 2018 r o godz 16.

12. Utwórz skrótownice podanych nazw.

Unia Europejska –

Organizacja Narodów Zjednoczonych –

Powszechny Zakład Ubezpieczeń –

Związek Harcerstwa Polskiego –

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji –

13. Wpisz podane skrótownice w odpowiedniej formie według wzoru.

Wzór: Brat Janka od niedawna pracuje w MEN-ie. (MEN)

Wykupiłem ciekawą wycieczkę w (PTTK)

Do Azji można polecieć (LOT)

Poprosiłem w (LOP) o wydanie dyplomu laureata olimpiady eko-
logicznej.

Nasz dyrektor zezwolił (ZHR) na organizowanie zbiórek w szkole.

- **14.** Napisz recenzję filmu, który – według ciebie – warto obejrzeć. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 200 słów.

Pomyśl, zaplanuj, napisz

Po czym poznać dobrze napisaną recenzję?

Jej tytuł powinien zainteresować odbiorcę.

Na początku znajdują się podstawowe informacje na temat filmu, np. tytuł, czas powstania, nazwiska twórców (reżysera, autora scenariusza, aktorów, kompozytora muzyki).

Przedstawia tematykę filmu, nie zdradzając zakończenia. Nie zawiera dokładnego streszczenia całości.

Obszerna część recenzji jest poświęcona ocenie filmu – uwzględnia fabułę, grę aktorów, scenografię, muzykę, efekty specjalne itp.

Kończy się podsumowaniem, np. zachętą do obejrzenia recenzowanego dzieła.

Zawiera słownictwo oceniające (*na szczególną pochwałę zasługuje...; najbardziej podobała mi się scena, w której...; twórcom filmu udało się...; aktor doskonale wcielił się w swoją rolę; szkoda, że twórcy nie zadbali o...; reżyserowi nie udało się...; muszę skrytykować...*).

- 15.** Których prawd *Mały Książę* nauczył się od Lisa? Wstaw znak X w odpowiednich kratkach.

Prawdziwych przyjaciół poznaje się w biedzie. ☐

Pozostajemy odpowiedzialni za bliskie nam osoby. ☐

Proces zawierania przyjaźni wymaga czasu. ☐

U przyjaciół wszystko jest wspólne. ☐

Nie wszyscy ludzie zasługują na to, aby mieć przyjaciół. ☐

Przyjaciel jest kimś wyjątkowym. ☐

- 16.** Wpisz brakujące wyrazy w cytacie z *Małego Księcia*.

Dobrze widzi się tylko Najważniejsze jest niewidoczne dla

- 17.** Napisz, dlaczego *Mały Książę* wrócił do swojej róży.

.....

18. Co powiedziałyby o sobie te postaci? Ułóż wypowiedzi, w których bohaterowie krótko się zaprezentują.

1)

2)

3)

4)

5)

6)

19. Obok każdego zdania napisz, której postaci z lektury ono dotyczy.

Im więcej masz, tym więcej chcesz mieć.

Kto chce rozkazywać, musi się najpierw nauczyć słuchać.

Pochlebca nie może być dobrym przyjacielem.

Pijaństwo do niczego dobrego nie wiedzie.

✦ 20. Wybierz jeden z tematów i wykonaj polecenie.

1) *Mały Książę ponownie znalazł się na Ziemi...* Napisz opowiadanie.

2) Jak się zachowuje ktoś, kto zasługuje na miano prawdziwego przyjaciela? Napisz o tym przynajmniej pięć zdań.

TYDZIEŃ 17

MIĘDZY LUDŹMI

W tym tygodniu poćwiczysz:

- rozpoznawanie gatunków literackich – legendy i tragedii,
- rozpoznawanie wyrazów złożonych i określanie ich typów,
- używanie poprawnych form imion i nazwisk,
- redagowanie listu motywacyjnego.

Przypomnij sobie również lekturę – *Ballady* Juliusza Słowackiego.

Poniedziałek

Praca z tekstem

data:

MARCJANKI – ROŻKI PRZYJAŹNI

Kilka wieków temu w portowym Gdańsku mieszkało dwóch chłopców, którzy w przyszłości mieli się stać nie tylko prawdziwymi „wilkami morskimi”, ale też wielkimi przyjaciółmi. Jednemu na imię było Marcin, drugiemu zaś Janek. Znali się dobrze od najmłodszych lat i jeden gotów był za drugiego skoczyć w ogień.

Z czasem los wystawił ich rzeczywiście na wielką próbę. Było to podczas dalekiego rejsu. Najpierw, gdy dostali się w ręce piratów i Janowi tylko cudem udało się odbić z ich rąk Marcina, następnie zaś wówczas, gdy żaglowiec, na którego pokładzie odbywali służbę morską, dostał się w sam środek okrutnego sztormu.

Wtedy to właśnie, podczas zwijania wielkich żagli, Jan spadł z masztu i dostał się za burtę, wpadając wprost do morskiej kipieli. Nikt na pokładzie nie dawał mu najmniejszej szansy na przeżycie. Marcin jednak nie zawahał się rzucić mu na pomoc. Wyskoczył i omal nie przypłacił swego poświęcenia własnym życiem. Szczęściem w nieszczęściu, przepasany mocną liną, złapał tonącego przyjaciela w ostatniej chwili za rękę, po czym wydobył go na pokład.

Burza w końcu ucichła, mocno zniszczony statek ledwie wrócił do pierwszej przystani, a o wyczynie dzielnych gdańszczan zaczęto śpiewać nawet w marynarskich szantach¹. Tak oto sława tamtego wydarzenia dotarła także do ich rodzinnego miasta.

Przyjaciele, zgodnie z panującym wówczas zwyczajem, zażywali tabakę² z krowich rożków, jakie dziś jeszcze spotkać można na Kaszubach. Marcin na swoim kazał wyryć imię Janka, ten zaś własny rożek kazał przyozdobić imieniem Marcina. Nie rozstawali się ze swymi tabakierami do końca życia. Długo jeszcze razem lub też osobno pływali po morzach świata, a tamte napisy przypominały każdemu z nich o istnieniu serdecznego przyjaciela.

Syn jednego z nich był w Gdańsku piekarzem i właścicielem chętnie odwiedzanej cukierni. Gdy Marcin i Jan zestarzelili się, a w końcu udali do Pana Boga na wiekiwstą wachtę³, piekarz któregoś dnia przyłożył do siebie, tak od niechcienia, dwa wykonane z ciasta rożki – podobne do tych, których używali za życia obaj żeglarze, po czym nadział to, co teraz przypominało rogala, smakowitą makową masą. I tak powstał aromatyczny podwójny rożek.

Nowy wypiek z piekarni na Starym Mieście przypominać miał odtąd o wystawionej niegdyś na wielką próbę, nierozzerwalnej przyjaźni dwóch gdańszczan – Marcina i Janka. Szybko przylgnęła do niego nazwa „marcjanki” zawierająca w sobie pamięć o imionach obu wilków morskich.

Gdańskie marcjanki – jak je tu powszechnie nazywano, cieszyły się niesłabnącym powodzeniem w nadmorskim grodzie neptunowym. Należały też do najchętniej kupowanych wypieków. Szczególnym powodzeniem zaś cieszyły się jesienią, w dniu imienin Marcina, który bez wahania rzucił się niegdyś przyjacielowi na pomoc we wzburzone morze i uratował tonącemu życie [...].

Jerzy Samp, Gdańskie legendy nieznane

¹ Szanty – rytmiczne pieśni śpiewane przez żeglarzy.

² Tabaka – tytoń w formie proszku.

³ Udać się do Pana Boga na wiekiwstą wachtę – umrzeć.

1. Napisz objaśnienia haseł do krzyżówki związane z tekstem legendy.

Poziomo

1. Tabakierka – rożek, z którego Jan i Marcin zażywali tabakę

2.

3.

Pionowo

4.

5.

6.

2. Wstaw znak X przy przysłowich, którymi można by zatytułować tekst o Janie i Marcinie.

Dla przyjaciela nowego nie porzucaj starego. ☐

Prawdziwych przyjaciół poznaje się w biedzie. ☐

Kto znalazł przyjaciela, skarb znalazł. ☐

Gdzie złe przypadki, tam przyjaciel rzadki. ☐

Kto przyjaciela nie szanuje, ten siebie rujnuje. ☐

Przyjaciela trudno znaleźć, a prędko stracić można. ☐

Przyjaźń najwyborniejszą jest przyprawą życia. ☐

3. Wskaż odpowiednie zakończenie zdania.

Legenda *Marcjanki* – rożki przyjaźni przede wszystkim

A. zapoznaje odbiorcę z podstawowymi informacjami o Gdańsku.

B. uświadamia czytelnikowi rolę morza w życiu człowieka.

C. wyjaśnia pochodzenie nazwy znanych gdańskich ciastek.

D. pokazuje stary kaszubski obyczaj.

4. a) Uzupełnij tabelę na podstawie tekstu.

omówienie (cytat z tekstu)	znaczenie
nadmotławski gród neptunowy	
wilk morski	

b) Zapisz nazwę miejsca swojego zamieszkania i zastąp ją omówieniem.

.....

.....

5. Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Eufemizm (czyli sformułowanie w delikatny sposób wyrażające nieprzyjemną treść) występuje w następującym fragmencie tekstu:

- A. dostali się w ręce piratów.
- B. spadł z masztu i dostał się za burtę.
- C. udali się do Pana Boga na wiekuistą wachtę.
- D. nikt [...] nie dawał mu najmniejszej szansy na przeżycie.

6. Przeanalizuj zapis poniższych wyrazów i sformułuj zasadę ortograficzną dotyczącą pisowni nazw mieszkańców.

gdańszczanin Kaszub Polak Europejczyk

.....

.....

7. Pod każdym fragmentem legendy zapisz imię postaci, o której jest mowa.

Szanowali i kochali go sąsiedzi, bo chętny był do rady i pomocy, uczynny dla każdego, mądry i gospodarny.

Oprócz chaty i roli miał dużą pasiekę, która dostarczała mu miodu i wosku. Zarabiał także kołodziejstwem, więc pracy miał niemało, lecz i dostatek wszystkiego. Dobra żona Rzepicha pomagała mu w gospodarstwie, a wesole i zdrowe dzieci stanowiły szczęście rodziców.

Cecylia Niewiadomska

.....

[...] wskazując braciom orła, powiedział: – Tu jest moje miejsce. Tutaj zostanę pod skrzydłami białego ptaka. Wy pojedziecie dalej, a ja zbuduję tutaj gród. I nadam mu imię – Gnieźno. Bo tu, gdzie orzeł ma swoje gniazdo, będzie i moje.

Wanda Chotomska

.....

O zmroku, gdy ludzie ciągle się jeszcze bawili, białą szatę nałożyła, rozpuściła swe długie włosy i ukradkiem – przez nikogo niezauważona – opuściła zamek. Na trawiasty brzeg Wisły pobiegła i bukiet polnych kwiatów zebrawszy, wianek z nich uplotła i głowę nim ustroiła. Miastu ostatnie, pożegnalne spojrzenie posłała, po czym się w nurt rzeki rzuciła, a ta swe fale nad nią zamknęła.

Ewa Basiura, Krzysztof Zarzycki

.....

Legendami zwyczajowo nazywa się opowieści przekazywane ustnie z pokolenia na pokolenie. Legendy zawierają elementy fantastyczne. Zwykle są związane z historycznymi lub mitycznymi postaciami, zdarzeniami, miejscami. Odwołują się do lokalnych zwyczajów i realiów geograficznych. Ich akcja jest umieszczona w dawnych czasach. Często wyjaśniają powstanie państw, miast albo pochodzenie nazw, obiektów czy obyczajów.

8. Ułóż cztery pytania, na które odpowiedzi znajdują się w definicji legendy.

.....

.....

.....

.....

9. Podaj argument uzasadniający, że tekst *Marcjanki – różki przyjaźni* jest legendą.

.....

.....

.....

10. Wpisz wyraz *legenda* w odpowiednim miejscu schematu na stronie 6.

Wtorek

Wyrazy złożone

data:

Przypomnij sobie

Wyrazy złożone to wyrazy pochodne, które zostały utworzone z dwóch lub trzech wyrazów podstawowych, np.

widzimi się (*widzi+mi+się*).

Wśród wyrazów złożonych wyróżnia się:

- **zrosty** – wyrazy powstałe przez połączenie (*zrośnięcie się*) wyrazów podstawowych bez elementu łączącego, np.

karygodny, rzeczpospolita;

- **złożenia** – wyrazy powstałe przez połączenie wyrazów podstawowych za pomocą formantów: *-o-*, *-i-*, *-y-*, np.

Czarnolas, wiercipięta, męczydusza.

11. Zapisz:

- przynajmniej pięć wyrazów złożonych, które znasz z lekcji matematyki

- nazwy trzech znaków interpunkcyjnych, które są wyrazami złożonymi

12. Spośród podanych wyrazów wybierz te, które można połączyć z wyrazem *pisarz*. Utwórz z nich wyrazy złożone i je zapisz. Następnie zaznacz poprawną odpowiedź.

dramat legenda bajka powieść nowela komedia opowiadanie

..... – są to zrosty/złożenia.

13. Z podanego tekstu wypisz zrosty i złożenia.

Testament

Spadkobiercą czynię mojego czcigodnego przyjaciela, Jana z Białegostoku. Do dziś wspominam nasze jesienne grzybobrania i skoki na spadochronie. Zapisuję mu wszystkie obcojęzyczne wydania moich utworów oraz cały księgozbiór.

Jasnepole, 1 IV 2019 r.

Wierszokleta

złożenia:

zrosty:

14. Zapisz jak najwięcej wyrazów złożonych nazywających elementy znajdujące się na rysunku.

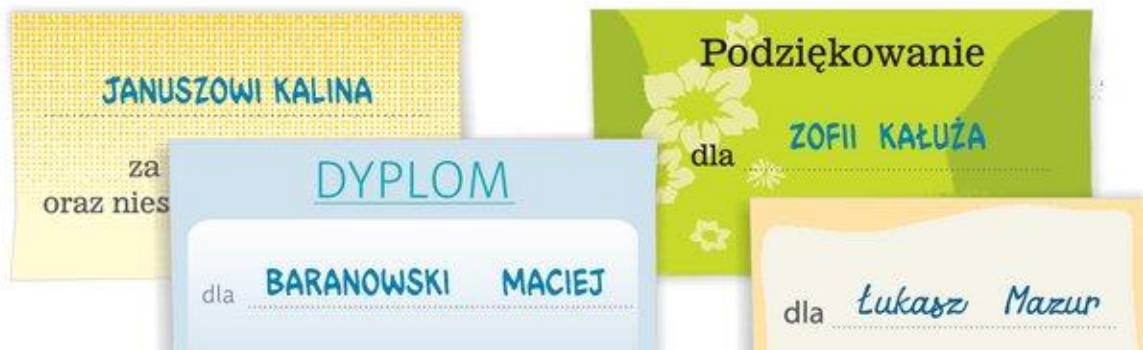

Profesor Jan Miodek: Nazwiska trzeba odmieniać!

– Panie profesorze, dlaczego ludzie nie chcą odmieniać nazwisk?
 – Krąży jakaś fałszywa opinia, że w tekstach oficjalnych nazwisk się nie odmienia. Bo w życiu codziennym, w mowie żywej nie jest źle. Ludzie chodzą do Nowaka, przyglądają się Nowakowi, podchodzą do Widery, Pietraszki i Widerze albo Pietraszce coś dają. Ale jak teraz trzeba temu Nowakowi, Widerze albo Pietraszce dać dyplom, nagle następuje jakieś zdumiewające usztywnienie postaw gramatycznych i dyplom uznania jest „dla Jana Nowak”. [...]

Ale największy kłopot jest w tym, że wiele osób nie życzy sobie odmieniania ich nazwiska. Genialny matematyk i świetny aforysta Hugo Steinhaus powiedział takim, którzy nie życzyli sobie odmieniania ich nazwiska: „Pan jest właścicielem swojego nazwiska tylko w mianowniku liczby pojedynczej. Pozostałymi przypadkami rządzi gramatyka!”. To tak samo, gdybym ja zażyczył sobie, że w telewizji ma być plansza „Był to program pana Miodek”. To jest przecież nonsensowna prośba! Przypominam wszystkim – w języku polskim nazwiska należy odmieniać.

<http://www.nto.pl/magazyn/reportaz/art/4161843,prof-jan-miodek-nazwiska-trzeba-odmieniac,id,t.html>
 (dostęp: 12.07.2017)

15. Popraw błędy w odmianie imion i nazwisk.**16.** Uzupełnij zdania nazwiskami ludzi wybranymi z ramki. Zastosuj odpowiednią formę.

Tadeusz Kościuszko	Karol Wojtyła	Władysław Jagiełło
Jan Matejko	Aleksander Fredro	

16 października mija kolejna rocznica wyboru na papieża.

Czy omawialiście już *Zemstę* ?

Najwyższą władzę podczas powstania z 1794 roku oddano

Na obrazie *Bitwa pod Grunwaldem* można dostrzec króla

Na plastyce mówiliśmy o i jego obrazach historycznych.

data:

List motywacyjny

Czwartek

17. Jaka wakacyjna praca byłaby dla ciebie źródłem satysfakcji? Napisz list motywacyjny do dyrektora firmy, w której się starasz o zatrudnienie.

Pomyśl, zaplanuj, napisz

Po czym poznać dobrze napisany list motywacyjny?

U góry po prawej stronie znajdują się nazwa miejscowości i data.

Po lewej stronie umieszczono imię, nazwisko oraz adres nadawcy.

Nad tekstem zapisano zwrot do odbiorcy listu (np. *Szanowni Państwo*).

We wstępie wyrażono chęć podjęcia pracy i umieszczono nazwę stanowiska, o które ubiega się nadawca listu.

W rozwinięciu znalazły się informacje o wcześniejszych zajęciach, umiejętnościach i zaleceniach autora listu i o korzyściach firmy związanych z jego zatrudnieniem.

Zakończenie zawiera podsumowanie wypowiedzi.

Na końcu zostały umieszczone formuła pożegnalna (np. *Z wyrazami szacunku*) i podpis.

W tekście użyto sformułowań typowych dla polszczyzny oficjalnej (np. *proszę o rozważenie mojej kandydatury, do moich kompetencji należy, proszę o wyznaczenie terminu spotkania, żebym mógł/mogła osobiście przedstawić swoją kandydaturę*).

data:

Juliusz Słowacki, *Balladyna*

Piątek

18. Uzupełnij brakujące słowa w przytoczonym fragmencie *Balladyny*.

Matko, w lesie są

Niechaj idą w las dziewczyny.

Która więcej zbierze,

Tę za żonę pan wybierze.

19. Podkreśl wyrazy, które opisują osobowość Balladyny.

empatyczna	dwulicowa	altruistka	zeterminowana	obłudna
taktowna	okrutna	opanowana	wielkoduszna	prostolinijna

20. a) Które postaci z *Balladyny* zostały przedstawione na ilustracjach? Podpisz każdą z nich.

b) Obok każdego cytatu wpisz literę odpowiadającą postaci, o której mówi tekst.

1) *Córka kazała wypędzić z podwórza
Mnie, starą matkę, na wichry i deszcze,
W noc i w pioruny, i w burzę, i jeszcze
Głodną kazała. Niech jej Pan Bóg Stwórca
Przebaczy! – Głodną wypędzić z podwórca,
Do lasu... Wiatr mnie poniosł za łachmany,
Piorun wypalił oczy.* ☐

2) *Ach, cóż to za panna?
Ma twarz, nogi, żołądek – lecz coś niby szklanna.
Co za dziwne stworzenie z mgły i galarety!* ☐

3) *Jestem, jak mówią, ojca wizerunek czysty,
Bo lubię stary miodek i kocham gorzonę⁴* ☐

4) *Ja... Król Popiel trzeci...* ☐

5) *Na niebie
Jest Bóg... zapomnę, że jest, będę żyła,
Jakby nie było Boga.* ☐

⁴ Gorzonna – wódka.

21. Uzupełnij tabelę.

	Jaki był motyw postępowania Balladyny?
	Chciała opuścić ubogą chatę i zostać żoną grafa.
Gralon	
Grabiec	
	Zamierzała się pozbyć człowieka, który wiedział o zamordowaniu przez nią siostry.
Kirkor	
Kostryn	
Wdowa	

22. Czy zgadzasz się ze słowami Adama Mickiewicza: *Nie masz zbrodni bez kary?* Sformułuj argument, odwołując się do treści *Balladyny*.

.....

.....

.....

23. Uzupełnij schemat przedstawiający dwa znaczenia wyrazu *tragedia*.24. Wpisz wyraz *tragedia* w odpowiednim miejscu schematu na stronie 6.

✦ 25. Wybierz temat i wykonaj polecenie.

1) Zaprojektuj pierwszą stronę gazety „Wiadomości Nadgoplańskie”. Umieść w niej informacje o wydarzeniach przedstawionych w lekturze (np. zniknięcie Aliny, zamążpójście Balladyny, przemiana Grabca w króla dzwonkowego).

2) *Jaki wybór trudny!*

Starsza jak śniegi – u tej warkocz cudny.

Kirkor w chacie Wdowy stanął przed trudnym wyborem. Wyobraź sobie, że Kirkor żyje współcześnie i ma podobny problem. Zredaguj opis przeżyć pokazujący jego rozterki.

TYDZIEŃ 18

W POLSCE

W tym tygodniu poćwiczysz:

- nazywanie różnic między mową a pismem,
- poprawne akcentowanie wyrazów,
- redagowanie wywiadu.

Przypomnisz sobie również lekturę – *Kamienie na szaniec* Aleksandra Kamińskiego.

Poniedziałek

Praca z tekstem

data:

SPÓSÓB NA DŹDŻOWNICĘ

Ze Steffenem Möllerem¹ rozmawiają Anna Stańczyk i Tomasz Głogowski

Wierzyć się nie chce, że rodowity Niemiec zakochał się w języku polskim. Słyszał Pan, że to jeden z siedmiu najtrudniejszych języków świata?

Uwielbiam go. Pierwszy raz zetknąłem się z nim na kempingu we Florencji. Przyśiadłem się do ogniska. Młodzi ludzie rozmawiali ze mną po angielsku, a między sobą w jakimś dziwnym języku. Czasami słyszałem znajome „tag”, po niemiecku „dzień”. Myślałem, że rozmawiają o pogodzie. Okazało się, że to było „tak”.

Jakie było pierwsze polskie słowo, którego się Pan nauczył?

Jechałem pociągiem z Berlina do Krakowa. Przez dziewięć godzin podróży zajmowały mnie dwa słowa: „ha-mu-lec bezpieczeństwa”. Do dziś śmieję się, że uczyłem się ich tak: hamu-poznać, lec-katowice, bezpieczeństwa-kraków.

Czy my rzeczywiście tak szeleścimy?

Nauczyłem się fajnego wiersza: „Słyszysz, szeleści szary szelest, szybko po szymbach też się ściele, skacze jak sprytny chrząszcz po sufitach, szsz... jeszcze chce

¹ Steffen Möller – czyt. sztefen myler.

syczeć, szelest nie syczy, tylko szeleści, szelest w szeleści musi się zmieścić, więc szuka, szuka wzdłuż i wszerz, co by tu trzeba jeszcze zjeść”. Język polski jest trudny, ale przynajmniej podstawowe znaki mamy takie same. Oprócz „ś”, „ć” i im podobnych. Na początku myślałem, że każdą literę z kreską czyta się jak „ó”. Mówiłem więc „hamulec bezpieczeóstwa”. Po dwóch kursach języka polskiego (każdy po dwa tygodnie) nie byłem w stanie ułożyć zdania. Wykańczała mnie nieustanna odmiana rzeczowników, liczebników, przymiotników [...].

W jakie pułapki językowe wpadł Pan po przyjeździe do Polski?

Kiedy pierwszy raz byłem w Krakowie, zobaczyłem pomnik na rynku. Rozczochrane włosy (rozmemłane) i napis: „Adamowi Mickiewiczowi naród”. Nie znałem tego gościa, ale obok stał Amerykanin, więc zapytałem, czy zna człowieka na pomniku. Turysta zaczął wertować przewodnik: Adam Michnik, Adam Małysz, Adam Mickiewicz... Może Mickiewiczowi to jakiś kuzyn tego poety? Dopiero po kursie dowiedziałem się, że ten kuzyn to celownik – Adamowi Mickiewiczowi. Bo w polskim jest takie świństwo jak odmiana imion własnych. W żadnym języku, który znam, nie odmienia się ich. Dlatego kiedyś powiedziałem do taksówkarza: „Mój kolega mieszka na Bemie”. A okazało się, że na Bema. Ciężko się w tym połapać. [...]

My, Polacy, czasem sami sobie nie radzimy z naszym językiem. Zdarza się Panu nas poprawiać?

Mam nauczycielski temperament. Lubię poprawiać, wychowywać, wymądrzać się. Zapisałem sobie niedawno, że parę osób mówiło „umią”, zamiast „umieją”, „poszłem” zamiast „poszedłem”. To dla mnie największa frajda poprawić Polaka. [...]

Byłby Pan dobrym nauczycielem języka polskiego?

To moje największe marzenie. Strasznie chciałbym pewnego dnia wrócić do Niemiec, najlepiej do Wuppertalu, i błysnąć tam swoim polskim. Mam słabe szanse, bo właściwie wszędzie są polscy native speakerzy². Uważam, że lepiej bym uczył niż oni, przynajmniej początkujących, bo więcej wiem o tym języku. Kiedyś byłem na uniwersytecie w Heidelbergu³ na kursie języka polskiego. Polska nauczycielka była zbyt łagodna. Cieszyła się, że w ogóle ktoś mówi. Omawiała ze studentami Herberta⁴ po niemiecku! Ja bym ich katował. Powtórz, chłopie: źdźbło! I teraz: gwóźdź. I jeszcze: dżdżownica. Schneller, schneller!⁵

„Duży Format”, 8.12.2003 [fragmenty]

² Native speaker – człowiek, który od urodzenia mówi w danym języku.

³ Heidelberg – czyt. hajdelberg.

⁴ Zbigniew Herbert – wybitny polski poeta.

⁵ Schneller [czyt. szneler] – szybciej.

1. Uzupełnij zdania. Wybierz właściwe odpowiedzi spośród podanych.

1) Steffen Möller uważa język polski za A/B i C/D.

A. łatwy. C. darzy go sympatią.

B. trudny. D. krytykuje.

2) Pierwsza rozmowa Steffena Möllera z Polakami odbyła się w języku

A. polskim. B. angielskim. C. niemieckim.

3) W wierszyku cytowanym przez Steffena Möllera występuje najwięcej

A. wyrazów dźwiękonaśladowczych.

B. porównań.

C. przenośni.

D. epitetów.

4) Steffena Möllera „wykańczała” odmiana wyrazów przez

A. tryby. B. osoby. C. czasy. D. przypadki.

5) Funkcją tytułu w tekście *Sposób na dżdżownicę* jest przede wszystkim

A. przyciągnięcie uwagi czytelnika.

B. poinformowanie o treści rozmowy.

C. oddziaływanie na emocje odbiorcy.

D. zbudowanie odpowiedniego nastroju.

2. Oceń prawdziwość poniższych stwierdzeń. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, lub F – jeśli jest fałszywe.

W języku polskim i niemieckim istnieją słowa o podobnym brzmieniu, ale różnym znaczeniu.	P	F
Steffen Möller lubi zwracać uwagę naszym rodakom na popełniane błędy językowe.	P	F
Steffen Möller nisko ocenia swoją wiedzę o języku polskim.	P	F

3. Dokończ zdanie. Więcej niż jedna odpowiedź może być poprawna.

Jednym z tematów wywiadu są trudności, jakie sprawia cudzoziemcom język polski. Steffen Möller podaje przykłady trudności związanych z

A. wymową. C. tworzeniem wyrazów. E. budowaniem zdań.

B. pisownią. D. odmianą wyrazów. F. ortografią.

4. Napisz, do którego słownika należy zajrzeć, by sprawdzić, która z form jest poprawna – *poszłem* czy *poszedłem*.

data: Różnice między pisownią a wymową

Wtorek

 Przypomnij sobie

Głoski dzielą się na **dźwięczne** i **bezdźwięczne**. Przy wymawianiu głosek dźwięcznych drgają wiązadła głosowe znajdujące się w krtani. Przy wymawianiu głosek bezdźwięcznych wiązadła się nie poruszają.

Głoski dźwięczne – b, d, dz, dź (dzi), dż, g, w, z, ż, ź (rz), j, l, ł, m, n, ń oraz wszystkie samogłoski a, q, e, ę, i, o, u (ó), y.

Głoski bezdźwięczne – p, t, c, ć (ci), cz, k, f, s, ś (si), sz, h (ch).

W niektórych wyrazach występują różnice między pisownią a wymową. Mogą polegać na:

- **ubezdźwięcznieniu** głoski – spółgłoska dźwięczna traci dźwięczność pod wpływem sąsiadującej spółgłoski bezdźwięcznej, np. *twardy* [wym. tfardy] (w → f pod wpływem t), *wtedy* [wym. ftedy] (w → f pod wpływem t).
Zjawisko to zachodzi również na końcu wyrazów, np. *chleb* [wym. chlep] (b → p);
- **udźwięcznieniu** głoski – spółgłoska bezdźwięczna staje się dźwięczna pod wpływem sąsiadującej spółgłoski dźwięcznej, np. *jakby* [wym. jagby] (k → g pod wpływem b);
- **uproszczeniu grupy spółgłoskowej** – w zbitce kilku spółgłosek niektóre z nich są opuszczane w wymowie potocznej, np. *pomyślny* (śln → śn).

Uwaga. W udźwięcznieniach, ubezdźwięcznieniach oraz uproszczeniach grup spółgłoskowych biorą udział tylko spółgłoski.

5. Przeczytaj głośno wyrazy i znajdź różnice między pisownią (litery) a wymową (głoski). Zapisz swoje spostrzeżenia według wzoru.

Wzór: przewodnik
(rz → sz)

przygoda

wczasy

odkryty

babcia

gryźć

bezpieczny

iśćcie

zasadka

ważka

6. Zapisz pięć wyrazów, w których wymowie ostatnia głoska traci dźwięczność (zachodzi ubezdźwięcznienie na końcu wyrazu).

7. Przeczytaj głośno wyrazy i zaznacz w nich upodobnienia według wzoru.

Wzór: krzak (rz → sz) ubezdzwięcznienie

wtorek

słabszy

krzesło

kwiat

choćby

kładka

liczba

prośba

8. Podkreśl wyrazy, w których wymowie zachodzi uproszczenie grupy spółgłoskowej.

krakowski

margaryna

przygnieciony

jabłko

czarny

jedenaście

przyszedł

dotrzymali

rybołówstwo

republika

Środa

Poprawne akcentowanie wyrazów w języku polskim

Przypomnij sobie

W języku polskim **akcent** najczęściej pada na **drugą sylabę** od końca, np. za-**baw**-ka, **książ**-ka.

Wyjątkami są wyrazy, w których akcent pada na **trzecią sylabę** od końca:

- wyrazy obcego pochodzenia zakończone na -yka, -ika, np. **lo-gi**-ka, **e-ty**-ka;
- liczebniki zakończone na -sta, -set, np. **czte-ry**-sta, **sze-ściu**-set;
- niektóre formy czasowników:
 - w 1. i 2. os. liczby mnogiej czasu przeszłego, np. czy-**ta**-li-śmy, czy-**ta**-li-ście,
 - w 1., 2., 3. os. liczby pojedynczej i 3. os. liczby mnogiej trybu przypuszczającego, np. czy-**ta**-li-by.

W czasownikach w 1. i 2. os. liczby mnogiej trybu przypuszczającego akcent pada na **czwartą sylabę** od końca, np. czy-**ta**-li-by-śmy, czy-**ta**-li-by-ście.

9. Zapisz nazwy pięciu przedmiotów szkolnych, w których akcent pada na trzecią sylabę od końca.

.....

.....

.....

10. Zapisz słownie podane liczebniki. W każdym zapisanym wyrazie zaznacz sylabę akcentowaną. Poprawnie przeczytaj te wyrazy.

800 900

11. Przeanalizuj fragment odmiany czasownika *umieć*. Podkreśl sylaby akcentowane.

czas przeszły

liczba pojedyncza

1. (ja) u-mia-łem

2. (ty) u-mia-łeś

3. (on) u-miał

liczba mnoga

1. (my) u-mie-liś-my

2. (wy) u-mie-liś-cie

3. (oni) u-mie-li

tryb przypuszczający

liczba pojedyncza

1. (ja) u-miał-bym

2. (ty) u-miał-bys

3. (on) u-miał-by

liczba mnoga

1. (my) u-mie-li-byś-my

2. (wy) u-mie-li-byś-cie

3. (oni) u-mie-li-by

12. Od czasownika *pójść* utwórz dowolną formę, w której akcent pada na:

– drugą sylabę od końca

– trzecią sylabę od końca

– czwartą sylabę od końca

data:

Wywiad

Czwartek

13. Napisz wywiad z wybranym bohaterem filmu lub gry komputerowej. Wywiad powinien zawierać przynajmniej pięć pytań i tyle samo odpowiedzi.

Pomyśl, zaplanuj, napisz

Po czym poznać dobrze napisany wywiad?

Tekst ma atrakcyjny tytuł oraz podtytuł informujący, kto z kim rozmawia⁶.

Pytania i odpowiedzi są oddzielone graficznie (np. różnymi kolorami lub za pomocą myślników).

Odpowiedzi są rozbudowane, znacznie dłuższe od pytań.

Pytania i odpowiedzi układają się w logiczny ciąg, nie ma w nich chaosu.

W zakończeniu znajduje się podziękowanie za rozmowę.

⁶ W niektórych wywiadach informacja o rozmówcach znajduje się pod tekstem.

14. Na podstawie podanych informacji i zdjęć rozpoznaj bohaterów *Kamieni na szaniec*. Podpisz notatki pseudonimami bohaterów.

Najlepszy uczeń w klasie. Wykorzystywał swój talent techniczny i plastyczny w akcjach małego sabotażu. Został aresztowany i osadzony na Pawiaku. Mimo że był katowany przez gestapo w celu uzyskania informacji, nie zdradził przyjaciół.

Najwyższy z trójki przyjaciół, czasem nazywany Glizdą. Jego najsłynniejsza akcja polegała na zdjęciu niemieckiej płyty zakrywającej polski napis na pomniku Mikołaja Kopernika. Zginął od postrzału po akcji pod Arsenalem.

Świetny dowódca i organizator. Zginął jako ostatni z przyjaciół, a stało się to podczas ataku na posterunek niemieckiej żandarmerii w Sieczkach. Na podstawie jego pamiętnika powstały *Kamienie na szaniec*.

15. Na podstawie zdjęcia, lektury i własnej wiedzy wypisz w punktach pięć akcji małego sabotażu.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

16. Napisz, o jakiej słynnej akcji dywersyjnej przeprowadzonej w Warszawie informuje obwieszczenie. Co było jej celem?

Biuletyn Informacyjny

Warszawa, 15 kwietnia 1943 r.

Bilans akcji bojowej, przeprowadzonej w dniu 26 III na ulicy Bielańskiej, wynosi:

- uwolniono 25 więźniów, z czego jeden, skatowany na ulicy Szucha, zmarł po uwolnieniu;
- straty własne: 2 rannych;
- straty nieprzyjaciela: zabici – 1 ofi-

cer SS, 4 funkcjonariuszy Gestapo; ranni – 2 agentów cywilnych, 2 policjantów granatowych;

- zdobyto 1 samochód i 4 pistolety, zniszczono samochód więzienny.

Akcja została przeprowadzona zgodnie z planem i w sposób brawurowy.

8 IV 1943

.....

.....

.....

.....

- ✦ 17. Wybierz jedno z zadań i wykonaj polecenie.

1) Gdyby w czasie drugiej wojny światowej istniały portale społecznościowe, być może bohaterowie *Kamieni na szaniec* mieliby swoje profile (dostępne tylko dla przyjaciół). Zaprojektuj profil jednego z nich.

2) Jak być dobrym Polakiem współcześnie? Napisz pięć przykazań Polaka, który zasługuje na podziw.

TYDZIEŃ 19

Z ZAGRANICY DO KRAJU

W tym tygodniu poćwiczysz:

- rozpoznawanie słownictwa różniącego się od słownictwa ogólnopolskiego (zapożyczenia, archaizmy, wyrazy gwarowe i środowiskowe),
- poprawne stosowanie wyrazów zapożyczonych,
- redagowanie życiorysu,
- rozpoznawanie porównania homeryckiego,
- znajomość cech epopei jako gatunku literackiego.

Przypomnisz sobie również lekturę – *Pana Tadeusza* Adama Mickiewicza.

Poniedziałek

Praca z tekstem

data:

DAR DIABŁA

Trudno sobie dziś wyobrazić kuchnię polską bez ziemniaków. Podobnie kuchnię niemiecką, rosyjską, czeską, a nawet belgijską, w której królują najlepsze w świecie frytki. A przecież parę wieków temu, gdy kartofle, dzięki hiszpańskim podbojom w Ameryce, dotarły do Europy, mieszkańcy naszego kontynentu bronili się, jak mogli, przed jedzeniem tych rosnących pod ziemią owoców szatana. Siłą i podstępem wprowadzano je we wszystkich niemal krajach Starego Kontynentu¹. [...]

Pod koniec XVI w. *patata* – jak i wiele innych produktów zza oceanu – trafiły do Hiszpanii. Nie wzbudziły jednak zachwytu ani na dworze królewskim, ani w domach szlachty, ani mieszczan. Pierwszy transport bulw kupiono więc za niewielkie pieniądze dla szpitala nędzarzy w Sewilli.

¹ Stary Kontynent – Europa.

We Włoszech początkowo mylono je z truflami. Stąd nazwa „tartufel” (tak w archaicznym języku włoskim nazywano owe drogocenne grzyby). Niemcy zaś tę nazwę zniemczyli i tak powstała dzisiejsza nazwa „kartofel”. Również oni karmili kartoflami ubogich w przytułkach oraz osadzonych w więzieniach.

Francuzi także nie chcieli jeść kartofli. Uważano je za rośliny szkodliwe, wywołujące gorączkę. Anne-Robert Jacques de l'Aulne Turgot², minister finansów Ludwika XVI, twórca teorii wolnej konkurencji, rozdawał włościanom³ i proboszczom sadzonki kartofli. Później zaś domagał się posiłków z nich zrobionych, przejeżdżając przez obdarowane regiony. Nie na wiele się to zdało.

Lepszy pomysł miał przyjaciel Turgota, aptekarz i agronom⁴ Antoine Augustin Parmentier⁵. Pracował jako pomocnik aptekarza i w tej roli jako 20-latek znalazł się na froncie wojny siedmioletniej⁶. Tak się nieszczęśliwie dla niego zdarzyło, że trafił do niewoli. Siedząc w niemieckim więzieniu, przeżył właśnie dzięki kartoflom. Po powrocie do Francji Parmentier stał się gorącym propagatorem tej egzotycznej rośliny. Gdy został aptekarzem w przytułku dla inwalidów wojennych w Paryżu, słynnym Hôtel des Invalides⁷, postarał się, by podstawą wyżywienia pensjonariuszy stały się „jabłka ziemne”.

Ukoronowaniem działalności aptekarza było uczestnictwo w przyjęciu w Wersalu, na którym mógł wręczyć Ludwikowi XVI prezent. Parmentier przyniósł bukiet kwiatów ukochanej rośliny. Król, słysząc wcześniej o pasji farmaceuty, przyjął bukiet z podziękowaniem. Jeden kwiat przypiął do sukni królowej Marii Antoniny, a drugi umocował w swojej butonierce⁸.

Na kolejnych balach w najlepszych paryskich domach ludzie, którzy chcieli uchodzić za elitę, pokazywali się z przypiętymi kwiatami kartofli. [...]

Dzięki królewskiej protekcji Antoine Augustin Parmentier otrzymał spory kawał ziemi, obsadził go kartoflami i... pilnie strzegł, wzbudzając wielkie zaciekawienie chłopów. W nocy straży nie było, pojawiali się natomiast chętni do podkradania sadzonek, co sprawiało ukrytą radość właścicielowi hodowli. Tak kartofle trafiły na francuskie pola, a później stoły. Do Polski przybyły dzięki królowi Janowi III Sobieskiemu. Przywiózł je po wiedeńskiej wyprawie.

² Anne-Robert Jacques de l'Aulne Turgot – czyt. an rober żak deloln turgo.

³ Włościanin – chłop, wieśniak.

⁴ Agronom – osoba zarządzająca gospodarstwem rolnym, znająca się na rolnictwie.

⁵ Antoine Augustin Parmentier – czyt. antuan ogistin parmatje.

⁶ Wojna siedmioletnia toczyła się latach 1756–1763 między wieloma państwami europejskimi, w tym Francją, na terenie Europy, Ameryki Północnej, Indii i Wysp Karaibskich. Jej przyczyną to przede wszystkim walka o kolonie i uzyskanie dominacji w świecie.

⁷ Hôtel des Invalides – czyt. otel dezawalid.

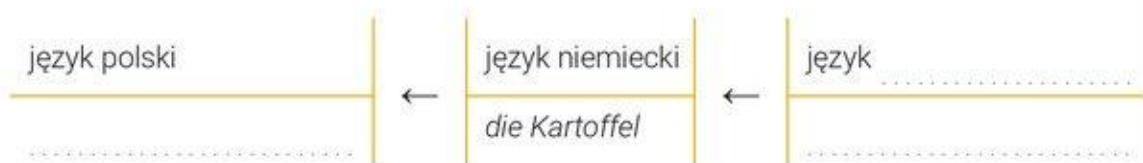
⁸ Butonierka – niewielka kieszka w marynarce, znajdująca się na wysokości piersi.

Jabłka ziemne – tej nazwy używał Jędrzej Kitowicz w swej księdze „Opis obyczajów za panowania Augusta III” – dostał polski król od cesarza Leopolda I. Ten hodował kartofle w swych wiedeńskich ogrodach.

W Warszawie królewski ogrodnik Łuba zaczął uprawę kartofli na polach Nowolipek. Dostarczał je na królewski stół do Wilanowa i do kuchni magnackich. Jak wszędzie, tak i w Polsce, początkowo do kartofli podchodzono ze strachem. Powód był zawsze ten sam: rosły pod ziemią i diabeł mógł w tym maczać swój ogon.

Piotr Adamczewski, *Dar diabła*, „Polityka” 2011, nr 5, s. 82

1. Podaj synonim polskiego wyrazu *ziemniak* i uzupełnij informacje dotyczące jego pochodzenia.

2. Oceń prawdziwość poniższych stwierdzeń. Zaznacz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Sądzono, że spożywanie ziemniaków jest przyczyną choroby.	P	F
2.	Ziemniaki miały wysoką cenę.	P	F
3.	Ziemniaki budziły obawę w związku z tym, że rosły pod ziemią.	P	F

3. Dokończ zdania. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

1) Początkowa niechęć mieszkańców Europy do ziemniaków była wywołana przez

- A. niewielką wartość odżywczą bulw. C. uprzedzenie do osób ozdabiających się kwiatami kartofli.
B. ówczesne przekonania. D. zagraniczne pochodzenie rośliny.

2) Najskuteczniejszym sposobem rozpowszechniania ziemniaków jako warzywa jadalnego okazało się

- A. zarządzenie odgórne. C. podarowanie królowi kwiatów rośliny.
B. zastosowanie fortelu. D. karmienie nimi osadzonych w więzieniach.

3) Do Polski ziemniaki trafiły w wieku

- A. XVI. C. XVIII.
B. XVII. D. XIX.

4) Tematykę całego tekstu najlepiej określa sformułowanie:

- A. Sprowadzenie ziemniaków do Polski.
- B. Ziemniaki na stołach władców Europy.
- C. Określenia ziemniaka w językach europejskich.
- D. Historia popularyzacji ziemniaków na Starym Kontynencie.

5) W ostatnim zdaniu tekstu autor przekształcił związek frazeologiczny, w którym na stałe występuje wyraz

A. palce.	C. ręce.
B. serce.	D. nogi.

6) *Dar diabła* ma najwięcej cech tekstu

A. publicystycznego.	C. popularnonaukowego.
B. naukowego.	D. literackiego.

4. Podaj regułę ortograficzną, zgodnie z którą zapisano w tekście wyrazy: *niemiecka, rosyjska, wiedeńska*.

data: Zróznicowanie języka polskiego

Wtorek

Przypomnij sobie

Język polski nie jest jednolity. Występują w nim odmiany regionalne i środowiskowe.

Różnice geograficzne

Do odmian regionalnych należą **gwary** i **dialekty**, które różnią się od siebie m.in. słownictwem i wymową, np. na ziemniaki na Podhalu mówi się *grule*, w Wielkopolsce – *pyry*, na Pomorzu – *bulwy*, na Śląsku – *knule*.

Różnice środowiskowe

Ludzie wykonujący ten sam zawód (np. policjanci) lub należący do tej samej grupy (uczniowie, myśliwi) posługują się charakterystycznym dla siebie słownictwem, np. *kogut* (sygnaлизатор pojazdu uprzywilejowanego), *udawać się na miejsce zdarzenia*, *bez kitu* (naprawdę), *darzbór* (myśliwskie pozdrowienie). Taką odmianę języka nazywamy **gwarą środowiskową**.

Różnice wynikające z upływu czasu

Niektóre elementy języka wychodzą z użycia – nazywamy je **archaizmami**, np. *lico* (twarz), *białogłowa* (kobieta), *zażrzeć* (zazdrościć).

Przypomnij sobie

Do języka polskiego wchodzi **neologizmy**, czyli nowe wyrazy. Mogą to być **zapożyczenia** z innych języków, np. *smarfton*, *selfie*, *mem*, *lajkować*. Nowe wyrazy bywają też tworzone, np. *wpłatomat*, *dresiarz*, lub powstają przez zmianę znaczenia, np. *komórka*, *małpa*.

Kolega został managerem. Sam tak zdecydował. Mógł zostać chiefem, developerem, szeregowym staffem, a nawet personal staffem. Odwiedziłem go w miejscu pracy. Nazywało się ono „Restaurant Focus”. Wszedłem do środka. Z krzesła podniósł się kwadratowy watchman. Zapytałem o managera Johna D. Watchman uśmiechnął się ze zrozumieniem i zawołał w kierunku baru: „Stefka, a kopsnij się ino po Jaśka i powiedz mu, że przyszedł jakiś Amerykanin”.

Mirosław Prandota, *Polacy nie gęsi... oh yeah! Wow!*

5. Podkreśl jednym kolorem słownictwo gwarowe, a drugim – zapożyczone.
6. Napisz, jaki efekt osiągnął autor przytoczonego tekstu dzięki zestawieniu słownictwa gwarowego z wyrazami zapożyczonymi.

.....

.....

7. Przeczytaj tekst i wypisz wyrazy gwarowe o podanym znaczeniu.

Wodzicka Morskiego Oka zabełtała we łbie ni jednemu. Na Podhalu godajom bojki o skarbie zatopionym we wodzie. Jedni o zbójnickiej skrzyni ze złotymi dukatami. Inksi o skatule z perłami, co jom miał wenecki kupiec, co to jakimsik cudem przyjechał od Tatrów. Jesce inksi o odlanej z mosiondza głowie cysorza austriackiego Franciszka Józefa. Krzysztof tyż doł się porwoć tajności i maślonymi ockami pozieroł w wodzicke.

– Odnajdę ten skarb – przysiongał se.

Z kamratami – leśnikami Tatrzeńskiego Parku Narodowego – wzięli sie do nurkowania. Wyciongli już kilka setek kilogramów dutków praśnientych na pamiontecke bez ceprów. I calućkie tony śmieci.

Bartłomiej Kuraś, *Jako wynalozłem trzecie koło*

patrzył –

przyjaciółmi, kolegami –

pieniędzy –

wrzuconych –

Szmata w budzie

Na głupio puszczonego gola najczęściej mówi się szmata. Czasem klocek, farfocel albo babol. Każdy bramkarz ma do zapisania swoje konto szmat. To taki niechciany bagaż, który dostaje się na początku kariery.

Marcin Piątek, *Szmata w budzie*, „Polityka”

8. Zapisz tytuł tekstu w języku ogólnonarodowym.

9. Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Do tej samej odmiany środowiskowej języka, która występuje w tekście *Szmata w budzie*, należą wyrazy:

- A. korner, podyktować jedenastkę, spalony.
B. pała, angol, gegra, wagsy.

10. Spośród zapisanych na ilustracji wyrazów wybierz cztery i wyjaśnij ich dawne znaczenie.

11. Przeczytaj pytanie i zaznacz odpowiedź.

W którym z wymienionych utworów literackich znajdziesz najwięcej archaizmów?

- A. Jan Kochanowski, *Treny*.
- B. Aleksander Kamiński, *Kamienie na szaniec*.
- C. Clive Staples Lewis, *Opowieści z Narnii*.
- D. Antoine de Saint-Exupéry, *Mały Księżę*.

Środa

Poprawne stosowanie wyrazów zapożyczonych

Przypomnij sobie

Wyrazy zapożyczone są potrzebne, jeśli nazywają nowe przedmioty i zjawiska, dla których nie istnieje nazwa w języku polskim (np. *komputer*, *modem*, *fitness*, *windsurfing*, *blog*). Nie należy używać wyrazów zapożyczonych, jeśli można je zastąpić polskim odpowiednikiem.

Niektóre wyrazy zapożyczone zapisujemy **zgodnie z polską wymową** (np. *menedżer*, *koktajl*), a inne zachowały **pisownię oryginalną** (np. *escape room*, *weekend*). Pisownię i poprawne użycie wyrazów zapożyczonych należy sprawdzać w słownikach i internetowych poradniach językowych.

12. Zastąp zbędne zapożyczenia ich polskimi odpowiednikami.

13. Na podstawie informacji zawartych w tekście uzupełnij tabelę, wpisując do niej podane wyrazy zapożyczone.

Zapożyczenia dawniej i dziś

W polszczyźnie jest wiele wyrazów, które zostały przejęte z innych języków. Dzieje zapożyczeń pozostają w ścisłym związku z historią naszego kraju. Po przyjęciu przez Polskę chrześcijaństwa w naszym języku pojawiło się dużo wyrazów związanych z religią. Zostały przejęte z łaciny za pośrednictwem języka czeskiego.

W czasie zakładania miast i wsi przez osadników niemieckich, czyli w wieku XIII, zapożyliśmy od zachodnich sąsiadów wiele słów związanych z budownictwem, rzemiosłem i organizacją osad. W wieku XVI, w czasie panowania królowej Bony, w polszczyźnie nasiliły się wpływy włoskie. Żonie Zygmunta Starego zawdzięczamy między innymi sprowadzenie do Polski nieznanych dotąd warzyw, których nazwy przyjęły się w naszym języku. Francuszczyzna zaczęła wywierać wpływ na język polski w XVII wieku. Najwięcej zapożyczonych słów dotyczyło życia dworskiego. Nasilenie wpływów angielskich datuje się od XIX wieku. Początkowo słownictwo przejęte z tego języka było związane przede wszystkim ze sportem. Od XX wieku, w związku z rozwojem nowoczesnych technologii, nasz język został wzbogacony o wiele wyrazów, również angielskiego pochodzenia.

kościół	sałata	kapusta	komputer	kalarepa	mecz	ołtarz	ratusz
krzyż	aut	majster	kalafior	sołtys	msza	slalom	boks
łacińskie	niemieckie	włoskie	angielskie				

14. Zapisz po pięć wyrazów zapożyczonych. Pisownię każdego wyrazu sprawdź w słowniku.

1) Wyrazy zapisywane zgodnie z polską wymową:

.....

.....

2) Wyrazy zapisywane zgodnie z oryginalną ortografią:

.....

.....

15. Ułóż tekst dyktanda, w którym użyjesz jak najwięcej wyrazów zapożyczonych. Tekst powinien się składać przynajmniej z pięciu zdań.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Czwartek Życiorys

 16. Wyobraź sobie swoją przyszłość za dwadzieścia lat i na tej podstawie napisz życiorys. Możesz wykorzystać CV napisane w 13. tygodniu *Kalendarza ósmoklasisty*.

Pomyśl, zaplanuj, napisz

Po czym poznać dobrze napisany życiorys?

U góry po prawej stronie znajdują się nazwa miejscowości i data, a po lewej – dane osoby piszącej (imię, nazwisko, adres).

Poniżej zapisano nagłówek: Życiorys.

W tekście głównym znajdują się informacje o:

- dacie i miejscu urodzenia,
- rodzicach (imiona, nazwiska, zawody),
- przebiegu edukacji zgodnie z chronologią,
- przebiegu pracy zawodowej i osiągnięciach zawodowych,
- rodzinie (związek małżeński, dzieci),
- planach na przyszłość.

Życiorys został podpisany odręcznie.

W tekście znajduje się słownictwo typowe dla stylu urzędowego, np. *w roku ... rozpocząłem/rozpoczęłam edukację w..., następnie kontynuowałem naukę w..., wstąpiłem/wstąpiłam w związek małżeński, podjąłem/podjęłam pracę w zawodzie, zostałem/zostałam zatrudniony/zatrudniona*.

data: Adam Mickiewicz, *Pan Tadeusz*

Piątek

17. Pod każdym cytatem z *Pana Tadeusza* napisz, której postaci dotyczy.

[...] chociaż liczył lat blisko dwadzieście
 I od dzieciństwa mieszkał w Wilnie, wielkim mieście,
 [...] się od przodków swoich nie odrodził:
 Dobrze na koniu jeździł, pieszo dzielnie chodził,
 Tępy nie był, lecz mało w naukach postąpił,
 Choć stryj na wychowanie niczego nie skąpił.

[...] z opuszczonym ku ziemi wejrzeniem,
 Zapłoniwszy się, gości witała dygnieniem
 (Od Telimeny pięknie dygać wyuczona).
 Miała wianek na głowie jako narzeczona [...].

Między szlachtą był jeden wielki paliwoda,
 Kłótnik, [...], zwany Wojewoda
 Przez żart; w istocie wiele znaczył w województwie,
 Bo rodzinę Sopliców miał jakby w dowództwie
 I trzystu ich kreskami rządził wedle woli,
 Choć sam nic nie posiadał prócz kawałka roli,
 Szabli, i wielkich wąsów od ucha do ucha.
 Owoż pan Stolnik nieraz wzywał tego zucha
 I uguszczał w pałacu, zwłaszcza w czas sejmików [...].

[...] mnich ten nie zawsze w kapturze
 Chodził i nie w klasztorzym zestarzał się murze.
 Miał on nad prawym uchem, nieco wyżej skroni,
 Bliznę wyciętej skóry na szerokość dłoni
 I w brodzie ślad niedawny lancy lub postrzału;
 Ran tych nie dostał pewnie przy czytaniu mszału.

Szlachcic to był, służący dawnych zamku panów,
 Pozostały ostatni z Horeszki dworzanów;
 Starzec wysoki, siwy, twarz miał czerstwą, zdrową,
 Marszczkami pooraną, posępną, surową.

18. Nadaj tytuły ilustracjom, odwołując się do wydarzeń ukazanych w *Panu Tadeuszu*.

1

2

3

4

19. Popraw błędy w przytoczonych zdaniach.

Horeszko odmówił Soplicy swej ręki.

Jacek, dowiedziawszy się o ślubie Ewy, popełnił samobójstwo, zabijając Stolnika.

Pod habitem Soplica prowadził tajną działalność.

Tadeusz uwłaszczył chłopów i dał im ziemię wraz z Zosią.

Humor zeszytów szkolnych, wybór Krystyna Gałkiewicz

 Przypomnij sobie

Porównanie homeryckie – porównanie, w którym drugi człon jest rozbudowany i tworzy samodzielny opis.

20. a) W porównaniu homeryckim zaznacz różnymi kolorami jego dwie części.

Czyż nie piękniejsza nasza pocziwa brzezina,
Która jako wieśniaczka, kiedy płacze syna,
Lub wdowa męża, ręce załamie, roztoczy
Po ramionach do ziemi strumienie warkoczy!

Adam Mickiewicz, *Pan Tadeusz*

b) Napisz, co z czym zostało zestawione w przytoczonym porównaniu.

.....

.....

21. Uzupełnij luki w poniższym tekście.

Jaka jestem? – autoprezentacja epopei

Jestem jednym z najstarszych gatunków literackich. Mój wiek liczy się już w tysiącach lat – powstałam w epoce zwanej Moje słynne reprezentantki to *Iliada* i *Odyseja* greckiego poety Homera. Coś mi się wydaje, że współcześnie nie jestem już tak popularna, od kiedy zastąpiła mnie powieść. Jednak ona, choć podobnie jak ja jest obszerna, obejmuje utwory pisane nie, lecz prozą. Czyżby ludzie nie lubili rymów? Moi bohaterowie są nie byle jacy – to osoby nieprzeciętne, legendarne lub historyczne. Na przykład w *Panu Tadeuszu* występują Ukazują wydarzenia bardzo ważne – przełomowe dla danego narodu lub społeczności. W polskiej epopei narodowej prezentuję przemarsz wojsk napoleońskich i nadzieje na Mój narrator wie wszystko, zna nawet myśli i uczucia bohaterów, a najpełniej ujawnia się w , która mnie rozpoczyna.

22. Wpisz wyraz epopeja w odpowiednim miejscu schematu na stronie 6.

 23. Wybierz temat i wykonaj polecenie w nim zawarte.

1) Przygotuj prezentację: Jak przedstawił mnie poeta? Bohaterowie utworów Adama Mickiewicza mówią o sobie.

2) Ułóż krzyżówkę związaną tematycznie z twórczością Adama Mickiewicza. Uwzględnij wszystkie znane ci utwory poety.

TYDZIEŃ 20

RÓŻNIE BYWA

W tym tygodniu poćwiczysz:

- rozróżnianie pięciu stylów obecnych w języku polskim,
- dopasowywanie stylu swojej wypowiedzi do sytuacji,
- redagowanie podania.

Przypomnisz sobie również lektury omawiane w szkole podstawowej.

Poniedziałek

Praca z tekstem

data:

POKÓJ DO WYNAJĘCIA

Akt I

Scena 1

Wnętrze mieszkania, na dywanie leży 10-letni chłopiec i układa puzzle. Do pokoju prowadzi troje drzwi. Przez jedno z nich wchodzi Mama, zdejmując ze znajdującego się przy drugich drzwiach wieszaka płaszcz i zaczyna się ubierać.

MAREK

Kiedy wrócisz?

MAMA

Pewnie za jakieś dwie godziny. Wiesz, gdzie mnie szukać, jakby coś się działo. Notes z telefonami leży na stoliku.

MAREK

Wiem.

MAMA

Pamiętaj, nie wpuszczaj nikogo, dobrze? (już ubrana pochyla się nad chłopcem. Marek podnosi się z dywanu, całuje ją na pożegnanie i odprowadza do drzwi. Mówi sobie „pa”, drzwi zamykają się, chłopiec znów siada koło puzzli. Dzwoni telefon. Marek podbiega i podnosi słuchawkę)

MAREK

Halo? Paweł?... Mama wyszła, układam puzzle, ale ciągle nie mogę znaleźć tego kawałka, no wiesz... To co, przyjdiesz?... Ja cały czas jestem... No dobra, cześć. (odkłada słuchawkę, wygląda przez okno, potem włącza telewizor, szuka po kanałach, wyłącza, już chce usiąść przy układance – dzwonek do drzwi. Podchodzi, wspina się na palce, próbuje wyjrzeć przez wizjer)

MAREK

Kto tam?

FELIKS

Hipopotam.

MAREK

(zadowolonym głosem) Już otwieram! (rozsuwa zasuwki, drzwi otwierają się z łoskotem i do mieszkania ładuje się hipopotam w różowym garniturze. Chłopiec wydaje okrzyk zdumienia i cofa się w głąb pokoju. Hipopotam dyszy zmęczony, wiesza szalik na wieszaku i opada na kanapę, aż jęczą sprężyny)

FELIKS

(chłopięcym głosem) Strasznie strome schody. I wąskie. (zaczyna się wachlować gazetą, którą trzymał pod pachą)

MAREK

(jąka się ze zdenerwowania) Dddlaczego ppan uduje ggłos Ppawła?

FELIKS

Jakiego Pawła?

MAREK

Mmojego pprzyjaciela. Mmiał ddo mmnie wpaść...

FELIKS

A zamiast niego wpadłem ja. Możesz do mnie mówić po imieniu. Jestem Feliks. (wyciąga łapę, chłopiec zbliża się z ociąganiem i podaje czubki palców)

MAREK

Mmarek... Aale mmama bbędzie się ggniewała, żże ppana... żże ciebie wpuściłem.

FELIKS

Dlaczego?

MAREK

(powoli się uspokaja)

Nie wolno wpuszczać obcych...

[...]

FELIKS

[...] A teraz, ponieważ wstępne grzeczności mamy już za sobą, czy mógłbym wreszcie obejrzeć pokój?

MAREK

Jaki pokój?

FELIKS

No tego to sam jestem ciekaw, jaki. Chyba wiesz, który jest do wynajęcia?

MAREK

Do... wynajęcia? Nie... nic mi nie mówili... Poczekaj, aż wróci Mama...

FELIKS

Wykluczone. Zamierzam się dzisiaj wprowadzić. A jeśli nie jesteście zdecydowani który, mogę sam wybrać. Jeśli pozwolisz, obejrzę sobie mieszkanie... (idzie w stronę bocznych drzwi)

[...]

Scena 2

Wnętrze atelier¹ krawieckiego. Na środku stoi w nowym, jeszcze nieskończonym kostiumie Mama Marka, dokoła niej uwija się krawcowa z centymetrem² i ze szpilkami.

KRAWCOWA

Proszę sobie wyobrazić, co moja mała ostatnio wymyśliła... Wchodzę do jej pokoju, a ona siedzi po turecku na tapczanie i wpatruje się w serwis do kawy, który postawiła na stole. Pewnie jeden talerzyk wystawał, bo przechodząc obok, zrzuciłam go na ziemię. Rozbił się oczywiście, a ona w ręce klaszcze i mówi, że posiadała moc nadprzyrodzoną. Słyszała w telewizji o takiej jednej, co wzrokiem umiała kruszyć szkło. I moja Marysia też chciała spróbować. Jak zwaliłam talerzyk... (przerywa jej dzwonek telefonu; odkłada krawieckie akcesoria, podnosi słuchawkę) To do pani. Synek.

MAMA

Tak, kochanie. Hipopotam, mówisz... (zasłania ręką usta, żeby nie śmiać się w słuchawkę) Oj, do tatusia lepiej nie dzwonić w takich sprawach... Ale znasz telefon tutaj, więc... No, już dobrze, nie martw się... Dawno poszedł?... Nie, nie dawaliśmy ogłoszenia... Oczywiście, gdyby wrócił, wpuść go... Chętnie go poznam, słowo daję... Gdyby nalegał, wynajmij mu gościnny... Niedługo

¹ Atelier (czyt. atelje) – pracownia.

² Centymetr – rodzaj miarki krawieckiej.

wrócę... Tak, kochanie. To pa! (odkłada słuchawkę i skręca się ze śmiechu) Marek powiedział mi właśnie, że odwiedził go hipopotam w różowym garniturze. Chciał wynająć pokój. Marek spytał, czy ewentualnie się zgadzam.

KRAWCOWA

Myślę, że się pani zgodziła?

MAMA

Oczywiście, że tak! (śmieją się razem) Dzieci to mają pomysły! Trudno przewidywać, co im strzeli do głowy!

Anna Onichimowska, Pokój do wynajęcia

1. Mama zgodziła się na wynajęcie pokoju hipopotamowi. Napisz dlaczego.

.....

.....

.....

2. Uzupełnij zdania. Wybierz właściwe odpowiedzi spośród podanych.

W scenie 2. występuje komizm A/B/C. Wywołuje go D/E/F.

A. słowny	D. nieporozumienie między Mamą a Markiem
B. sytuacyjny	E. śmiech Mamy i Krawcowej
C. postaci	F. wprowadzenie postaci córki Krawcowej

3. Wymień dwa środki językowe pokazujące zdenerwowanie Marka na początku jego rozmowy z Feliksem.

.....

.....

4. Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

W scenie 1. w didaskaliach (czyli w tekście pobocznym) dominują wskazówki dotyczące

- A. gry aktorów.
B. scenografii.
C. rekwizytów.
D. dekoracji.

5. Która z wymienionych cech tekstu *Pokój do wynajęcia* nie charakteryzuje utworu jako dramatu? Zaznacz właściwą odpowiedź.

A. obecność dialogów	D. brak narratora
B. podział na akty i sceny	E. występowanie tekstu głównego i pobocznego
C. wydarzenie budzące strach	

✦ 6. Jak sobie wyobrażasz zakończenie tej historii? Wymyśl i zapisz w zeszycie scenę 3., w której Mama wraca do domu.

Wtorek

Styl

data:

 Przypomnij sobie

Stylem nazywamy sposób formułowania wypowiedzi. Polega na wyborze środków językowych (np. słownictwa, budowy zdań) dopasowanych do tematu wypowiedzi, sytuacji komunikacyjnej i odbiorcy.

Wśród stylów wyróżnia się m.in. styl:

potoczny, urzędowy, naukowy, publicystyczny, artystyczny.

7. Rozpoznaj styl przytoczonych tekstów.

A. § 10. W przypadku nieklasyfikowania ucznia z obowiązkowych lub dodatkowych zajęć edukacyjnych w dokumentacji przebiegu nauczania zamiast oceny klasyfikacyjnej wpisuje się „nieklasyfikowany” albo „nieklasyfikowana”.

§ 11.1. Śródroczna i roczna ocena klasyfikacyjna z zachowania uwzględnia następujące podstawowe obszary:

- 1) wywiązywanie się z obowiązków ucznia;
- 2) postępowanie zgodne z dobrem społeczności szkolnej;
- 3) dbałość o honor i tradycje szkoły;
- 4) dbałość o piękno mowy ojczystej;
- 5) dbałość o bezpieczeństwo i zdrowie własne oraz innych osób;
- 6) godne, kulturalne zachowanie się w szkole i poza nią;
- 7) okazywanie szacunku innym osobom.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 3 sierpnia 2017 r.
w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych

Styl

B. Między grube pnie kilku świerków, co sterczą samotnie na skraju poręby, płamiącej mnóstwem czarnych pniaków zgniłozielony upłaz wzgórza, zsuwało się słońce, pławiąc się w miedzianym blasku, podobnym do przejrzystego kurzu, nieruchomą warstwą nawisłego nad daleką widownią.

Stefan Żeromski, *Zmierzch*

Styl

C. Recepcja, czyli **odbiór** mediów (masowych), a raczej przekazów przez nie transmitowanych, jest procesem poznawczym, na który składa się: 1) **percepcja** (czyli postrzeganie) bodźców wzrokowych i/lub słuchowych, 2) **rozumienie**, 3) **interpretacja** (aprobata lub negacja), 4) **zapamiętanie** i 5) **wykorzystanie**.

Walery Pisarek, *Wstęp do nauki o komunikowaniu*

Styl

D. Ze wszystkich części ciała najważniejsza – przynajmniej językowo – wydaje się twarz. Można rzucić coś komuś w twarz, twarz można stracić albo odzyskać, z twarzą się wychodzi. Albo i nie.

Ostatnio przeczytałem informację, że „Anna Mucha została twarzą butów”. To dość niefortunne i jednak komiczne zestawienie opiera się na jeszcze innym, stosunkowo nowym znaczeniu słowa „twarz”: jako osoby, która występuje w serii reklam jakiegoś produktu i ma być kojarzona z jego marką.

Michał Rusinek, *Pypcie na języku*

Styl

E. Gdzie by tu iść po podstawówce? Mama mówi, żeby iść do ogólniaka, ale chyba pójdę do budowlanki albo do handlówki. Nie jestem za dobry z polaka ani z matmy, za to bym chciał odfajkować szkołę i zarabiać kasę.

Styl

8. Zaznacz styl, dla którego typowe są przytoczone połączenia wyrazowe.

1) *wypasiona bryka, nie rób z siebie idioty*

A. potoczny B. urzędowy C. naukowy D. publicystyczny E. artystyczny

2) *standardy edytorskie, czynniki chorobotwórcze*

A. potoczny B. urzędowy C. naukowy D. publicystyczny E. artystyczny

3) *w nawiązaniu do pisma, z poważaniem*

A. potoczny B. urzędowy C. naukowy D. publicystyczny E. artystyczny

4) *Tymczasem przenoś moją duszę utęsknioną, gryka jak śnieg biała*

A. potoczny B. urzędowy C. naukowy D. publicystyczny E. artystyczny

9. Przeczytaj tekst. Uzasadnij, że sprzedawczyni mogła być zdziwiona. W odpowiedzi posłuż się wyrazem styl.

Kiedy weszliśmy do sklepu, Waleria powiedziała: „Ja” i podeszła do lady, by kupić mleczko. – Szanowna pani – zaczęła, a ja z zajęciem obserwowałam coraz niżej opadającą szczękę naszej sprzedawczyny – jeśli to nie jest dla pani problem, to prosiłabym, aby wybrała pani dla mojej mamy jakieś wyjątkowo smaczne oraz nad wyraz zdrowe mleczko do kawy. Mama lubi popijać ten, jak mawia, stawiający na nogi napój z dodatkiem dosłownie kilku kropel mleczka. Niech zatem nie będzie ono zbyt tłuste, jeśli można prosić. Nie wiem, jak pani sklepikarce udało się zrozumieć, o co chodzi, bo przez chwilę miałam wrażenie, że wyjdziemy ze sklepu z niczym, ale kupiliśmy jednak to mleczko.

Aneta Załazińska, Michał Rusinek, *Co ty mówisz? Magia słów, czyli retoryka dla dzieci*

10. Napisz e-mail do nauczyciela dowolnego przedmiotu. Zgłoś swój udział w wybranym przez siebie konkursie i uzasadnij, że warto cię dopisać do listy uczestników. Posłuż się oficjalną odmianą polszczyzny.

data:

Podanie

Czwartek

11. Przeczytaj tekst. Wykreśl z 2. akapitu informacje, które nie powinny się znaleźć w podaniu.

Ja jeszcze nie wiem, kim chcę w życiu być, więc wybrałam liceum ogólnokształcące, bo w ten sposób mam jeszcze cztery lata na to, by pomyśleć i odkryć w sobie jakieś talenty. Napisałam więc podanie do liceum, zgodnie z wszystkimi zasadami, jakie obowiązują: w lewym górnym rogu kartki A-4 napisałam swoje imię, nazwisko, adres i numer szkoły, którą ukończyłam. Poniżej, bardziej w prawą stronę napisałam: *Do Dyrekcji V Liceum Ogólnokształcącego*. Popatrzyłam na kartkę i głupio jakoś mi to wyglądało, więc zmieniłam na: *Szanowna Pani Dyrektor V Liceum Ogólnokształcącego*. Popatrzyłam jeszcze raz i chciałam *szanowna* zmienić na *kochana* albo *droga*, bo uczuć nigdy za wiele, jak mówi babcia Genia. Ale jednak zostawiłam tę pierwszą wersję, bo a nuż ta pani dyrektor nie zna się na uczuciach i od razu będę podpadnięta. A potem napisałam tekst podania, bardzo się starając, aby był szczery i nie ukrywał tego, co w przyszłości mogłoby się przeciwko mnie obrócić. Tekst brzmiał następująco:

Bardzo, naprawdę bardzo proszę o przyjęcie mnie do liceum, które lubię, bo chodziła do niego moja siostra Magdalena, która była Kujonkiem, co jej na dobre wyszło. Oczywiście bardzo proszę o przyjęcie mnie po zdanym egzaminie. Z góry ostrzegam, że nie lubię matematyki, chemii, fizyki. Ostatnio jednak polubiłam język polski. Zaznaczam również, że nie będę sprawiała kłopotów wychowawczych, no, chyba żeby...

Agata

Marta Fox, Agaton-Gagaton: *jak pięknie być sobą*
[fragment]

12. W imieniu bohaterki tekstu napisz podanie. Wykorzystaj potrzebne informacje z tekstu. Zadbaj, aby twoja praca była zgodna z zasadami pisania podań. Niezbędne dane wymyśl.

Pomyśl, zaplanuj, napisz

Po czym poznać dobrze napisane podanie?

W tekście zawarto wszystkie elementy typowe dla podania: dane nadawcy i odbiorcy, nazwę miejscowości i datę, formułę grzecznościową i podpis.

Umieszczono w nim prośbę o przyjęcie do liceum.

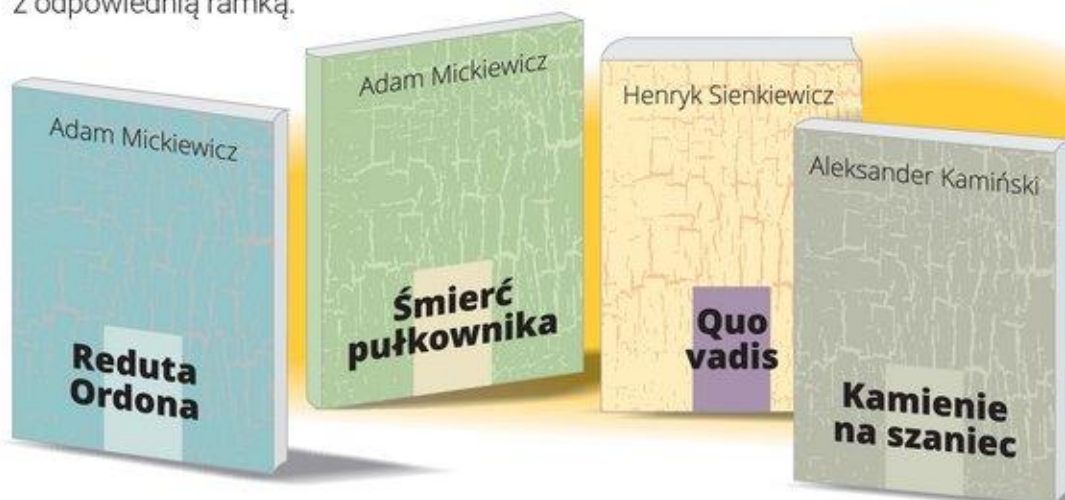
W podaniu wykorzystano informacje zawarte w tekście (np. nazwę szkoły, zainteresowania bohaterki – profil klasy, do której chciałaby się dostać).

Tekst jest napisany stylem urzędowym.

13. Podpisz osoby przedstawione na ilustracjach.

14. Dopasuj postaci historyczne do tytułów utworów, w których występują. Połącz książki z odpowiednią ramką.

Neron

Rudy, Alek, Zośka

Emilia Plater

Julian Konstanty Ordon

15. Pod każdym zdaniem zaznacz właściwe lektury.

1) Szkoła jest jednym z miejsc akcji w utworach

- A. Henryk Sienkiewicz, *Latarnik*
- B. Stefan Żeromski, *Szyfrowe prace*
- C. Bolesław Prus, *Katarynka*
- D. Juliusz Słowacki, *Balladyna*
- E. Jan Brzechwa, *Akademia pana Kleksa*

- 2) Historia Polski jest tłem wydarzeń przedstawionych w utworach
- Henryk Sienkiewicz, *Quo vadis*
 - Adam Mickiewicz, *Pan Tadeusz*
 - Karol Dickens, *Opowieść wigilijna*
 - Stefan Żeromski, *Szyfowe prace*
 - Aleksander Kamiński, *Kamienie na szaniec*
- 3) Elementy fantastyczne występują w utworach
- Antoine de Saint-Exupéry, *Mały Książę*
 - Karol Dickens, *Opowieść wigilijna*
 - Henryk Sienkiewicz, *W pustyni i w puszczy*
 - Juliusz Słowacki, *Balladyna*
 - J.R.R. Tolkien, *Hobbit*
- 4) Zwierzęta mówiące ludzkim głosem pojawiają się w lekturze
- Henryk Sienkiewicz, *W pustyni i w puszczy*
 - Henryk Sienkiewicz, *Quo vadis*
 - Aleksander Fredro, *Zemsta*
 - Adam Mickiewicz, *Pan Tadeusz*
 - bajki Ignacego Krasickiego
- 5) Motyw przyjaźni występuje w lekturach
- Antoine de Saint-Exupéry, *Mały Książę*
 - Aleksander Kamiński, *Kamienie na szaniec*
 - Ferenc Molnár, *Chłopcy z Placu Broni*
 - Karol Dickens, *Opowieść wigilijna*
 - Ignacy Krasicki, *Żona modna*
- 6) Motyw miłości występuje w lekturach
- Aleksander Fredro, *Zemsta*
 - Adam Mickiewicz, *Pan Tadeusz*
 - Henryk Sienkiewicz, *Latarnik*
 - Stefan Żeromski, *Szyfowe prace*
 - Henryk Sienkiewicz, *Quo vadis*
- 7) Dawne obyczaje szlacheckie przedstawia lektura
- Aleksander Kamiński, *Kamienie na szaniec*
 - Adam Mickiewicz, *Pan Tadeusz*
 - Henryk Sienkiewicz, *W pustyni i w puszczy*
 - J.R.R. Tolkien, *Hobbit*
 - Henryk Sienkiewicz, *Quo vadis*
- 8) Utworami pisanymi wierszem są
- metry
 - fraszki
 - baśnie
 - legendy
 - treny

16. Podaj autora i tytuł utworu, do którego nawiązał Ludwik Jerzy Kern w swoim wierszu.

Urszula

Urszula do pewnego czasu
Była pogodą samą,
Samą niedzielą.
A potem Jan Wielki z Czarnolasu
Narzucił na Urszulę czarny welon.

Ludwik Jerzy Kern, *Litery cztery* [fragment]

Autor:

Tytuł:

17. Podaj tytuły utworów, z których pochodzą przytoczone fragmenty.

A. Do środka weszli Boka, Czele i Gereb. Nemeczek chciał natychmiast opowiedzieć o strasliwym wydarzeniu, nie zapomniał jednak o tym, że jest tylko szeregowcem i że musi naprzód oddać honory kapitanowi i porucznikom. Wypreżył się więc na baczność i zasalutował.

.....

B. A w chwilę później wszyscy wysypali się – jedno po drugim – przez otwarte drzwi starej szafy do pustej garderoby i nie byli już królami i królowymi we wspaniałych myśliwskich strojach, lecz Piotrem, Zuzanną, Edmundem i Łucją w starych dziecińczych ubrankach.

.....

C. Gdy zbliżała się pora podwieczorku, u drzwi wejściowych przenikliwie zadzwieczał dzwonek i wtedy dopiero Bilbo przypomniał sobie wszystko. [...] Miał na końcu języka słowa: „Przepraszam, że dałem ci czekać” – kiedy nagle spostrzegł, że za drzwiami stoi wcale nie Gandalf, lecz krasnolud z błękitną brodą zatknietą za złoty pas i z oczyma jasno błyszczącymi spod ciemnozielonego kaptura.

.....

D. Lekcja kleksografii niezmiennie nam przypadła do gustu. Poszło na nią kilka flaszek atramentu i cały stos papieru, nie mówiąc już o tym, że wszyscy byliśmy ubrudzeni atramentem aż po łokcie. Wieczorem musieliśmy użyć do mycia soku cytrynowego, gdyż żaden nie mógł odmyć plam z naszych rąk i twarzy.

.....

Droga Ósmoklasistko, drogi Ósmoklasisto!

Zamieszczane tu odpowiedzi pozwolą Ci sprawdzić swoje umiejętności i poczuć satysfakcję, gdy poradzisz sobie z zadaniami. Dzięki nim rozwiążesz wątpliwości, czy polecenie zostało poprawnie wykonane. Jednak nie zaglądaj tu przedwcześnie – jeśli sprawdzisz odpowiedź przed samodzielnym zmierzeniem się z zadaniem, niewiele się nauczysz. Aby uniknąć pokusy, możesz wyciąć odpowiedzi z książki.

Tydzień 1

1. Jezioro Genezaret z Morzem Martwym. Np. Pierwsze oddaje wpływającą do niego wodę, a drugie ją zatrzymuje **2.** 1A, 2B **3.** 2, 3, 1 **4.** A, B **5.** P, P, P, F **6.** C, E **7.** Np. *Opowieść wigilijna, Bajka o rybaku i rybce, Żona modna, Balladyna* **8.** pomoc, pomaganie, pomocnik, wspomaganie, pomocnica, zapomoga, samopomoc **9.** kolegami – N., lm., r. m., niesienie – B., lp., r. n., pomocy – D., lp., r. ż., powodzianom – C., lm., r. m. **10.** przyjaciel w N. lm. – przyjaciółmi; cudzysłów w Ms. lp. – cudzysłowie **11.** jezior-o, jezior-em, jeziorz-e, oboczność r : rz; wod-a, wod-ą, wodzi-e, oboczność d : dż; dzieck-o, dzieck-u, dziecki-em, oboczność k : ki **12.** liczby pojedynczej, liczby mnogiej **13.** kozłem, kropla, wieża, syn, przenosi, srebrem, złotem **14.** Nie samym chlebem człowiek żyje. Nie czyń drugiemu, co tobie niemiłe. Jaką miarką mierzysz, taką ci odmierzają. Kto na ciebie kamieniem, ty na niego chlebem. Duch wprowadź ochoczy, ale ciało mdłe. Co mnie dziś, tobie jutro. **15.** ziemia obiecana, plagi egipskie, egipskie ciemności, manna z nieba, złoty cielec **18.** Np. dzień pierwszy – Oddzielenie światła od ciemności, dzień szósty – Stworzenie człowieka, dzień siódmy – Odpoczynek **19.** 1) Adam mówi o Ewie, 2) np. Tekst nawiązuje do biblijnej Księgi Rodzaju – do fragmentu pokazującego pobyt pierwszych ludzi w raju. Wskazuje na to odwołanie do stworzenia Ewy z żebra Adama. **20.** Np. *O siewcy*: Słowo Boże w różny sposób przyjmowane przez ludzi, *O talentach*: rozliczanie ludzi z wykorzystania przez nich otrzymanych darów, *O pannach roztropnych i nierozsądnych*: potrzeba bycia w każdej chwili przygotowanym na spotkanie z Bogiem, *O miłosiernym Samarytaninie*: każdy człowiek jest bliźnim, któremu należy pomagać bez względu na jego pochodzenie, wyznanie, kolor skóry **21.** Np. Zaliczam się do epiki, ponieważ o wydarzeniach opowiada narrator. / Teksty przypowieści są zazwyczaj krótkie. / Skąd pochodzisz? Gdzie najłatwiej cię znaleźć? / Co możesz powiedzieć o swojej fabule i bohaterach? / Sens przenośny pozwala dotrzeć do sedna przypowieści – to on zawiera naukę dla czytelnika. **22.** Przypowieść należy do epiki.

Tydzień 2

1. 1, 4, 5, 12 **2.** Np. Co można powiedzieć o pochodzeniu i rodzinie Heraklesa? **3.** 1B, 2B, 3C, **4.** Np. Z tekstu wynika, że Herakles jest pewny siebie, ponieważ kilkakrotnie podkreśla swoje zalety: wyjątkową siłę, sprawny umysł, odwagę. **5.** A2 **6.** wierzyli – lm., r. mos., zrzuciło – lp., r. n., zbuntował się – lp., r. m., mieszkali – lm., r. nmos. **7.** a) Np. Syzyf wtacza na górę ogromny kamień. Kamień jest wtaczany na górę przez Syzyfa. b) Np. Syzyf nie powinien używać czasownika dokonanego, ponieważ nigdy nie skończy swojej pracy. **8.** 1) Np. urodziła, ukryła, podała 2) uratowany został 3) pozbawi **9.** a) Np. Wypij ten cudowny lek. b) Np. Połknięci przez Kronosa bogowie nigdy nie zostaliby oswobodzeni. **10.** Np. Zeus był ukrywany w grocie przez Reę. **11.** a) koń trojański, syzyfowa praca, puszka Pandory, pięta Achillesa b) fortuna kołem się toczy, męki Tantala, róg obfitości **12.** paniczny strach, stajnia Augiasza **13.** a) 3, 1, 2 b) np. AUGIASZ, stajnia Augiasza – bałagan, długotrwałe zaniedbania: *Twój pokój to istna stajnia Augiasza. Posprzątaj go!*

• Wyrażenie „stajnia Augiasza” ma źródło w micie o Heraklesie, który w ciągu jednego dnia oczyścił stajnię Augiasza, przepuszczając przez nie przepływającą w pobliżu rzekę. **17.** Poziomo: 1. Ariadna 2. Demeter 3. Syzyf. Pionowo: 4. Prometeusz 5. Gaja 6. Dedal 7. Ikar 8. Orfeusz, hasło: mitologia **18.** Np. Mit – opowieść o bogach, bohaterach i powstaniu świata, związana z wierzeniami religijnymi. Mity powstały w dawnych czasach i pozwalały ludziom wyjaśnić niezrozumiałe dla nich zjawiska. **19.** Np. piorun – atrybut Zeusa, najpotężniejszego z bogów; puszcza Pandory – podstępny dar Zeusa dla ludzi, źródło chorób i nieszczęść; trójząb – atrybut Posejdona, boga mórz; Olimp – wysoka góra, siedziba najważniejszych bogów greckich; róg obfitości – róg kozy Almatei, który sam się napełniał pożywieniem; nić Ariadny – kłębek, dzięki któremu Tezeusz wyszedł z labiryntu Minotaura; Cerber – pies strzegący wejścia do Hadesu

Tydzień 3

1. Brakuje nazwy miejscowości i daty napisania listu oraz pozdrowień lub innej formuły pożegnalnej. **2.** 1B, 2B **3.** A **4.** B, D, G **5.** C **6.** Np. To nie było uczciwe, ponieważ Zuzia posłużyła się kłamstwem, by wpłynąć na reakcję rodziców **7.** 1, 2, 4 **8.** zaczęłabym; były lub dawały; owiązać lub odizolować; uśmiechając się **9.** bezokolicznik, imiesłów przymiotnikowy czynny, imiesłów przysłówkowy współczesny, 3. os., lm., np. Dzieci zaczęły rzucać różne pomysły. Dzieci wypowiadały się, rzucając różne pomysły. Rzucano różne pomysły. **10.** Np. Dzieci, usłyszawszy odpowiedź, mogły się zdziwić. **11.** B, D **12.** imiesłów przymiotnikowy czynny – rysujący, rysujące, rysującego, rysującemu, rysującej; imiesłów przymiotnikowy bierny – narysowaną, narysowane, narysowanego; imiesłów przysłówkowy współczesny – rysując; imiesłów przysłówkowy uprzedni – narysowawszy. Wniosek: Przez przypadki, liczby i rodzaje odmieniają się imiesłowy przymiotnikowe. Nieodmienne są imiesłowy przysłówkowe. **13.** poszedłby, wyszliby, zaczęliby, należałoby, widzieliby, mówiliby, pobiegliby, zadziwiłby, chciałaby, przeczytaliby, ugotowałby **14.** Np. W wakacje turyści jeździliby do Zakopanego na narty. Dzieci nie wiedziałyby, jak zagospodarować wolny czas. Nieliczni ludzie byłiby wykształceni. **15.** Np. Czy mógłbyś zapalić światło? Czy można by zapalić światło? **16.** 2P **18.** Np. ... spodziewałam/em się historii o ślubie księcia z ubogą dziewczyną. ... moje przypuszczenia okazały się mylne, ponieważ tekst Wandy Chotomskiej ma zaskakujące zakończenie. **19.** Podobieństwa: np. W obu utworach występują Kopciuszek i Wróżka. Podczas balu, o północy bohaterka gubi pantofelek. Różnice: np. W wierszu, inaczej niż w baśni, nie dochodzi do ślubu. Kopciuszek nie dbał o higienę. **20.** A **21.** A. *Brzydkie kaczątko* B. *Królowa Śniegu* C. *Dziewczynka z zapalkami* D. *O rybaku i złotej rybce* **22.** TAK: 1, 2, 4, 7 **23.** Baśń należy do epiki.

Tydzień 4

1. 1A, 2B, 3C, 4B **2.** Np. Wiersz składa się z czterech zwrotek. Dwie pierwsze mają po cztery wersy, pozostałe – po trzy. **3.** abba abba ccd eed **4.** 3B **5.** B **6.** Układ strof, rymy, jednakowa liczba sylab w wersach **7.** 1. znaczenie: A, B; 2. znaczenie: B, D; 3. znaczenie: B, C **8.** zła – M., lp., r. ż.; dobrego – B., lp., r. m.; pańska – M., lp., r. ż.; pstrym – Ms., lp., r. m. **9.** roboczy, robotniczy **10.** Chory, bardziej chory, najbardziej chory; łysy, bardziej łysy, najbardziej łysy **11.** A. mniej korzystna B. okazał się nowocześniejszy C. mniej doskonały D. w sposób delikatniejszy **12.** A. flegmatycznie B. planowo C. pobieżnie D. drugoplanowo E. zależnie F. realnie **13.** Np. Szybko, długo, Niewątpliwie, pospiesznie, niespodziewanie **14.** dużo, więcej, najwięcej; tanio, taniej, najtaniej, ekstrawagancko, bardziej ekstrawagancko, najbardziej ekstrawagancko **15.** 1B, 2A **16.** Np. niezgoda, nieporządek, nieprawda, nieprzyjaciel, nieszczęście, niepunktualność, niepokój, nieważny, niebrzydki

17. niepalenie, niewchodzenie, niewprowadzanie 19. A1, B4, C2 21. Rozstał się z żoną kilka lat temu, nie chciała się przenieść z dziećmi do miasta, gdy dostał awans na dyrektora portalu. 22. Np. obydwaj bohaterowie spędzali wigilijne popołudnie w miejscu pracy, nie lubili Bożego Narodzenia, byli samotni, denerwowali się prośbami o wsparcie 23. Np. skąpstwo, opryskliwość, nieczułość na ludzkie cierpienie 24. 1C, 2A, 3B, 4B 25. Np. W utworze występuje retrospekcja, gdyż Scrooge, wędrując z Duchem Dawnych Świąt Bożego Narodzenia, oglądał zdarzenia ze swej przeszłości 26. Np. przyznaniu pracownikowi podwyżki wynagrodzenia i podarowaniu mu świątecznego indyka, odwiedzinach w domu siostrzeńca, obdarowaniu znaczną kwotą wolontariuszy uczestniczących w akcji charytatywnej

Tydzień 5

1. 1P, 2F, 3F, 4P 2. B, D 3. 1, 5, 3, 2, 4 4. Wiersz składa się z cztery strof – dwóch cztero-wersowych i dwóch trzywersowych. Ma typowy dla sonetu układ rymów. 5. Leopold Staff, *Gnój* 6. Np. w wierszu występują wyrazy użyte przez L. Staffa: *czcigodny, tchnący, siejba, wonności Arabii*; obydwa utwory są sonetami; mają formę pochwały i rozpoczyna je bezpośredni zwrot do adresata 7. Np. Łusia, chociaż miała dobre intencje, sparafrazowała wiersz o gnoju, przez co niezamierzenie zestawiała z nim swojego polonistę. 8. A ... B () C [...] D – lub : 9. 1C, 2B, 3A 10. jeden, dziesięć, dwoje, jedno, dwa; ile? 11. 1) pierwszego 2) dwie 3) cztery 4) piąta, dziewiąta, dziesiąta 5) trzech 6) dwóch 7) pierwszy 8) cztery 9) siódmym 10) pierwsze 11) dwóch 12. A8, B5, C11, D9, E4, F6 13. dwie – B., jednym – Ms. 14. C 15. B 16. Np. półtorej minuty, półtorej godziny, półtora dnia, półtora tygodnia, półtora miesiąca 17. trzystu sześćdziesięciu pięciu, kilkoro, półtora, wielu, dziewięciuset 18. Pięcioro uczniów; troje pacjentów, trzech pacjentów; czterech studentów, czworo studentów; sześcioro zawodników, sześciu zawodników 19. C 21. 1) Papkin 2) Klary 3) Rejent Milczek 4) Cześnik 5) Wacława 22. Np. Cześnik – właściciel połowy zamku, Dyndałski – sługa Cześnika, Klara – bratanica Cześnika Raptusiewicza, List – z niego Cześnik dowiedział się o zdradzie Podstoliny, Mularze – robotnicy zatrudnieni przez Rejenta do naprawy muru, *Niech się dzieje...* – ulubione powiedzonko Rejenta Milczka, Podstolina – naręczona Cześnika, która nie została jego żoną, Rejent Milczek – sąsiad i wróg Cześnika, Testament – pisał go Papkin, Wacław – jedyny syn Rejenta, Zamek – miejsce, w którym rozgrywa się akcja *Zemsty* 23. Np. Raptusiewicz – porywczy, gwałtowny, energiczny; Milczek – spokojny, małomówny 24. Klara, Rejent, Podstolina, Cześnik 25. A3, 4; B1; C2 26. Np. o lekkiej tematyce, wartkiej akcji, kończy się pomyślnie, występuje komizm 27. Komedia należy do dramatu.

Tydzień 6

1. O twórczości literackiej: *Wyścig, Recepta na fraszki*; o przyrodzie: *Motto, Struga, Na miłośników przyrody*; o miłości: *Tak lepiej, Wymiana spojrzeń* 2. P: 3, 5, 7, 8 3. rymy, jednakowa liczba sylab w wersach 4. a) A. artysta, B. utwór; b) A. fraszkopisarz, B. fraszka 5. a) Gdzie diabeł nie może, tam babę pośle b) Zaimki zastępujące rzeczownik: co, cię, to, komu, ja, kto; zaimki zastępujące przymiotnik: temu, jaka, taka; zaimki zastępujące przysłówkę: gdzie, tam, jak, tak; zaimki zastępujące liczebnik: ile, tyle 6. a) mnie b) np. Podkreśla egoistyczną postawę osoby mówiącej. 7. a) tą kobietą, tę sprawę, tę decyzję, tą książką b) C 8. Kochana Babciu! Na wstępie serdecznie Cię pozdrawiam. Od dwóch dni jestem na szkolnej wycieczce. Wczoraj wieczorem byliśmy w kinie. **Mnie** się film nie podobał, ale Jurek był zachwycony. Potem zobaczyliśmy nowe centrum handlowe. Mogliśmy **je** obejrzeć, ponieważ pani dała nam trochę czasu wolnego. Chciałem **Ci** kupić pamiątkę, ale... 9. 1, 2, 6, 7, 8 10. Np. Jutrzejszy sprawdzian z matematyki to dla mnie fraszka. Jan Kochanowski

pisał fraszki. **11.** *fraszkę* (2) *napisać* – to *fraszka* (1); *pieniądz* – *fraszka* (1)! *Ale fraszka* (2) – *pieniądz*! b) tragedia **12.** Np. Słownik języka polskiego podaje różne znaczenia wyrazów. Słownik terminów literackich gromadzi i objaśnia terminy związane z literaturą. **14.** a) Np. wysokie czoło, długie wąsy, zwój papieru w prawej ręce, szeroki płaszcz z kołnierzem, długa broda; b) np. wysokie czoło; c) To symbol twórczości poetyckiej. **15.** XVI wiek **16.** renesans, odrodzenie **17.** A. *Na młodość* B. 1) *Na gospodarza* 2) *Na Konrata* 3) *Do Hanny* **18.** *Na gospodarza, Do Hanny* **19.** 1C, 2B, 3A **20.** fraszka 1, 2, tren 3, pieśń 2, 4, 5 **21.** Gatunki te należą do liryki. **22.** 1B **23.** A, C

Tydzień 7

1. 1D, 2C, 3B, 4C, 5A, 6A, 7B, 8D **2.** 1) A, D 2) B, C **3.** Przyimki: w, do, bez, od, ze, o; spójniki: a, lecz, i, aby, ale **4.** po prostu, w ogóle, na co dzień, przeze mnie, poza tym, na pewno **5.** Np. Jeździmy na wycieczki i na biwaki./Jeździmy zarówno na wycieczki, jak i na biwaki. Nie chciał tam pojechać, bo już tam był./Nie chciał tam pojechać, dlatego że już tam był. **6.** Przykładowe spójniki: bo, gdyż, ponieważ, dlatego że **7.** Np. Ojej, znów nie pojedziemy w góry. Pojedziemy na wycieczkę do Krakowa albo do Warszawy. **8.** Np. a) *Kamienie na szaniec* b) *W pustyni i w puszczy* **9.** Partykuły: czy, nie, choć, niech, tak, już, -że; wykrzykniki wyrażające emocje: uff, rety; wykrzykniki naśladujące dźwięki: bzzz, chlup **10.** 1B, 2B, 3A, B 4A, B **11.** Np. A. mapa internetowa, strona internetowa paryskiego metra, encyklopedia internetowa (np. Wikipedia), internetowy tłumacz lub słownik B. mapa samochodowa, przewodnik turystyczny, encyklopedia, słownik polsko-francuski albo rozmówki **12.** 15, 52, 54 **15.** 1C, 2D, 3B, 4A **16.** A, D, F **17.** Np. Lepiej mieć własny dom, nawet niewielki i skromny, niż mieszkać w cudzym. **18.** P: 1, 4, 6, 7 **19.** Np. lew – siła, lis – przebiegłość, mrówka – pracowitość, osioł – głupota, upór, zając – tchórzostwo, sowa – mądrość **20.** A **21.** Bajka należy do epiki. **22.** Np. 1. Twój tekst powinien być krótki, najlepiej ujęty w formę wiersza. 2. Bohaterami swojej bajki uczynić zwierzęta, które będą alegoriami cech ludzkich. 3. Pokaż zachowania pożyteczne albo szkodliwe, możesz zestawiać je na zasadzie kontrastu. 4. Na początku lub w zakończeniu sformułuj wyraźny morał.

Tydzień 8

1. Elementem fantastycznym jest smok. **2.** A, B, C, D, E, F, G, H **3.** Twarz bohatera z powiększonymi oczyma wypełnia cały kadr. Pytajnik i wykrzyknik podkreślają zaskoczenie. **5.** Podmioty: smok, stworzenia, (one/stworzenia), smoki, (one/smoki), stwory, smoki, smoczyca, (ona/smoczyca); orzeczenia: był mieszkańcem, występują, mają, przypominają, są skrzydlate, potrafią, pilnują, posługują się, giną, istnieją, pozwalała **6.** Np. Podróże stwarzają okazję do przemiany duchowej bohatera. W utworach fantasy występuje magia. Świat przyrody odgrywa ważną rolę w utworach fantasy. Fabuła wielu utworów fantasy opiera się na motywie wędrówki. **7.** Np. Biała Czarownica miała serce zimne jak lód. Biała Czarownica wezwała wilkołaki do walki z armią Aslana. **8.** Fakty: A, B; opinie: C, D, E **9.** Np. świetnych, najgorsze, gniota, fatalny, dziwacznie, katastrofą, niezła, nieco lepszy **10.** A **11.** Np. Andrzej Sapkowski stworzył postać wiedźmina. Utwory Sapkowskiego cieszą się zasłużoną popularnością. **14.** Prostaczek – Bilbo Baggins, Czarodziej-Mentor – Gandalf, Okropne Zło – smok Smaug **15.** A. trolli B. gobliny C. wilki, orły D. pająki E. elfy **16.** Np. *Miasto Esgaroth, Trzy trolle zamieniają się w kamień* **17.** 2, 5, 1, 3, 4

Tydzień 9

1. Ziemia, XXV wiek, wieczór sylwestrowy **2.** C **3.** Zmieniło się to, że światem przedstawionym w opowiadaniu rządzą roboty, a ludzie im służą. Bez zmian pozostały ma-

sowe imprezy sylwestrowe. **4.** *sługusie, kreaturo* **5.** A2. **6.** C **7.** B, C, E **8.** Opowiadanie należy do epiki. **9.** A, C, E **10.** Np. Ziemię zaatakowali mieszkańcy innej planety; Ziemianie walczyli z najeźdźcami, a bohater spotkał się z jednym z kosmitów. **11.** nieufnie [O], robota [P], chwilę [O], przyjemny [P], niczego [D], złożonymi [P], trzy [P], rękę [D], ciśnienie [D], ze złością [O], o zdrowie [D], w porę [O], w polemikę [D], małej [P] **12.** A **13.**

14. Np. a) Jego duża głowa lśni w słońcu. b) Nie wymaga częstego ładowania. c) Robot zawsze działa niezawodnie. **15.** A. duma B. wojsko C. wiarygodność **16.** A. porządny, zaniedbany B. bieda, bogactwo C. światło, ciemność D. budować, burzyć **17.** Np. Antonimy podkreślają kontrast między dobrym humorem górali a deszczową pogodą w górach. **18.** A. eterycznych/lekkich B. ruchomych/wędrownych C. gazowym D. bystry/pojętny **19.** ciężkim/ociężałym; lekkim **21.** Np. Utwór Mickiewicza nie mówi o ludziach ubogich, ale przedstawia stary obrzęd dziadów, czyli wywoływania duchów zmarłych przodków. **22.** Dziewczyna (duch Zosi), Aniołek (duch Józia lub Rózi), Widmo Złego Pana **23.** 1-6-8; 4-9-2; 7-3-5 **24.** Autor nawiązał do postaci pasterki Zosi. **25.** A2

Tydzień 10

1. Np. pierwszy ślepiec – wpada do rowu; drugi – pociągnięty przez pierwszego, wpada na niego; piąty i szósty – idą, nie przeczuwając niebezpieczeństwa **2.** Np. Zgadzam się – gama barwna jest niemal monochromatyczna, ponieważ na obrazie dominują szarość i brąz. **3.** Np. Szarość, zgaszone barwy, mało kolorów – to wszystko powoduje, że obraz ma nastrój smutny i poważny. **4.** A, C **5.** 1B **6.** C, D **7.** 2, 3 **8.** Np. On zawsze patrzy na świat przez różowe okulary. **9.** Związek zgody: 1, 5; związek rzędu: 2, 4, 6; związek przynależności: 3 **10.** on opiera się – związek zgody, opiera się skutecznie – związek przynależności, opiera się poszukiwaniom – związek rzędu, naszym poszukiwaniom – związek zgody, nerwowym poszukiwaniom – związek zgody **11.** a) Przyimek *dzięki* został użyty dla wskazania przyczyny czegoś złego, co jest niepoprawne b) np. Drużyna gospodarzy wypadła dość kiepsko, głównie na skutek słabej gry ataku. **12.** Np. *wziąć* czy *wziąć*, *w cudzysłowie* czy *w cudzysłowiu* **15.** Poeta na zasadzie kontrastu zestawiał 200 armat rosyjskich i zaledwie 6 polskich. W opisie wojsk rosyjskich dominuje czerń, a reduta jest biała. **16.** B, A, A, C **17.** *Szyfrowe prace* Stefana Żeromskiego

Tydzień 11

1. Np. 1) *diablicę, podłej kobiety, obrzydliwy* 2) *serce mi pękło* 3) *Obserwowałem ten obrzydliwy spektakl, jak ten przymilny paker odbiera mi dziewczynę!* 2. Np. złość, wściekłość, zazdrość 3. Np. Zanim wyrazisz sąd o danej osobie, porozmawiaj z nią. W przeciwnym razie możesz zrobić coś niewłaściwego i znajdziesz się w trudnej sytuacji. 4. *Nie powiem, co to było, żeby nie zranić waszych uszu* 5. a) przemoc/agresja b) Np. Bohater zareagował agresywnie – wysłał do dziewczyny obraźliwy e-mail. 6. Np. Moja Kochana! Bardzo Cię przepraszam za to, co zrobiłem. Nie wiedziałem, że chłopak, który Cię przytulał, to Twój brat. Nie mogłem pogodzić się z tym, że ktoś mi Cię odebrał. Dlatego proszę, puść mój e-mail w niepamięć. Jak mógłbym wynagrodzić przykrość, którą Ci sprawiłem? 7. a) C b) np. Wiadomość o nagrodzie, Pierwsza reakcja poetki, Ciągłe telefony do laureatki c) np. Szymborska dostała Nobla! d) np. 1. W jakich okolicznościach Wisława Szymborska dowiedziała się o otrzymaniu Nagrody Nobla? 2. Kto odwiedził laureatkę? 3. Jak zareagowała poetka? 4. Co Miłosz powiedział Szymborskiej? 5. Z jakiego powodu poetka nie mogła zjeść ciepłej zupy? e) Kiedy Wisława Szymborska odbierała Nagrodę Nobla, uściśnęła dłoń króla. 8. A V, B I, C VI, D III 9. znaczeniem, pochodzeniem 10. a) drogi b) 1A, 2A, 3B 11. Np. Może pojedziemy nad morze. Pilot odrzutowca siedział przed telewizorem z pilotem w ręku. Koło domu popsło mi się koło w rowerze. 13. 3, 1, 4, 2 14. A 15. Np. 1. Spacer przy świetle księżyca. 4. Pojawienie się zjawy na jeziorze. 7. Kara wymierzona strzelcowi. 16. (1) W karczmie trwała wesoła zabawa. (2) Bies stwierdził, że karczma, w której się znajdują, nosi nazwę Rzym. (3) Następnie szlachcic nakazał biesowi, żeby się wykąpał w święconej wodzie. (4) W końcu Twardowski polecił mu, aby na rok zamieszkał z jego żoną. 17. 1. *Pani Twardowska, Świtezianka* 2. *Powrót taty, Świtezianka* 3. *Świtezianka* 4. *Pani Twardowska, Świtezianka* 18. epicki, liryczny, dramatyczny

Tydzień 12

1. 2, 3, 1, 4, 6, 5 2. Bohaterka chciała mieć odbiorców swoich zapisków → Zaczęła pisać bloga pod pseudonimem Girl Online. Dziewczyna dostała propozycję udzielenia dobrze płatnego wywiadu. ← Bohaterka zawarła znajomość z kimś sławnym. Wielu ludzi miało okazję poznać punkt widzenia bohaterki. ← Dziewczyna odpowiedziała portalowi Celeb Watch za pośrednictwem swojego bloga. 3. Np. A. oburzenie B. rozgoryczenie C. smutek, rozpacz 4. Np. pytanie retoryczne, powtórzenie wyrazów, anafora, związki frazeologiczne 5. C 6. B 7. Np. 1) pozwala wyrazić swoją opinię bez narażania się na krytykę ze strony znajomych 2) niektórzy wykorzystują ją, aby bezkarnie posługiwać się agresją słowną 8. mają narrację pierwszoosobową: dziennik, pamiętnik, blog; umożliwiają prezentację uczuć i stanowiska wobec opisywanej rzeczywistości: dziennik, pamiętnik, blog; zawierają zapiski prezentujące aktualne wydarzenia: dziennik, blog; dają możliwość bieżącego komentowania wpisów przez odbiorców: blog 9. *Wszystko mnie denerwuje, jestem potwornie wściekły. Patrycja cały dzień nawet na mnie nie spojrzała, ale przez wszystkie przerwy ostentacyjnie rozmawiała z Wojtkiem. Świat jest piękny, a ludzie są cudowni! Rano wyszedłem w ponurym nastroju, jednak wracałem z uśmiechem na ustach. Miałem zerwać z Patrycją, lecz na szczęście nie zdążyłem. Wczoraj omawiała z Wojtkiem mój urodzinowy prezent, a ja ich podejrzewałem! Dostałem wymarzony zestaw do kaligrafii, oboje się na niego złożyli. Zaprosiłem ich do siebie, więc muszę szybko posprzątać.* 10. Np. Zezłościł się i zrobił się czerwony. Poznał prawdę, więc odetchnął z ulgą. Sytuacja się wyjaśniła, ale nie mógł w to uwierzyć. 11. Nauka wciąż czyni postępy, zatem uczeni coraz więcej wiedzą o reakcjach ludzkiego ciała na emocje. Odkryto kilka prawidłowości. Pod wpływem złości krew napływa do rąk, toteż w gniewie łatwiej jest atakować napastnika albo

się przed nim bronić. Jednocześnie serce człowieka bije szybciej i dzięki temu odczuwa on przyływ energii. Jednak w stresujących chwilach nie wszyscy wpadają w szal, niektórzy ulegają panice. Poprawia się wówczas ukrwienie nóg, więc można szybciej uciec. Organizm inwestuje energię w mięśnie szkieletowe, ale to powoduje błądność twarzy albo nawet omdlenie. **12.** Np. Ten chłopiec wścieka się i wymachuje rękami. Dostał złą wiadomość, więc psuje komputer. **14.** Aspinwall – miejscowość najbardziej wysunięta na południe **15.** C, B, A **16.** B **17.** Np. Polska była wówczas pod zaborami. Skawiński w młodości brał udział w powstaniu listopadowym i po powrocie do kraju byłby narażony na represje. **18.** Dzięki temu Henryk Sienkiewicz uczynił ze swojego bohatera patriotę stęsknionego za ojczyzną. **19.** a) A, D, E, H; b) zaczytanie się Skawińskiego w *Panu Tadeuszu* **20.** Nowela należy do epiki.

Tydzień 13

1. Np.

	rodzina Barry'ów	rodzina Ledenbaumów
warunki naturalne w kraju zamieszkania (np. ukształtowanie terenu, klimat)	pustynia, nieurodzajna ziemia, dokuczliwy wiatr	mały, górzysty kraj
warunki mieszkaniowe	wioska Okedede, dom wyposażony w kilka zdezelowanych mebli	Zurych, ekskluzywna dzielnica, szesnastopokojowa willa z ogrodem, zatrudnianie służby
odżywianie się	rano dla dzieci sucharek i pomidor do podziału, na śniadanie „afrykańska memła”, czyli proso z wodą, cukrem, kozim mlekiem	na śniadanie „europejska memła”, czyli müsli – płatki z mlekiem bez cukru, grzanka
wykształcenie i zajęcia żony	brak wykształcenia, Fatimata nie potrafi czytać ani pisać, zajmuje się domem, dziećmi, noszeniem wody ze studni	znana okulistka w prywatnej klinice
edukacja dzieci	brak perspektyw na wykształcenie	nauka w elitarnym liceum, znajomość języka angielskiego
dostęp rodziny do informacji o świecie i osiągnięć techniki	brak elektryczności w domu, brak dostępu do wiedzy o świecie	poruszanie się maybachem, słuchanie radia, czytanie prasy, kontakty z wykształconymi ludźmi
dzienny dochód całej rodziny	1,6 dolara	ponad 8 000 dolarów

2. Szwajcaria – Europa, Niger – Afryka **3.** Np. Mieszkańcy Nigru żyją średnio 44 lata. Przyczyny tego stanu rzeczy to: brak dostępu do opieki medycznej, brak dostępu do bieżącej wody utrudniający zachowanie higieny, nieurodzajna dieta, niedożywienie, bieda **4.** 1A, 2C **5.** Np. Wybudowanie studni w Afryce ułatwi życie rodzinom podobnym do rodziny Saniego i Fatimaty. Dzięki dostępowi do wody kobiety nie będą musiały odbywać dalekiej drogi do studni, a w domach można zainstalować urządzenia sanitarne.

6. Libia jest krajem, którego 99 procent powierzchni stanowi pustynia.

1

jakim?

2

W Arabii Saudyjskiej roślinność nie może się rozwijać, ponieważ brakuje tam wody.

1
z jakiego powodu? 2

Państwem, które ma najmniejszy obszar, jest Watykan.

1a 1b
jakim? 2

Gdy pojedziesz do Surinamu, znajdziesz się w kraju prawie w całości pokrytym dżunglą.

2
1 kiedy?

Nie wiedziałem, że w Papui-Nowej Gwinei używa się ponad ośmiuset języków.

1
czego? 2

7. 1) Aby uniknąć zderzenia, odchylcie kurs o 15 stopni na północ. Aby uniknąć zderzenia, zalecamy wam odchylenie kursu o 15 stopni na południe. Żądam, żebyście zmienili kurs o 15 stopni na północ. 2) Np. Amerykanie zalecali Kanadyjczykom odchylenie kursu, gdyż chcieli uniknąć zderzenia. Jeśli nikt nie ustąpi, dojdzie do katastrofy. Kiedy Amerykanie postraszyli rozmówców swą militarną siłą, poznali ich tożsamość. 8. Np. zamierzając odwiedzić hinduską wioskę; nie znając skrótu WC; Naradziwszy się, Pisząc list do damy 9. Np. Magellan, znalazłszy mapę, postanowił płynąć do Wysp Korzennych. Pokłóciwszy się z królem Portugalii, podróżnik wyruszył pod hiszpańską banderą. Uczestnicy wyprawy płynęli w nieznane, narażając się na duże niebezpieczeństwo. 10. Np. Naczytawszy się o Afryce, zaczął przygotowania do podróży. Kiedy marzył o wyjeździe, warianty trasy chodziły mu po głowie. Kupiwszy przewodnik, zaznaczył w nim najważniejsze informacje. Gdy czekał na lotnisku, samolot odleciał. Wziąwszy prysznic, wyszedł z hotelu. 12. Postaci negatywne to Mahdi i Gebhr. Pozostałe postaci są bohaterami pozytywnymi. 13. Np. odwaga, patriotyzm, zdolność do poświęcenia, pomysłowość, zaradność 14. Bohaterowie wędrowali na południe. 15. Np. Dzieci zostały porwane. Staś odmówił przyjęcia wiary Mahdiego. Staś zabił lwa, a następnie zastrzelił porywaczy. Staś poszedł nocą przez dżunglę szukać lekarstwa dla chorej Nel – otrzymał chininę od Lindego. Ojcowie odnaleźli dzieci. 16. Np. Lektura pozwala poznać historię powstania Mahdiego, afrykańską florę i faunę, a także występujące na pustyni zjawiska, np. burzę piaskową. 17. B 18. Należy wykreślić wyrazy: krótkie, wierszem, jednowątkowej 19. Powieść należy do epiki. 20. 3B

Tydzień 14

1. A, C, E 2. 1C, 2B, 3A, 4C, 5D, 6B, 7D, 8D, 9B 3. Np. W historii zawsze trzeba się orientować według tego, co nowe, co kielkuje. *Salus rei publicae summa lex tibi est.* 4. Np. Lew je marchew, mówi i przewiduje przyszłość. W starożytnym Rzymie istnieją przepisy bhp. 5. Rzymianin, rzymianin 6. Koloseum jest największym amfiteatrem starożytności (1), którego wnętrze było wyłożone marmurem (2), a w arkadach na pierwszym i drugim piętrze znajdowały się liczne posągi (3).

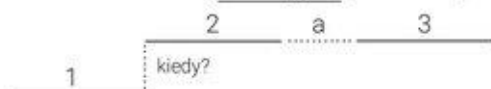
1
jakim? 2 a 3

Do budynku (1a), którego nazwa pochodzi od znajdującego się w pobliżu ogromnego posągu Nerona (2), prowadziło osiemdziesiąt wejść (1b), poza tym obiekt miał rozbudowany system korytarzy, schodów i wentylacji (3).

1a 1b poza tym 3
jakiego? 2

Kiedy w Koloseum Rzymianie inscenizowali bitwy morskie (1), arenę wypełniali wodą (2), a nad widownią rozciągali płócienny dach (3).

7. Np. W starożytnym Rzymie ludzie chodzili do teatru i zachwycali się piosenkami, które stawały się przebojami, a współczesny człowiek może posłuchać piosenek w internecie.

8. D 9. Np. który jest stolicą Włoch **10.** Czy wiesz, że w starożytnym Rzymie edukacja była bardzo kosztowna i nie wszyscy rodzice mogli sobie pozwolić na kształcenie swoich dzieci? Gdybym urodził się w tamtym miejscu i w tamtym czasie, nie wiem, czy moich rodziców byłoby stać na posyłanie mnie do szkoły. Kto, mając pecha, urodził się jako dziecko niewolników, nie mógł zdobywać wiedzy w szkole, bo musiał codziennie ciężko pracować. Czy mieści się wam w głowie, że uczniów za przewinienia karano, bijąc ich batem? Kto wie, że w szkole każde dziecko musiało mieć własną woskową tabliczkę, na której ostrym rylcem wydrapywało litery w wosku? **11.** Do miejsc, które Rzymianie odwiedzali najchętniej, należały tawerny, gdzie podawano posiłki i napoje. Nie wiadomo, ile takich lokali istniało w Rzymie, ale w niedalekich Pompejach naliczono ich ponad sto. Tawerny zwykle znajdowały się w pobliżu teatrów, łaźni czy targowisk oraz innych miejsc, w których przebywało wiele osób. W gospodach o niższym standardzie klienci posilali się, siedząc przy barze albo nawet na stojąco. W eleganckich lokalach gastronomicznych goście mieli do dyspozycji specjalne sofory, bo Rzymianie z wyższych sfer posilali się w pozycji leżącej i nie wyobrażali sobie, że mogłoby być inaczej. **12.** Np. Starożytni Rzymianie wiele stracili, bo nie znali komputerów, które w XXI wieku są powszechne i można je znaleźć niemal w każdym domu. Dzięki komputerom młodzi ludzie się komunikują, a także korzystają z różnych źródeł informacji, które są przydatne na lekcjach i mogą pomóc w zdobyciu wiedzy. **14.** Kolejność: Ligia kreśląca rybę. Uratowanie Ligii przez Ursusa podczas uczty. Pożar Rzymu. Walka Ursusa z turem. **15.** Tygellin, Neron, Paweł z Tarsu, apostoł Piotr, Petroniusz, Poppea **16.** Neron, Ursus, Ligia, Marek Winicjusz, Petroniusz **17.** spotkanie chrześcijan obserwowane przez Marka Winicjusza, spotkanie uciekającego z Rzymu apostoła Piotra z Chrystusem **18.** Np. chrześcijanie: pokora – umierają w ciszy, z modlitwą na ustach, odwaga – Ursus stanął do walki z bykiem, aby uratować Ligię; poganie: okrucieństwo – Neron kazał podpalić Rzym i skazał chrześcijan na męczarnie, zamiłowanie do przepychu – podczas uczty u Neron podawano wyszukane potrawy, oddawanie się uciechom cielesnym – Neron miał nałożnice **19. 2B 20.** Nagroda Nobla

Tydzień 15

1. 1A, 2B, 3A, 4D, 5C **2.** Np. Punktem kulminacyjnym było ujawnienie podczas szkolnej wycieczki faktu, że nauczyciel jest niewidomy. **3.** Np. Tekst pokazuje historię nauczyciela, który stracił wzrok, a jednak dalej pracował w szkole. **4.** wyrazy dźwiękonaśladowcze **5.** B, C **6.** 1A **7.** Liceum Ogólnokształcące nr 3 im. T. Kościuszki w Warszawie **8.** Np. Na lekcji nauczycielka zapytała Jasia, co wie o jaskółkach. Chłopiec odpowiedział, że to bardzo mądre ptaki, bo odlatują, gdy tylko rozpoczyna się rok szkolny.

9. Np. Ojciec spytał:

– Synu, dlaczego masz takie słabe oceny?

Chłopiec odrzekł:

– To pani wina, zabrała mi ściągę.

10. Np. Uczeń spytał nauczyciela o to, która jest godzina. Nauczyciel odpowiedział:

– Za dziesięć ósma.

11. *W pustyni i w puszczy; Opowieści z Narnii. Lew, czarownica i stara szafa; Chłopcy z Placu Broni; Opowieść wigilijna; Kamienie na szaniec* **13.** Np. „Wśród Algorytmów”, „Gazeta Sportowa”, „Świat Motorów”, „Modnie i z Szykiem”, „Razem w Podróż”, „Przed Wiekami” **15.** Np. Marcin Borowicz – absolwent Szkoły Początkowej w Owczarach i Gimnazjum w Klerykowie, Bernard Zygiel – uczeń Gimnazjum w Klerykowie, zainteresowania: literatura polska, Andrzej Radek – absolwent Progimnazjum w Pyrzogłównach, uczeń Gimnazjum w Klerykowie, Anna Stogowska – córka Polki i rosyjskiego lekarza, uczennica Gimnazjum Żeńskiego w Klerykowie, zajęcia: opieka nad rodzeństwem **16.** XIX, rosyjskim, Klerykowie **17.** Np. ...na stancjach szukano polskich książek, których posiadanie było zabronione. Język polski był przedmiotem drugorzędny, nauczany po rosyjsku, a nauczyciel Sztetter żył w ciągłym strachu przed dyrektorem. Na zajęciach z historii korzystaliśmy z „dopełnień” zniechęcających do wszystkiego, co polskie. Za złamanie obowiązujących zasad zostawiano nas w kozie, a Radkowi groziło nawet wyrzucenie ze szkoły. **18.** rusyfikacja **19.** *Reduta Ordona*; np. *Mazurek Dąbrowskiego* **20.** Np. Nie ma w niej zakazu przyjmowania dziewcząt. Uczymy się języka angielskiego i informatyki, nie mamy łaciny. Zmienił się także język wykładowy – obecnie jest nim język polski. Za przewinienia nie wymierza się uczniom kar cielesnych, najwyżej można dostać uwagę.

Tydzień 16

1. 1D, 2C, 3B, 4D, 5D, 6C, 7A, 8C **2.** Np. Dlaczego pana sytuację można określić jako niebezpieczną? Jak zachowywała się kobra przygnieciona kanistrem? **3.** Np. Wikipedia **4.** B **5.** pierniczyć, opierniczyć, odpierniczyć, spierniczyć, podpierniczyć, zapierniczyć, wypierniczyć, wpierniczyli **6.** A. czytelnik, czytelnia, B. górnica, górski, góral **7.** 1) żeńskich nazw zawodów, 2) cech, 3) miejsc, 4) czynności **8.** 1) urządzić, zarządzić, przyrządzić, wyrządzić 2) zbudować, dobudować, odbudować **9.** wykop, schron, dźwig, przeciąg, chwyt, rozgłos **10.** lit., fraz., pot., mit., os., por., gw., przen., zob., rodz. lub r. **11.** Kropki stawiamy po skrótach: godz., prof., tel., os., ul., pt., r. **12.** UE, ONZ, PZU, ZHP, MSWiA **13.** PTTK-u, LOT-em, LOP-ie, ZHR-owi **15.** Pozostajemy odpowiedzialni za bliskie nam osoby. Proces zawierania przyjaźni wymaga czasu. Przyjaciół jest ktoś wyjątkowym. **16.** sercem, oczu **17.** Np. Mały Książę wrócił do róży, ponieważ zrozumiał, że ją kocha i jest za nią odpowiedzialny. **18.** Np. 1) Jestem Królem, panuję nad wszystkim i bardzo potrzebuję poddanych. 2) Mnie, Próznemu, kapelusz jest potrzebny do pozdrawiania publiczności, która mnie okłaskuje. 3) Ja, Pijak, piję, żeby zapomnieć, że się wstydzę, bo wciąż piję. 4) Jestem Biznesmenem, poważnym człowiekiem, do mnie należą wszystkie gwiazdy. Przeliczam je bez przerwy. 5) Jako Latarnik muszę trzymać się instrukcji. Ona wymaga ode mnie ciągłego gaszenia i zapalania latarni. 6) Jak każdy Geograf zapisuję w wielkiej księdze obiekty, o których wiem od badaczy – jednak tylko odwieczne, nigdy nie efemeryczne. **19.** Bankier/Biznesmen, Król, Pyszałek/Próżny, Pijak/Opój

Tydzień 17

1. Np. 2. przyjaźń – więź łącząca obu bohaterów; 3. szanty – śpiewano w nich o wyczynach Janka i Marcina; 4. żaglowiec – statek, z którego Jan wypadł za burtę; 5. Gdańsk – miasto portowe, w którym mieszkali Jan i Marcin; 6. marcjanki – gdańskie ciastka w kształcie rogała z nadzieniem **2.** Prawdziwych przyjaciół poznaje się w biedzie. Kto znalazł przyjaciela, skarb znalazł. Przyjaźń najwyborniejszą jest przyprawą życia. **3.** C **4.** a) Gdańsk, żeglarz b) np. Gdynia – miasto, w którym odbywa się znany festiwal filmowy **5.** C **6.** Nazwy mieszkańców miast piszemy małą literą. Nazwy mieszkańców regionów, państw, kontynentów piszemy wielką literą. **7.** Piast, Lech, Wanda **8.** Np. Jak przekazywano legendy?

Z jakimi postaciami i miejscami są związane? Kiedy rozgrywa się akcja legend? Co wyjaśniają tego typu teksty? **9.** Np. Ten tekst jest legendą, gdyż wiąże się z prawdziwym miastem – Gdańskiem, odwołuje się do kaszubskiego zwyczaju zażywania tabaki i wyjaśnia powstanie ciastek marcjanek. **10.** Legenda należy do epiki. **11.** Np. trójkąt, prostokąt, prostopadłościan, sześciąt, czworobok, równoległobok, pięciokąt, kątomierz, wielokrópek, dwukrópek, cudzysłów **12.** dramaturg, bajkopisarz, powieściopisarz, komediopisarz – są to złożenia. **13.** złożenia: spadkobierca, grzybobranie, spadochronie, obcojęzyczne, księgozbiór, wierszokleta; zrosty: czcigodnego, Białegostoku, Jasnepole **14.** samochód, trójkąt, długopis, samolot, spadochron, żywopłot, hulajnoga, korkociąg, sokowirówka, nosorożec, listonosz, zlewozmywak **15.** Januszowi Kalinie, Macieja Baranowskiego, Zofii Kałuży, Łukasza Mazura **16.** Karola Wojtyły, Aleksandra Fredry, Tadeuszowi Kościuszce, Władysławowi Jagiełłę, Janie Matejce **18.** maliny, malin **19.** dwulicowa, zdeterminowana, obłudna, okrutna **20.** a) A. Balladyna, B. Alina, C. Wdowa, D. Goplana, E. Pustelnik, F. Grabiec; b) 1C, 2D, 3F, 4E, 5A **21.**

Jaki był motyw postępowania Balladyny?	
Alina	Chciała opuścić ubogą chatę i zostać żoną grafa.
Gralon	np. Obawiała się, że Gralon wie o zamordowaniu przez nią Aliny.
Grabiec	np. Chciała zdobyć koronę Lecha.
Pustelnik	Zamierzała się pozbyć człowieka, który wiedział o zamordowaniu przez nią siostry.
Kirkor	np. Zamierzała zostać królową.
Kostryn	np. Chciała pozbyć się świadka i współuczestnika wcześniejszych zbrodni.
Wdowa	np. Wstydziła się swojego wiejskiego pochodzenia.

22. Np. Zgadzam się ze stwierdzeniem poety – Balladyna została ukarana za swe zbrodnie, choć przez długi czas pozostawała bezkarna. Okazało się, że nawet jeśli ludzie nie wymierzają zbrodniarzowi kary, może zrobić to Bóg. **23.** Nieszcześnie wydarzenie; kończą się klęską bohatera **24.** Tragedia należy do dramatu.

Tydzień 18

1. 1B, C; 2B, 3A, 4D, 5A **2.** P, P, F **3.** A, D **4.** Należy zajrzeć do słownika poprawnej polszczyzny. **5.** przygoda (rz → sz), wczasy (w → f), odkryty (d → t), babcia (b → p), gryźć (ż → ś), bezpieczny (z → s), idźcie (dź → ć), zasadzka (dz → c), wałka (ż → sz) **6.** Np. samochód, wykaz, Kraków, mróz, lód **7.** wtorek (w → f) ubezdźwięcznienie, krzesło (rz → sz) ubezdźwięcznienie, choćby (ć → dź) udźwięcznienie, liczba (cz → dź) udźwięcznienie, słabszy (b → p) ubezdźwięcznienie, kwiat (w → f) ubezdźwięcznienie, kładka (d → t) ubezdźwięcznienie, prośba (ś → ż) udźwięcznienie **8.** krakowski, jabłko, rybołówstwo **9.** Np. muzyka, fizyka, matematyka, informatyka, plastyka, technika **10.** o-siem-set, dzie-więć-set **11.** u-mia-łem, u-mia-łeś, u-miał, u-mie-liś-my, u-mie-liś-cie, u-mie-li; u-miał-bym, u-miał-byś, u-miał-by, u-mie-li-byś-my, u-mie-li-byś-cie, u-mie-li-by **12.** Np. poszedłem, poszliśmy, poszlibyśmy **14.** Rudy, Alek, Zośka **15.** Np. pisanie na murach antyniemieckich haseł, wieszanie polskich flag, zdejmowanie niemieckich, wpuszczanie gazu do kin, wybijanie szyb w zakładach fotograficznych prezentujących na wystawach zdjęcia Niemców, malowanie symbolu Polski Walczącej **16.** Obwieszczenie informuje o akcji pod Arsenalem. Jej celem było uwolnienie Jana Bytnara (Rudego) z rąk gestapo.

Tydzień 19

1. język polski: kartofel ← język niemiecki: die Kartoffel ← język włoski: tartufel 2. P, F, P 3. 1B, 2B, 3B, 4D, 5A, 6C 4. Przymiotniki utworzone od nazw własnych zapisujemy małą literą. 5. Słownictwo gwarowe: kopsnij, ino; słownictwo zapożyczone: managerem, chiefem, developerem, staffem, personal staffem, Restaurant Focus, watchman 6. Np. Dzięki temu zabiegowi autor zaskoczył czytelnika / osiągnął efekt komizmu 7. pozierół, kamratami, dutków, praśnientych 8. Np. Piłka w bramce 9. A 10. katedra – podwyższenie dla nauczyciela, kałamarz – buteleczka na atrament, pulpit – pochyły blat ławki szkolnej, kajet – zeszyt, żak – uczeń, dyscyplina – różga do bicia uczniów 11. A 12. Np. startery – przystawki, poweru – siły/energii, gifty – upominki, bossa – szefa, deadline – ostateczny termin, luknij – zerknij 13. Zapożyczenia z języka łacińskiego: kościół, ołtarz, krzyż, msza; zapożyczenia z języka niemieckiego: ratusz, majster, sołtys; zapożyczenia z języka włoskiego: sałata, kapusta, kalarepa, kalafior; zapożyczenia z języka angielskiego: komputer, mecz, aut, slalom, boks 14. Np. 1) biznes, komputer, skaner, stres, dżem 2) leasing, peeling, notebook, jogging, science-fiction 17. Tadeusz, Zosia, Jacek Soplica, Ksiądz Robak, Gerwazy 18. Np. (1) Spowiedź Jacka Soplicy, (2) Tadeusz i Zosia, (3) Polonez, (4) Koncert Jankiela 19. Np. Horeszko odmówił Soplicy ręki swojej córki. Po ślubie Ewy Jacek popełnił zbrodnię, zabijając Stolnika. Kryjąc swą tożsamość pod mnisim habitem, Soplica prowadził tajną działalność. Tadeusz, po narodzie z Zosią, uwłaszczył chłopów. 20. a) 1. człon porównania: *Czyż nie piękniejsza nasza pocziwa brzezina*, 2. człon porównania: *która jako wieśniaczka, kiedy płacze syna...* b) W przytoczonym porównaniu zestawiono brzozę z płaczącą kobietą. 21. starożytnością, wierszem, np. gen Dąbrowski, Kniaziewicz, odzyskanie niepodległości, inwokacji 22. Epopeja należy do epiki.

Tydzień 20

1. Np. Mama nie wierzyła, że do Marka przyszedł prawdziwy hipopotam. Sądziła, że jest wytworem wyobraźni chłopca. 2. B, D 3. Np. podwojenie spółgłosek wskazujące na jękanie się chłopca, wypowiedzenia urwane 4. A 5. C 7. Styl: A. urzędowy B. artystyczny C. naukowy D. publicystyczny E. potoczny 8. 1A, 2C, 3B, 4E 9. Np. Sprzedawczyni była zdziwiona, ponieważ Waleria nie dostosowała stylu swojej wypowiedzi do sytuacji. 10. Np. Temat: konkurs.

Dzień dobry,

chciałbym Panią prosić o dopisanie mnie do listy uczestników konkursu języka polskiego. Sam nie wpisałem się na listę w szkole, ponieważ byłem chory, gdy ją tworzone. Jestem przekonany, że z moimi dotychczasowymi osiągnięciami zasługuję na udział w tym konkursie i mam duże szanse na tytuł laureata. Dziękuję za pomoc.

Pozdrawiam

(podpis)

11. Fragmenty tekstu do wykreślenia: *naprawdę bardzo proszę; bo chodziła do niego moja siostra; która była Kujonkiem; z góry ostrzegam, że nie lubię matematyki, chemii, fizyki; no, chyba żeby* 13. Kajko i Kokosz, Mały Książę 14. Reduta Ordona – Julian Konstanty Ordon, Śmierć pułkownika – Emilia Plater, Quo vadis – Neron, Kamienie na szaniec – Rudy, Alek, Zośka 15. 1) B, E 2) B, D, E 3) A, B, D, E 4) E 5) A, B, C 6) A, B, D, E (C – miłość do ojczyzny) 7) B 8) B, E 16. Jan Kochanowski, Treny 17. A. Chłopcy z Placu Broni B. Opowieści z Narnii. Lew, czarownica i stara szafa C. Hobbit D. Akademia pana Kleksa

Lista lektur obowiązkowych

Klasy IV–VI

Jan Brzechwa, *Akademia pana Kleksa*
Janusz Christa, *Kajko i Kokosz. Szkoła latania* (komiks)
René Goscinny, Jean-Jacques Sempé, *Mikołajek* (wybór opowiadań)
Ignacy Krasicki, wybrane bajki
Clive Staples Lewis, *Opowieści z Narnii. Lew, czarownica i stara szafa*
Adam Mickiewicz, *Powrót taty, Pani Twardowska, Pan Tadeusz* (fragmenty, w tym: opisy, prezentacje tradycji i obyczajów, polowanie i koncert Wojskiego)
Ferenc Molnár, *Chłopcy z Placu Broni*
Bolesław Prus, *Katarynka*
Henryk Sienkiewicz, *W pustyni i w puszczy*
Juliusz Słowacki, *W pamiętniku Zofii Bobrówny*
John Ronald Reuel Tolkien, *Hobbit, czyli tam i z powrotem*
Józef Wybicki, *Mazurek Dąbrowskiego*
Wybrane mity greckie, w tym mit o powstaniu świata oraz mity o Prometeuszu, o Syzyfie, o Demeter i Korze, o Dedalu i Ikarze, o Heraklesie, o Tezeuszu i Ariadnie, o Orfeuszu i Eurydyce
Biblia: stworzenie świata i człowieka oraz wybrane przypowieści ewangeliczne, w tym: o siewcy, o talentach, o pannach roztropnych, o miłosiernym Samarytaninie
Wybrane podania i legendy polskie, w tym o Lechu, o Piaście, o Kraku i Wandzie
Wybrane baśnie polskie i europejskie, w tym: Charles Perrault, *Kopciuszek*, Aleksander Puszkina, *Bajka o rybaku i rybce*
Wybrane wiersze

Klasy VII i VIII

Charles Dickens, *Opowieść wigilijna*
Aleksander Fredro, *Zemsta*
Jan Kochanowski, wybór fraszek, pieśni i trenów, w tym *Tren I, V, VII i VIII*
Aleksander Kamiński, *Kamienie na szaniec*
Ignacy Krasicki, *Żona modna*
Adam Mickiewicz, *Reduta Ordona, Śmierć Pułkownika, Świtezianka, II część Dziadów*, wybrany utwór z cyklu *Sonety krymskie, Pan Tadeusz* (całość)
Antoine de Saint-Exupéry, *Mały Książę*
Henryk Sienkiewicz, *Quo vadis, Latarnik*
Juliusz Słowacki, *Balladyna*
Stefan Żeromski, *Syzyfowe prace*
Sławomir Mrożek, *Artysta*
Melchior Wańkowicz, *Tędy i owędy* (wybrany reportaż)

W latach 2023–2024 na egzaminie będą obowiązywały okrojone wymagania egzaminacyjne, m.in. okrojona lista lektur. Uczeń będzie jednak miał prawo odwoływać się do wszystkich lektur wskazanych powyżej.

Indeks

A

akcent 188
antonim 97
archaizm 195
artykuł 117

B

bezokolicznik 31

C

charakterystyka postaci 25
curriculum vitae (CV) 138
czasownik 21
 nieosobowe formy 31
 odmiana 21
częstka *-by*, pisownia 33

D

dedykacja 68
dialekt 195
dialog 48
dopełnienie 95

F

fakt 87
formant 168
formant zerowy 168
fraszka 66, 67

G

głoska bezdźwięczna 187
głoska dźwięczna 187
gwara 195
gwara środowiskowa 195

H

homonim 114

I

imiesłowowy równoważnik zdania
 136–137
imiesłów 31

K

końcówka 12

L

legenda 178
liczebnik 56, 58

list motywacyjny 181
list prywatny 15

Ł

łącznik 85

M

mowa niezależna 158
mowa zależna 158

N

neologizm 196
nieosobowe formy czasownika
 zakończone na *-no*, *-to* 31

O

oboczności 12
ogłoszenie 98
okolicznik 95
opinia 87
opis fotografii 107–108
opis przeżyć wewnętrznych 128
opowiadanie z dialogiem 60
orzeczenie 85
orzeczenie czasownikowe 85
orzeczenie imienne 85
orzecznik 85

P

partykuła 75
pisownia *nie* z różnymi częściami
 mowy 45
plan 88
podanie 211
podmiot 86
podmiot domyślny 86
podstawa słowotwórcza 168
porównanie homeryckie 203
przedrostek 168
przemówienie 150
przydawka 95
przymimek 75
przymiotnik 43
 odmiana 43
 stopniowanie 43
przrostek 168
przysłówek 44
 stopniowanie 44

R

rdzeń 168
recenzja 172
rodzina wyrazów 168
rozprawka 160–161
równoważnik zdania 112, 113
rzeczownik 12
 odmiana 12

S

skrót 170
skrótowiec 170
słownik frazeologiczny 24
spójnik 75
sprawozdanie 79
streszczenie 89
styl 208
synonim 97

T

temat rzeczownika 12
tytuły książek i czasopism,
 pisownia 159

U

ubezdźwięcznienie 187
udźwięcznienie 187
uproszczenie grupy spółgłoskowej 187

W

wrostek 168
wtrącenie 95
wykrzyknik 75
wypowiedzenie 112–113

wypowiedzenie wielokrotnie
 złożone 147
wypowiedzenie wielokrotnie złożone,
 interpunkcja 149
wyraz pochodny 168
wyraz podstawowy 168
wyraz złożony 178
wyrazy pokrewne 168
wyrazy poza związkami zdania 95
wywiad 189

Z

zaimek 65
zapożyczenie 196, 198, 199
zaproszenie 35
zdania złożone współrzędnie 126
zdania złożone współrzędnie,
 interpunkcja 127
zdanie oznajmujące 113
zdanie pojedyncze 113
zdanie pytające 113
zdanie rozkazujące 113
zdanie wykrzyknikowe 113
zdanie złożone 113
zdanie złożone podrzędnie 135
złożenie 178
zrost 178
związek frazeologiczny 13
związek przynależności 104–105
związek rzędu 104–105
związek zgody 104–105

Ż

życiorys 200

Źródła tekstów

Tydzień 1. Sean Covey, *7 nawyków skutecznego nastolatka. Obowiązkowy przewodnik dla młodzieży*, tłum. Anna Rędzio, Dom Wydawniczy REBIS Sp. z o.o., Poznań 2002, s. 57–59. Mark Twain, *Pamiętniki Adama i Ewy*, tłum. Teresa Truszkowska, Wydawnictwo Literatura, Łódź 2000, str. 3 i 7.

Tydzień 2. *Słownik związków frazeologicznych*, Wydawnictwo Greg, Kraków, brw., s. 9.

Tydzień 3. Robert Cialdini, *Wywieranie wpływu na ludzi. Teoria i praktyka*, tłum. Bogdan Wojciszke, Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Gdańsk 1999, s. 27. Ludwik Rosner, *Notki, plotki, anegdotki o sławnych paniach i panach*, Beskidzka Oficyna Wydawnicza BTKS, Bielsko-Biała 1986, s. 87. Wanda Chotomska, *Kabaret na jednej nodze*, Literatura, Łódź 2000, s. 90–93. Hans Christian Andersen, *Baśnie*, t. 1, Państwowy Instytut Wydawniczy, tłum. Jarosław Iwaszkiewicz (*Dziewczynka z zapalkami*), Stefania Beylin (*Brzydkie kaczątko, Królowa śniegu*), Warszawa 1985, s. 141, 152, 193–194. A. Puszkina, *Bajki*, tłum. Julian Tuwim, Nasza Księgarnia, Warszawa 1990, s. 49.

Tydzień 4. Leopold Staff, *Wybór poezji*, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 1985, s. 131–132. *Mały słownik języka polskiego*, PWN, Warszawa 2000, s. 366. Ludwik Jerzy Kern, *Dyskretnie podglądanie rodaków*, Wydawnictwo Literackie, brak miejsca i roku wydania, s. 197–198. Marek Górlikowski, *Wigilia ciułaczy lajków*, w: „Wysokie Obcasy Extra” nr 6 (15), grudzień 2012, s. 70–71.

Tydzień 5. Małgorzata Musierowicz, *Sprężyna*, Wydawnictwo Akapit Press, Łódź 2008, s. 200–203. *Świat się śmieje. 1000 anegdot o wielkich ludziach*, wybór Czesław Korzeniowski, Wydawnictwo Europa, Wrocław 1992, s. 11. Aleksander Fredro, *Zemsta*, Wydawnictwo I. Szeremet.

Tydzień 6. Jan Sztaudynger, *Nie tylko „Piórka”. Fraszki, wiersze, bajki*, Wydawnictwo Literackie, Kraków 1980, s. 119, 163, 174, 213, 214, 404, 408, 441. Michał Głowiński i in., *Słownik terminów literackich*, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 1989, s. 153. *Mały słownik języka polskiego*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2000, s. 212. Stanisław Jerzy Lec, *Aforyzmy. Fraszki*, tom 2, Wydawnictwo Literackie, Kraków 1977, s. 230, 254. Jan Kochanowski, *Fraszki*, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 1991, s. 14, 25, 39, 82. Jan Kochanowski, *Poezje*, Spółdzielnia Wydawnicza Czytelnik, Warszawa 1993, s. 173. Jan Kochanowski, *Treny*, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 1986, s. 16–17.

Tydzień 7. *Bajki*, oprac. Irena Łossowska, tłum. Władysław Noskowski, Unia Wydawnicza „Verum”, Warszawa 1996, s. 62–63. Ignacy Krasicki, *Satyry i listy*, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 1990, s. 57–59. *Antologia bajki polskiej*, oprac. Wacław Woźnowski, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 1983, s. 271.

Tydzień 8. Bogusław Polch, Andrzej Sapkowski, Maciej Parowski, *Wiedźmin. Granica możliwości*, Prószyński Media Sp. z o.o., Warszawa 2016, s. 288–291. *Fantasy. Ilustrowany przewodnik*, tłum. Maciej Nowak, Wydawnictwo Arkady, Warszawa 2003, s. 90. Andrzej Sapkowski, *Rękopis znaleziony w smoczniej jaskini. Kompendium wiedzy o literaturze fantasy*, superNOWA, Warszawa 2005, s. 155–156.

Tydzień 9. Janusz Zajdel, *Po balu*, [w:] *Ogon diabła*, Krajowa Agencja Wydawnicza, Warszawa 1982, s. 62–63. Janusz A. Zajdel, *Śmierć Karola*, [w:] *List pożegnalny*, Wydawnictwo ALFA, Warszawa 1989, s. 52. Jan Sztaudynger, *Nie tylko „Piórka”*, Wydawnictwo Łódzkie, Łódź 1986, s. 163. Beata Gajewska, Marta Pawlus, *Słownik synonimów i antonimów*, Wydawnictwo PARK, Bielsko-Biała, brw., s. 109. Adam Mickiewicz, *Utwory dramatyczne 3*, Czytelnik, Warszawa 1982. Tekst piosenki *Baranek* autorstwa Stanisława Staszewskiego, ze strony <http://www.tekstowo.pl/piosenka,kult,baranek.html>

Tydzień 10. Jacek Buszyński, Andrzej Oseka, *100 najsłynniejszych obrazów*, Wiedza Powszechna, Warszawa 1977, s. 70. Janusz Zajdel, *Ogon diabła*, Krajowa Agencja Wydawnicza, Warszawa 1982, s. 216. Małgorzata Musierowicz, *Sprężyna*, Wydawnictwo Akapit Press, Łódź 2008, s. 160–161. *Słownik poprawnej polszczyzny*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2012, s. 226. Władysław Kopaliński, *Słownik mitów i tradycji kultury*, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1991, s. 797. Stefan Żeromski, *Szyfrowe prace*, Nasza Księgarnia, Warszawa 1984, s. 224.

Tydzień 11. Sean Covey, *6 najważniejszych decyzji, które kiedykolwiek podejmiesz*, tłum. Piotr Turski, Dom Wydawniczy Rebis, Poznań 2018, s. 27. Anna Bikont, Joanna Szczesna, *Pamiętkowe rupiecie. Biografia Wisławy Szymborskiej*, Społeczny Instytut Wydawniczy Znak, Kraków 2012, s. 299–300. *Słownik wyrazów obcych*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2002, s. 402. Adam Mickiewicz, *Wiersze*, t. 1, oprac. Czesław Żgorzelski, Czytelnik, Warszawa 1982, s. 48–50, 64–69.

Tydzień 12. Zoe Sugg, *Girl Online*, przeł. Olga Siara, Insignis, Kraków 2015, s. 7–9, 347–350. Henryk Sienkiewicz, *Latarnik*, [w:] *Nowele wybrane*, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1973, s. 265–281.

Tydzień 13. Grzegorz W. Kołodko, *Wędrujący świat*, Prószyński i S-ka, Warszawa 2008, s. 155–161. Sean Covey, *6 najważniejszych decyzji, które kiedykolwiek podejmiesz*, tłum. Piotr Turski, Dom Wydawniczy Rebis, Poznań 2018, s. 18. Martín Caparrós, *Głód*, tłum. Marta Szafrńska-Brandt, Wydawnictwo Literackie, Kraków 2016, s. 224–225. Henryk Sienkiewicz, *W pustyni i w puszczy*, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1981, s. 234.

Tydzień 14. Sławomir Mrożek, *Wybór opowiadań*, Wydawnictwo Literackie, Kraków 1987, s. 8–10. Aleksander Krawczuk, *Neron*, Czytelnik, Warszawa 1984, s. 126. Henryk Sienkiewicz, *Quo Vadis*, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1989.

Tydzień 15. Małgorzata Szlachetka, *Szkoła za zamkniętymi oczami*, „Gazeta Wyborcza”, 24.03.2011. 300 *najśmieszniejszych dowcipów*, Wydawnictwo Aksjomat, Kraków 2007, s. 1. Joanna Olczak-Ronikier, *W ogrodzie pamięci*, Społeczny Instytut Wydawniczy Znak, Kraków 2002, s. 30. Marta Fox, *Kaśka Podrywaczka*, Wydawnictwo Akapit Press, Łódź 2008, s. 38.

Tydzień 16. Ryszard Kapuściński, *Heban*, Czytelnik, Warszawa 1998, s. 52–54. Małgorzata Karolina Piekarska, *Klasa pani Czajki*, Wydawnictwo Nowy Świat, Warszawa 2008, s. 112.

Tydzień 17. Jerzy Samp, *Gdańskie legendy nieznane*, POLNORD – Wydawnictwo OSKAR, Gdańsk 2010, s. 60–61. Cecylia Niewiadomska, *Piaśt* [w:] *Klechy domowe. Podania i legendy polskie*, zebrala Hanna Kostyrko, Nasza Księgarnia, Warszawa 1986, s. 7. Wanda Chotomska, *Legendy polskie*, Wydawnictwo Literatura, Łódź 2014, s. 14. Ewa Basiura, Krzysztof Zarzycki, *Ofiara Wandy* [w:] *Legendy starego Krakowa*, Kraków 1997, s. 67. Tekst prof. Jana Miodka, <http://www.nto.pl/magazyn/reportaz/art/4161843,prof-jan-miodek-nazwiska-trzeba-odmieniac,id,t.html> (dostęp: 12.07.2017). Juliusz Słowacki, *Balladyna*, ze wstępem Mieczysława Inglota, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 1984, s. XXXII – XXXIII.

Tydzień 18. *Sposób na dżdżownicę*, ze Steffenem Möllerem rozmawiają Anna Stańczyk i Tomasz Głogowski, „Duży Format”, 8.12.2003.

Tydzień 19. Piotr Adamczewski, *Dar diabła*, „Polityka” 2011, nr 5, s. 82. Mirosław Prandota, *Polacy nie gęsi... oh yeah! Wow!*, [w:] Magdalena Mitrewa, Stanisław Dubisz, *Mówta, co chceta, czyli, ściągawki z wiedzy o polszczyźnie i kulturze słowa*, Książka i Wiedza, Warszawa 2004, s. 183. Bartłomiej Kuraś, *Jako wynalazłem trzecie koło*, „Gazeta Wyborcza” 2009, nr 174.6087, s. 17. Marcin Piątek, *Szmata w budzie*, „Polityka” nr 16 (2701), 18 kwietnia 2009, s. 99. Adam Mickiewicz, *Pan Tadeusz*, Czytelnik, Warszawa 1989. *Humor zeszytów szkolnych*, wybór Krystyna Gałkiewicz, Vesper, Poznań 2008.

Tydzień 20. Anna Onichimowska, *Pokój do wynajęcia*, w: „Nowe Sztuki dla Dzieci i Młodzieży” 23, Centrum Sztuki Dziecka w Poznaniu, Poznań 2006, s. 193–201. Stefan Żeromski, *Zmierzch*, [w:] *Opowiadania*, Czytelnik, Warszawa 1981, s. 172. Walery Pisarek, *Wstęp do nauki o komunikowaniu*, Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne, Warszawa 2008, s. 35. Michał Rusinek, *Pypcie na języku*, Wydawnictwo Agora, Warszawa 2017, s. 75. Aneta Zajązńska, Michał Rusinek, *Co ty mówisz? Magia słów, czyli retoryka dla dzieci*, Literatura, Łódź 2013, s. 41. Marta Fox, *Agaton-Gagaton: jak pięknie być sobą*, C&T, Toruń 1994, s. 26–27. Ludwik Jerzy Kern, *Litery cztery (wiersze prawie wszystkie)*, Wydawnictwo Literackie, Kraków 2008, s. 45. Ferenc Molnár, *Chłopcy z Placu Broni*, przeł. Tadeusz Olszański, Nasza Księgarnia, Warszawa 2015. Clive Staples Lewis, *Lew, czarownica i stara szafa*, Media Rodzina, Poznań, brw., s. 180–181. J.R.R. Tolkien, *Hobbit*, Iskry, Warszawa 1997, tłum. M. Skibniewska, s. 11. Jan Brzechwa, *Akademia pana Kleksa*, Polski Dom Wydawniczy, Warszawa 1993, s. 34–35.

Zdjęcia/ilustracje

s. 22, 116 rys. Andrzej Mleczko; s. 65, 66 (lewa) rys. Eryk Lipiński; s. 66, 80, 99, 102, 128, 190 (góra), domena publiczna; s. 107 Agencja BE&W; s. 114 East News/ASSOCIATED PRESS/FOTOLINK; s. 147 Fotolia/fabiomax; s. 153 PAP/P. Jaskółka; s. 158 rys. Zbigniew Jujka; s. 190 (środek) M. Skorupski/FORUM; s. 190 (dół) Agencja BE&W; s. 191 M. Skorupski/FORUM; s. 202 East News/Muzeum Literatury

Kalendarz ósmoklasisty – przygotowanie do egzaminu

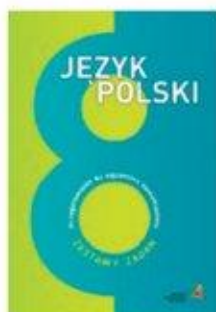
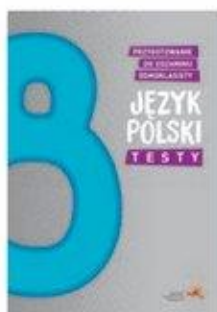
Metoda kalendarzowa przygotowań do egzaminu sprawdza się doskonale od lat – skorzystało z niej tysiące uczniów.

Kalendarz ósmoklasisty to zestaw zadań z ustalonym harmonogramem pracy, który daje pewność powtórzenia przed egzaminem całego materiału bez obciążania uczniów nadmiernymi obowiązkami. Rozłożenie powtórek w czasie eliminuje stres i przedegzaminacyjną gorączkę.

Zasady korzystania z *Kalendarza ósmoklasisty* są bardzo proste:

- nauka trwa tylko 15 minut dziennie (weekendy i święta pozostają wolne),
- materiał jest przyswajany zgodnie z ustalonym terminarzem (od października do kwietnia).

Przed egzaminem z języka polskiego polecamy także:

Przed egzaminem z matematyki polecamy:

